

**CUMHURİYETİN
50. YILINDA**

ÇANKIRI

1973 İL YILLIĞI

ÇANKIRI

1973
İL YILLIĞI

SUNUŞ

Türk Ulusu, tarihinin en karanlık günlerinde olağanüstü bir çaba sonucu nice kahramanlık örnekleri vererek ne kadar büyük bir yaşama gücüne, yeteneğine sahip olduğunu dünyaya göstermiş bir ulustur. Böylece, tarihin akışı içerisinde, varlığını bugüne dek sürdüren, bundan sonra da sürdürecektir olan Ulusumuzun hayatında bir ölüm-kalım savaşı niteliğini taşıyan Kurtuluş Savaşı, bizim için en büyük ve önemli bir dönüm noktasıdır. Bu savaşla ölmezliğini dosta düşmana bir kez daha gösteren Türk Ulusu, Ulu Önder ATATÜRK'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti ile tarih sahnesine yeni bir kimlikle çıkmıştır.

Bugün, Cumhuriyetimizin 50 nci yılına erişmekten Ulusca mutluluk duyuyoruz. 50 nci yıl dolayısıyla çıkardığımız İL YILLIĞI, yurdumuzun bir parçası olan ÇANKIRI İlini çeşitli yönleriyle tanıtan, ülkemizin kalkınması ve yükselmesi için girdiğimiz ilerleme yolunda nereden nereye ulaştığımızı ve gelecekte neler yapılması gerektiğini gösteren bir belgedir. Bu belge, geçmişle bugünü olduğu kadar, ileride, bugünle geleceği karşılaştırmanıza yarayacaktır; böylece, zaman içerisinde, dün-bugün-yarın arasında bağlantı kuran bir köprü olacaktır.

Yıllığın incelenmesinden anlaşılacağı gibi Çankırı'nın kalkınma ve gelişme bakımından bir takım olanakları vardır. Çankırı halkının daha iyi bir yaşama düzeyine ulaşması için, Ulusça girişilen kalkınmadan payını alacağı günlerin çok yakın olduğu kanısındayım.

Ekonomik sorunları çözümlenmenin büyük önem taşıdığı çağımızda gerek kamu ,gerek özel girişim ve yatırımlarıyla Çankırı, çabuk gelişme ve sanayileşme yoluna girecektir.

Çankırılıların her yıl bir önceki yıldakinden daha mutlu bir hayata kavuşmalarını candan dilerken, şimdiye kadar Çankırı'ya hizmet etmiş olzlara şükranlarımı sunar, bu yılının hazırlanmasında emeği geçen bütün arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Çankırı Vali Vekili
Temel TÜRKÂY

Not : Basım işi için gerekli para sağlanamadığından İL YILLIĞI'mızın zamanında çıkarılamayışı ve 23.2.1974 tarihinde Vali Yusuf Yakupoğlu'nun ölümü nedeniyle sunuş yazısı Vali Vekili Temel Türkây tarafından yazılmıştır.

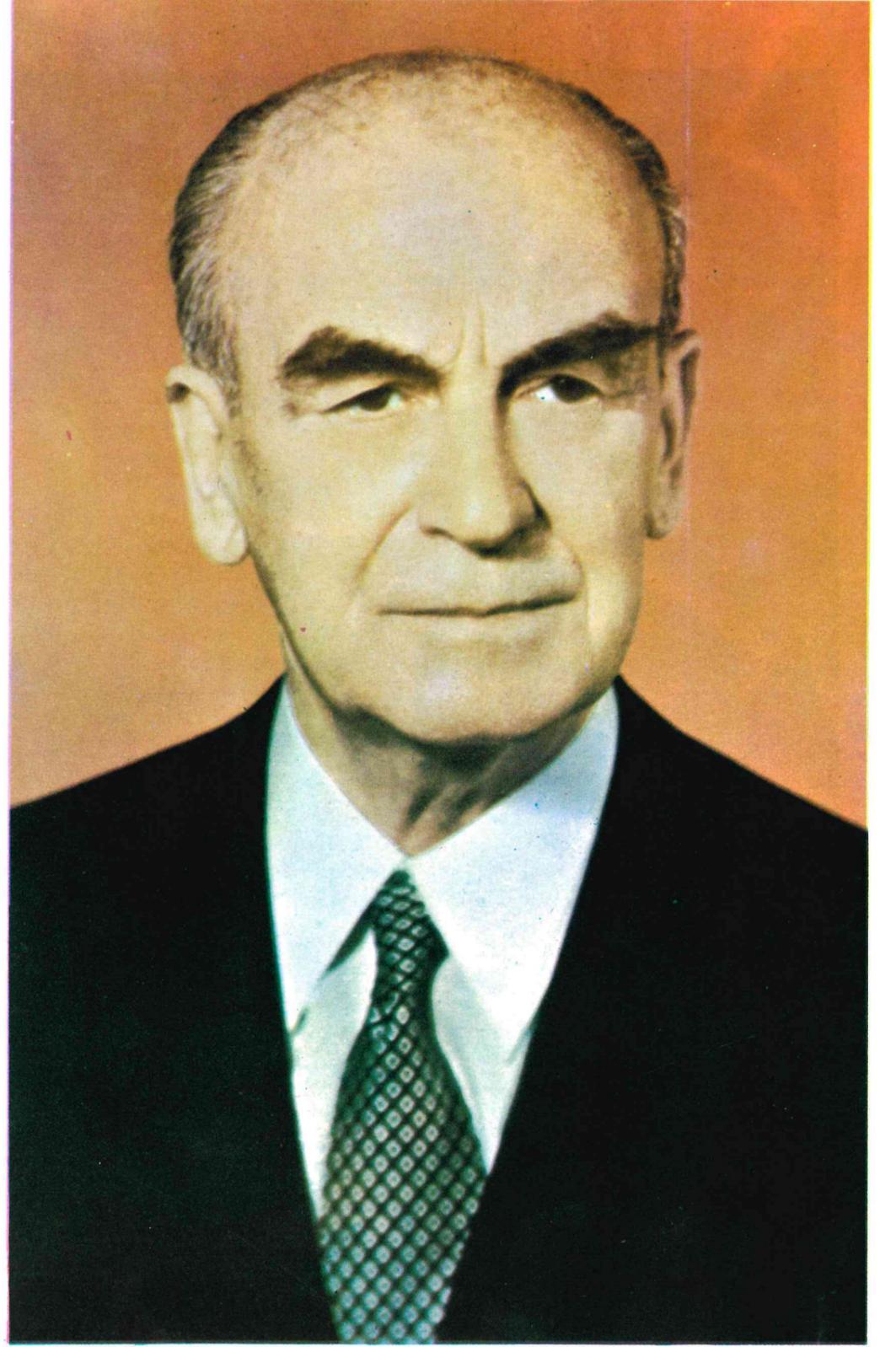
Sefik Diranoğlu
RESİM

Sefik Diranoğlu
RESİM

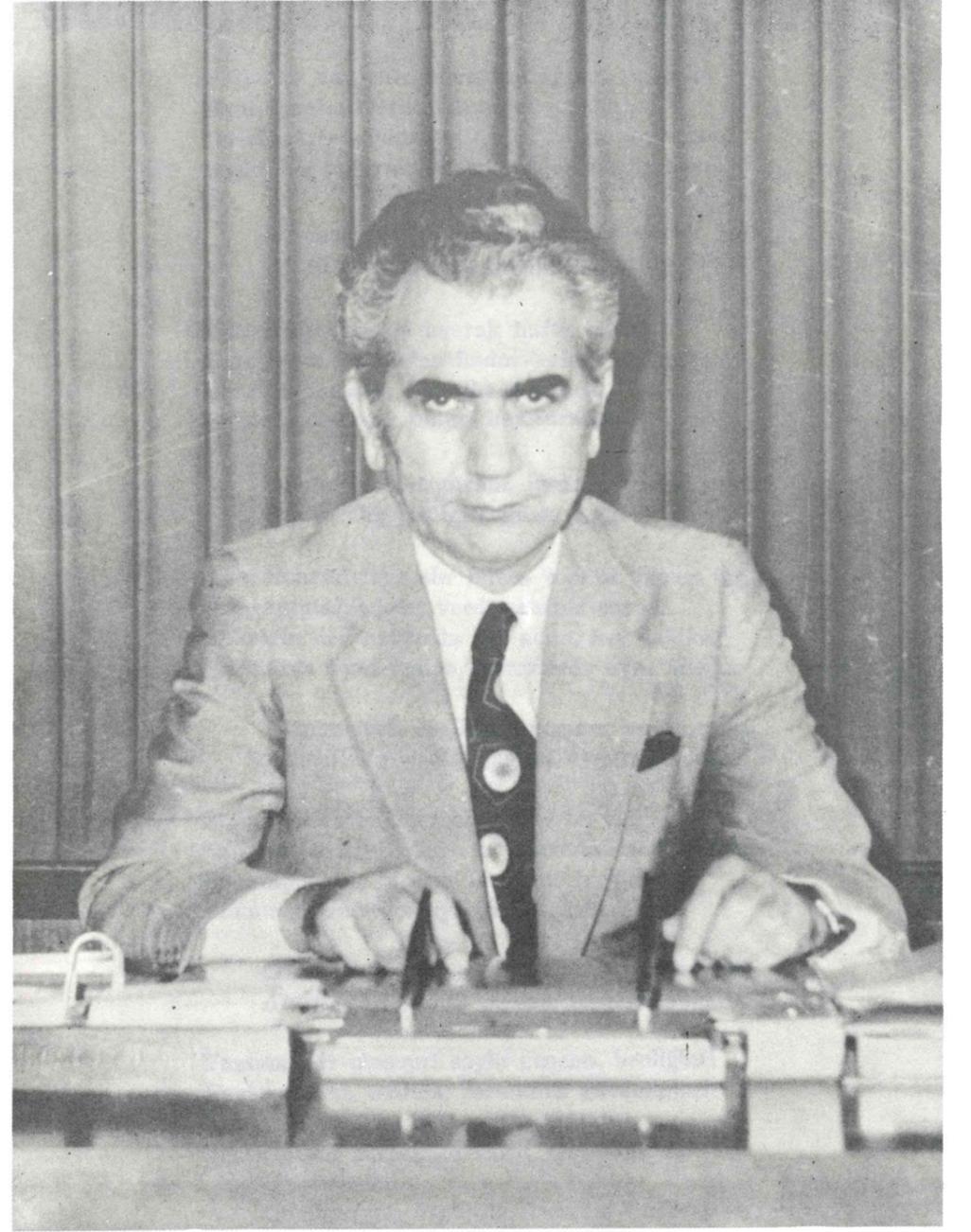
Sefik Diranoğlu
RESİM

Cumhuriyetimizin Kurucusu M. K. ATATÜRK

Cumhurbaşkanımız Sayın FAHRİ KORUTÜRK

Sayın ÇANKIRI VALİSİ YUSUF YAKUPOĞLU (Merhum)

CUMHURİYETİMİZİN 10.YIL MARSİ

Çıktık açık alınla on yılda her savaştan;
On yılda on beş milyon genç yarattık her yaştan;
Başta bütün dünyanın saydığı başkumandan'
Demir ağlarla ördük ana yurdu dört baştan.

Türküz: Cumhuriyetin göğsümüz tunç siperi;
Türke durmak yaraşmaz, Türk önde, Türk ileri

Bir hızda kötülüğü geriliği boğarız.
Karanlığın üstüne güneş gibi doğarız.
Türküz, bütün başlardan üstün olan başlarız;
Tarihten önce vardık, tarihten sonra varız.

Türküz: Cumhuriyetin göğsümüz tunç siperi;
Türke durmak yaraşmaz, Türk önde, Türk ileri

Çizerek kanımızla öz yurdun hartasını,
Dindirdik memleketin yıllar süren yasını;
Bütünledik her yönden istiklâl kavgasını...
Bütün dünya öğrendi Türklüğü saymasını!

Türküz: Cumhuriyetin göğsümüz tunç siperi;
Türke durmak yaraşmaz, Türk önde, Türk ileri

Örnektir milletlere açtığımız yeni iz;
İmtiyazsız, sınıfsız, kaynaşmış bir kütleyiz;
Uyduk görüşte bilgi, gidişte ülkeye biz.
Tersine dönse dünya yolumuzdan dönmeyiz'

Türküz: Cumhuriyetin göğsümüz tunç siperi;
Türke durmak yaraşmaz, Türk önde, Türk ileri

Söz : Faruk NAFİZ — Behçet KEMAL
Müzik : Cemal Resit REY

Üye
Tacettin Gürakan
E. T. Bölge Müdürü

Başkan
Temel Türkay
Vali Muavini

Üye
Erol Dinler
Halk Eğitimi Başkanı

BÖLÜMLERİ HAZIRLAYANLAR

TARİH BÖLÜMÜ ----- Perihan İhan

Fikret Dodur

COĞRAFYA BÖLÜMÜ ---- Fuhrettin Demirdöğen

Aysel İğde

M. Ali Küsmez

MILLİ EĞİTİM BÖLÜMÜ --- Muzaffer Özer

İsmail Ulukartal

Hidayet Eroğlu

Fikri Demirok

TURİZM BÖLÜMÜ ----- Müştak Uzyapan

Ziya Kaleli

SOSYAL BÖLÜMÜ ----- İsmet Karel

Osman Dağ

Hidayet Eroğlu

H. Fehmi Özcan

Erol Görgeç

İhsan Tatlısu

Yılmaz Pideci

Burhanettin Arınsoy

ULAŞTIRMA BÖLÜMÜ --- N. Yılmaz Yücel

Hüki Dizdarı

Rifat Yıldırım

Mustafa Taşan

İbrahim Celik

Derviş Gazezoğlu

MAHALLİ İDARELER BÖLÜMÜ

Rasim Dizdar

Havati Çağlayan

Hidayet Yılmaz

Necati Tunu

NÜFUS İDARI KÜLTÜR GENÇ-
LİK VE SPOR EKONOMİ GÖREV-
LİLER BİBLİYOGRAFYA ENDEKS
BÖLÜMLERİ

Erol Dinler - Tacettin Gürakan

REDAKSİYON İŞLERİ

Fikri Demirok - Tacettin Gürakan - Erol
Dinler

FOTOĞRAF İŞLERİ

Fedai Avhan

BASKI ----- Ata Yayın Ev

Sefik Direnoğlu

İÇİNDEKİLER

<u>BÖLÜMLER</u>	<u>Sahife</u>
I — Tarih Bölümü	1 — 4
II — Coğrafya Bölümü	5 — 12
III — Nüfus Bölümü	13 — 16
IV — İdari Bölüm	17 — 48
V — Eğitim Bölümü	49 — 58
VI — Kültür Bölümü	59 — 76
VII — Spor ve Gençlik Bölümü	77 — 82
VIII — Turizm Bölümü	83 — 90
IX — Sosyal Bölümü	91 — 106
X — Ekonomi Bölümü	107 — 134
XI — Ulaştırma Bölümü	135 — 149
XII — Mahalli İdareler Bölümü	151 — 183
XIII — Görevliler Bölümü	184 — 207
Bibliyografya	209 —
Reklamlar	210 — 217

Dibektaş ve Arslan

Taşmescit

Müzedeki tarihi eserler

Büyük Cami

I_Tarih Bölümü

Tarihi Bölüm

ÇANKIRI'NIN TARİHİ

a) — CUMHURİYETTEN ÖNCE ÇANKIRI:

İç Anadolu'nun kuzey kısmında, Kızılıрмаğa tabi Acı Çay'ın, Tatlı Çay ile birleştiği yerde, deniz seviyesinden 730 m. yükseklikte, Ankara - Zonguldak demir yolunun 174. km. sinde bulunan şehrimiz aynı adı taşıyan vilâyetimizin merkezidir.

Evvelce adı Kangrı şeklinde yazılan, halk arasında da Çangırı, Çengiri şeklinde telâffuz edilen, eski batı kaynaklarında Hancara ve hazan Cancara şeklinde belirtilen şehrimizin ismi Osmanlılar devrinde Kângri şeklini almıştır. Cumhuriyet devrinde Kângri şeklinin - Çankırı - olarak kabulü, O devirdeki Çankırı Mebuslarından Ahmet Talât, Mehmet Rifat ve Yusuf Ziya Beylerin 9 Nisan 1925 tarihinde B.M. Meclis'ine verdikleri taktir üzerine hükûmetçe yapılmıştır.

Çankırı'nın tarihi, Etilerden öncesine, yani M.Ö. 3000 yılına kadar uzanır ise de bilinen tarihi, M.Ö. 300 yıllarından başlar. Zira M.Ö. 323 yılından sonra parçalanan Büyük İskender İmparatorluğu topraklarının iç batı Karadeniz Bölgesi üzerinde kurulmuş olan Paflagonya devletinin merkezliğini yapmıştır.

Romalılar devrinde Çankırı, büyük dini toplantıların yapıldığı önemli bir şehirdi. Ayrıca bu devirde Çankırı'da Cermanikopolis adı ile kesilen paralar, şehrimizin ekonomik yönden de önemli bir merkez olduğunu gösterir. Zira bugün vilâyetimiz dahilinde yapılan kazılardan çıkarılan paralar bu durumu kuvvetlendirmektedir.

Ortaçağda Çankırı, Bizanslıların Kızılırmak eyâletinin, müstahkem kalesi ile askerî merkezliğini yapmıştır. Bizans İmparatorluğu Heraklius Devrinde 17 Tem (il) e ayrılmıştı. Bu temlerden, birisi de Paflagonya temi idi. Bu günkü Çankırı ve Kastamonu illerinden meydana gelen bu temin merkezi Çankırı (Gangra) olup, İran Hükûmdarı Hüsrev Perviz tarafından zaptedilmişse de kısa bir süre sonra tekrar Bizans hâkimiyeti altına girmiştir.

Çankırı Fatihî Kumandan
KARATEKİN'in tarihi kaledeki türbesi

Emeviler birkaç kere Çankırı kalesini almak istemişler ise de, kalenin sağlamlığı ile bu teşebbüslerinde başarılı olamamışlardır.

Malazgirt zaferi ile Anadolu hızla Türkleşmeye başladığı sırada Alpaslan'ın ünlü kumandanlarından Melik Ahmet Danişment Gazi, en çok güvendiği silâh arkadaşlarından Emir Karatekin'e Çankırı'nın fethi vazifesini verdi (1082) Emir Karatekin tarafından fethedilen Çankırı, haçlı seferleri sırasında esir edilen Antakya hükümdarı Bohemond'u kurtarmak için Raymondde Toulouse kumandasındaki haçlı ordusu Ankara ile Çankırı'ya da ele geçirmişse de Selçuklular tarafından haçlılar yenilmiş ve Çankırı tekrar Danişment oğullarının eline geçmiştir. (1106)

Çankırı Fatihî Emir Karatekin Danişmentli devletinin Çankırı emirliği görevini ölümüne kadar devam ettirmiştir. Şehri-

mizin ilk valisi adına yapılan kaledeki türbe, bugün hâlâ halk tarafından eski önemini taşıyan bir ziyaretgâhtır.

Danişmend ülkesindeki saltanat kavgaları sırasında Çankırı tekrar 1132 de Bizanslıların eline geçti. Kısa süre sonra Anadolu'ya hakim olan Selçuklulardan Sultan Mesut I. Çankırı'ya Bizanslıların elinden kurtardı. Anadolu'da Selçukluların yaşadığı parlak devrede Çankırı emirliğine tayin edilen Alâaddin Keykubat I. in Lâla-

si, Atabey Cemaledin Ferruh zamanında yapılan Taş Mescit (Darülsifa) Selçuklu sanatının ölmaz eserlerindendir. Bu yapı-
tın kitabesi yanında bulunan yılan resmi kabartması, bugün Tıp Fakültesi rozeti olarak kabul edilmiştir.

XIV. yüzyıl başlarında Anadolu Selçuklularının zayıflaması ile ortaya çıkan yeni beyliklerden olan Candaroğulları, Sinop, Kastamonu, Çorum ve Çankırı çevresinin içine alıyordu. Daha sonra bu beyliğin Sinop ve Kastamonu merkez olarak ikiye ayrılması ile Çankırı Kastamonu koluna bağlı kalmıştır. Yıldırım Bayezit'in Kastamonu kolunu ortadan kaldırmasıyla Çankırı Osmanlı hâkimiyetine girmiştir.

1402 yılında Ankara Savaşında Yıldırım Bayezit'in Timur'a yenilgisinden sonra gelen buhran devrinde Sinop Beyi İsfendiyar Bey, Timur'un yardımıyla yeniden topraklarına hâkim oldu.

Ancak oğlu Kasım Bey Osmanlılara sığınarak Sultan Çelebi Mehmed'e büyük hizmetlerde bulundu. Padişah Kasım Bey'in bu hizmetlerine karşılık merkez Çankırı olmak üzere Tosya ve Kalecik'i timar olarak verdi.

II. Murad zamanında kuvvetlenen İsfendiyar Bey Çankırı ve Tosya'yı Osmanlılardan tekrar geri aldı ve oğlu Kasım Bey'i affetti. Ordusu ile Bolu'ya kadar ilerledi ise de Osmanlı ordusuna yenildi. II. Murad'ı damat edinerek, harp tazminatı olarak Kastamonu madenlerini vermek zorunda kaldı. (1423) Padişah II. Murad daha sonra kayınpederine İsfendiyar ülkesini bağışlayarak, bu beyliğin Fatih devrine kadar devam etmesinin cömertçe hazırlamış oldu.

Çankırı 1459 da Fatih'in İsfendiyar ülkesi üzerine yaptığı seferle tekrar Osmanlıların eline geçti ve Anadolu eyâletine bağlı bir sancak merkezi oldu.

Bu tarihten (1459) tanzimat devrine kadar Çankırı hakkında fazla bir bilgiye rastlanmamaktadır. Ancak Evliya Çelebi; Havası ve suyu iyi olan dörtgen şeklinde bir kalesi ve kâle dışında 4000 kadar bağlı, bahçeli evlerin bulunduğunu ve zamanımıza kadar sık sık tâmir gören imaret-Kasım Bey Camii ile Kanûni Sultan Sülev-

Bizanslılar devrinden kalma bir taş oyması

man zamanında yapılan Büyük Camii'den bahseder. Bu devrelere ait başka yapıtların bulunmayışı, Anadolu'nun merkezi Ankara'ya yakınlığına rağmen Çankırı'nın ihmale uğradığını gösterir. Halbuki Çankırı XVIII. yüzyılda önemli yolların kavşağı üzerinde bulunan zengin bir hinterlanda «art ülke» sahipti. Bu arada Levent eşkiyalarının tahribatından büyük zararlar görmesine rağmen yaralarını bu ekonomik değerlerle sarabilmiştir.

Şehrimiz Tanzimat devrinde vilâyetler sistemine göre yine bir sancak merkezi idi. Fakat arazi ve hinterland bakımından biraz daha küçülmüş olarak Kastamonu vilâyetine bağlı idi.

İnebolu — Kastamonu — Çankırı — Kalecik yolunun yapılmasıyla da, Cumhuriyet devrine kadar ekonomik yönden İnebolu'ya yani Karadeniz'e çevrili idi.

İstiklâl Savaşı sırasında Çankırı ilçeleri ile birlikte harab ve bakımsız bir durumda idi. Buna rağmen Çankırlılar maddî - manevî bütün güçleri ile bu hayat savaşında görevlerini binbir fedakârlıkla yerine getirdiler. Toprakları işgâl görmemekle beraber, işgal edilmiş olan vatan topraklarını kurtarabilmek için hemen her aile bir evlâdını, babasını, kardeşini seve seve bu kutsal göreve uğurlamıştır.

Atatürk Samsun'dan Ankara'ya gelişinde hemşehrimiz olan, Ankara Muallim Mektebi Müdürü ve Azmi Milliye gazetesi sahibi Kemal Cenap Başer ve arkadaşları bizzat Ata'nın huzuruna çıkarak tüm Çankırlıların vatanın müdafasında emir ve hizmet beklediklerini bildirmişlerdir.

Sihlar yolu üzerindeki kaya kapısı

Savaş sırasında İstanbul - İnebolu yolu ile Ankara'ya geçen bütün mebus, kumandan, şefir, memur, subay ve erlerle; İnebolu'ya gelen cephanelerin Ankara'ya güvenle geçişi Çankırlıların vazife aşkı ve fedakârlığı ile mümkün olmuştur.

Bu görevlerin yerine getirilmesinde rol oynayan Çankırlı ihtiyarları, gelin ve kızlarını, cephanenin Ilgaz dağlarını aşarken her türlü fedakârlığa katlanan Kele ve Kıyısın köyünün katircılarını Kale köyünden Hancı Halil Ağayı, Çankırlı arabacılarından Kartallı Ahmet ve Hafız Hüsnü Ağayı minnetle anıyoruz.

Kurtuluş Savaşı hazırlıkları sırasında, bu çalışmalarını baltalamak üzere Ankara üzerine yürüyen Hilâfet ordusu öncülerini Çerkes halkı kahramanca vuruşarak geri püskürtmüştür. Hilâfet ordusunu Gerede'ye kadar takip eden Çerkeşler ellerine geçen Gerede bayram topunu o günün hatırası olarak saklamaktadırlar. Bu sırada Pontus eşkiyası Kuzey Anadolu dağlarını aşip Ilgaz'a gelerek Doruk mevkiindeki karakolu basmışlar ve yapılan çarpışmada jandarmalarımızdan Çankırlı Hamit Çavuş, İnköylü Hakkı, Çerkeşli İsmail ve daha birçok Ilgaz ve Çankırlı'yı şehit etmişlerdir. Bugün bu mevki'de şehitlerimizin aziz hatıraları bir abide ile şekillenmiştir.

İstiklâl Mahkemesinin, çeşitli araştırmalarında Çankırı topraklarında kendisine mevzuu bulamamış olması, Çankırı'nın İstiklâl Savaşında asil ve temiz bir ruhla çalıştığına ve başarı gösterdiğine gerçek bir delil teşkil eder.

Türklüğün İstiklâl Mücadelesinde Çankırı yalnız İnebolu'dan Ankara'ya cep-

hane taşımakla kalmamıştır. Çankırı çilingir esnafı ve bunlardan Çilingir Fevzi Usta'nın orduya silâh ve süngü yetiştirme hususunda yaptığı hizmetleri büyüktür.

b) — CUMHURİYET DEVRİ:

Cumhuriyet devrinde Ata'nın Çankırı'ya ilk ziyareti şapka devrimi için çıktığı Kastamonu seyahati sırasında. Kastamonu ve İnebolu'da şapka devrimi yolundaki tarihi konuşmaları ve tetkiklerinden sonra 31 Ağustos 1925 Pazartesi günü Çankırı'ya dönüşlerinde, Çankırlılar Ata'yı Kastamonu yolunda, çoğunun başında keten şapkalar olduğu halde karşıladılar. Atatürk geceyi şimdiki orta okul olan taş binanın kuzey odalarından birinde geçirdi. 1.Eylül.1925 sabahı Çankırı'dan ayrılırken, Çankırlıların yapılan devrimleri içtenlikle benimsemiş olduklarını görmüş ve, «Çankırı köylerini ve halkını, aydın ve yüksek fikirli ve çok temiz duygular içinde görüyorum» sözleriyle Çankırlılara veda etmiştir.

Ata'nın Çankırı'ya,, başı açık elinde şapkasıyla gelişini ve halka hitabını ebedileştirmek üzere heykeltıraş Kenan Yontunc tarafından yapılan heykeli 1945 yılında törenle kaidesine yerleştirilmiştir.

Çankırı Cumhuriyet devrinde zaman zaman yardım görmüştür. Bu yardımın ilk örneği, 1926 yılında başlayıp, 1937 yılında

Çankırı tarihi saat kulesi

tamamlanan Ankara - Zonguldak (kömür hattı) demiryolunun Çankırı merkez ve ilçelerinden geçmesidir. Ayrıca kuzey Anadolu'dan geçen ve doğu illerimizle Samsun'u İstanbul'a başlıyan büyük yollardan birisi de Bağdat yolunu takip ederek Ilgaz, Kurşunlu, Çerkeş, Eskipazar topraklarından Gerede'ye ve Bolu'ya geçmektedir.

Bu yol Cumhuriyet devrinde Çankırı ilçelerini merkeze bağlayan ilk motörlü vasıta yoludur.

Çankırlılar Türk Milleti içindeki varlıklarını Kore'de gösterdikleri kahramanlıklarla Türk Tugayı'ndaki yerlerini alarak belirttiler. Çankırı Merkez ve ilçelerinden savaşa katılan pek çok evlâdını şehit vermiştir.

Ilgaz dağı geçidi

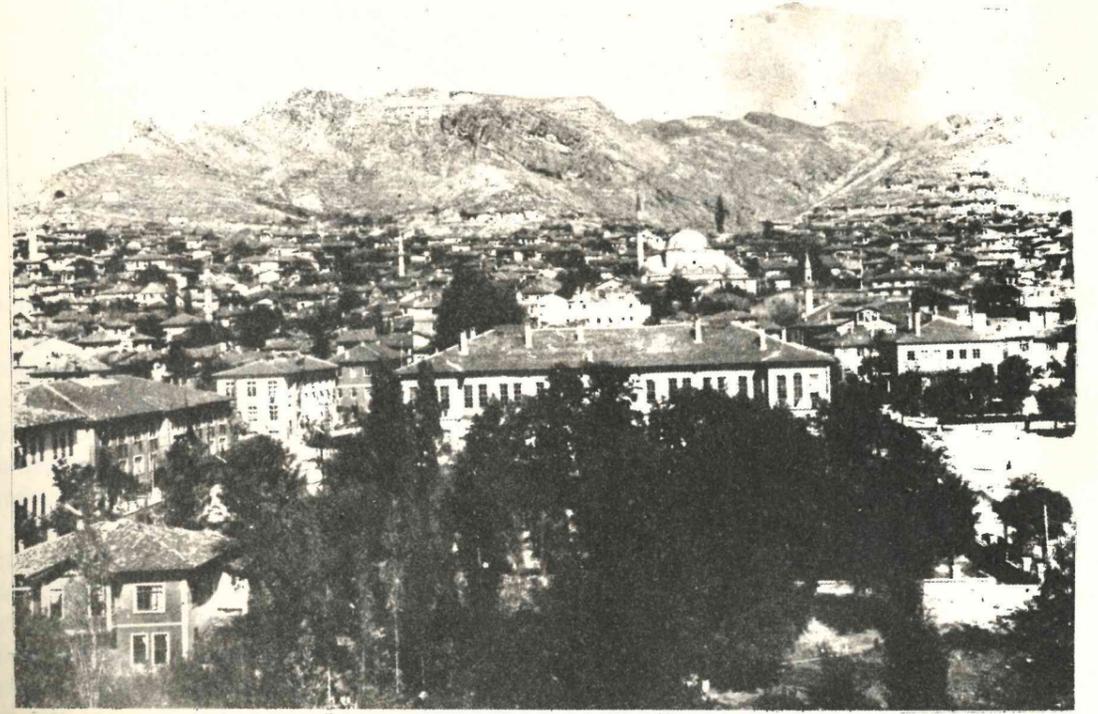
Çankırı'ya girişte bir cadde

Çankırı'da Bahar

II Coğrafya Bölümü

Coğrafi Bölüm

Çankırı'nın genel görünüşü

Çankırı merkezinin bulunduğu yer 3. Jeolojik zamanda meydana gelmiş Oligo-Miosen yaşta ki lıpsli serilerden oluşmuştur. Bu seri kuzey-doğu da Yapraklı, güney-doğuda Kızılırmak (Hüseyinli), güneyde Ankara il sınırının başladığı Güney ve güney-batıda Dümeli (Eldivan) içine alacak şekilde Çankırı - Sungurlu arasında geniş bir sahaya yayılmıştır.

Bu formasyon kalın ve kırmızı renkli bir taban konglomerası ile başlar. Bunu açık renkli ve aralarında lıps yatakları bulunan kil ve marnlıır takibeder. Jıpsli serinin üst seviyeleri birçok bölgelerde Mioseni de içine alır. Orta Anadolu'yu

geniş yüzeyler halinde kaplayan bu teşekkül, Eosenden sonra denizin bu bölgeden tamamen çekildiğini ve bir çöl ikliminin hüküm sürdüğünü ifade eder.

Çankırı güneyinde, şose yakınında Hacıyusuf değirmeni arkasında kırmızı marnlı seri içerisinde bazı Ponsien Gastropod'ları teşhis edilmiştir. Bu bölgede kırmızı marnlı ait seviyeler ve bunların üzerine gelen beyaz marnlı - jıpsli seviyeler Alt Ponsieni temsil ederler .

Bizzat Çankırı şehrinde kırmızı - alacalı konglemera tabakaları yataya yakın durumları ile şehre hakim olan tepelerin garip Manzaralarını meydana getirirler. Kuzeye doğru lıgaz yolu üzerinde Jıpsli marnlar ve onların altında kırmızı Gre ve

Mesozoik yaştaki ofiolitli seri arasında Dumanlıdağ, Kurşunlu - Ilgaz - Çubuk bölgesini içine alan «Galatya Masifi» yer alır. Bu masif genellikle hornblendli, ojitli andezid veya trakandezit bileşiminde olan lâv, tuf ve aglomerallardan oluşmuştur.

Andezid ve trakandezit püskürmeleri esas itibariyle miosen'de kısmen de Pliosen'de meydana gelmiştir. Galatya masifinin lâv ve tüfleri Ilgaz - Kurşunlu Neojen havzasında, miosen tabakaları arasında yatakları teşkil etmişlerdir, onlarla sıramsi şekilde bulunurlar.

Galatya masifi içerisinde bulunan Orta kazası çakıl, kum, silt, mil gibi akarsu tortuları ile örtülmüştür. Bunların kalıntıları yer yer değişir; yaşları da eski ve yeni farkı gözetilmeden, ayrılmamış. Kuaterner olarak ifade olunmuştur.

Kuzeyde Kurşunlu - Ilgaz depresyonu ve güneyde Kalecik - Şabanözü arası kara fasiesinde Neojen kütlelerden oluşmuştur. Batıda Çerkeş'ten başlayarak Kurşunlu ve Ilgaz'a kadar devam eden Neojen serisinin alt tabakaları greli-tüflü ve marnlıdır; bunların üzerinde killi ve kumlu üst seviyeler gelir. Kurşunlu - Ilgaz arasında, Aşıklar köyü yakınında, alt seviyelerdeki marnlar içerisinde Akidanieni doğrulayan fosiller bulunmuştur. Bu tabakaların üzeri neşsil Neojen dolgu malzemesi gelir.

Kurşunlu - Ilgaz havzasında tabakalar arasına yer yer andezitik küf ve lâv yatakları da karışır; bunlar güneydeki «Galatya» andezid kütlesinin püskürmesi ile ilgilidir.

Kurşunlu - Ilgaz Neojeni doğruya doğru Devrezçay vadisi boyunca Tosya havzasında devam eder ve Kargı platosuna kadar devam eder.

Ilgaz kazası kuzet batıda Ödemiş köyü çevresinde Üst Kretasenin tipik bir kesiti görülür. Burada litoral fasieste gelişmiş gremsi kalkerler fosil bakımından zengindirler. Ilgaz dağı masifi içerisinde ise, yer yer ofiolitik seri halinde kırmızı kalker ve radiolaritli Üst Kretase ortaya çıkar.

konglomeralar görülür. Bu sonuncular Mesozoik ofiolitik Sen'yi diskardan olarak örerler.

Bu serinin üzerinde Terme çayı ile Acıçay'ın birleştiği yerden başlamak üzere bütün Kızılırmak boyunca 4. Jeolojik zamanın ikinci bölümüne (Holesen) ait yeni alüvyonlar kaplamıştır.

Yapraklı kazası kuzeyinden Ankara il sınırının başladığı yere kadar devam eden mesozoik yaştaki serinin karışık bir yapısı vardır. İnce zerrelili kalkerler, spilit, diabloz, bazalt ve andezit cinsinden amigdaloid bünyede ve yastık - pillov - şeklinde denizaltı lâvları kırmızı ince tabakalı kalker marn ve radiolaritler ile serpantin kitleleri gibi çeşitli lidolojik seriler bu teşekkül içerisinde birleşirler ve bir «jeolojik ünite» teşkil ederler. Ayrıca bloklar halinde beyaz-gri ve ekseriya masif kalkerlerde bu birliğe dahil olurlar. Bu formasyon hakiki ve tipik jeosenkinal oluşumlu bir teşekküldür.

Ilgaz dağları masifi içerisinde görünen bu serinin stratigrafik gelişmesi malm ile maestrichtien arasında uzun bir devreyi içerisine alır. Fakat büyük kısmı ile Kretase ve özellikle Üst Kretase sırasında meydana gelmiştir. Genellikle serinin alt kısımlarını teşkil eden ince zerrelili kalkerler ve blok halindeki masif kalkerler Malm - Alt Kretase; denizaltı lâvları, kırmızı kalker - marn ve radiolaritler ve serpantin intruzyonları (iç püskürtmeleri) ise Üst Kretase yaşındadırlar. Üst Maestrichtien'e ait gremsi kalkerler transgresif olarak seriyi örerler.

Çankırı batısındaki ofiolitik serilerde (Sandoğ kompleksi) Aptychus'lulite kalkerlerle birlikte bulunan gremsi kalkerler içerisinde Üst Jura - Alt Kretase'yi doğrulayan Foraminiferler tesbit edilmiştir. Aynı bölgede denizaltı lâvları ile birlikte ortaya çıkan kırmızı kalkerler ise, çok sayıda Rozalinler ihtiva eder.

Ilgaz kazasının güney-batısında bulunan «karışık tektonik fasiesli» ofiolitik seri içinde, diablozlarla birlikte bulunan boz renkli bir kalker bankında Albiyen - Apsien'i doğrulayacak birçok organizmaya raslanmıştır.

Çerkeş, Atkaracalar, Kurşunlu ve Ilgaz boyunca uzanan Neojen kütlesi ile

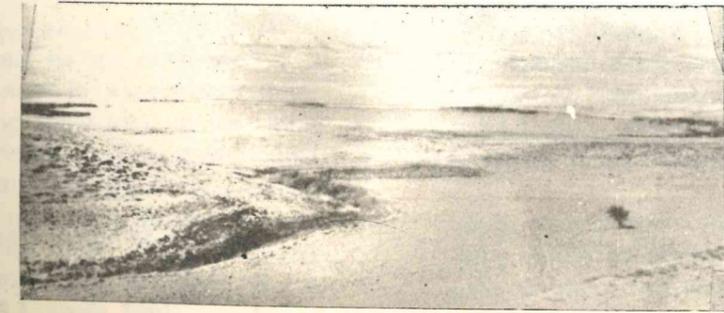
İndagın görünüşü

Çankırı'nın kuzey-doğusunda Yapraklı kasabası içinde ve hemen civarında Üst Kretase daha çok greli ve alacalı bir fasieste gelişmiştir ve zengin bir hayvan topluluğunu ihtiva eder.

Ilgaz kazasının kuzey batısından başlayan üst Kretase yer yer mesozoik yaştaki Ofiolitli seri tarafından kesildikten sonra yerini Eskipazar doğusuna kadar Kretase filişlerine bırakır. Kalın ve devamlı seriler halinde görülen Kretase filişleri gre kumlu ve killi şistler ve gremsi kalkerlerden oluşmuştur.

Eskipazar kazasının hemen güney - batısı aynı Orta kazasında olduğu gibi çakıl, kum, mil gibi akarsu tortuları ile örtülmüştür.

Bölgenin kuzeyindeki Ovacık kazası Kastamonu - Araç üzerinden devam eden Eosen filişlerinden oluşmuştur. Ekseriya gre kumlu şistlerden ve ince tabakalı gremsi kalker banklardan meydana gelmiş bu formasyon genellikle Ypresien - Lüdesien yaşta ve çok sayıda Foraminiferler ihtiva eder.

Çankırı tuzgölü

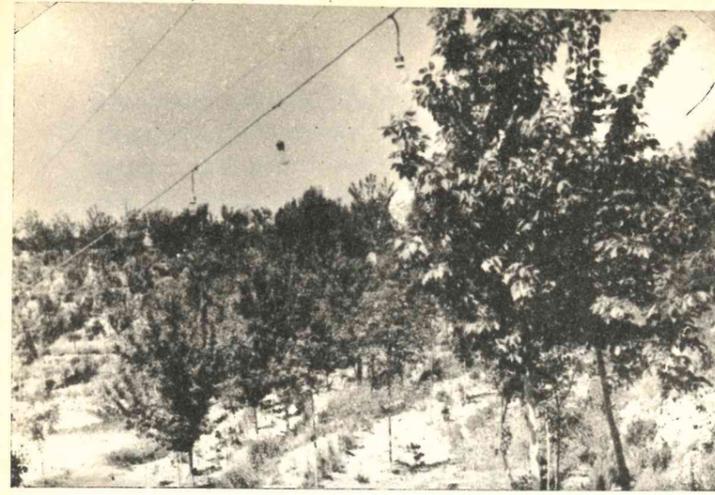
KONUMU, BOYUTLARI VE YÜZÖLÇÜMÜ

İlimiz matematiksel konum bakımından 40°30' — 41° kuzey paralelleri ile 32°30' — 34° doğu meridyenleri arasında yer almaktadır.

Çankırı doğuda Çorum, kuzeyde Kastamonu ve Zonguldak, batıda Zonguldak'ın bir kısmı ve Bolu, güneyde Ankara illeri ile çevrilidir. Bu konumu ile coğrafi bölgelerden büyük bir kısmı güneyde İç Anadolu bölgesine, kuzeyde daha az bir bölümü de Batı Karadeniz bölgesi sınırları içerisinde kalan ilimiz 9414 km² lik bir alan kaplar. Doğu - batı doğrultusunda 128 km, kuzey-güney doğrultusundaki genişliği de ortalama 72 km dir.

YERYÜZÜ ŞEKİLLERİ :

Dağları : İl sınırlarının kuzeyinde Kuzey Anadolu dağlarının ikinci sırası olan Ilgaz Dağları uzanmaktadır. (2560 m.) Bu dağların batıya doğru uzantısı Çatalılgaz (2530 m.), Küçükacacık (2311 m.), Altun sivrisi (1934 m.), Buluncak (1935 m.), Kulpi (1980 m.), Kocadağ (1763 m.), tepeleri bulunur. Bu sıralar aynı zamanda Kastamonu - Çankırı sınırını teşkil ederler. Ayrıca Kurşunlu'nun Softa sırtları, Çerkeş'in Doğu ve Çamçalı dağları bu sıranın kollarıdır.

Çankırı'nın kale korusu

Yukardaki sıranın güneyinde yer alan Çorum Dosya sınırından başlayarak batıya doğru uzanan Erikli, Sarıkaya, Karakaya, İlisilik, Yapraklı; Doğu; Taşyakası; Batıbeli, Dumanlı dağları 200 m. yüksekliğe yaklaşan ayrı bir sıra teşkil ederler.

Bu sıranın daha güneyinde kalan Çerkeş - Gerede ve Kızılcahamam sınırını teşkil eden bu dağlar; Çit, Karataş, Işık, Elden, Aydos; Eldivan ve Bozkır tepeleridir. Bu sıralar aynı zamanda Çankırı - Ankara sınırını meydana getiren yükseltilerdir.

Eskipazar'ın Dede yaylası. Çankırı ilinin kuzey-batısında yer almış olup, Elaman, Hodalca, Eğriova Dağları da Zonguldak - Bolu ile Çankırı'yı ayıran tabii sınır olarak uzanırlar.

Çankırı şehrinin güney-batısındaki Hıdırlık kaşı ve Meryemana tepesi sırtlarından ve Sarıdağ'dan başlayarak güney - batı doğrultusunda uzanan tepelerin devamı Taşyakası, Dumanlı, Aydos dağları olarak uzanır. Bu yükseltiler arasında oldukça yüksekte kalan Samyaylası yer alır.

Yayla ve Ovalar: Yukarıda sözü edilen yükseltiler arasında kalmış Karapazar, Bozkır, Uluyazı, Sam; Yapraklı; Aydos, Eldivan ve Aliözü gibi yayla özelliğindeki yerşekillerine rastlanmaktadır. Ayrıca; Kurşunlu deresi; Külburun Elik - kır; Çerkeş kırsalı gibi ova özelliğinde küçük düzlükler de görülmektedir.

Arazinin yapısına bağlı olarak görülmeye değer şehir güney ve güney - doğusunda karstik şekillerden çapta da olsa polye, dulin, lopya örneklerine rastlanmaktadır. Ayrıca şehre 10 km. uzaklıkta bulu-

nan Tuz mağarası da ilgi çekici tabii oluşuklara rastlanır. Yine Orta kazasına bağlı Sakaeli köyü çevresinde peri-bacaları örnekleri dikkati çekmektedir.

İKLİM VE BİTKİ ÖRTÜSÜ :

Çankırı ve çevresi İç Anadolu Bölgesinin kuzeyinde yer aldığından genellikle İç Anadolu bölgesinde görülen karasal iklim özelliklerini taşır. Bu iklim bildiğimiz gibi yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve karlıdır. En fazla yağış ilkbahara rastlar. (Çizelge: 1-2) Örneğin; 1967 yılı yıllık yağış tutarı 371,3 mm. olduğu halde 1972 yılında ise bu değer 448,9 mm. kadar olduğu dikkati çeker. Bunun yanında 1967 yılı en fazla yağış düştüğü aylar Mart 51,8 mm., Nisan 6,7 mm. ve Mayıs 64,2 mm. olarak görülür. Yine 1972 yılında ait en fazla yağış değerleri ise Mayıs ayında 61,4 mm. ile dikkati çeker. Bunlardan anlaşılıyor ki; Çankırı ve çevresinde düzenli bir yağış rejimi yoktur. Yıldan yıla değişiklik gösterir. Yukarıda kurak diye belirttiğimiz yaz aylarında bile bazı yıllar mevsim ortalamalarının üstünde bir yağış düştüğü görülebilmektedir.

Çankırı ve çevresinde karlı günler sayısı yüksekliğe bağlı olarak değişiklik gösterir. Örneğin; 1972 de Ocak ayında 10 gün, Şubat'ta 17 gün, Aralık ayında 5 gün olmak üzere Çankırı merkezinde toplam 32 gündür. Fakat bu değerler Çankırı merkezinden daha yüksek yerlerde 32 günün üzerine çıkar.

Çankırı'nın yaz ve kış sıcaklık değerlerini inceleyecek olursak yağış değerlerinde olduğu gibi yıllar arasında değişiklikler dikkati çeker. Genellikle yazlar oldukça sıcak, kışlar ise oldukça soğuk geçer. En sıcak ayın ortalaması 1967 de Ağustos 22,0°C, 1972 yılında ise 23,2°C dir. En soğuk ay ortalamaları ise yine bu iki yıl da; 1967 Ocak 1,2°C, 1972 Ocak ayında -4,5°C dir. (Çizelge: 1 ve 2)

Sıcaklık ilgili olarak donlu günler durumunu incelersek; Ocak, Şubat, Mart, Kasım ve Aralık'ta en çok olmak üzere toplam olarak 1972 yılında 120 gündür. Fakat bu değer genellikle yıldan yıla değişir. Ortalama 50-80 gün arasındadır. (Çizelge: 1 ve 2)

İklime bağlı olarak bitki örtüsü güneyden kuzeye ve yükseklerle doğru değişiklik göstermektedir. Kuzeye doğru genellikle iğne yapraklı ağaçlardan oluşmuş orman ve koruluklara, yine yer yer güneyde kalmakla beraber yükseklerle doğru orman kalıntılarına rastlanmaktadır. Fakat güney ve güney-batı kısımlarında step alanlar daha geniş yerler kaplar. Stepelerin bulunduğu yerlerde mevcut akarsular boyunca yer yer kavak ve söğütlerden meydana gelmiş suboyu ağaçlıklarına da rastlanır. Ayrıca aynı akarsu boylarında kültür bitkilerine de rastlanır. Bunlar daha ziyade meyva ve sebze bahçeleri halindedir. İl sınırları içerisinde orman alanı olarak 69.000 hektarlı bir alan yer alır. Bu ormanlar başta ilgaz olmak üzere Elaman, Eğriova, Ovacık, Işık, Düvenlik; İlisilik; Yapraklı; Sarıkaya; Karakaya ve Erikli dağları ve çevresindedir. Bu ormanlarda daha çok çam, köknar, ardıç ve meşe hakim ağaç türleridir. Geçmişte daha büyük

alanlar kapladığı sanılan bu ormanlar yakın köy ve kasaba halkı tarafından çeşitli nedenlerle tahrip edilmişlerdir. Bu nedenle bu orman alanları bir orman özelliğinden uzaklaşmıştır. Bitki örtüsünün çoğu yerde tahribi ve fakirliği erozyon tehlikesini doğurmıştır.

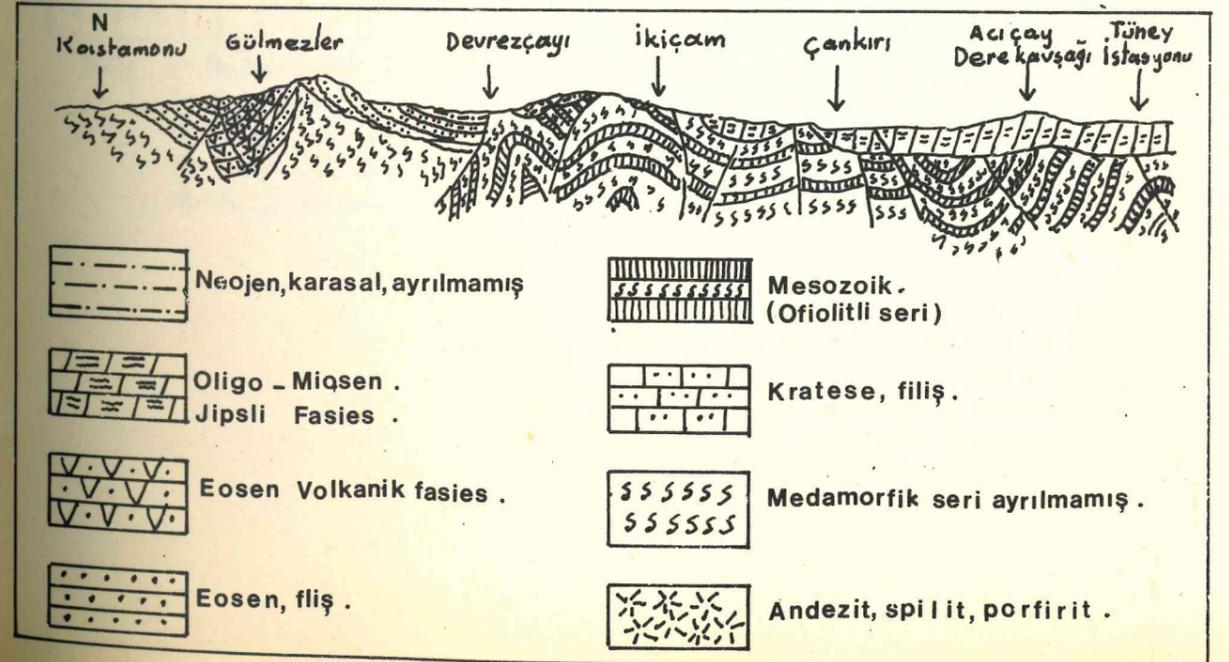
AKARSULAR:

İl sınırları içinde kalan akarsuların en büyüğü olan Kızılırmak hariç tutulacak olursa tarımda elverişli değildir. Sularının yazın azalması, ilkbahar ve sonbaharda taşkınların olması, geniş çapta ülkemizin diğer büyük akarsularında olduğu gibi yararlanılmaz. Yalnız sulama işlerinde önemli derecede kullanılır. Bu akarsularda balık bazılarında olsada mahallinde tutulan balıklar harcanır, ekonomik bir değeri yoktur. Yükseltinin arttığı kuzeye doğru dağ akarsularında, Alabalık avlanma meraklıların ve turistlerin ilgisini çekecek kadar önem kazanır.

KIZILIRMAK:

Çankırı il sınırları içinde akarsuların en önemlisidir. İlin hududuna ırmak tren istasyonunun biraz kuzeyinden girer. Şarklı köyünden itibaren idari hududa girerek, önce doğuya, sonra kuzey doğuya hafif büküntülerle 30 km. akar. Aktığı vadinin hemen her yerinde tarımın her kolu ileri durumdadır.

Kastamonu - Tüney İstasyonu Arası Jeolojik Kesiti

İlin kuzey bölgesindeki bitki örtüsü

DEVREZ ÇAYI:

Uzunluğu 211 km olan bu akarsu, Kızılcahamam ilçesinin Semerözü dağlarından çıkar. Önce Orta, sonra Kurşunlu, ilgaz arazisinin önemli bir kısmını sulayarak kuzey-doğuya doğru akar. Afşar ile Mandıra köyleri arasında Kızılirmağa karışır.

ACI ÇAY:

Halk arasında bu akarsuya Ulu çayda denir. Uzunluğu 96 km. dir. Karakaya eteklerinden çıkarak Güney-Batıya doğru akar. Kuzeyde Terme çayı ile birleşerek Kızılirmağa karışır. Acı Çayın önemli bir kolu olan ve şehrin içinden geçen tatlı çay ve bunun kolu Korgun Çayı 36 km. uzunluğundadır. Acı Çayın suları oldukça tuzludur, bu tuzluluk geçtiği yerde tuzlu yerlerin olmasından ileri gelir, sulama işinde faydalanılmaz.

MELAN VE SOĞANLI ÇAYI:

Gerede'den çıkar, Bayındır köyü sınırında Çankırı toprağına girer. Hamamlıda Çerkeşten gelen Uluçayıda alır, Ovacık toprağını bir çember gibi sararak, Arpa ve Safranbolu hududuna girer. Adı geçen bu çay Çankırı-Zonguldak sınırını çizer. Daha sonra Filyos çayına karışır. Bu akarsu üzerinde hızlı akışından ve baraj yapmağa elverişli durum göstermesinden dolayı 1953 yılında Hidro elektrik santrali kurulması çalışmalarına başlanmıştır.

TERME ÇAYI:

Önce Şabanözü çayı adı verilen, bu akarsu sonra Terme çayı adını alır. Çankırı - Ankara sınırı çizer. Daha sonra Acı çaya birleşerek döküldüğü yerde geniş bir birikinti meydana getirir.

ULUÇAY:

Akışı ve durumu itibarı ile oldukça faydalanabilme imkânı olan bu akarsu Kurşunlu'nun Çama ve Çavundur köyleri ile kısmende Çerkeşin Hacılar deresinden gelen ve Hamamlı çayı ile birleşir.

ESKİ PAZAR ÇAYI:

Eskipazar ilçesinde oldukça geniş bir araziye sulayan bu akarsu kaynağı Eleman dağlarıdır. Filyos'a Karabük yakınında karışır.

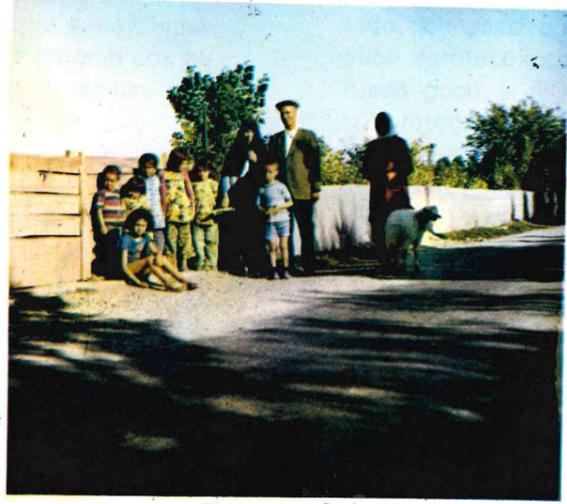
GÖLLER:

Çankırı il sınırları içinde kalan göller önemli olmamakla beraber, kışın suyu toplanan ve yazın çekilen ufak bazı göller varsada bunlar kısmen hayvan ve pek az da arazi sulamak için kullanılır. Bu göller; Kurşunluda Çırdak, Bulancak, Osman gölü, Şabanözünde Kamış, Çankırıda Çivi Ovacık'ta Sülük, Taş yakasında Bozyaka, Dumanlı, Taşkaracalar gölleriyle Kurşunlu merkezindeki iki göl, Kükürt köyü civarındaki Karagöl ve Sazak gölleridir.

CANKIRI İLİ 1967 METEOROLOJİK DEĞERLERİ = "ÇİZELGE 1"

AYLAR	Aktüel basıncı mb	Sıcaklık aylık C°	Yağış m.m.	Nem %	Açık Hava	Bulutlu Hava	Kapalı Hava	Kapalı günler	Fırtınalı günler
Q c a k	931	1,2	22,8	76	1	12	10	5	1
S u b a t	932	3,7	8,8	75	4	16	8	—	—
M a r t	927	4,0	51,8	68	5	14	12	—	3
N i s a n	926	9,8	66,7	67	5	18	7	—	3
M a y ı s	928	15,1	64,2	66	3	21	4	—	1
H a z ı r a n	929	8,0	78,2	57	4	24	2	—	3
T e m m u z	928	21,3	6,5	54	9	22	—	—	2
A g o s t o s	927	22,0	13,2	57	16	15	—	—	—
E y l ü l	928	17,0	3,5	58	13	16	1	—	—
E k i m	932	12,1	12,2	64	12	17	2	3	—
K a ş ı m	932	5,6	24,1	80	3	22	5	7	1
A r a l ı k	929	2,4	49,3	78	—	18	13	10	1

Not: 1- Bu tabloda gösterilen istatistikî rakamlar her ayın aylık ortalamasıdır.
 2- Açık günler, günlük « Bulutluluk ortalamasının (00-19) olduğu günlerdir.
 3- Bulutlu günler bulutluluk ortalamasının (00-8,0) olduğu günlerdir.
 4- Kapalı günler bulutluluk ortalamasının (8,1-10,0) olduğu günlerdir.
 5- Bu yıl içerisindeki fırtınalı geçen günlerden şehir ve civarı zarar görmemiştir.

Bir aile

III. Nüfus Bölümü

Yıllar	Sıcaklık Ort.	En yüksek Sıcaklık		En düşük Sıcaklık		Basınç Ort. (Milibar)	Yağış Miktarı (m m)	Donlu Günler Sayısı	Karlı günler sayısı	Hakim Rüzgar		Güneşlenme müddeti (ort.)	Nisbi Nem (%)
		Ort.	En yüksek değer	Ort.	En düşük değer					Rüzgar yönü	Hızı m/sn		
Ocak	-4,5	-0,6	7,3	8,1	-14,5	934,5	8,7	30	10	SSE	15,0 m/sn	2,1 saat	72,9
Şubat	-3,6	0,6	10,3	7,3	-19,3	933,9	23,4	24	17	WSW	11,0	2,6	75,7
Mart	5,3	12,8	20,2	-2,6	-8,3	929,0	18,6	24	—	WSW	18,2	6,5	57,2
Nisan	13,3	20,4	25,3	6,9	-4,4	924,4	37,7	1	—	WSW	21,2	5,4	57,9
Mayıs	15,9	22,6	30,1	8,4	3,4	927,3	64,1	—	—	NE	17,1	8,2	55,3
Haziran	19,9	26,6	33,8	13,1	8,8	927,0	51,1	—	—	NE	23,8	8,2	56,6
Temmuz	23,2	31,1	39,0	14,8	9,6	925,4	39,5	—	—	N	20,2	10,2	48,6
Ağustos	22,4	30,5	38,7	15,6	12,0	926,7	51,1	—	—	N	19,3	9,4	52,5
Eylül	17,7	24,6	33,1	11,3	5,2	929,9	49,8	—	—	N	20,2	7,3	56,9
Ekim	12,3	18,7	26,4	7,2	-2,4	930,9	41,6	1	—	SSW	13,7	4,6	69,0
Kasım	4,5	11,4	16,8	-0,7	-8,3	933,3	5,1	17	—	SE	17,4	5,0	69,3
Aralık	-2,7	4,6	8,9	-8,2	-17,6	939,4	18,5	31	5	ESE	12,3	3,8	73,6

Nüfus Bölümü

ÇANKIRI'DA NÜFUS GELİŞİMİ VE DAĞITIMI :

Çankırı İli tarihin ilk çağlarından beri yerleşim yeri olarak kullanılan bir bölgede bulunmaktadır. İlin tarıma elverişli ve akarsu boyları, nüfus yoğunluğunu çekmişler buna karşılık dağlık ve kayalık bölgelerde nüfus yoğunluğu çok az bir görünüm içinde bulunmaktadır.

Çankırı İli şehirleşme ve sanayileşme alanlarında Türkiye ortalamalarının çok altında bulunduğundan, nüfus dağılımı olarak değişik görünüm arzeder.

İl'de doğum oranları, Türkiye doğum oranları paralelinde olduğu halde, nüfusu Türkiye gelişmelerinin çok altında kalmaktadır. 8454 Km². lik yüzölçümü ile Türkiye toplam yüzölçümünün %1,1 ni teşkil eden

İl sınırları içinde 1970 nüfus sayımına göre 261,367 kişi yaşamaktadır. Bu duruma göre İl'de Km². ye 30 kişi düşmektedir. Oysa bu oran Türkiye'de 1970 sayımlarına göre 45 kişidir.

Yukarıda belirtilen açıklamalardan İl'in nüfusunun devamlı olarak erozyona uğradığı ve gerek mevsimlik ve gerekse devamlı göçlerle İl dışına çıktığı görülmektedir. Bilhassa eğitimini tamamlamış, işgücü yaratacak çağda bulunan erkek nüfusun göçü, İl'de değişik nüfus özellikleri yarattığı gibi, ekonomik açıdan da büyük bir istihsal boşluğu ve aktif işgücü açığı meydana getirmektedir. İl nüfusunun 1927-1970 arasındaki gelişmesi aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

İL'İN NÜFUS GELİŞİMİ Tablo : 1 İL'İN NÜFUS GELİŞİMİ

	1927			1935			1940		
	Toplam	Şehir	Köy	Toplam	Şehir	Köy	Toplam	Şehir	Köy
Merkez	8847	8847	—	86089	9774	76315	90203	10235	79968
Cerkeş	—	—	—	52223	—	—	57790	2853	54937
İlgaz	—	—	—	35275	—	—	35789	1603	34186
Toplam	8847	8847	—	173587	9774	76315	183782	14691	169091
Tablo: 2	1945			1950			1955		
İLÇELER	Toplam	Şehir	Köy	Toplam	Şehir	Köy	Toplam	Şehir	Köy
Merkez	62523	14680	47843	72123	14108	58015	81292	17899	63393
Cerkeş	48472	2898	45574	33756	2705	31051	34307	2927	31380
Eskipazar	—	—	—	19910	901	19009	20640	1304	19336
İlgaz	25307	1588	23719	24855	1795	23060	25445	1882	13563
Kursunlu	28162	2288	25874	29979	2149	27830	30303	2376	7927
Şabanözü	32892	1582	31309	35555	1894	33661	36245	2042	34203
Toplam	197356	23037	174319	216178	23552	192626	228232	28430	199802

Tablo 3

İLÇELER	1960			1965			1970		
	Toplam	Şehir	Köy	Toplam	Şehir	Köy	Toplam	Şehir	Köy
Merkez	55762	29047	35715	61247	21450	39797	69522	26124	43398
Cerkeş	24597	2831	21766	23984	2865	21119	24347	4999	19348
Eldivan	9475	3065	6410	10079	3344	6735	9510	3344	6566
Eskipazar	21583	1539	20044	22352	1887	20463	21840	2326	19513
Ilgaz	27642	2216	25426	27934	2924	25010	26224	2855	23369
Kurşunlu	32047	2501	29546	31832	3068	28764	39398	5036	34362
Orta	18973	1479	17494	23341	2833	20508	24491	2838	21652
Ovacık	11163	48	10677	10547	759	9788	10425	880	9545
Şabanözü	18803	2225	16578	18094	2247	15847	16310	2475	13835
Yapraklı	21411	2071	19340	21296	2354	18942	18900	2869	16031
Toplam	241456	38460	202996	250706	43721	206975	261367	53747	207620

NÜFUSUN DİĞER ÖZELLİKLERİ ve KÜLTÜR DURUMU :

Çankırı İl'inin nüfus yapısında bulunan ilginç bir özelliğe Kadın - Erkek nüfuslarının gösterdiği orandır. İl'de yapılan son sayıma göre kadın erkek nüfusları Türkiye kadın erkek nüfuslarına göre şöyle karşılaştırılabilir:

	Kadın Nüfus	%
TÜRKİYE	17.598.190	49
CANKIRI	135.560	52

Erkek Nüfus	%	Toplam :	%
18.006.986	51	35.605.176	100
125.807	48	261.367	100

Karşılaştırmadan da anlaşılacağı üzere Çankırı İl'inde Kadın nüfusu erkek nüfusundan %4 oranında bir farklılık göstermektedir.

Bu farklılık Türkiye ve diğer illerin ortalamalarından gene değişik olarak İl'in kırsal sahasında daha da fazlalaşmaktadır. Bu durumu İl'de bulunmayan iş sahaları sebebiyle gelişmiş diğer illerde çalışmak üzere gidenlerin mevsimlik veya daimi göçlerine bağlamak mümkündür.

Tablo : 4

NÜFUSUN EĞİTİM DURUMU :

Çankırı'da 6 ve daha yukarı yaşlarda olan nüfusun okuma yazma oranı da Türkiye ortalamalarının epeyce altındadır. Bu durumu aşağıdaki tabloda etraflıca görmek mümkündür.

TÜRKİYE'DE VE ÇANKIRI'DA 6 VE DAHA İLERİ YAŞLARDAKİ NÜFUSUN OKUR - YAZARLIK DURUMU

	Erkek	Kadın	Toplam
TÜRKİYEDE	11.491.180	11.050.832	22.542.012
ÇANKIRI	92.516	100.506	193.322

Okuma - Yazma Bilenler

Erkek	%	Kadın	%	Toplam
6.157.842	54	2.743.164	25	890.109
40.517	44	17.861	18	58.378

Tablodan görüldüğü gibi 6 ve daha yukarı yaşlardaki okur-yazarlık oranlarında Türkiye'de Erkeklerde % 54 orana karşılık Çankırı'da %44, gene Türkiye'de kadınlar % 25 okur-yazarlık oranına karşılık Çankırı'da bu rakam %18 olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ayrıca halihazır İlk ve Orta öğrenim kademelerinde İl Nüfusunun % 17 si olan

TABLO: 4 İl'in Nüfus Grupları İtibariyle Köyler Sayısı ve Nüfus Toplamları

Nüfus Grupları	Köy Sayısı	Nüfus Toplamı		
		Toplam	Erkek	Kadın
0—50	1	14	8	6
51—100	8	650	279	371
101—150	28	3469	1539	1930
151—200	55	9662	4458	5204
201—250	56	12562	5735	6827
251—300	60	16464	7673	8791
301—400	82	28791	13194	15597
401—500	57	25612	11957	13655
501—750	88	53414	24856	28558
751—1000	24	20299	9548	10751
1001—1250	6	6527	3109	3418
1251—1500	5	6703	3220	3483
1501—1750	—	—	—	—
1751—2000	2	3911	1940	1971
2001—2250	4	8514	4362	4152
2251—2500	2	4838	2511	2327
2501—2750	—	—	—	—
2751—3000	1	2861	1283	1578
3001—3250	—	—	—	—
3251—	1	3329	1628	1701
Toplam	480	207620	97300	110320

45 bin kişi eğitim görmektedir.

ÇANKIRI'DA FAAL NÜFUS VE İSTİHDAM DURUMU :

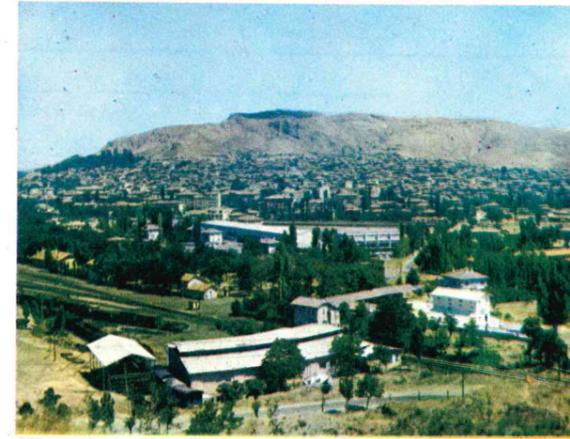
Türkiye'de faal nüfus (15-64 yaşlar arasındaki kadın ve erkekler) toplam nüfusun %54 ünü teşkil etmekte ve bunun yarısı erkek, yarısı da kadın olarak görülmektedir. Çankırı'da da bu oran %54 olup %28 ini kadın %26 sını erkek nüfus oluşturmaktadır. Halen il'de 15—64 yaşları arasında yaklaşık olarak 72.000 kadın ve 69.000 erkek yaşamaktadır.

Faal nüfusun istihdam durumu ise ilin en büyük sorunu olarak görülmektedir. Nitekim 141.000 civarında olan faal nüfusun ancak küçük bir bölümü ticaret, endüstri ve hizmetler sektörlerinde çalışmakta olup tahminen 130.000 kişilik bir faal nüfus dar tarım sektöründe çalışmak ve geçinmek zorundadır.

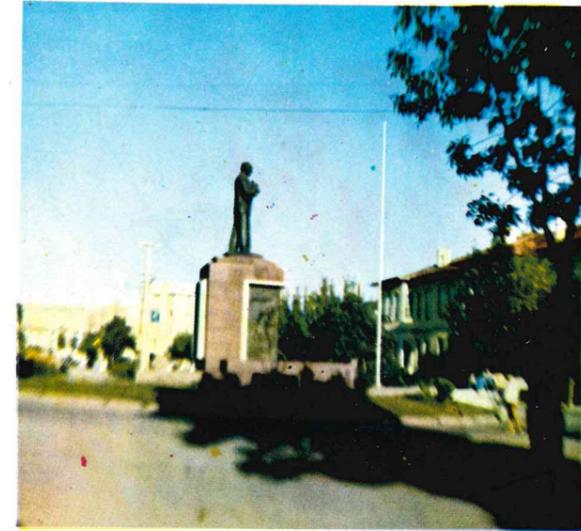
İl sınırları içinde %7 oranında belli ve devamlı işi olan faal nüfus oranı il'in istihdam sorunlarının ne derece de önem kazandığını göstermesi bakımından ilginçtir.

Tablo: 5 1970 Genel Nüfus Sayımına Göre İl Nüfusu

İlçeler	Toplam			Şehir Nüfusu			Köyler Nüfusu			Yüz Ölç.	Nüfus Yoğ.
	Erk.	Kad.	Toplam	Erk.	Kad.	Toplam	Erk.	Kad.			
Merkez	Toplam	34923	24599	26124	14294	11830	43398	20629	22769	2227	31
Çerkeş	69522	11816	12531	4999	2682	2317	19348	9134	10214	990	24
Eldivan	24347	4563	5347	3344	1628	1716	6566	2905	3631	346	28
Eskipazar	9910	10252	11588	2316	1223	1103	19514	9029	10485	690	31
İlgaz	21840	11879	14345	2855	1409	1446	23369	10470	12899	782	33
Kırşunlu	26224	19539	19859	5036	2783	2253	34362	16756	17606	1152	34
Orta	39398	11350	13141	2839	1319	1520	21652	10031	11621	513	47
Ovacık	24491	4781	5644	880	441	439	9545	4340	5205	376	27
Şabanözü	10425	7778	8532	2475	1261	1214	13835	6517	7318	593	27
Yapraklı	16310	8926	9974	2869	1467	1402	16031	7459	8572	785	24
Toplam	261367	125807	135560	53747	28507	25240	207620	97300	110320	8454	30

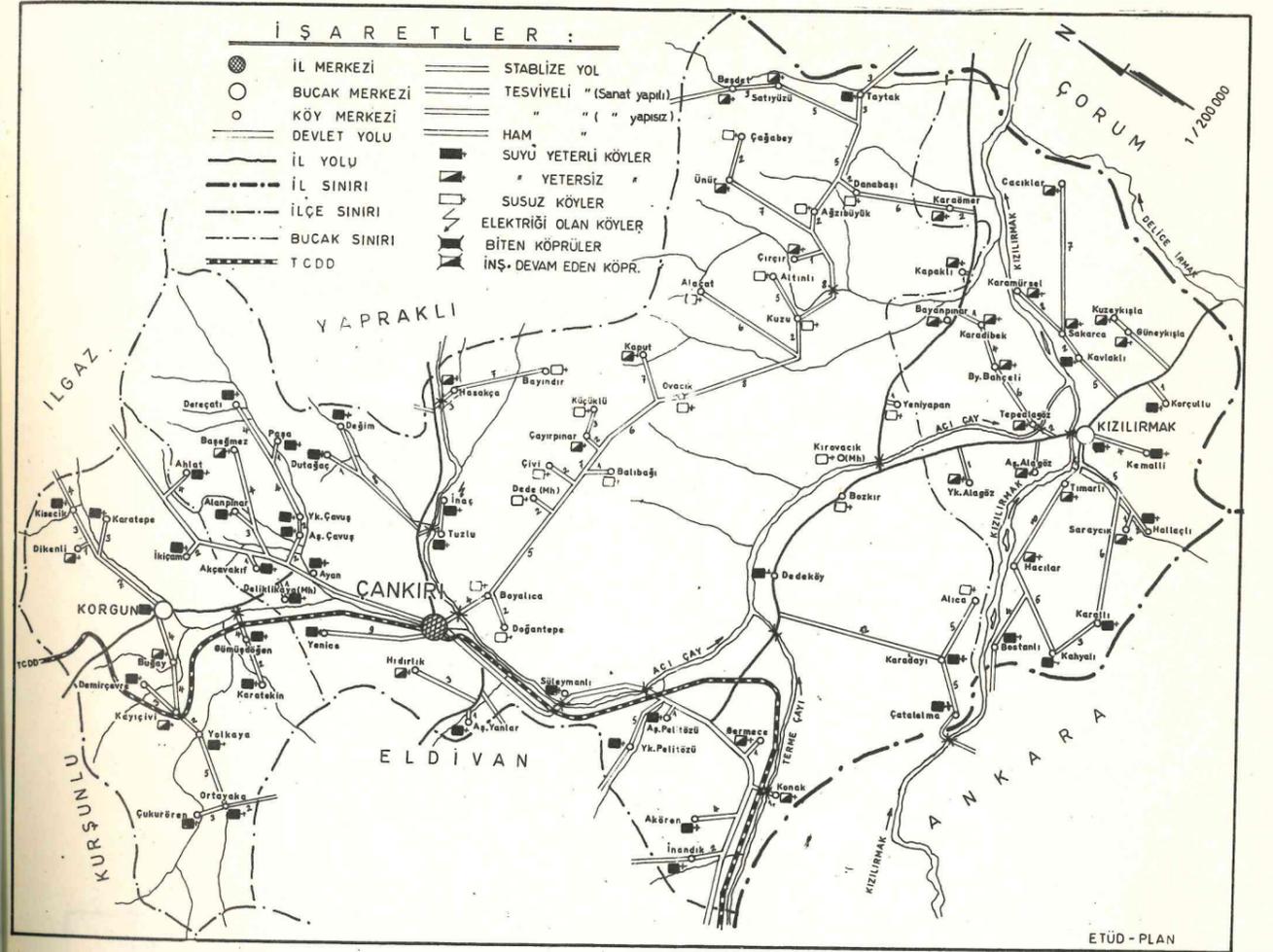
Çankırı'nın genel görünüşü

Atatürk Anıtı

IV İdari Bölüm

İdari Bölüm

A — ÇANKIRI İLİ'NİN İDARİ TARİHÇESİ

Takriben 1100 yıllarında Selçuklu beylerinden Gazi Karatekin tarafından fethedilerek Selçuklu topraklarına katılan Çankırı İli bu tarihten itibaren çeşitli Türk beylikleri arasında el değiştirerek düşmanlara verilmeden bu güne kadar gelmiş bir kentimizdir.

13. yüzyıl sonunda Candaroğulları Beyliğine geçen Çankırı 1380 yılında Osmanlı Beyliğinin eline geçmiş 1416 yılında da Osmanlı Padişahlarından Çelebi Sultan Mehmet tarafından tamamen Osmanlı İmparatorluğu topraklarına katılmıştır.

İmparatorluk devresinde ilk olarak Kütahya'ya bağlı Çerkeş ve İskilip olmak üzere iki kazalı bir sancak olan Çankırı daha sonra İskilip kazasının da ayrılmasıyla tek kazalı olarak Ankara'ya bir müddet sonrada Yozgat'a bağlı olarak kalmış en sonda Kastamonu Vilayetine bağlanmıştır.

Padişah II. Mahmut zamanında Yeniçeri ocağının kaldırılması üzerine kurulan yeni askerî teşkilat dolayısıyla Ankara'da bir müşirlik kurulmuş, Çankırı, Kastamonu, Viranşehir (Eskipazar), Çorum sancakları bu müşirliğe bağlanmıştır.

B — ÇANKIRI İLİNİN BUGÜNKÜ DURUMU

Cumhuriyet devrinde 1462 sayılı Vilâyetler İdaresi Kanunu ile Livalar kaldırılarak Vilâyet haline konulunca Çankırı da Vilâyet olmuştur.

Çerkeş ve Ilgaz ilçelerinden ibaret olan Çankırı 1944 yılında Kurşunlu ve Şabanözü'nün ilçe olmaları sonucu dört ilçeli bir vilâyet, 1945 yılında Eskipazar'ı ilçe olmasıyla beş ilçeli bir vilâyet haline gelmiştir. Son yıllarda Orta, Eldivan, Yapraklı ve Ovacık ilçelerinin kurulmasıyla bugün dokuz ilçe, altı bucak ve 474 köye sahip bir ildir.

8454 Km.2 yüz ölçümü üzerine yayılmış bulunan Çankırı ilinde 53.747 kişisi şehirlerde, 207.620 kişisi de kırsal alanlarda olmak üzere toplam olarak 261.367 insan yaşamaktadır. Nüfus yoğunluğu 30 dur. 17 yerleşme merkezinde Belediye teşkilâtı kurulmuştur.

XV. yüzyılda bir aralık Çankırı'nın Sivas vilayeti ile birlikte bir Vali emrinde birleştirildiğini görüyoruz. Evvelce Kastamonu'ya bağlı iken şimdi Çorum İline bağlı Kargı İlçesinin XVII. yüzyılda Çankırı'ya bağlı olduğunu da Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi bize gösteriyor.

1846 da yayınlanan ilk Devlet Salnamesi'nde Çankırı Sancağı'nın Ankara Vilayetine bağlı olduğu yazılıdır. 1861 Salnamesi'nde Çankırı Sancağı'nın Ankara Vilayetine bağlı olduğu yazılıdır. 1861 Salnamesinde Ankara Vilayeti'nin kaldırılarak Çankırı ile birlikte Yozgat'a bağlandığı belirtilmektedir. Bu durum 1864 tarihli vilâyetler nizamnamesinin tatbikine kadar devam etmiştir. 1867 yılında yapılan yeni teşkilatlanma ile Çankırı, Çerkeş, Kalecik, İskilip ilçeleri ile bir sancak haline gelmiş ve Kastamonu Vilayetine bağlanmıştır.

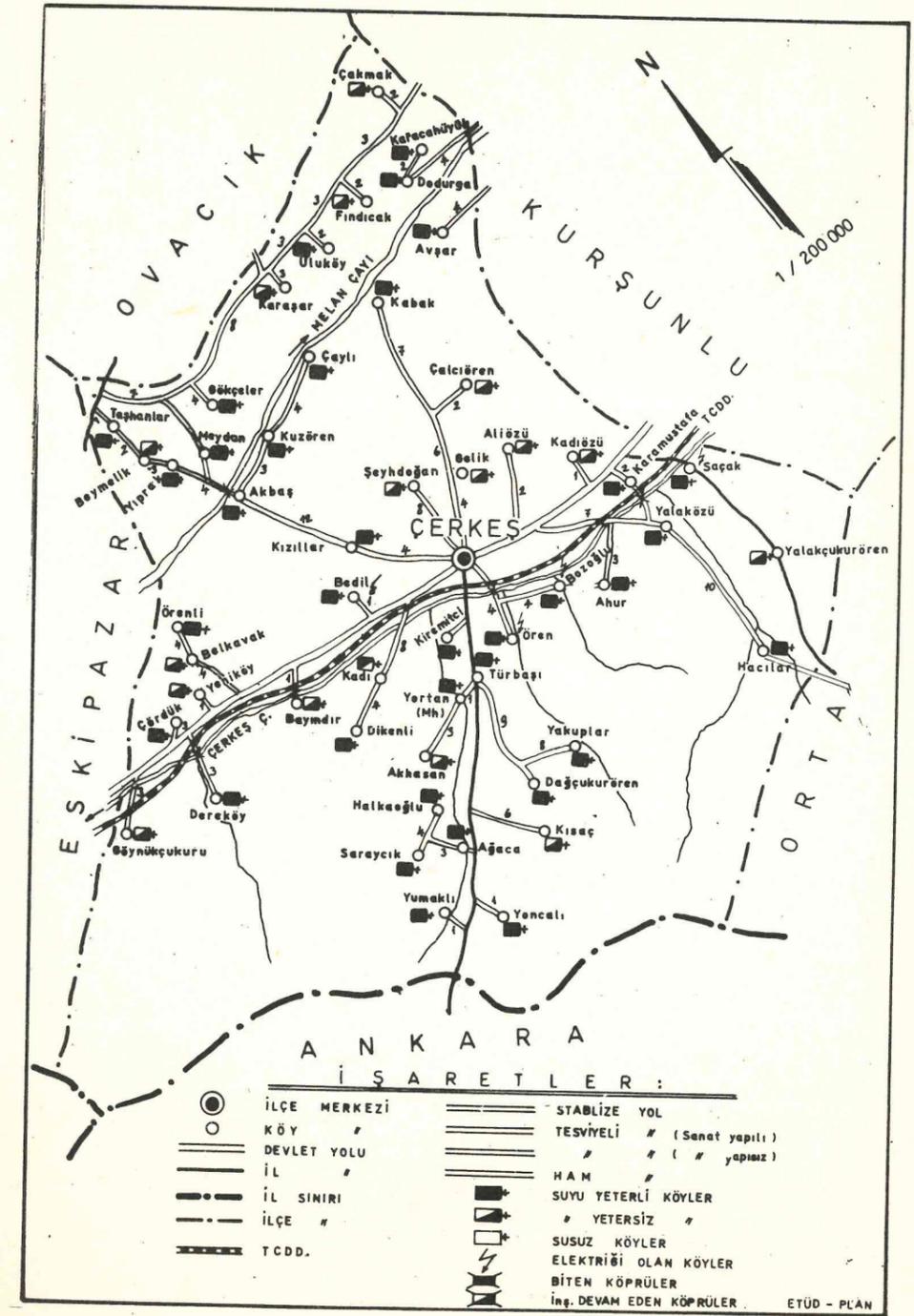
Daha sonra İskilip, Çorum'a Kalecik Ankara'ya kaza olarak verildiğinde Çankırı yalnız Çerkeş ilçesi ile kalmıştır. 1922 yılında Ilgaz nahiyesi ilçe haline getirilerek Çankırı'ya bağlanmıştır.

ÇANKIRI İlçe, Bucak ve Köylerin Nüfus Hanelerini gösteren cetvel

İLÇELER	NÜFUSU			Bucak Adedi	Belde Adedi	Mahalle Adedi	Köy Adedi
	Toplam	şehir nüfusu	köy nüfusu				
MERKEZ İLÇE	69522	26,124	43,398	2	1	12	85
ÇERKEŞ	24,347	4,999	19,348	-	1	3	51
ELDIVAN	9,910	3,344	6,566	-	1	2	15
ESKİPAZAR	21,840	2,326	19,514	-	1	2	50
ILGAZ	26,224	2,855	23,369	1	1	3	73
KURŞUNLU	39,398	5,036	34,362	2	5	3	67
ORTA	24,491	2,839	21,652	-	4	2	28
OVACIK	10,425	880	9,545	-	1	1	42
ŞABANÖZÜ	16,310	2,475	13,835	-	2	2	21
YAPRAKLI	18,900	2,869	16,031	1	2	2	39
TOPLAM	261,367	53,747	207,620	6	19	32	471

Sıra No:	Köyün Adı	Kadın	Erkek	Toplam	Hane Adedi
1	Ağzıbüyük	95	89	184	61
2	Akçavakıf	221	226	447	85
3	Akören (Akviran)	173	157	330	69
4	Alaçat	322	327	649	89
5	Alanpınar (Merzi)	164	141	305	97
6	Alica	209	174	383	62
7	Altınlı (Reşadiye)	78	74	152	45
8	Aşağıçavuş	158	126	284	68
9	Aşağıpelitözü	413	332	745	136
10	Aşağıyanlar (Büyük Yan)	139	128	267	62
11	Ayan	162	149	311	69
12	Balıbağı	295	310	605	96
13	Başımeze (Anuza)	69	47	116	39
14	Bayındır	366	346	712	115
15	Beşdud	495	487	982	189
16	Boyalıca	722	661	1383	275
17	Bozkır	257	277	534	91
18	Çağbey	95	90	185	35
19	Çatalema (Şarklı)	330	301	631	126
20	Çayırpınar	286	263	549	91
21	Çiviköy	503	439	942	153
22	Danabaşı	217	222	439	59
23	Dedeköy	332	241	573	117
24	Değim	106	96	202	46
25	Dereçatı (Handırı)	242	285	527	110
26	Doğantepe (Kavra)	175	180	355	47
27	Dudağaç	105	91	196	32
28	Germece	285	275	560	109
29	Hacakça	230	232	462	62
30	Hıdırlık	68	62	130	25
31	İçyenice	187	157	344	50
32	İnaç	248	245	493	64
33	İnadık	126	125	251	46
34	Kapaklı	94	109	203	43
35	Kardayı	280	284	564	92
36	Konak (Karaşih)	239	229	468	84
37	Kuzuköy	33	37	70	20
38	Küçükklü	175	155	330	52
39	Ovacık	695	668	1363	165
40	Paşa	66	34	100	34
41	Sarıyüzü	321	319	640	121
42	Süleymanlı	87	107	194	68
43	Taytak	243	200	443	83
44	Tuzlu	222	184	406	77
45	Unür	661	607	1268	246
46	Yukarıçavuş	217	206	423	86
47	Yukarıpelitözü	219	192	411	70

Sıra No:	Köyün Adı	Kadın	Erkek	Toplam	Hane Adedi
1	Kızılırmak (Hüseyinli)	330	297	627	110
2	Aşağıalagöz	289	256	545	129
3	Bayanpınar	179	137	315	76
4	Bostanlı	130	120	250	74
5	Büyükbahçeli	42	49	91	22
6	Cacıklar	258	242	500	85
7	Güneykişla	204	181	385	122
8	Hacılar	281	255	536	101
9	Halaçlı	227	218	445	167
10	Kahyalı	289	341	730	167
11	Karadibek	139	134	273	48
12	Karallı	307	315	622	110
13	Karamürsel	432	381	813	166
14	Karaömer	134	142	276	56
15	Kavlaklı	371	292	663	155
16	Kemallı	462	376	838	149
17	Korçullu	304	255	559	105
18	Kuzeykişla	201	159	360	75
19	Sakarca	212	235	447	112
20	Saraycık (İshakca)	83	77	160	38
21	Tepealagöz	240	218	458	85
22	Timarlı	260	247	507	83
23	Yukarıalagöz	474	455	929	203
1	KORGUN	1143	1053	2196	498
2	Ahlat	251	210	461	91
3	Bugay	331	274	605	150
4	Çukurören	237	206	443	90
5	Demirçevre (İldızım)	351	302	653	174
6	Dikenli	355	206	561	192
7	Gümüşdüven (Apsarı)	329	291	620	136
8	İkiçam	150	135	285	56
9	Karatekin	375	304	679	144
10	Karatepe (Şihlar)	142	88	230	66
11	Kayıçivi	267	184	451	132
12	Kesecik (Kisecik)	208	158	366	98
13	Ortayaka (Maruf)	997	949	1946	285
14	Yoikaya (Hicip)	261	201	462	107

Çerkeş İlçesi: Yöneticileri ve genel görünüşü

a) ÇERKEŞ İLÇESİ İDARİ TARİHİ

Çerkeş İlçesi; Çankırı İlinin kuzeyinden geçen eski Bağdat yolu üzerinde kurulmuş bir kasabadır. Kuruluşu V. yüzyıla kadar uzanır. İlçe ve çevresinde eski medeniyetlerden Etiler, Romalılar ve Bizanslılara ait birçok eser kalıntılarının bulunması bu kanıtı doğrulamaktadır.

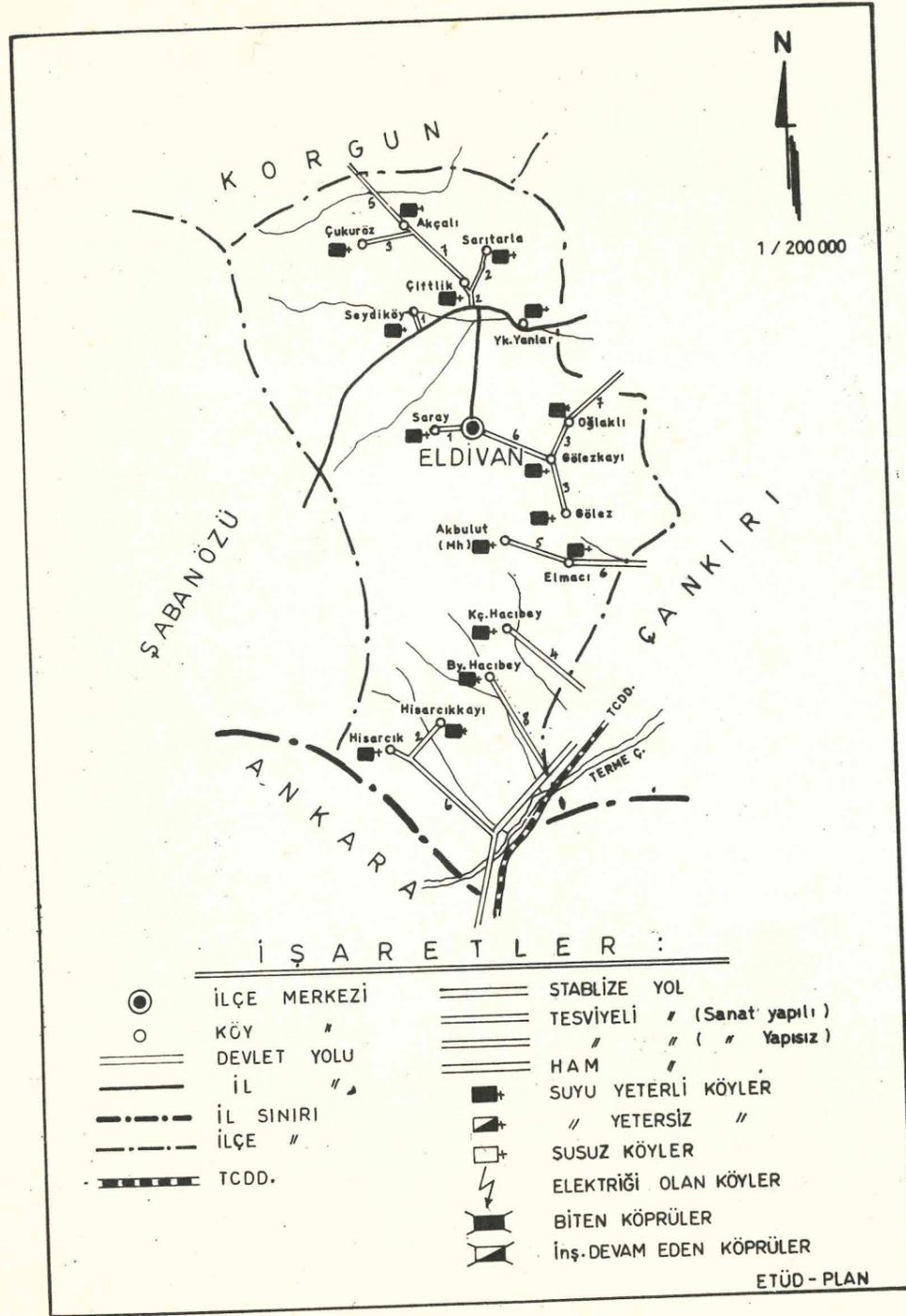
İlçeye Çerkeş isminin verilmesi halk arasında iki rivayete dayanmaktadır. Bunlardan birincisinde; Çerkeşin dört yol kavşağında kurulması sebebiyle adı «Ciharköşe» den bozulmuş olarak «Çerkeş» olduğudur. İkinci rivayet ise; Bağdat yolu üzerinde önemli bir durak yerinde ve askerlerin toplanmasına elverişli düzlükte kurulmuş olması yüzünden vaktiyle haberciler tarafından askerlerin burada toplanmış ve görev yerlerine buradan gönderilmiştir. Bu sebeple «Çerçeken» manasına gelmek üzere İlçeye Çerkeş adı verildiğidir.

Çerkeş İlçesi 1416 yılında Çankırı ile birlikte Osmanlı İmparatorluğu topraklarına katılmıştır. Bu tarihten bu güne kadar geçen zaman içinde Çerkeş Çankırı'nın bir kazası olarak kalmıştır.

Çerkeş İlçesi Milli Mücadele yıllarında Hilafet ordularına karşı başarılı savaşlar vererek Hilafet ordusunu bozguna uğratmış ve geri çekilmeye mecbur bırakarak İçanadolu'nun ve Ankara'nın zaptını önlemiştir.

Zaman zaman büyük bir şehir durumuna gelen Çerkeş, geçirdiği yangın ve deprem felaketleri yüzünden gittikçe önemini kaybedip bu günkü şekline gelmiştir. 1949 da çıkan yangın çarşı ve hükümet konağını tamamen yakmış birkaç yıl sonra vukubulan 1944 yılı depremi ise ilçenin tamamen yıkılmasına ve büyük bir can kaybına uğramasına sebep olmuştur. Çerkeş halen 51 köyü olan ve merkez nüfusu 5000 bulan Çankırı'nın bir ilçesidir.

Sıra No:	Köyün Adı	Kadın	Erkek	Toplam	Hane Adedi
	ÇERKEŞ	2317	2682	4999	
1	Afşar	228	181	409	102
2	Ağaca	100	87	187	65
3	Ahırköy (Ahır)	249	196	445	110
4	Akbaş	154	119	273	54
5	Akhasan	139	124	263	60
6	Aliözü	245	243	488	88
7	Bayındır	214	189	403	108
8	Bedil	195	155	350	82
9	Berkavak	189	189	378	90
10	Beymelik	159	133	292	69
11	Bozoğlu	342	339	681	164
12	Çakmak	78	85	163	39
13	Çalciören	218	175	393	99
14	Çaylı	145	155	300	73
15	Çördük	94	88	182	36
17	Dikenli	110	99	209	55
16	Dağçukurören (Dağcukurer)	211	173	384	100
18	Dodurğa	60	61	121	26
19	Fındıcak	115	95	210	51
20	Gelik (Ovacık)	200	154	354	77
21	Gökçeler	145	148	293	75
22	Göynükçukuru	443	368	811	168
23	Hacılar	297	245	542	115
24	Halkaoğlu	109	85	194	55
25	Kabak	151	124	275	90
26	Kadıköy	240	225	465	125
27	Kadiözü	263	215	478	105
28	Karacahöyük	58	57	115	36
29	Karamustafa	193	198	391	90
30	Karaşar	167	130	297	93
31	Kısac	102	107	209	80
32	Kızıllar (Kınık)	158	127	285	60
33	Kiremitçi	216	206	422	100
34	Kuzdere (Dereköy)	300	271	571	145
35	Kuzören	88	85	173	57
36	Meydan	118	90	208	55
37	Örenköy	300	221	521	105
38	Örenli	329	336	665	138
39	Saçak	453	492	945	240
40	Saraycık	363	323	686	162
41	Şeyhdoğan	190	176	366	90
42	Tasanlar	114	86	200	55
43	Turbaşı	238	250	488	112
44	Uluköy	145	124	269	62
45	Yakuplar	149	143	292	100
46	Yalakçukurören	385	351	736	151
47	Yalaközü	298	269	567	114
48	Yeniköy	310	275	585	127
49	Yıprak	139	126	265	57
50	Yoncalı	144	118	262	66
51	Yumaklı	164	123	287	98

Eldivan İlçesi: yöneticileri ve genel görünüş

b) ELDİVAN İLÇESİ:

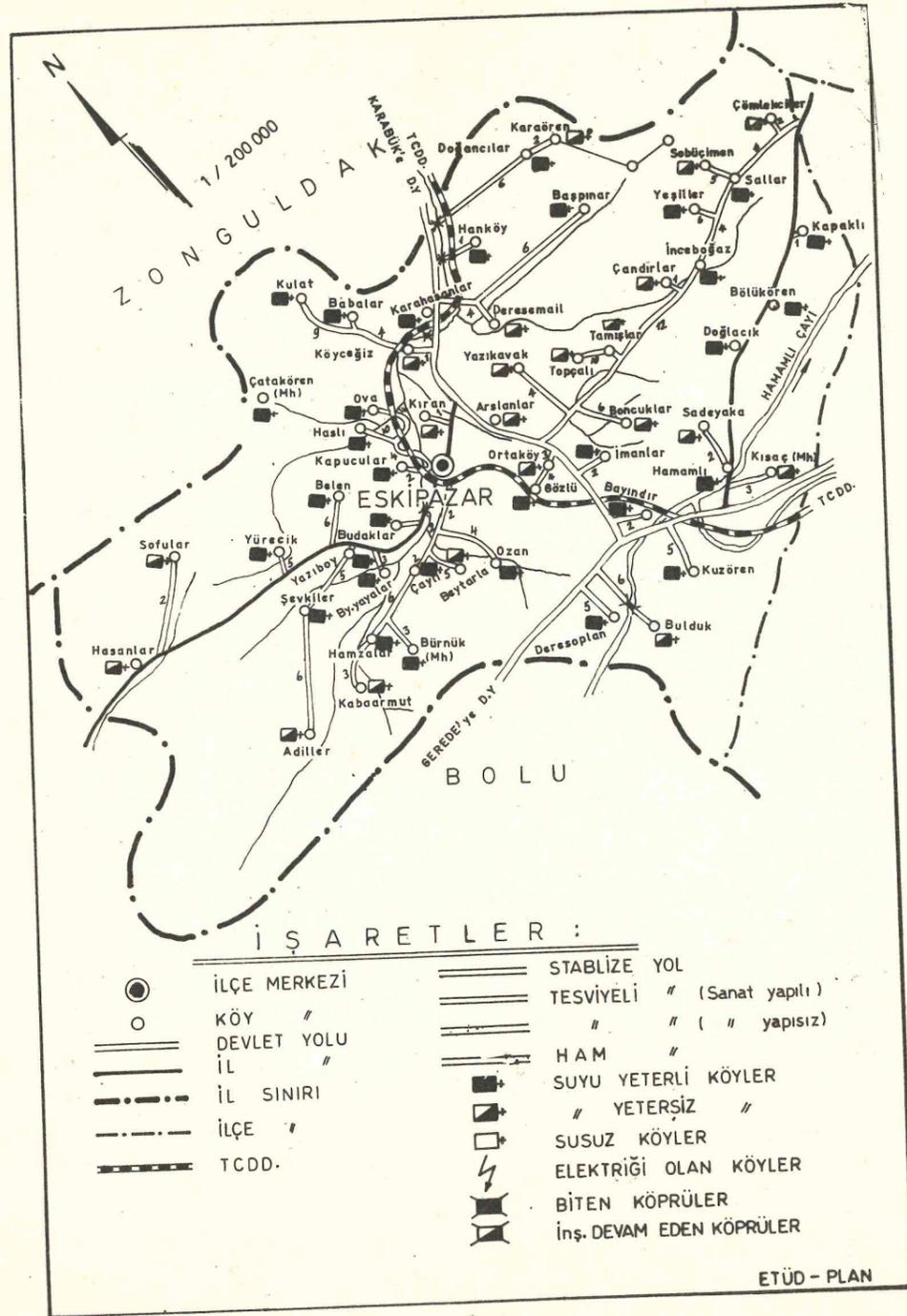
Doğuda Çankırı, Batıda Şabanözü ilçesi, Kuzeyde Korgun Bucağı, Güneyde Kalecik ilçeleri ile hudutludur. Bu İlçe, ismini aldığı Eldivan dağının kuzey eteklerinde 950 m. yükseklikte bulunan Dümeli ovasında kurulmuştur. 454 Km. 2 arazisi ve 1970 sayımına göre 9910 nüfusu vardır. 1286 m. yükseklikteki Eldivan dağı bölgenin en önemli yaylasıdır.

Yarı yüksekliğine kadar çam ve meşelerle örtülü olan Eldivan dağının etrafındaki köylerde ufak korular vardır. İlçe merkezi, Çankırı, Şabanözü - Orta

şosesine 4 Km. lik bir yol ile bağlıdır. Daimi ve önemli bir akarsuyu yoktur. Karadere, Ekinler ve Sakat çayı ile beslenerek Dümeli çayı adı altında ve Çankırı şosesini takiben Acı çaya karışır. İçme suları boldur. İlçe merkezi 3344 nüfusludur. 1959 yılında Çankırı'dan ayrılarak ilçe haline getirilen Eldivan'da bir kaç basit bakkal dükkânından başka herhangi bir ekonomik canlılık yoktur.

Bol miktarda çeşitli meyve, sebze ve tahıl yetiştirilir. Kirazı meşhur olup her yıl geleneksel kiraz bayramı yapılmaktadır.

Sıra No:	Köyün Adı	Kadın	Erkek	Toplam	Hane Adedi
1	ELDİVAN	1716	1628	3344	750
2	Akçalı (Gene)	326	217	543	109
3	Büyükhacıbey	250	205	455	107
4	Çiftlik	112	81	193	47
5	Çukuröz (Gedene)	163	135	298	66
6	Elmacı (Feme)	265	240	505	101
7	Gölez	282	230	513	105
8	Gölezkayı	254	157	411	89
9	Hıarcık	124	95	219	52
10	Hıarcıkkağı	388	322	710	125
11	Küçükacıbey	384	299	683	119
12	Oğlaklı (Arıpa)	130	128	258	63
13	Saray	451	399	850	261
14	Sarıtarla (Mudun)	133	120	253	60
15	Seydiköy	293	225	518	124
16	Yukarıyanlat	76	82	158	43

Eskipazar ilçesi: Memurları ve genel görünüş

c) ESKİPAZAR İLÇESİ :

Doğuda Çerkeş, batıda Gerede, kuzeyde Karabük, güneyde Çerkeş ve yine Gerede ilçeleri ile çevril olup, 696 Km.² lik arazi üzerine yerleşmiş, 1970 sayımına göre 21.840 nüfusa sahiptir. İlçenin nüfusu, 2326 dir. Paflagonya devrinden beri ilçenin yerinde bir pazar kurmuş. Osmanlılar devrinde (1845) nahiye merkezi haline getirilen Eskipazar, 1945 yılında İlçe olmuştur. Eskipazar Çankırı'ya 175 Km. uzaklıkta olup, Ankara - Zonguldak demiryolu üzerindedir. Ankara-Karabük asfaltına 3 Km. lik bir yolla bağlıdır.

İlçe, Eleman ve Karatepe ormanlarıyla çevrilidir. 1944 yılında İlçede, Orman İşletmesine ait bir kereste fabrikası kurulmuştur. Bilhassa orman de-

nizi adıyla anılan yerleri çok değerlidir.

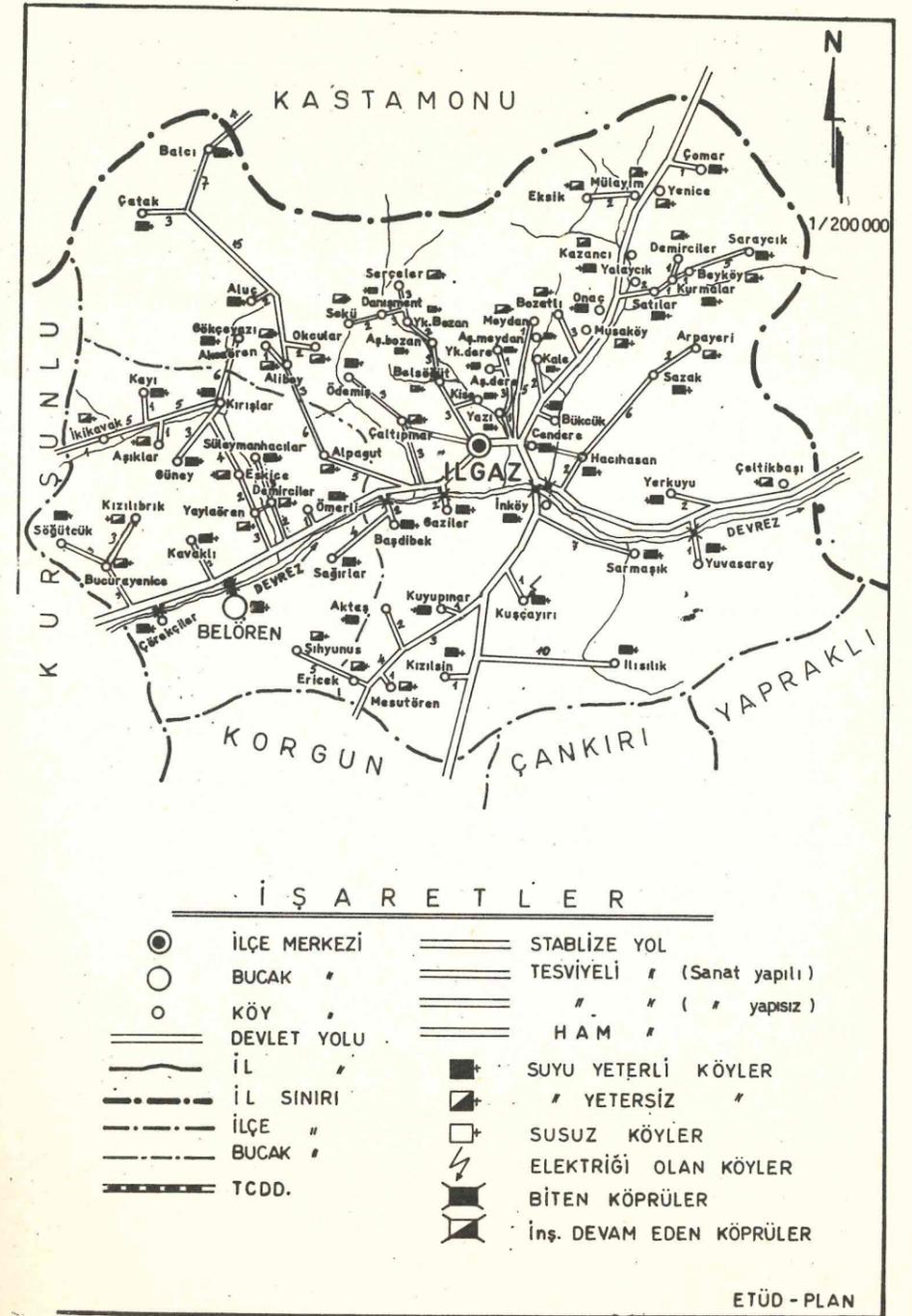
Kereste fabrikasının çevre için ekonomik değeri büyüktür.

İlçede (Viranşehir - Adıyapaolis) harabelerinde boncuk, taş v.s ile, Dereşemail köyünde bulunan tapınıklar (kaya tünelleri) görülmeye değer yerler olup, Paflagonya ve Roma devrinden kalma eserlerdir.

Engelibeli ve ormanlık araziye sahip Eskipazarda kısmen kara ve kısmen de deniz iklimi görülür. Bilhassa dağların Karadenize bakan kuzey yamaçlarında deniz ikliminin tesiri görülür.

Geçim, başta ormancılık, tahıl yetiştiriciliğidir. Çalışabilir nüfusun büyük bir kısmı ormancılık işleriyle ve Karabük Demir - Çelik fabrikalarında çalışmaktadırlar.

Sıra No:	Köyün Adı	Kadın	Erkek	Toplam	Hane Adedi
1	ESKİPAZAR	1103	1223	2326	479
2	Adiller	214	168	382	102
3	Araslanlar	211	183	394	95
4	BABALAR	126	119	245	72
5	Başpınar	240	196	436	98
6	Bayındır	348	268	616	108
7	Belen	110	101	211	41
8	Beytarla	204	173	377	99
9	Boncuklar	392	352	744	150
10	Bölükören	182	156	338	79
11	Budaklar	158	126	284	73
12	Bulduk	198	164	362	69
13	Büyükayalar	251	235	486	111
14	Çandırlar	196	128	324	63
15	Çaylı (Suaviçaylı)	111	100	211	73
16	Çömlekçiler	213	176	389	92
17	Deresemail	247	238	485	95
18	Deresoplar	369	305	674	131
19	Doğancılar	196	179	375	89
20	Doğlacık	350	248	598	122
21	Gözlü (Domı)	134	161	295	54
22	Hamamlı	352	286	638	143
23	Hamzalar	363	333	696	155
24	Hanköy	219	169	388	92
25	Hasanlar	114	90	204	46
26	Haslı	189	178	367	115
27	İmamlar	163	118	281	57
28	İnceboğaz (Suferi)	187	175	362	89
29	Kabaarmut	219	163	382	100
30	Kapaklı	204	190	394	85
31	Kapucular	219	191	410	96
32	Karahasanlar	99	92	191	56
33	Karaören (Sündek)	154	138	292	69
34	Kıranköy	142	122	264	63
35	Köyceğiz	209	167	376	113
36	Kulat	58	74	132	40
37	Kuzören	240	203	443	57
38	Ortaköy	181	179	360	75
39	Ovaköy	167	164	331	79
40	Ozan	128	106	234	55
41	Sedeyaka	377	316	693	142
42	Sallar	157	152	309	79
43	Sofular	348	301	649	125
44	Söbüçimen	233	199	432	99
45	Şevkiler	212	173	385	90
46	Tamışlar	260	203	463	120
47	Topçalı (Göne)	145	133	278	59
48	Yazıboyu	168	141	309	80
49	Yazıkavak	122	115	237	54
50	Yeşiller	261	241	502	103
51	Yürecik	145	141	286	95

Ilgaz ilçesi : Memurları ve genel görünüşü

c) ILGAZ İLÇESİ :

Ilgaz, Kuzey Doğu Anadolu dağlarını batıda da devam ettiren Ilgaz silsileleri eteğinde kurulmuş, tarihi bir ilçedir. Doğuda Tosya, batı ve Kurşunlu, kuzeyde Araç ve Güneyde Çankırı Merkez İlçeleri ile komşu bulunmaktadır. Ilgaz, Kastamonu, Bolu, Çankırı, Zonguldak, Sinop yollarının bitişiğindedir. Yüz ölçümü 996 Km². olup 905 m. yüksekliğindedir.

İlçe, Kuzeybatı Anadolu dağlarının en yüksek yerini teşkil eden Ilgaz silsilesini muhtelif kolları ile bunların arasında kısmi bir düzlük arzeden vadilerden meydana gelmiş, arızalı bir bölgedir. Dağlar çam ormanları ile kaplıdır. Ova olarak ancak kasabanın kurulduğu, küçük tepenin etrafında Dev-

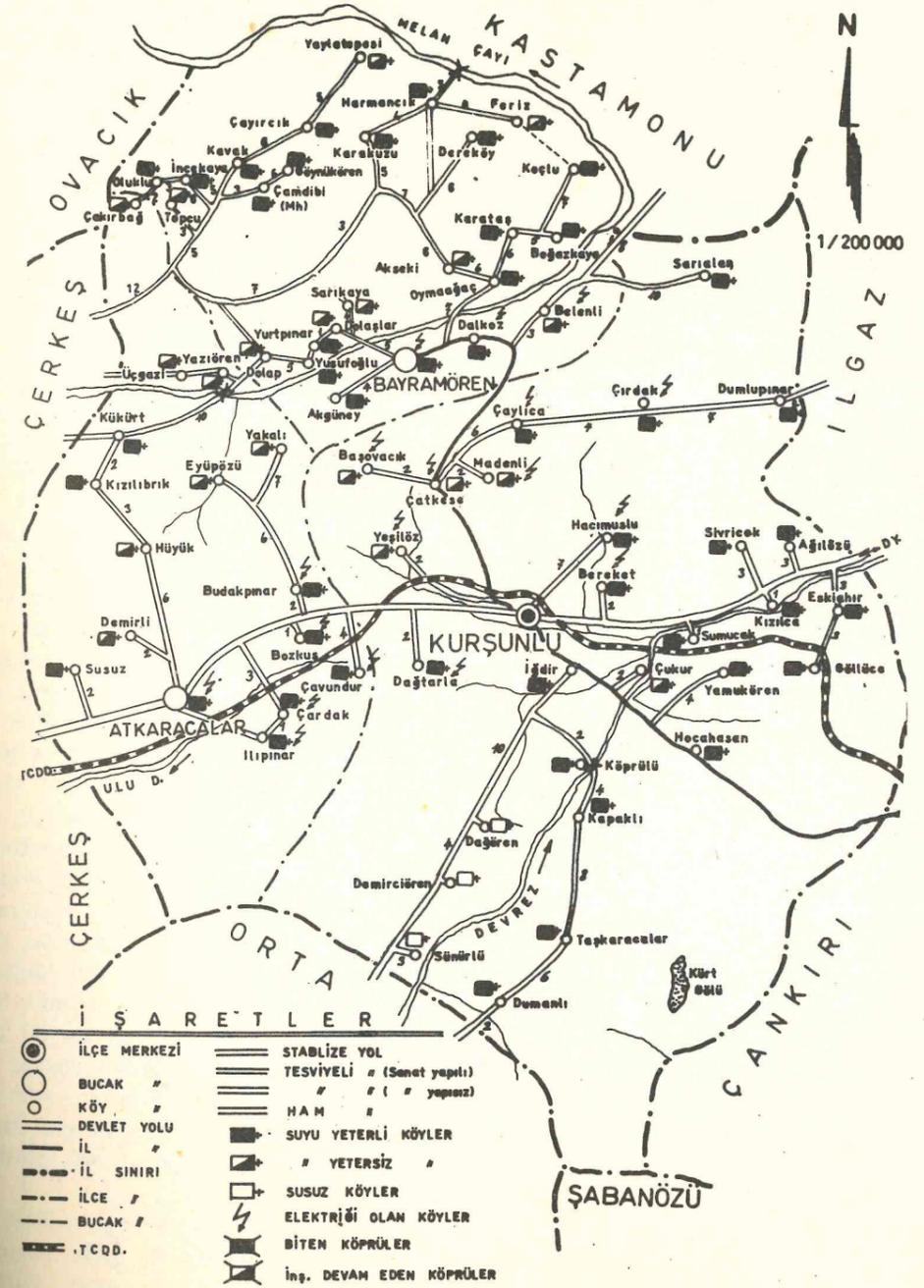
rez ve Gökçay ile Bozan Deresi arasında meydana gelmiş ufak bir saha vardır.

Ilgaz, eski bir ilçe olup 26224 nüfusu 73 köyü vardır. İlçe merkezinin ise nüfusu 2855 dir.

Ilgaz, bir çok savaşlarda, dağ silsilesinin tabii savunması ile Çankırı İlinin masun kalmasını sağlamıştır. Romalılar ve daha eski devirlerden kalma eserleri vardır. Bunlardan, Kale köyündeki harap olmuş kale, İnköy'ndeki kaya mezarları, Ilgaz önündeki höyükler ve Hükümet konağı önündeki iki arslan en önemlileridir. Ilgaz ormanları ile çevrili olan ilçe, turistik yönden büyük bir değer taşımaktadır. Devrez çayı vadisi meyveciliğe, bilhassa elma ve çeltik yetiştirmeye elverişlidir.

Sıra No:	Köyün Adı	Kadın	Erkek	Toplam	Hane Adedi
1	ILGAZ	1446	1409	2855	803
2	Akcaören	85	63	148	33
3	Aktaş	261	139	400	100
4	Alıc	160	136	296	60
5	Alibey	145	108	253	57
6	Arpayeri	148	121	269	55
7	Aşağıbozan	33	26	59	25
8	Aşağıdere	91	59	150	54
9	Aşağımeydan	72	43	115	36
10	Balcı	212	170	382	80
11	Başdibek	329	236	565	101
12	Belsöğüt	128	105	233	78
13	Beyköy	109	87	196	56
14	Bozaltı (Şihtar)	71	40	111	78
15	Bükcük	114	93	207	63
16	Cendere	204	163	367	83
17	Çaltıpınar (Gircen)	149	119	268	59
18	Çatak	359	354	713	136
19	Çeltikbaş	171	150	321	83
20	Comar	144	110	254	58
21	Danişment	139	93	232	53
22	Eksik	141	104	245	56
23	Ericek (Aktasericek)	61	42	103	60
24	Gaziler	331	223	554	129
25	Gökçeyazı (Kaçan)	133	159	292	70
26	Hasıhisan	425	335	760	162
27	İlisılık	432	345	777	170
28	İnköy	104	101	205	53
29	Kaleköy	332	267	599	254
30	Kazancı	145	120	265	67
31	Kese (Kise)	306	218	524	125
32	Kızılsın	195	153	348	100
33	Koyunpınar	233	180	413	110
34	Kurumlar	45	36	81	37
35	Kuşçayırı (Dengi)	401	372	773	180
36	Mesutören	108	84	192	75
37	Musaköy	128	122	250	54
38	Mülayim	284	257	541	124
39	Okcular	139	115	254	75
40	Onaç	107	71	178	65
41	Ödemiş	144	122	266	71
42	Saraycık	272	249	521	161
43	Sarmaşık (Çiftlik)	192	159	351	79
44	Satılar	51	33	84	29
45	Sazak	87	89	176	43
45	Seki (sekü)	156	121	277	60
46	Serçeler	121	85	206	49
47	Yalıyıcık	35	97	182	35
48	Yazı	79	86	165	62
49	Yenice (Mülayimyeniçe)	171	143	314	70
50	Yerkuyu	285	227	512	201
51	Yukarıbozan				

Sıra No:	Köyün Adı	Kadın	Erkek	Toplam	Hane Adedi
		150	130	280	113
52	Yukarıdere	95	56	151	58
53	Yukarımeydan	79	58	137	65
54	Yukarıdemirciler	73	53	126	35
55	Yuvasaray (Engine)	347	304	651	190
1	BELÖREN Bucağı	270	257	527	207
2	Alpagut	110	65	175	58
3	Aşıklar	65	50	115	34
4	Çörekçiler	531	447	978	203
5	Eskice	65	58	123	32
6	Güney	145	93	238	60
7	İkikavak	189	165	354	78
8	Kavaklı	104	77	181	50
9	Kayı	149	228	477	88
10	Kırışlar	255	246	501	92
11	Kızılbrik	139	103	242	67
12	Ömerli	176	158	334	95
13	Sağırlar	92	71	163	43
14	Söğütçük (Alpa)	115	106	221	56
15	Süleymanhacılar	190	150	340	87
16	Şeyhyunus (Ahlatcık)	204	177	381	97
17	Yaylaören (Bacura)	232	181	413	112
18	Yenice	104	90	194	64
19	Yenidemirciler	77	43	120	52

ETÜD - PLAN

Kurşunlu ilçesi Memurları ve genel görünüşü

e) KURŞUNLU İLÇESİ :

İlin kuzeyine yerleşmiş bulunan Kurşunlu ilçesi bugünkü Kurşunlu Kalesi diye anılan kalenin doğu yamacındaki taş duvarlarla çevrili harabelerde Karacaviran adı altında bir köy olarak kurulmuştur. 17. yüzyıldan sonra etrafında bulunan Kurşunlu, Yazır, Ören, Çımartlar, Aharık, Ömer, Sülüklü ve Ebceler köylerinin birleşmesi ile meydana gelmiştir. Önceleri Kurşunlu kadılığına bağlı olan Karacaviran köyü sonraları Ulumelan (Belenli) kadılığına bağlanmış, 1882 yılında da bucak köyü sonraları Ulumelan (Belenli) kadılığına bağlanmış, 1882 yılında da bucak haline getirilerek Çerkeş ilçesine bağlanmıştır. 1912 yılında yeniden Ilgaz ilçesine bağlanan Karacaviran (Kurşunlu) bucağı 1944 yılında Çankırı'nın bir ilçesi haline gelmiştir.

Bizanslılar devrinden kaldığı isminin Andinata olduğu bilinen Kurşunlu kalesinin etrafına daha sonra Türk boyları yerleşmiş ve bu yerlere kendi boylarının isimlerini vermişlerdir. Ulusal Kurtuluş Savaşı sırasında kendi çevresi içinde bozguncu faaliyetlere girişen Anzavur Çete ordusuna karşı Çerkeş dolaylarında verilen savaşa Kurşunlu halkıda katılarak Millî Kuvvetler safında yer almışlardır. Buranın Rafet Paşanın kumandasındaki orduya katılan Kurşunlu'lular Yozgat'ta çıkan Çapanoğlu isyanını bastırmak üzere cepheye gitmişler ve bu yolda yüzlerce şehit vermişlerdir.

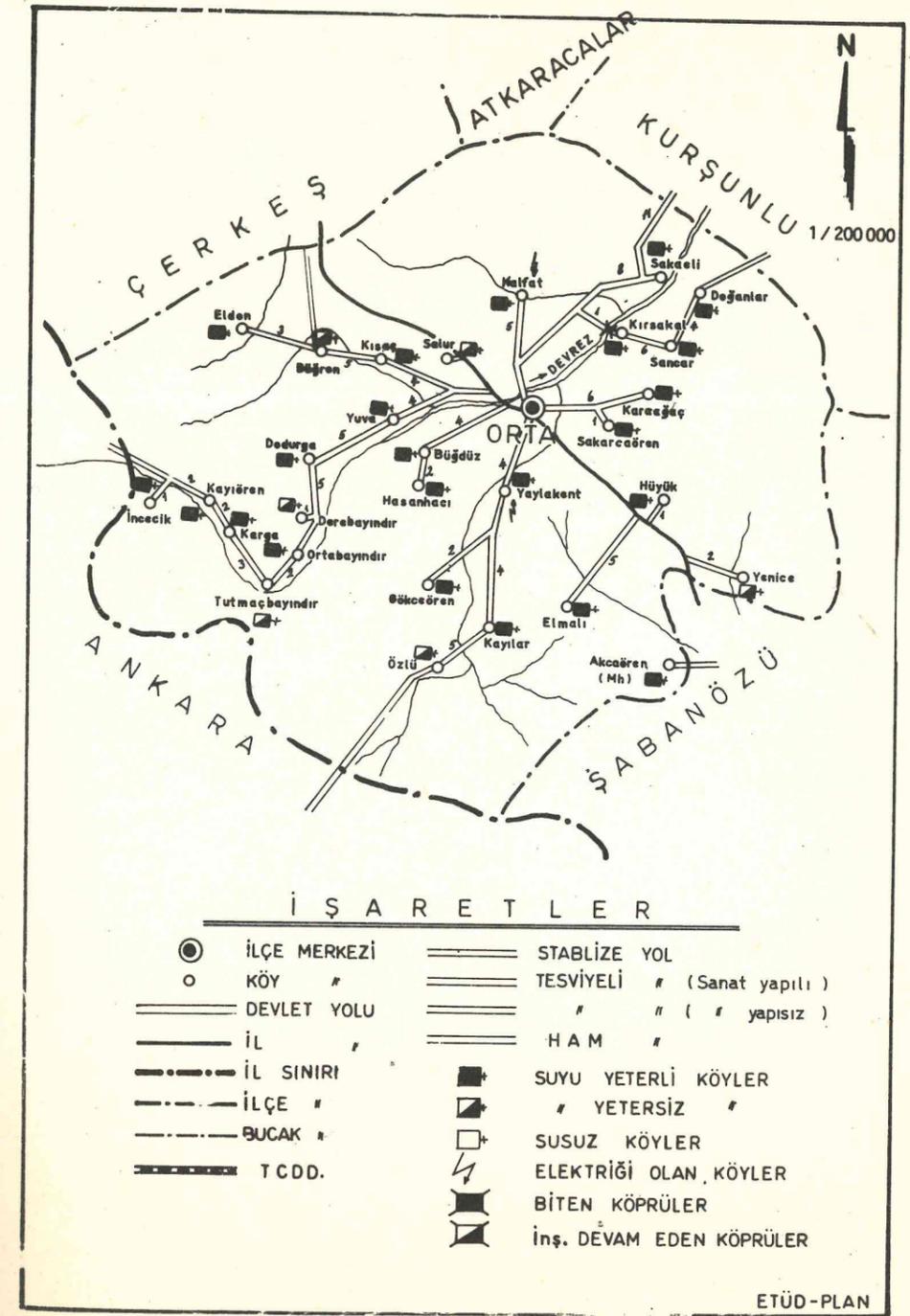
Ulusal Kurtuluş savaşı sırasında Ankara'ya yapılan cephanе naklinde üstün bir fedakârlıkla hizmet gören Kurşunlu halkının bu gayretleri takdire şayandır.

Kurşunlu ilçesi doğuda Ilgaz ve Çankırı, batıda Çerkeş, kuzeyde Ovacık ve Araç, güneyden Orta ve Şabanözü ilçeleri ile çevrili olup yüzölçümü 1895 Km². dir. Deniz seviyesinden ortalama yüksekliği 1150 m. dir. İlçenin çevresi dağlarla kuşatılmıştır. Belli başlı yükseklikleri arasında Derviş Tepe 1763 m. Tuğkaya 1682 m., Melan dağı 1313 m., Çubuk dağı 1766 m. dir. Bölgenin kuzeydoğusu volkanik arazi hüviyetinde olup çok engebelidir. Arazi sarp ve taşlıdır. Çok dar vadilerden tarım alanı olarak istifade edilmektedir. Kıraç topraklarında verim çok düşüktür. 1944 yılında vukubulan büyük depremde ilçe ve köyleri çok zarar görmüştür. İlçe bölgedeki fay hattı üzerine kurulduğundan devamlı deprem bölgesi olarak tesbit edilmiştir. İlçe topraklarından iki büyük su kaynağı geçmektedir. Devrez ve Melan çayı adındaki bu akarsular yılın bir çok aylarında geçit vermediği gibi aşırı yağışlar yüzünden de sık sık sel tahribatına sebep olurlar.

Kurşunlu ilçesi halen Çankırı ilinin ilçelerinden olup kendisine bağlı Atkaracalar ve Bayramören bucağı vardır. Merkez ilçeye 28 köy, Atkaracalar bucağına 15 köy, Bayramören bucağına 24 köy bağlı olup toplam olarak 67 köyü vardır. 1970 nüfus sayımı itibarıyla 5.036 kişisi şehirde 34.362 kişisi köyde olmak üzere toplam olarak 39.398 nüfusa sahiptir.

Sıra No:	Köyün Adı	Kadın	Erkek	Toplam	Hane Adedi
1	KURŞUNLU	2253	2783	5036	
2	Ağılözü	119	88	207	47
3	Başovacık	129	152	281	60
4	Bereket	171	154	325	58
5	Çatkese	330	348	678	127
6	Çaylıca (Yozgat)	155	138	293	82
7	Çırdak	131	130	261	73
8	Çukurca	144	129	273	45
9	Dağören	103	73	176	35
10	Dağtarla	117	95	212	57
11	Demirciören	167	145	312	59
12	Dumanlı	589	494	1083	207
13	Dumlupınar	1143	1220	2363	228
14	Eskiahır	285	261	546	98
15	Göllüce	175	141	316	70
16	Hacımuslu	388	346	734	149
17	Hocahasan	388	416	804	143
18	İğdir	161	152	313	44
19	Kapaklı	250	209	459	107
20	Kızılcı	231	208	439	100
21	Köpürlü	144	123	267	81
22	Madenli (Yılanlı)	224	181	405	100
23	Sarıalan	399	323	722	125
24	Sivricek	267	231	498	105
25	Sumucağ	197	169	366	79
26	Sünürlü	451	403	854	185
27	Taşkacalar	240	229	469	110
28	Yamukören	291	258	549	113
29	Yeşilözü (Yabanı)	1701	1628	3329	505
1	ATKARACALAR	176	142	318	84
2	Bozkuş	275	230	505	136
3	Budakpınar (Çama)	135	124	259	72
4	Çakırbağ (İstiyehacı)	996	1032	2028	217
5	Çardak	339	281	620	149
6	Çavundur	222	244	466	61
7	Demirli	94	86	180	50
8	Eyüpözü	243	239	482	86
9	Hüyük	139	124	263	59
10	İlipınar	177	182	359	65
11	Kızılibrik	247	227	474	119
12	Kükürt	143	111	254	52
13	Susuz	81	70	151	33
14	Üçgazi	89	87	176	43
15	Yakalı	56	54	110	41
16	Yazıören	865	1267	2132	249
		62	63	125	40

Sıra No:	Köyün Adı	Kadın	Erkek	Toplam	Male Adedi
1	BAYRAMÖREN	115	77	192	65
2	Akgüney (Beysi)	210	173	383	82
3	Akseki	53	31	84	29
4	Belendi (Ulumelan)	84	89	173	64
5	Boğazkaya (Gebil)	305	330	635	122
6	Çayırçık	90	69	159	55
7	Dalkoz	202	235	473	73
8	Dereköy	167	145	312	75
9	Dolap	87	75	162	41
10	Dolaşlar	370	340	710	133
11	Feriz	172	102	277	86
12	Göynükören	130	122	252	66
13	Harmancık	573	588	1161	150
14	İncekaya (Kızara)	119	88	207	78
15	Karakuzu (Bagra)	298	270	568	101
16	Karataş	200	129	329	88
17	Kavak	108	121	229	80
18	Koçlu (Dema)	103	77	180	68
19	Oluklu (İstiyakum)	61	55	116	34
20	Oymağaç	95	79	174	64
21	Sarıkaya	146	79	225	82
22	Topçu (İstiyi Topçu)	95	76	171	41
23	Yaylatepesi (Andaboru)	174	171	345	83
24	Yurtpınar (Şihlar)				
25	Yusufoğlu				

Orta ilçesi : Memurları ve genel görünüşü

f) ORTA İLÇESİ :

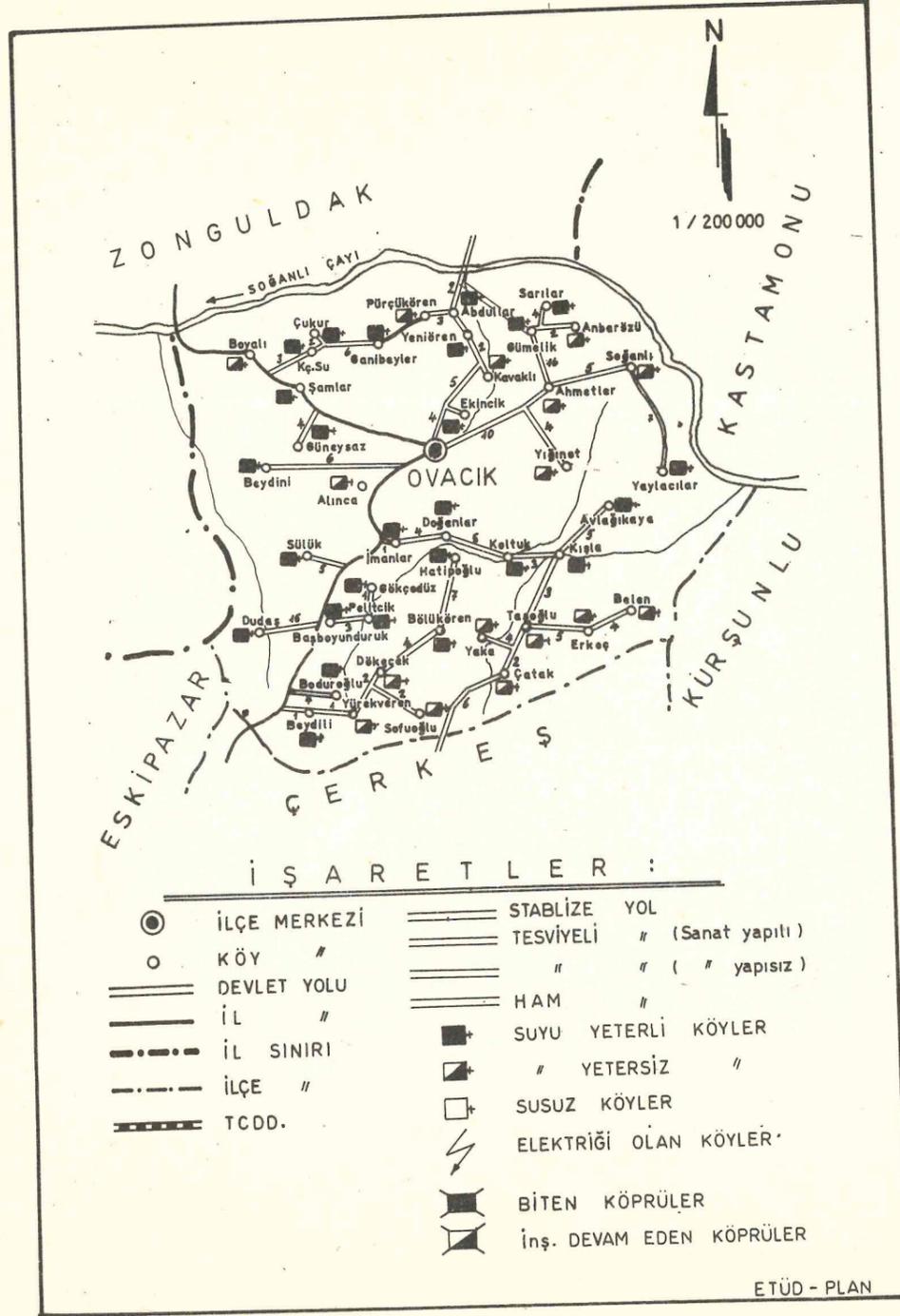
Önceleri Şabanözü ilçesinin bir nahiyesi olan Orta, 1959 yılında ilçe haline getirilmiştir.

Çankırı ilinin kuzeybatısına düşen bu ilçenin başlıca irtibatını Çankırı'dan başlayıp Orta'da nihayet bulan 70 Km. uzunluğundaki şose sağlar. Doğusunda Kurşunlu, batısında Kızılcahamam, kuzeyinde Çerkeş ve güneyinde Çubuk ilçesi ile Şabanözü ilçesi vardır. Bu ilçenin yeri yüksek ve düzdür. Yükseklik 1300 m. dir. Yüzölçümü 500 Km². dir. Etrafı oldukça yüksek dağlarla çevrilidir. Doğuda Sanı dağları 2450 m. dir. Batıda Semer ve Kızılcahamam'a ekli dağlar ki 220 m. kuzeyde Dumanlı Dağları 2490, güneyde ise Aydos

Dağları 2500 m. dir. Kızılırmak'ın bir kolu olan ve ilçenin batısındaki Işık dağından kaynağını alan Devrez çayı ilçenin kuzeyinden geçer. Kışları çok soğuk olup, bu soğuklar meyveciliğe imkân vermez.

İlçenin 30 köyü vardır. Bu köylerin üçünde (Yaylakent - Kalfat - Elmalı) belediye teşkilâtı vardır. İlçe merkezinin nüfusu 2.839 kişi, köylerle birlikte 24.491 kişidir. İklim tam manası ile yayla iklimidir. Yazları kısa ve serin, kışları ise uzun ve soğuktur. Geçim hayvancılık ve tahıl ekimi ile yapılır. Bir kısım halk ise büyük şehirlerde işçilikte çalışır. Halkın çalışkanlığı ve kalkınmaya müsait bulunması sebebiyle bu ilçe pilot bölge olarak seçilmiştir.

Sıra No:	Köyün Adı	Kadın	Erkek	Toplam	Hane Adedi
1	ORTA	1520	1319	2839	358
2	Bügdüz	237	172	409	77
3	Buğuören (Buğren)	399	356	755	149
4	Derebayındır	399	356	755	149
5	Dodurgo	114	87	201	37
6	Doğanlar (Avrateli)	601	539	1140	192
7	Elden	126	96	222	36
8	Elmalı	333	278	611	129
9	Gökçeören	1184	1291	2475	261
10	Hasanhacı	346	298	644	115
11	Hüyük	380	347	727	103
12	İncecik	288	188	476	100
13	Kalfat	175	159	334	58
14	Karaağaç	1148	1010	2158	448
15	Karga	269	168	437	81
16	Kayılar (Kayırbekir)	131	130	261	38
17	Kayıören	409	373	782	155
18	Kırsakal	473	383	856	170
19	Kısaç	206	146	352	86
20	Ortabayındır	186	131	317	68
21	Ortaköy	139	98	237	54
22	Özü (Buhya)	186	167	353	87
23	Sakaeli	561	475	1036	189
24	Sakarcaören	391	341	732	168
25	Salur	159	137	296	68
26	Sancar	196	153	349	53
27	Semer	136	105	241	54
28	Tutmaçbayındır	490	441	931	165
29	Yaylakent (Bastak)	114	133	247	30
30	Yenice	1578	1283	2861	405
31	Yuva	418	340	758	132
		248	206	454	102

Ovacık İlcesinin de geniş ölçüde faydalanmakta olduğu Eskipazar Kereste Fabrikası.

g) OVACIK İLÇESİ :

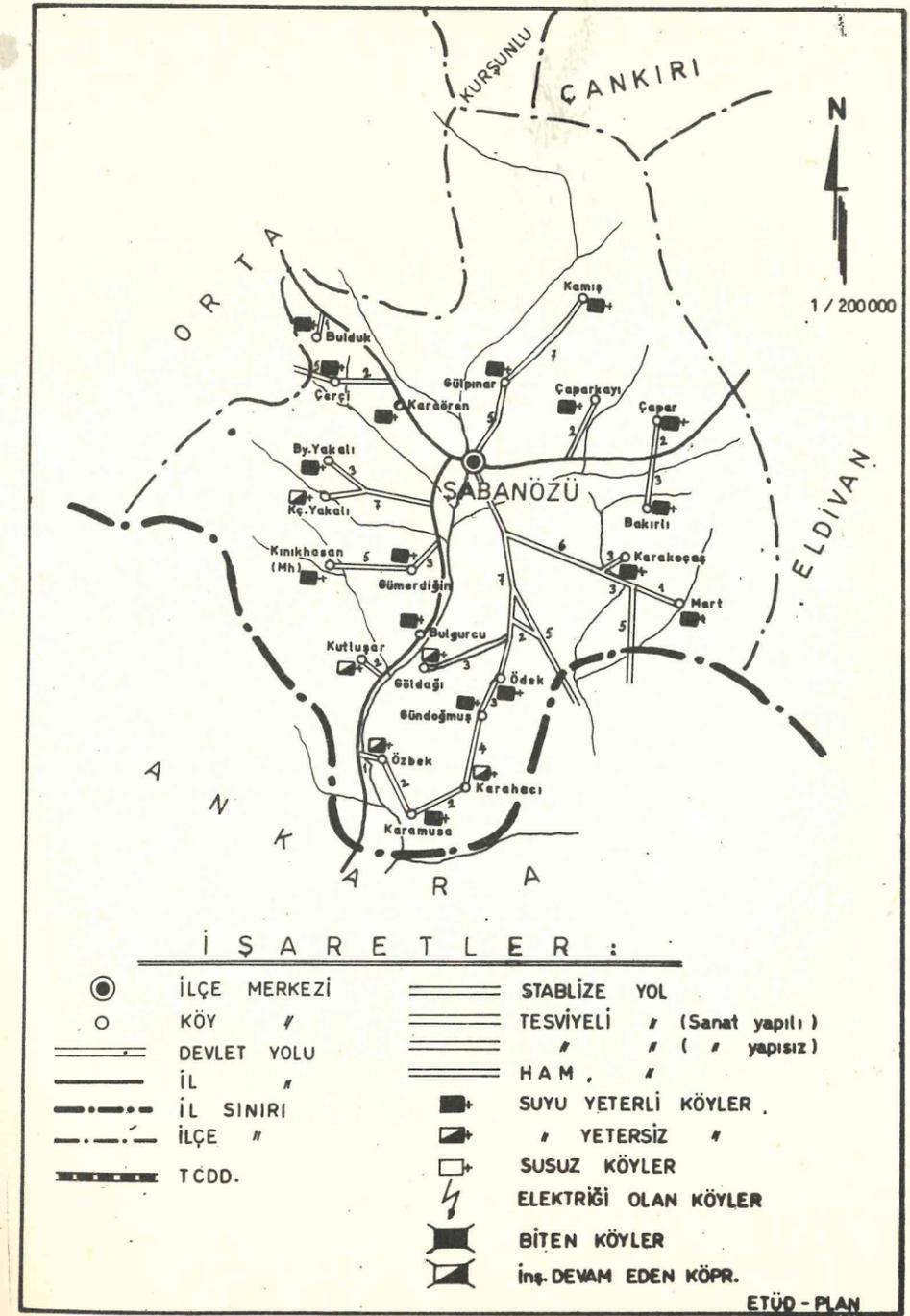
Yakın bir zaman kadar Çerkeş ilçesine bağlı bir bucak olan Ovacık ilçesi; doğudan Araç, güneyde Kurşunlu ve Çerkeş, batıda Karabük ilçeleri ile çevrilidir. İlçenin arazisi 706 Km². olup, 1970 nüfus sayımına göre Merkez ilçe nüfusu 880, köylerle birlikte 10.425 kişidir.

Arazi itibarıyla dağlarla kaplı bir görünüme sahiptir. Ovacık merkezi 1100 rakımlıdır. Daha az yükseklikteki köylerde

meyve yetiştirilmektedir. Geçim hayvancılık, hububat ve kısmen de orman ürünleri ile yapılır.

42 köyü bulunan bu ilçenin kışın hemen bütün köyleriyle irtibatı kesilir. Başlıca geçim hayvancılık olup, halkın büyük bir kısmı Zonguldak, Karabük gibi endüstri merkezlerinde çalışmaktadır. Arazi dağlık olup, tarıma elverişli değildir. Hububat ihtiyacını diğer ilçelerden sağlar.

Sıra No:	Köyün Adı	Kadın	Erkek	Toplam	Hane Adedi
1	OVACIK	439	441	880	157
2	Odbular	105	78	183	51
3	Ahmetler	195	133	328	95
4	Alınca	70	35	105	35
5	Ambarözü	141	117	258	83
6	Avlagıkaya	133	98	231	71
7	Basboyunduruk	126	85	211	64
8	Belen	90	111	201	58
9	Beydilli	144	137	281	75
10	Beydini	86	93	179	36
11	Boduroğlu	102	85	187	71
12	Boyalı	122	92	214	75
13	Bölükören	91	62	153	79
14	Çatak	95	82	177	64
15	Çukur	177	167	344	102
16	Doğanlar	118	75	193	46
17	Dökecek	84	73	157	43
18	Dudaş	346	273	619	148
19	Ekincik	218	172	390	95
20	Erkeç	181	165	346	110
21	Ganibeyler	181	165	346	70
22	Gökçedüz (Zayım)	48	33	81	37
23	Gücüksu	113	112	225	56
24	Gümelik	250	194	444	90
25	Güneysaz	62	54	116	38
26	Hatipoğlu	67	64	131	37
27	İmanlar	83	68	151	69
28	Kavaklar	65	56	121	34
29	Kışla	225	250	475	147
30	Koltuk	65	57	122	38
31	Peliticik	84	60	144	60
32	Pürçükören	142	101	243	65
33	Sarılar	135	105	240	69
34	Sofuoğlu	118	106	224	61
35	Soğanlı	142	160	302	68
36	Suluk	154	115	269	65
37	Şamlar	125	83	208	56
38	Taşoğlu	115	110	225	72
39	Yakaköy	123	111	234	55
40	Yaylacılar	79	48	127	40
41	Yeniören	96	78	174	34
42	Yığınot	84	77	161	51
43	Yörükören	80	65	145	49

Şabanözü İlçesi : Memurları ve genel görünüşü

h) ŞABANÖZÜ İLÇESİ :

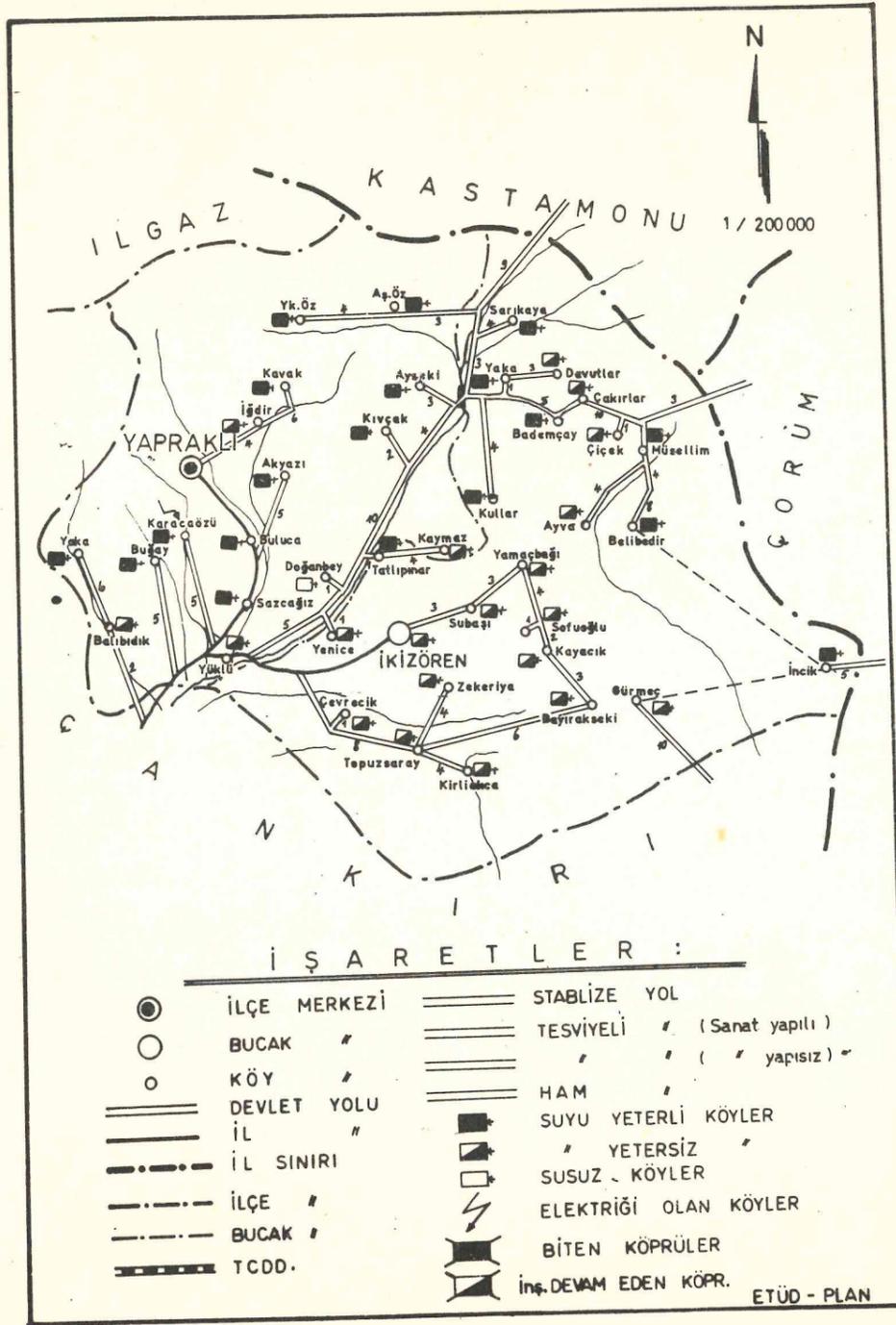
Şabanözü ilçesi Çankırı ilinin 45 Km. güney batısında kısmen Orta, kısmende Kuzey Anadolu bölgesi üzerinde doğuda Eldivan ilçesi ve Eldivan dağı, batıda Kızılcahamam, Çubuk ilçesi ile Aydoğuş dağı, Kuzeyde Orta ilçesi ve Sanı dağı, güneyde Ankara iline bağlı Kalecik ve Çubuk ilçeleri ile çevrili olup engebeli bir arazi üzerine kurulmuştur.

İlçenin yüz ölçümü 880 Km². olup ortalama denizden 1000 m. yüksekliğindedir. İlçe merkezi ve köyler genel olarak

tepe eteklerine yerleşmişlerdir. İklim itibarıyla İç Anadolu ve Kuzey Anadolu iklimlerinin etkisi altındadır. Ekilebilen arazi engebeli bir arazi yapısı gösterdiği gibi sulama olanakları da çok kıttır. İlçenin bazı kesimlerinde çam ve meşe korulukları bulunmaktadır.

1944 yılında ilçe merkezi haline getirilen Şabanözü ilçesi 1970 nüfus sayımlarına göre 2.475 şehirde, 13.835 kişisi de köyde olmak üzere toplam olarak 16.310 kişi yaşamaktadır. İlçeye bağlı 24 köy bulunmaktadır.

Sıra No:	Köyün Adı	Kadın	Erkek	Toplam	Hane Adedi
1	ŞABANÖZÜ	1214	1261	2475	538
2	Bakırlı (Arap)	109	82	191	52
3	Bulduk	88	74	162	38
4	Bulğurcu	390	367	757	140
5	Büyükyakalı	118	127	245	35
6	Çapar	391	345	736	150
7	Çaparkayı	186	151	337	66
8	Çerçi	6	8	14	5
9	Çiğdemli	181	124	305	61
10	Demirci	87	89	176	37
11	Göldağı	718	641	1359	252
12	Gölpınar (Eregez)	974	991	1965	323
13	Gümerdiğin	404	389	793	115
14	Kamış	215	181	396	67
15	Karahacı	290	257	547	126
16	Karakoçaş	137	112	249	61
17	Karamusa	521	426	947	223
18	Karaören	158	167	325	64
19	Köserlik	73	68	141	53
20	Kutlusar	488	389	877	186
21	Küçükakalı	579	469	1048	258
22	Mart	264	239	503	108
23	Ödek	227	200	427	98
24	Özbek				

Yaprak İlçesi : Memurları ve genel görünüşü

1) YAPRAKLI İLÇESİ :

1959 yılında Merkez ilçeden ayrılarak ilçe haline getirilmiş olan Yapraklı'nın 40 köyü ve 1970 nüfus sayımına göre 18.900 nüfusu vardır. İlçe Merkezinin nüfusu 2.869 dır.

Bu ilçe Yapraklı dağının güney eteğinde kurulmuştur. Doğuda Çorum'un Bayat ilçesi, Kuzeyde Tosya, Güney ve Batıdan Çankırı ile çevrelenmiştir.

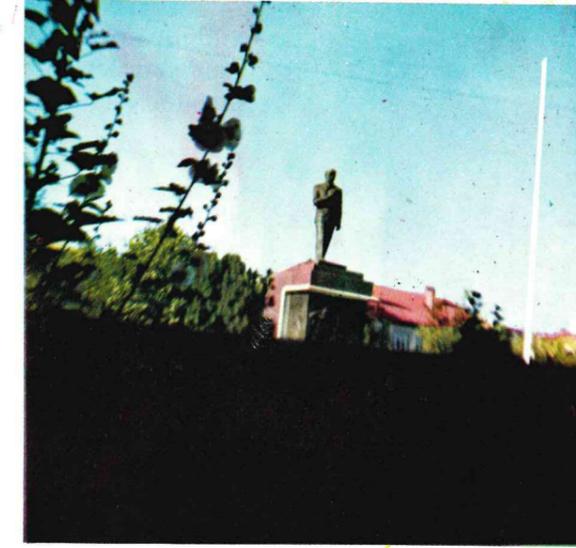
İlçe, yalnız İl merkezi ile irtibatı vardır. Kendisine yetecek kadar sebze, meyve, hayvancılık, bağ, hububat yetiştirilir. Dışarıya yün ve tiftik iplikleri yapıp satılmaktadır.

Senede bir gün geleneksel bağ bozumu vardır.

Dalgalı bir arazi üzerinde kurulmuş olan bu ilçenin toprakları çok kireçlidir. Sarıkaya ve Engine ormanları ile çevrili o-

Sıra No:	Köyün Adı	Kadın	Erkek	Toplam	Hane Adedi
1	YAPRAKLI	1402	1467	2867	483
2	Akyazı	210	183	393	94
3	Aşağıöz	289	223	512	98
4	Ayseki	340	255	595	98
5	Balıbdık	87	90	177	30
6	Buğday	216	177	393	80
7	Buluca	87	76	163	38
8	Doğanbey	218	143	361	108
9	İğdir	54	50	104	17
10	Karacaözü	233	184	417	87
11	Kavakköy	298	266	564	106
12	Kaymaz	114	98	212	46
13	Kıvcak	174	142	316	52
14	Suzcağız	92	95	187	34
15	Yakadere	160	151	311	48
16	Yukarıöz	687	643	1330	205
17	Yüklü	374	302	676	150
1	İKİZÖREN	515	544	1059	212
2	Ayva	309	271	580	136
3	Bademçay	118	88	206	49
4	Belibedir	209	163	372	94
5	Büyükakseki	132	114	246	45
6	Çakırlar	123	108	231	52
7	Çevrecik	160	169	329	52
8	Çiçek	157	122	279	80
9	Davutlar	249	199	448	85
10	Gürmeç	89	68	157	37
11	İncik	115	134	249	43
12	Kaput	136	121	257	49
13	Kayacık	169	133	302	72
14	Kirliakça	98	105	203	37
15	Kullar	272	198	470	88
16	Musellim	329	285	614	135
17	Sarıkaya	286	277	563	115
18	Sofuoğlu	142	128	270	61
19	Subaşı	181	181	362	59
20	Tatlıpınar	300	253	553	127
21	Topuzsaray	323	261	584	125
22	Yaka	161	138	299	58
23	Yamaçbağı	92	83	175	38
24	Yenice	140	110	250	46
25	Zekeriya	134	128	262	54

V. Eğitim Bölümü

Atatürk Anıtı

As. Sb. Hz. Okulu

Milli Eğitim Bölümü

V — MİLLİ EĞİTİM BÖLÜMÜ

«Hayatta en hakiki mürşit ilimdir»

M. Kemal Atatürk

Halkın eğitim ve öğretim ihtiyaçlarını sağlamak devletin başta gelen ödevlerinden-
dir.

GİRİŞ:

Uygarıkların temeli, eğitim ve öğre-
me dayanır. Bu nedenle ülkemizin kalkın-
masında Millî Eğitim'in payı inkâr edilemez.
Eğitim insan varlığını maddi ve manevî
bakımlardan geliştirmeyi amaçlar. Eğitimi;
teşkilâtli ve yaygın eğitim olarak ikiye ay-
ırmak mümkündür. Yaygın eğitim halk
kültürünün birşeylere aktarılmasıyla varlığını
sürdürür. Kültürel yönden İlimiz zengin
bir hazineye sahiptir. Uzun yüzyıllar uygar-
lık birikimi nesilden nesile akarak gün-
ümüze kadar gelebilmiştir. Millî Eğitimin a-
macı ise çeşitli eğitim kurumlarıyla teşki-
latlı olarak birşeyi eğitmektir.

Çankırı'nın eğitim gelişiminin tarihsel
olarak belgelendirmek çok zordur. Çünkü
uzun yıllar Çankırı İl halinde teşkilâtlan-
dırılmamıştır. Sancak olarak bir çok mer-
kezlere bağlı kalmıştır. Fakat kuruluşu es-
ki çağlara dayanmakta olduğundan kök-
lü bir kültüre sahiptir. Çok çeşitli ve zen-
gin uygarlıkların faaliyet sınırları içerisinde
kalmıştır. Çankırı'da eğitim çalışmaları ta-

ŞANLI BAYRAĞIMIZI TAŞIYAN BİR OĞRENCİ

rihte zaman zaman hız kazanmış; zaman
zaman da gerilemiştir. 1894 yılında Çankırı
merkezinde 13 medrese, 2 kütüphane, 1 li-
se, 2 ilokul, 18 anaokulu; Çerkeş İlçesinde
1 ortaokul, 1 ilokul, 6 anaokulu, 2 medrese
bulunmakta idi. Diğer ilçe ve köylerde okul
bulduğuna dair bir kayıta rastlanmamış-
tır.

Millî eğitimin en canlı olduğu dönem
Cumhuriyet dönemidir. Gerek halkın eğiti-
me olan ilgisi, gerekse devletimizin eğitim
konusuna verdiği önem sebebiyle sevindirici
bir düzeye erişilmiştir. İlimiz Millî eğiti-
minde bir çok eksikliklerin bulunduğu açık-
tır. Örneğin, halen okulu olmayan 7 köy-
müz vardır. Yalnız geçmişle oranlanırsa,

azınsanmıyacak bir ilerlemenin varlığı orta-
ya çıkmaktadır.

İlimizin eğitimde başarısı, öğretmen ve
idarecilerimizin çabası yanında bölgemiz
iktisadî kaynaklarının kıt oluşuna dayan-
maktadır. Örneğin; eğitim ve öğretim gö-
ren gençlerimizin çoğunluğu başka illere
göç ederek hizmette bulunma ihtiyacını
duymaktadır. Bir çok kuruluşlarda görev
alan mezunlarımız bizim için iftihar kayna-
ğı olmuştur.

Çankırı Lisesi

İLÇELER	Yüksek öğretim Üniversite ve yüksek ok. say.	Genel olarak Orta öğretim			İlköğretim			Diğer okul sayısı
		Lise	Mes. Ok.	Ortaok.	Şehir ilkok. say.	Köy ilkök. say.	Yatılı Bölge Ok. s.	
Merkez İlçe	—	1	5	4	7	94	—	—
Çerkeş İlçesi	—	1	1	2	2	58	—	—
Eldivan İlçesi	—	—	—	1	1	14	—	—
Eskipazar İlçesi	—	—	—	1	2	49	—	—
İlgaz İlçesi	—	1	1	3	2	66	—	—
Kurşunlu İlçesi	—	1	1	6	3	68	—	—
Orta İlçesi	—	1	—	3	2	30	—	—
Ovacık İlçesi	—	—	—	1	1	35	—	—
Şabanözü İlçesi	—	1	1	2	1	25	—	—
Yapraklı İlçesi	—	—	—	2	1	43	—	—
Toplam :		6	8	25	22	482		

İlimizde Yüksek öğretim kurumu henüz yoktur. Ancak, 1975 - 1976 öğretim yılında iki yıllık Eğitim Enstitüsü'nün açılması Millî Eğitim Bakanlığınca kararlaştırılmıştır. Yakın illerdeki Yüksek okullardan faydalanılmaktadır. Fakat ilk ve orta öğretim kurumları hemen her ilçede bulunmaktadır. Yatılı Bölge okullarının bulunmaması önemli bir eksiklik. Eskipazar ilçesinde yeni bir yatılı bölge okulunun yapımına başlanmıştır. İlimizde 6 lise, 8 meslek okulu, 25 ortaokul, 504 ilkokul faal olarak görevini yerine getirmektedir.

OKUR - YAZARLIK DURUMU :

Cumhuriyetin ilk yıllarında okur - yazarlık oranının çok düşük olmasına rağmen

men 1970 yılına kadar kademeli bir artış göstermiştir. 6 ve daha yukarı yaşlardaki okur - yazarlık oranı % 50, 46 ya ulaşmıştır. Bilhassa kadın nüfusundaki oranın çok az olması çeşitli kültürel anlayış sebeplerine bağlıdır. Yalnız son yıllarda kadınlarımızın okuma yazma öğrenmeleri hakkındaki yanlış düşünceleri, yıkılmaya yüz tutmuştur. Okur - yazarlıktaki oranın Türkiye oranına göre daha düşük seviyede bulunması; dağınık ve az nüfuslu yerleşme ünitelerinin çokluğuna bağlıdır. Tamamiyle coğrafi sebeblere bağlıdır. Daha ileriki yıllarda okur - yazarlığın zafer kazanacağını iddia etmek şimdiden mümkündür.

6 ve daha yukarı yaşlardaki nüfusun okur yazarlık durumları (Sayım yıllarına göre)

Yılları	Nüfus (6 ve +)			Okuma yazma bilen			% oranı		
	Topl.	Erkek	Kadın	Topl.	Erkek	Kadın	Topl.	Erkek	Kadın
1935	177587	81591	95996	16838	12733	4105	9,48	15,61	5,03
1945	155505	73005	82500	36802	28168	13795	23,67	38,58	10,47
1950	181642	85963	95679	48808	35013	13795	26,87	40,73	14,42
1975	179379	85035	94344	59250	41056	18192	33,03	48,28	19,28
1960	193322	92516	100806	58378	40517	17861	30,20	42,42	17,72
1965	200218	94668	105550	80636	52859	27777	40,77	55,83	26,31
1970	211009	103488	108421	106920	68127	38793	50,46	65,83	35,74
Türkiye									
1970	29494848	14933274	14561574	16126936	10302016	5824920	54,67	68,98	40,00

1 — İLKÖĞRETİM

Cumhuriyetimizin ilk yıllarında 54, ilkokul, 107 öğretmen, 4295 öğrenci bulunurken 1972 de 489 ilkokul, 1283 öğretmen, 37902 öğrenci vardır. Okullaşma oranı ise % 98 gibi yüksek bir seviyeye ulaşmıştır. İlköğretimdeki belirgin ilerleme Millî eğitimimizin başarı belgesi sayılmalıdır. Önümüzdeki yıllarda ilköğretim seferberliğinin tam bir başarıya ulaşacağı söylenebilir. Köy ve kasabalarımızda birbir sıkıntıya rağmen 37.920 öğrencinin öğrenimi ile uğraşan ilkokul öğretmenlerimize çok şeyler borçluyuz.

Karatekin köyü ilkokulu

İlkokullarda GELİŞME

Yıllar	Okul Satısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci sayısı			mezun sayısı			Okullaşma oranı %
			Kız	Erkek	Top	Kız	Erk.	Top.	
1923 - 1927	54	107	4295	3595	700	—	—	—	11,5
1927 - 1935	68	133	5985	4277	1088	189	153	36	14,2
1935 - 1940	125	205	8795	6384	2411	408	320	88	27,00
1940 - 1945	196	315	12253	7888	4365	769	623	146	40,8
1945 - 1950	251	447	16886	10554	6332	1588	1183	405	52,3
1950 - 1955	237	438	16237	10375	5842	1748	1282	466	49,2
1955 - 1960	287	519	23880	15168	8712	2601	1828	773	60,00
1960 - 1965	373	686	32015	19479	12536	3823	2604	1219	77,7
1965 - 1970	453	922	37578	21555	16023	5686	3548	2138	94,8
1970 - 1972	489	1283	37902	20674	17223	6724	3261	2263	98,00

İlkokullarımızın 489 unda öğretmen okulu çıkışlı öğretmen, 14 ünde öğretmen ve eğitimci karışık, 1 inde ise eğitimci bulunmaktadır. 1972 - 1973 öğretim yılında ilkokulların dağılımı.

İLÇELER	ÖĞRETMENLİ	ÖĞRET.-EĞİT.	EĞİTMENLİ	TOPLAM
Merkez İlçe	95	6	—	101
Çerkeş İlçe	58	2	—	60
Eldivan İlçe	58	—	—	15
Eskipazar İlçe	51	—	—	51
İlgaz İlçe	66	2	—	68
Kurşunlu İlçe	70	1	—	71
Orta İlçe	31	1	—	32
Ovacık İlçe	34	2	—	36
Şabanözü İlçe	26	—	—	26
Yapraklı İlçe	43	—	1	44
Toplam :	489	14	1	504

2 — ORTA ÖĞRETİM ve MESLEKİ ÖĞRETİM :

İlkokullardan sonra ortaokul, lise ve meslek okullarının tümünü kapsayan orta-öğretim, Cumhuriyetin kuruluşunda yalnız bir okul halinde başlamıştır. 1972 yılında orta öğretim yapan okulların sayısı 39'a ulaşmıştır. Hem öğretmen hem de öğrenci yönünden büyük bir artış göstermiştir. Öğrenim 1923 — 1927 yıllarında 4 yılda ancak 5 öğrenci mezun olmuşken, 1972 de bir yılda mezun olan öğrenci sayısı 664'de çıkmıştır.

Cumhuriyet'ten önce yapılan merkez ortaokulu eski binası

Ortaöğretim ve Mesleki Öğretim

Yıllar	Okul Sayısı	Öğretmen sayısı	Öğren sayısı			Mezun sayısı			Okulaşma oranı
			Top.	Erkek	Kız	Top.	Erkek	Kız	
1923-1927	1	8	85	85	—	5	5	—	
1927-1935	1	10	143	119	24	28	27	1	
1935-1940	1	16	410	306	106	71	61	10	
1940-1945	1	18	354	272	82	97	76	21	
1945-1950	4	36	349	265	84	67	52	15	
1950-1955	6	41	758	623	135	124	104	20	
1955-1960	9	90	1409	1138	271	253	204	49	
1960-1965	11	110	2187	1779	408	539	427	212	
1965-1970	16	131	3776	3035	741	836	671	165	
1970-1972	21	136	4701	3703	998	664	542	122	

A — ORTA ÖĞRETİM I. DEVRE :

a) İlkokullardan sonra eğitim yapan köy ve kasabalarımızda 25 ortaokul bulunmaktadır. Ortaokulların bir kısmı liselerle birlikte öğrenim yapmaktadır.

b) Kız Sanat Ortaokulu, 1946 yılında öğretime başlamıştır. Kız Sanat Enstitüsü II. Devre ile birlikte öğrenim yapmaktadır.

Yılı	Okul Sayısı	Öğretmen sayısı	öğrenci sayısı
1972-1973	1	19	121
1973-1974	1	5	145

B — ORTA ÖĞRETİM II. DEVRE :

a) Liseler Çankırı Lisesi, 1885 yılında Çankırı mutasarrıfı Tahir Bey tarafından başlatılmış, 1891 de bitirilmiştir. 1954 de ortaokuldan sonra lise kısmında açılmıştır. Yurdumuzun en eski liseleri arasında sa-

Atatürk Orta okulu

yılır. 1972 - 1973 öğretim yılında Çerkeş İlçesinde 27 Mayıs Lisesi, Kurşunlu İlçesinde Kurşunlu Lisesi, Ilgaz İlçesinde Atatürk Lisesi öğretime başlamıştır.

Yılı	Okul Satısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci sayısı			mezun sayısı		
			Kız	Erkek	Top.	Kız	Erk.	Top.
1954-1955	1	10	22	154	176	4	26	30
1959-1960	1	9	42	174	216	9	50	59
1964-1965	1	6	71	223	294	17	59	76
1969-1970	1	25	100	366	466	17	85	102
1972-1973	4	43	147	558	705	19	114	133
Toplam:	8	97	382	1475	1857	66	334	400

b) Sanat Enstitüsü :

1945 yılında İl merkezinde öğretime açılmıştır. Demircilik, marangozluk, tesviyecilik ve elektrik bölümleri vardır. Bölgemizin teknik eleman ihtiyacını karşılamaktadır.

Çankırı Ticaret Lisesi

c) Ticaret Lisesi :

1966 yılında öğretime açılmıştır. Ortaokul mezunları alınmaktadır. Halen okulun kendine ait bir binası olmayıp, geçici bir binada öğretim yapmakta ve il merkezinde bulunmaktadır.

Yılı	Okul Satısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci sayısı			mezun sayısı		
			Kız	Erkek	Top.	Kız	Erk.	Top.
1972-1973	1	16	162	610	772	29	92	120
1973-1974	1	14	72	275	347	12	36	48
Toplam:	2	30	90	335	425	17	55	72

d) Kız Enstitüsü :

İl merkezindedir. 1946 yılında öğretime başlamıştır. Yeni bina ve tesislerine 1964 yılında kavuşmuştur. Dış giyim, ev ekonomisi, çocuk gelişi ve eğitimi, çamaşır, nakış ve moda bölümleri bulunmaktadır. Son yıllardaki durumu:

Çankırı meslek Lisesi

Yılı	Okul Satısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci sayısı			mezun sayısı		
			Kız	Erkek	Top.	Kız	Erk.	Top.
1972-1973	1	10	47	—	47	6	—	6
1973-1974	1	13	51	—	51	16	—	16

e) İmam-Hatip Okulu:
İl merkezinde bulunmaktadır. Önceleri geçici bir binada öğrenim vaparke

Yılı	Okul Satısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci sayısı			mezun sayısı		
			Top.	Kız	Erkek	Topl.	Kız	Erk.
1972-1973	1	5	81	4	77	—	—	—
1973-1974	1	3	33	5	28	—	—	—
Toplam :	2	8	114	9	105	—	—	—

f) Öğretmen Okulu :

1967 öğretim yılında açılmıştır. Kentine ait yoktur. Aksu İlkokulunda öğretim yapmakta ve il merkezindedir. halen kendisine ait bir binası bulunmaktadır. 1969 yılında öğretime açılmıştır.

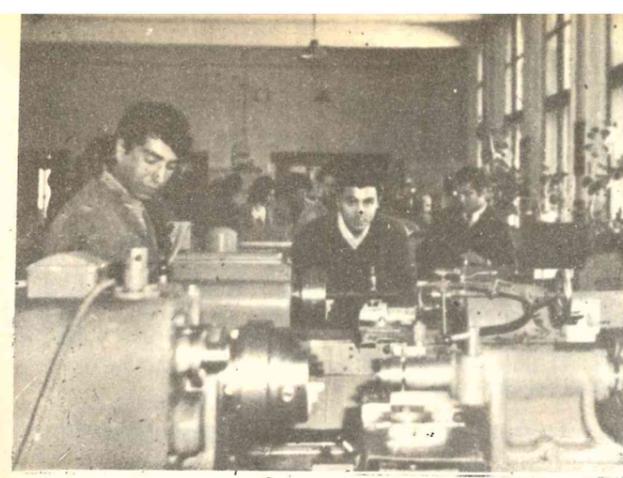

Öğretmen lisesi bando takımı resmi geçitte

Yılı	Okul sayısı	öğretmen sayısı	Öğrenci sayısı			mezun sayısı		
			Top.	Kız	Erkek	Topl.	Kız	Erk.
1972-1973	1	13	160	124	36	—	—	—
1973-1974	1	18	224	124	65	41	29	12
toplam	2	31	384	101	101	41	29	12

GENEL OLARAK MESLEKİ TEKNİK OKULLAR

Yılı	Okul Satısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci sayısı			mezun sayısı		
			Top.	Kız	Erkek	Topl.	Kız	Erk.
1949-1950	3	29	226	79	147	51	10	41
1954-1955	3	27	233	79	154	50	12	38
1959-1960	3	55	362	126	236	107	14	93
1964-1965	5	55	441	165	276	147	25	122
1969-1970	7	81	1013	277	736	219	68	151
1972-1973	8	96	1512	379	1133	—	—	—
Toplam :	29	343	3787	1105	2682	574	129	445

Endüstri Meslek Lisesi Atölye çalışmalarından bir görünüş

Çankırı Endüstri Meslek Lisesi

h) Sağlık Koleji :

1963 yılında öğretime açılmış, bilâhare yatılı olarak yeni bir binaya kavuşmuştur. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na bağlıdır.

i) Ast. Sb. Hz. Okulu ve N.B.C. Okulu Millî Savunma Bakanlığı'na bağlıdır. İl Merkezinde bulunmaktadır.

j) Tarım Meslek Lisesi :

Tarım Bakanlığı Ziraat İşleri Genel Müdürlüğüne bağlı, orta okula dayalı bir Meslek Lisesi olarak 1973 yılında açılan Tarım Meslek Lisesi'nin şu anda 8 derslikli eğitim ünite binası, 200 öğrencilik yurt binası, ziraat sanatları binası ve 6 şar dairesi 2 adet lojman binaları tamamlanmıştır. Okul önümüzdeki yıllarda programı gereğine uygun olarak öğretime açılacaktır. Tarıma dayalı ekonomisi olan İl'de fonksiyonel bir eğitim - öğretim okulu olacağı şüphesizdir.

AKŞAM OKULLARINDA GELİŞME

Atatürk Ortaokulu bünyesinde, 1973 yılında 35 öğrenci ile Akşam Ortaokulu açılmıştır. Ayrıca Akşam Kız Sanat Okulları bulunmaktadır. Bu okullardaki yıllık gelişmeler şöyledir.

Yılı	Okul sayısı	Öğretmen sayısı	Öğrenci sayısı
1949-1950	1	—	95
1964-1965	1	—	127
1969-1970	3	4	277
1972-1973	4	4	191
TOPLAM :	9	8	690

ANA OKULLARI ve ANA SINIFLARI

İlimiz Kız Enstitüsüne bağlı olarak eğitim yapmaktadır. İlkokullara gidecek çocukların okur öncesi eğitimi ile ilgilenir.

Yılı	İdareci	Öğretmen	Öğrenci
1970-1972	3	4	35

ÇOCUK KÜTÜPHANELERİ

1954 yılında kurulmuştur, yalnız İl merkezinde bir çocuk kütüphanesi bulunmaktadır. Son yıllarda okuyucu sayısı 209591 e ulaşmıştır. Yarının büyükleri olacak çocuklarımızın ileride nedenli kültür hayatımızı geliştireceklerine kanıt olmaktadır.

Yılı	Kitap sayısı	Okuyucu sayısı	Okuma odası
1970	2227	29264	2
1971	2254	3820	2
1972	2199	58212	2
1973	2227	79264	2
1974	2152	209591	2

HALK EĞİTİMİ

1972 yılında kurulan İlimiz Halk Eğitimi teşkilâtı çeşitli aşamalardan sonra bugün geniş etki alanına sahip bir duruma gelmiştir.

İlk olarak İl Merkezinde bir merkez müdürü kadrosu ile Millî Eğitim Müdürlüğü bünyesinde faaliyete geçen teşkilât, Halk Eğitiminin Köy İşleri Bakanlığı'na ve tekrar Millî Eğitim Bakanlığı'na geçiş dönemlerinden sonra gelişmeye başlamış, 1966 yılında Orta ilçesi, 1969 yılında Şabanözü ve Çerkeş ilçelerinde ilçe teşkilâtları kurulmuştur. 1970 yılından sonra İlgaz ve Kurşunlu ilçelerinde merkezlerin açılması ile bugün 1 Başkanlık, 6 ilçe teşkilâtı olan bir kuruluş haline gelmiştir.

Halen Merkezi bulunmayan Eskipazar, Yapraklı, Eldivan ve Övacık ilçelerinin

- de kuruluş çalışmaları yürütülmektedir.
Bugüne Kadar İl'de Görev Almış Halk
Eğitimi Başkanları:
1 — Bayram BAYRAK	1961 - 1962
2 — Şükrü DÖLEN	1963 - 1965
3 — Muzaffer ÖZER	1966 - 1969
4 — Erol DİNLER	1970 -

Okullarımızın bayrak ve flâmaları bir geçit töreninde

Merkezlerin Açılış Durumu ve Görev
Almış Merkez Müdürleri :

Merkez Adı	Kuruluş yılı	Merkez Müdürünün Adı ve Soyadı	Görev süresi
Çankırı Merkez	1952	1 — Sait DEMİRAY	1952-1955
		2 — İhsan ARMAĞANCI	1955-1964
		3 — Şevket BARUTÇU	1965-1973 Ayr.
Orta Şabanözü	1966	Raif CANBAZ	1966-1973
		Hasan AKKAŞOĞLU	1969-1972 Ayr.
Çerkeş	1969	Saadettin SEVİLEN	1969-1973
Ilgaz	1971	Kadir YILMAZ	1971-1973
Kurşunlu	1971	Remzi YILMAZ	1971-1973

PERSONEL DURUMU: (1973 yılı)

Başkan	1 kişi
Merkez Müdürü	6 »
Gezici Halk Eğ.	1 »
Kurs Öğret.	4 »
Memur	1 »
Şoför	1 »
Hizmetli	2 »

Kız öğrencileri 19. Mayıs gösterileri

EĞİTİM ODALARI DURUMU

1 — Merkez — Çayırpınar Köyü	13
2 — Merkez — Oğlaklı Köyü	12
3 — Merkez — Korgunbuğay Köyü	13
4 — Merkez — Taytak Köyü	
5 — Ilgaz — Ilıslık Köyü	
6 — Ilgaz — Kale Köyü	
7 — Çerkeş — Bedil Köyü	
8 — Çerkeş — Saçak Köyü	
9 — Şabanözü — Mart Köyü	
10 — Şabanözü — Bakırlı Köyü	
11 — Kurşunlu — Köpürlü Köyü	

Halen Yaptığı Eğitim Çalışma Alanları :

- 1 — Toplum Eğitimi Çalışmaları :
- 1) Koparatifçilik,
- 2) Dernek çalışmaları,
- 3) Köy sohbet toplantıları,
- 4) Eğitim odaları,
- 5) Köy birlikleri.

- II — Mesleki ve Teknik Kurslar :
  - a) Okuma-yazma ve Hik Dersane-leri,
  - b) Muhasebe,
  - c) Daktilo.
  - d) Müzik - enstrüman.

III - Temel Kurslar :

- a) Okuma Yazma ve Halk Dershaneleri,
- b) Muhasebe
- c) Daktilo
- d) Müzik - Enstrüman.

IV — Sosyal ve Kültürel Çalışmalar :

- a) Tarımsal verimli artırma çalış-maları,
- b) Folklor çalışmaları,
- c) Film gösterileri,
- d) Anma ve kutlama günleri,
- e) Çankırı il ve ilçelerinde halıcı-lık çalışmalarını yürütmek,
- f) İlin ekonomik kalkınması için yatırım proje ve plânlarını ha-zırlamak.

V — Sportif faaliyetler

- a) İzcilik ve boş zamanları değer-lendirme, çalışmaları yapmak.

VI — Sergiler :

- a) Teknik sergiler,
- b) Diğer kurslarla ilgili sergileri açmak.

VII — Turizm Çalışmaları :

- a) Çankırı turizm broşürü hazırlan-ması,
- b) Haberleşme çalışmalarının yü-rütülmesi.

VIII — Kitaplık Çalışmaları :

- a) İdare kitaplığı : 3000 ciltlik eseri bulunan kitaplıktan idare yolu

Halk Eğitim kurs'ları öğrenci sergilerinden bir görünüş

ile halka okuma olanağı sağ-lanmakta olup 1972 yılında 20.000 kişi yararlanmıştı.

Çankırı Başar Vakıf Talebe Yurdu

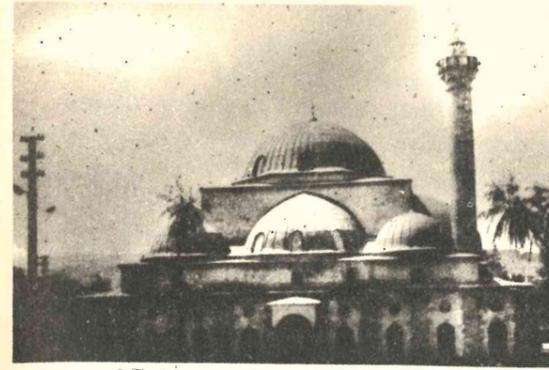

Ticaret Lisesi Daktilografî Dersanesi

X — Yayın :

- a) İlimiz yazarlarının yazdığı folk-lör araştırmalarını derlemek ve yayınlamak.

Kültür Bölümü

Cankiri büyük camii

IV — KÜLTÜR BÖLÜMÜ

1 — Giriş:

(Germanikopolis) yahut Gangra) isimlerini taşıyan yerin Cankiri olduğunu Jüstinianos'tan öğreniyoruz. Her iki ismin de Paflagonyan'ın merkezi olduğunu (117 - 217) tarihlerinde Cankiri'da bulunan paralardan anlıyoruz. Paralardan birinde şehrin kalesi, diğerinde şehir temsil edilmiştir. Burası, evvelki Roma İmparatorlarından birinin adını alsa gerektir. Germanikopolis adı çok makbül olmadığından devam edememiştir. Bir rivayete göre, (Gangra) yerli dilinde (Dişi Keçi) anlamındaydı. Buna göre, şehrin adı civarında keçi otlatan bir çobandan alınsa gerektir.

Strabon'a göre burası (Deiotaros) Hükümetinin merkezi idi. Bu zat, Gangralı olup (Marsias) adını taşıyan ve Paflagonya'nın büyük bir kısmını işgal ederek krallık kuran şahsın elinden (120) tarihlerinde Gangra'yı almıştır.

Cankiri'nin bulunduğu yerde Türk-İslâm çağından önceki zamana ait eser kalmamıştır. Yalnız üzerinde Roma çağının bir kaya mezarı ile Bizans devrinin yıkılan surlarını taşıyan harabe halinde bir Kale görünmektedir.

Cankiri 1284 teşkilâtına kadar müstakil bir sancaktı. Aynı tarihte yine sancak olarak Kastamonu'ya bağlanmıştır. 1336 H. yılında Kastamonu'dan alınarak müstakil mutasarrıflık haline getirildi.

Acı çay boyunda Yüklü, Kovçak, Yapraklı Bucağı ile doğuda Ünür ve Beşdut köyleri de eski iskân yerlerindedir. Yine Cankiri'nin doğusunda Karadibek Bayanpınarı, Karaömer köyleriyle, Kızılırmak boyundaki bazı köylerde, yerin yüzündeki arkeolojik eserlere nazaran Roma ve Bizans çağında birer iskân yerleridir. Cankiri Bizanslılar zamanında Emevilerin hücumuna uğramışsa da zaptedilememiştir.

Büyük Türk-Selçuk İmparatoru Alparslan'ın 1071 Malazgirt zaferinden sonra bu-

tün Anadolu Türklere açılmış ve daha sonra Malatya'da kuvvetli bir Türk Devleti kuran Danişment Gazi zamanında, Emir Karatekin tarafından zaptedilmiştir. (1804) Osmanlı Sultanı Çelebi Mehmet tarafından kat'i olarak Osmanlı topraklarına katılmıştır. (1416)

2 — Genel Kültür Durumu:

A — Müzeler:

Cankiri'da ilk müze Arkeoloji - Etnoğrafya müzesi adı altında 16 Mayıs 1972 yılında Halk Eğitim binası bitişiğindeki, İl Halk Kütüphanesine ait eski binada açılmıştır. İlk kurucusu olarak Kastamonu Müzesi asistanı Antropoloğ Ziya Kaleli atanmıştır.

1972-73 yılları içerisinde satınalma, bağış ve müsadere yolu ile müzeye giren eserlerin çoğalmasi, ziyaretçi sayısının artmasını sağlamış bunun sonucu olarak yeni ve modern bir Müze ihtiyacı doğmuştur. Bu konuda gerekli teşebbüse geçilmiştir.

Etnoğrafya ve Arkeoloji müzesi adı altındaki bu binada, Cankiri ve yöresine ait Prehistorik (tarih öncesi) ve Arkeolojik (Eski Yunan Roma-Bizans) devirlerine ilişkin heykel parçaları ile pişmiş toprak ve cam kaplar bulunmaktadır.

Etnoğrafya salonlarında ise Cankiri ve yöresinin seçme Etnoğrafik eşya ve giysi örnekleri sergilenmiştir.

Türk-İslâm eserleri seksiyonunda, ev eşyaları, el işlemeleri, el yazması kitap ve levhalar, harp ve gereçleri, tekke ve dergâhlara ait eşyalar, eski yazı sanatımızın en güzel mahalli örneklerini veren mezar taşları, yapı ve armağan kitabeleri bulunmaktadır.

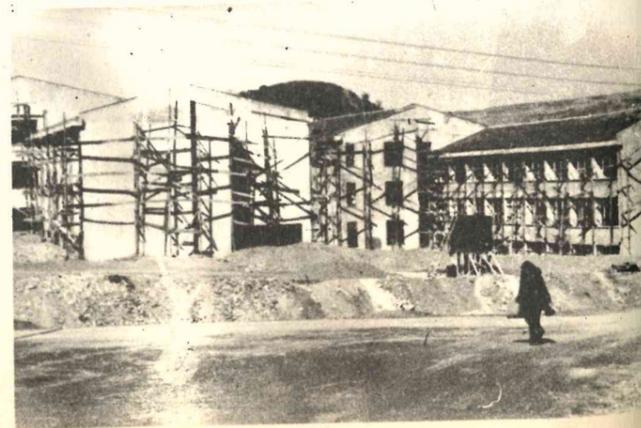
HALK DERSANELERİ :	Bitirenler Sayısı								
	A			B		C			
	K.	E.	C.	K.	E.	K.	E.		
1967 Yılı :	7	7	—		111		122		
1968 » :	15	5	2		196		95		41
1969 » :	29	10	6	10	242	11	64		106
1970 » :	12	9	2		143	11	101		21
1971 » :	14	7	2		210		100		30
1972 » :	12	8	4	22	97	14	68		48

DİĞER KURSLAR :

	Kursun Adı	Sayısı	Belge Alanların Sayısı
1971 Yılı	Bicki-Dikiş	5	59
	Saz	1	11
	Trikotaj	2	10
	Mahalli Türküleri Öğr.	1	9
1972 Yılı	Bicki-Dikiş	1	26
	Kaynakçılık	2	35
	Fenni arıcılık	1	40
	Trikotaj	1	10
	Cevre folklorü	1	18
	Traktör bakımı ve kull.	1	60
	Judo ve Karate	1	10
	Boncuk çanta ve kolye	1	20

Eğt. Araçları Merkezi

Cankiri Eğt-Enst. (Yükseköğretim) inşaatı ve öğretmen Lisesi

3 — Eski eserler:

A — Camiler:

İmaret Camisi: Camideki kitabeye göre caminin, Candaroğullarından Kasım bey tarafından yaptırıldığı anlaşılmaktadır. Yapılış tarihinin 800 H. olması muhtemeldir. Aynı kitabeye göre cami 1331 H. yılında onarılmıştır. Kirsüsündeki beyzi bir çerçeve çiersindeki kitabesinden anlaşıldığına göre, minare, Mustafa namında bir Mimar tarafından 1331 H. yılında tamir ettirilmiş ise de sonradan vu'ku bulan depremlerle pabuçluktan yukarısı uçmuştur. Duvarları moloz taşından yapılmış harçla örülmüştür.

Büyük Cami: Son cemaat yerindeki kapının süveleri mermer olan camiin, kemerin anahtar taşı, içleri oluklu konsol halinde çıkmaktadır. Kapının iki yanında kaide ve başlıkları mermerden iki sütun vardır. Bu sütun üzerinde boyunduruk taşı bulunmaktadır. Bu taş'a şu kitabe yazılmıştır. «ALLAH KAN 1302».

Son cemaat yerinin iki tarafında istalaktidli mihrap nişleri bulunmaktadır. Ayrıca caminin birde esas inşa kitabesi vardır. Buradan, (966 H. 1558 M) yılında, Kanuni Sultan Süleyman devrinde inşa olduğu anlaşılmaktadır. Kanuni Sultan Süleyman 927 H. yılında Padişah olduğuna göre (929 H.) yılında caminin yapını emretmiş, 966 H. yılında da kitabesi konulduğu dikkate alındığında, caminin 37 sene gibi uzun bir müddette ikmâl olduğu anlaşılmaktadır. İçi, Rokoko uslûbu ile süslenmiş, aralarına bir çok yazılar yazılmıştır. Caminin doğusunda bulunan bir kapısı ve bu kapının karşısında 11 musluklu abdest alma yeri bulunmakta olup, kitâbeden bu çeşmelerin 1305 H. yılında yapıldığı anlaşılmaktadır.

Ali Bey Camisi: Cami 1018 H. yılında yapılmış ve tarihi değeri büyük bir cami olmasına rağmen aslı tamamen yıkılmış ve yerine yenisi yapılmıştır.

Yeni Cami: Kitâbesine göre 1133 H. yılında Hacı Mehmet isimli hayırsever biri tarafından yaptırılmıştır.

Mirahor Camisi: Bugün tamamen yıkılmış olup yenisi yapılmıştır.

B — Medreseler: Osmanlılar devrinde çok miktarda medreseler kurulmuş ve Paflagonya devrinde olduğu gibi Osmanlılar devrinde de önemli ilim ve din merkezi olmuştur. Büyük Cami, İmaret, Ali Bey, Kirmanoğlu, Karataş, Alaca Mescit camilerinin etrafına sıralanan bu medreselerle diğer taraftan Yapraklı, Şabanözü, Orta, Kurşunlu, Çerkeş ve Eskipazar ilçelerinde kurulan medrelerden pek çok değerli din ve ilim adamı yetişmiştir.

Osmanlı İmparatorluğunun meşhur ülemasından Şeyhülislâm (Diyanet İşleri Reisi) Hacı Bayram-ı Veli halifelerinden Şeyh Muhittin oğlu (Akyazı köyünde türbesi bulunan Benli Muhittin bu şeyh olsa gerek) Ebü'Süüt Mehmet Efendinin uzun müddet Çankırı'da müderrislik yapmış olması da bu medreselerin önemini belirten delillerdendir.

Büyük Caminin doğusunda bulunan 17. yüzyıldan kalma Çivitoğlu Medresesi 1974 yılı içinde restore edilerek Çankırı Kültür Müzesi ismiyle hizmete açılacaktır.

C — Türbeler: İlimizde bulunan türbelerin hepsi Danişmentliler çağına aittir.

Karatekin Türbesi: Türbe Çankırı Kalesi üzerinde olup bina tuğla ve moloz taşından yapılmıştır. Çatısı ahşap olup üzeri kiremitlidir. İçerisinde bulunan 4 sandukadan birinci sandukanın Emir Karatekin'e ait olduğu rivayet olunmaktadır. Karatekin, Danişmentlilerden Ahmet Gazinin emirlerinde olup Bizanslılardan Çankırı'yı ilk kez alan zattır.

Emir Karatekin'in 500-H. yılında öldüğü bilinmekte olup diğer 3 sandukadan birisinin karısına diğer ikisinin de çocuklarına ait olduğu işaret olunmaktadır. Türbe binasının mimarî bir değeri olmamakla beraber Çankırı Fatihine ait olması tarihi kıymetini arttırmaktadır.

VI_Kültür Bölümü

Çankırı'da Yaran Sohbeti

Çankırıda Festival

Çankırı Yaran Meclisi Başağası

Şeyh Mehdi Türbesi: Dizdar mahallesinde mütevazi bir binadır. 1261 M. yılında Çankırı'da bir imaret kurarak zaviye açtığı ve kaderî tarikatını kurduğu anlaşılmaktadır. Şeyh Mehdi'nin doğum ve ölüm tarihi bilinmemekle beraber imaret yaptırdığı yıllarda yaşamış olduğu anlaşılmaktadır. Halk arasında Billur Bey olarak bilinir.

Pirî Sanî Türbesi: Çerkeş'deki Pirî Sanî Camisinin içindedir. Moloz taş ve harçla yapılmıştır. Kubbesi ve döşemesi ahşaptandır. İçinde bir tahta sanduka vardır. 1794 de ölen pir Mustafa'ya aittir.

Şeyh Mustafa Türbesi: Çankırı-Ankara yolu üzerinde Terme çayı kenarındadır. Şeyh Bâyezit oğlu Şeyh Kara Mustafa adında bir zata aittir. Ölümü: 1447 M.

Taş Mescit: Selçuk devri eserlerindedir. Şehrin güney batısındaki derbent denilen kuru çayın kenarındadır. Selçuk Sultanı I. Alâeddin Beykubat'ın emriyle saray nazırlarından Cemaleddin Ferruh tarafından 1235 M. yılında şifahane ola-

rak yaptırılmıştır. Kesme taşdan tipik bir Selçuk mimarisidir. Kapının üzerinde biri 4, diğeri 5 satırlık iki kitâbesi vardır. Tıppın sembolü olan yılan motifi burada bulunmuştur. Yapıştırıcısı Cemaleddin Ferruh burada metfundur. 1926 senesine kadar mevlevî tekkesi olarak kullanılmıştır. 1970 seneşinde restore edilerek halkın hizmetine açılmıştır.

D — Kaleler:

Çankırı Kalesi: Şehrin kuzeyinde 4 köşeli bir satıh üzerine taş ve tuğla hisarlarla çevrilmiş ve üzerinde Çankırı Fatihî Karatekin'in yatmakta olduğu kale tarihte sağlam yapılmış kalelerden birisi olarak anılmaktadır. (Hisarları zelzelelerden tamamen yıkılmış yalnız ufak bazı parçalar kalmıştır.) Yapılış tarihi olarak belli değılsede burayı gezen ve inceleyen J.H. Nordman kale üzerindeki sarnıçların tarihten önceki çağlara ait olduğunu söylemektedir. 1893 tarihinde Çankırı'yı ziyaret etmiş olan seyyah Flotwel kalenin bir krokisini yaptıktan sonra şöyle tarif ediyor. «Şehrin hemen kuzeyindeki iki vadiyi ayıran sırtlardan dik yamaçın boğazlarla hemen tamamıyla ayrılarak bu sırtlara yalnız birkaç metrelik tabi bir köprü ile bir yarım ada gibi bağlanan ve ovanın alçak zemini üzerine sarp yamaçlarla 150 M. yüksekten hakim olan kalenin 4 köşeli bir satıh üzerine yerleşmiş hisardan taş veya tuğla duvar parçaları, yarı yarıya kıyılmış tuğladan bir kule bir caminin yalnız eski minaresi (1943 zelzelesinde yıkılmış, bulunuyordu.» Bugün ise Turizm Derneğinin gayretiyle ağaçlandırılmış ve halkın hizmetine bir park yeri olarak açılmıştır.

4 — Kütüphaneler:

Çankırı İl Halk Kütüphanesi: 1925 yılında kurulmuştur. Önceleri tek bir memur yönetiminde az miktarda kitap ile hizmeti yürütmeye çalışmış, zamanla kitap sayısı ve memur adedi çoğalmıştır.

Kütüphane ilin çeşitli yerlerinde hizmet vermiş uzun bir süre Halk Eğitimi binası olarakta eski Vali konağına taşınmıştır. Kütüphane Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğüne bağlıdır. Bugün 3 memur ve 2 yardımcı hizmetler sınıfından olmak üzere 5 kişilik bir kadro ile çalışmaktadır.

Mahalli Kıyafetleri ile bir kız folklor ekibi

1973 yılı sayımlarına göre mevcut kitap sayısı 19.717 dir. Bunun 1.128'i yazma ve arap harfli basma kitaplar, 3.157'si eski harfli türkçe kitaplar geri kalan 15.432 si ise felsefe, din, sosyal ilimler, dil, nazari ilimler, tatbiki ilimler, güzel sanatlar, edebiyat, tarih, coğrafya, biyografya ile genel konulu eserlerdir. 1973 istatistiklerine göre bir yılda kütüphaneden 11.135 kişi yararlanmıştır.

İlçe Halk Kütüphaneleri:

a — Çerkeş İlçesi Halk Kütüphanesi: 1916 yılında kurulmuş olup 9.110 adet kitabı ve görevli 1 memuru vardır.

b — Kurşunlu İlçesi Halk Kütüphanesi: 1968 yılında kurulmuş olup 863 adet kitabı ve 1 görevli memuru bulunmaktadır.

c — Ilgaz İlçesi Halk Kütüphanesi: 1920 yılında kurulmuştur. 1700 adet kitabı ve görevli 1 memuru vardır.

d — Şabanözü İlçesi Halk Kütüphanesi: 1957 yılında kurulmuş olup 2550 kitabı ve görevli bir memuru vardır.

e — Yapraklı İlçesi Halk Kütüphanesi: 1969 yılında kurulmuş olup 920 adet kitabı ve görevli bir memuru vardır.

Merkez Çocuk Kütüphanesi:

1954 yılında hizmete girmiş olup, 3000 kadar kitabı vardır. Halen Merkez Ortaokulunun karşısındaki eski postahane binasında görevli 1 öğretmen nezaretinde bir müstahdem kadrosu ile hizmet vermektedir.

5 — Folklor çalışmaları:

Çankırı'nın folklor çalışmalarında söz konusu edilebilecek başta gelen etkenliği, millî oyunlardır. İlk okullardan başlayarak tüm orta dereceli okullarda bilhassa Kız İlköğretmen okulunda bu amaçla ku-

rulmuş ekipler yöresel ve diğer yörelere ait oyunları oynamaktadırlar.

A — İlin folklor zenginliği: Çankırı folkloru üzerinde durulması ve incelenmesi gereken bir konudur. Zira başka illere nazaran çeşitli özellikler taşıyan tarafları pek çoktur. Şimdiye kadar çok kıymetli yazarlar tarafından incelenmiş ve neşredilmiştir. Takriben 40 sene evveline kadar her alanda bütün özllülüğü ve köklülüğü ile yaşamış bulunan halkın çeşitli yönlerine ait müşterek günlük hayatları, adet ve ananeleri, gezmeleri, eğlenceleri ayrı ayrı konular halinde etnoğrafya ve folklor üzerinde çalışanlar için son derece cazip konulardır. Bunda, Orta Anadolu'da Halk ve Esnaf teşkilâtı üzerinde büyük etkiler yaratan Ahiliğin rolü vardır. Ahiliğe dayanan esnaf teşkilâtının en uzun süre devam ettiği ve en son kalktığı yer Çankırı'dır.

B — Bölgesel Folklor Özellikleri:

TÜRKÜLER: Çankırı türkülleri genellikle 7/8, 8/9, 4/8, 5/7 lik üzerine yapılmış, Hicâz-kâr, Hüseyini, Nevâ, Evinç, Hüzam, Saba makamlarına dayalı kırık havalar ve zeybek türündedir. Bunun dışında ağıraksak türünde oyun havaları vardır. Bunlar, nişan, düğün, başdonanmalar, güvey gezmeleri, hamam sohbetleri ve ilerde açıklanacağı şekliyle Karaköprü, Fesleğen (Feslikan), Taşmescit Kale gezmelerinde söylenir. Türküler, cura, bağlama, köşe sazı, divan sazı, zilli maşa, kaşık, z. darbuka, def eşliğinde söylenir ve oynanır.

Köylerimizde de, davul zurna, kaval eşliğinde orta oyunları, sin sin oyunları, halay çekmeler ayrı bir tür teşkil eder.

Çankırı'nın yurt çapında tutunmuş türkülleri 3 bölümde incelenir. 1 — Uzun havalar, 2 — Yanık havalar, 3 — Oyun havaları.

Bunlardan en çok söylenen bir kaç türkü şunlardır.

GEYİK TÜRKÜSÜ

İki geyik bir dereden su içer

İçer içer dertlerime dert katar

Buna fani dünya derler tez geçer

Ahdim olsun gitmem geyik avına

Geyik bizi çeker gider dağına.

Kova kova indirdiler yazıya

Hay dediler al kınalı tazıya

İş başa düştü bakmaz kuzuya

Ahdim olsun gitmem geyik avına

Geyik bizi çeker gider dağına

Geyiğin gözleri benzer mercana

Aman avcı nasıl kıydın bu cana

Gayret başa düştü bakmaz kuzuya

Ahdim olsun gitmem geyik avında

Geyik bizi çeker gider dağına.

AYRILIK TÜRKÜSÜ

Bülbülü suvardım altın tasınan

Yedi yıl bekledim kara yasınan

Yedi yıl bekledim bir nevesinen

Yardım Allah hasretime kavuşturu

ulaştır

Ya kavuşturu ya sevdayı savuşturu,

savuşturu.

Yüzüğümnü pullu kaşı var

Hep ellerin yareni var eşi var

Ben garibin şu cihanda nesi var

Yardım Allah hasretime kavuşturu,

ulaştır

Ya kavuşturu ya sevdayı savuşturu,

savuşturu.

Saçım uzun ben saçımı tararım

Yar yütürdümn uzun uzun ararım

Var mı benim şu cihana zararım

Yardım Allah hasretime kavuşturu,

ulaştır

Ya kavuşturu, ya sevdayı savuşturu,

savuşturu.

ÜÇ AYAK OYUN HAVASI

Duvara vurdum kazmayı

Güzeller bağlar yazmayı

Kimden öğrendin gezmeyi

Aman alim ben yandım senin elinden

Osandım çıtı pıtı tatlı dilinden.

Yeşil çadırlar kurulsun

İçinde demler sürülsün

Güzele kimler sarılsın

Aman alim ben yandım senin elinden

Osandım çıtı pıtı tatlı dilinden.

MANİLER: Türk Halk Edebiyatı söz-

lü verimlerinden yapımcıları belirsiz dör-

der dizelik bu eserler yurdun her köşesinde

olduğu gibi yöremizde de gelişimini

sürdürmekte her geçen gün sayıları biraz

daha artmaktadır. Yalnızca Türk Edebiyatında

görülen au güzel verilerden, Çankırı'nın

özelliklerini en çok yansıtanlardan

bazılarını örnekliyoruz.

Mani baştan söyle

Kalemi kaştan söyle

Benim karnım açtır

Ekmekten, aştan söyle.

Karanfilim sarkarım

Açılmaya korkarım

Yar geliyor deseler

Ölü olsam kalkanım.

Su gelir inlendirim

Çayırı çillendirir

Benim sevgili yarım

Dilsizi dillendirir.

Bahçelerde hurmayım

Yeşil başlı durnayım

Başka bir yar seversem

Genliğime doymayım.

Çayır ince saz kaldı

Kenarında iz kaldı

Merak etme sevdiğim

Kavuşmaya az kaldı.

İncili, fesli yarım

Bülbül nefesli yarım

Nerelerden geliyor.

Sultan misli yarım.

Yaşım altmış, gözüm yaş

Yüreğime basdım taş

Yarimi aldı gitti

Bir vefasız arkadaş.

Ay doğar bedir Allah

Bu sevda nedir Allah

Ya yarımından bir haber

Ya sen ver sabır Allah

Deniz dibi derindir.

Suyu çok serindir

Hep güzeller pay olmuş

Yeşil gözlü yar benimdir.

Karataş boyanır mı?

Buna can dayanır mı?

Derdimi ona söylesem

Acaba inanır mı?

KOŞMALAR:

Bu bir ince sözdür söylenir ince

Bülbül zar eder gülü görünce

Bir güzelin kendi gönlü olunca

Tenhaca odaya gelmesi vardır

Bu bir ince sözdür söylenir ezel

Yarım nişanlıdır söylemez gazel

Çankırıda Cumhuriyet öncesi tarihi bir yaran-evi

Zengince adami bulunca güzel
Züğürdü dağlara salması vardır
Arpa buğday çeç olur
Ergen kız güleç olur
Ergen kızın memesi
Her derde ilaç olur
Arpa buğday daneler
Bir kız gördüm un eler
Keten gömlek içinde
Titriyor memeler
Sakin a kız sakın kendini sakın
Adulerin her dem olmasın yakın
Yüzüne gülmeni dost sanma sakın
Heman bir yüzüne gülmesi vardır
Sanma a kız sanma kendini sanma
Ellerin narine beyhude yanma
Otursa yanına sözüne kanma
Bir kadeh içüpte sarması vardır.
Arpa orağa belir
Kakil tarağa gelir
Kalk gidelim seyre
Kızlar konağa gelir
Keten gömlek dizedek
Kalk gidelim bizedek
Gel sarılalım yatalım
İlkbahardan güzedeç.

EFSA NELER:

TAŞ BEBEK EFSANESİ: Ahmet isimli bir Çankırı'lının Meryem isimli bir karısı varmış, fakat çok istedikleri halde çocukları olmuyormuş. Meryem kocasının arzu ettiği çocuğu veremediğinden başkası ile evlenmesine razı olmuş fakat kaderinden dağlara düşmüş.

Buralarda ağlaya ağlaya gezerken karşısına Hızır çıkarak ona bir taş bebek vermiş. Bu taş bebeği kocasının kuma ile gerdeğe gireceği gece bir beşiğe bağlamasını söylemiş. Meryem kadın hemen eve dönerek Hızır'ın dediklerini yapmış ve ağlayarak Allah'a yalvarmış. Böylece beşikteki bebeğe Tanrı can vermiş.

Ağlayan bebeğin sesini duyan Ahmet, kumayı bırakarak Meryem'e dönmüş yıldan yıla büyüyen oğullarını kuma ile evlendirmişler.

Gök yüzünde olur ülker
Ciğerim yanıp tüter
Akçaörenli Şeyh efendi
O da bize himmet etsin
Gönlümün içinde Ferhat
Hızırın altında kır'at
Bağdat'taki Seyit Murat
O da bize himmet itsin.

Elime aldım kelebi
Dolaştım Şam'ı, Halep'i
Çorum'da Elvan' Çelebi
O da bana himmet itsin.
Bu dünyada çoktur veli
Kimi uslu kimi deli
Tanrının Aslanı Ali

O da bize himmet itsin
Dağ başında olur ceylân
Cemaline oldum hayran
Ankara'da Hacı Bayram
O da sana himmet itsin
Tütün tüter koka koka
Derviş olan gezer oba
Osmancık'ta Koyun Baba
O da size himmet itsin.

Gökyüzünde şemühkamer
Yeryüzünde nurdan kemer
Yetiş ya Hazreti Ömer
O da sana himmet itsin
Yolda giden yolcu baba
İkimizde giydik aba
Feslikanda Peri Baba
O da bize himmet itsin
Yol üstünde biter ahlat
Ana olan çeker zahmet
İmdat senden ya Muhammed
O da bize himmet itsin.

Babasının adı Ahmet
Cümlemize ola rahmet
Yardım eyliye Muhammed
O da bize himmet itsin.

Aktaş diye bekledim
Seni Haktan diledim.
Al bağırarak doladım
Emzireyim yavrum seni

Yanık yanık horoz öter
Ötme horoz derdim artar
Benim derdim başa yeter
Emzireyim yavrum seni

Dış kapiya baban çıkar
Anan pencereden bakar
İnşallah ocağın yakar
Emzireyim yavrum seni

Sallıya sallıya kolum pişti
Kolumdan kolbağım düştü
Artık baban benden geçti
Emzireyim yavrum seni

Anan adı Meryem kadın
Hulûsu Allah'a bütün
Ben bu canı aldım satın
Emzireyim yavrum seni
Benim yavrum büyük Konak gelini
Ayağında sırma gümüş nalini

Gelir anasına salını salını
Uyusun yavrum ninni.
Bülbül var kafeste
Altını vardır feste
Uyusun oğlum büyüsün
Çengi kızım sen susta
Çiçeklikte karyolası
Şeker getir bey babası
Yedirsin hanım anası
Uyusuñ yavrum ninni

Çaya vardım çay susuz
Çadır kurdum yaylasız
Benim yavrum pek huysuz
Ninni yavrum ninni
Dağda davarın kışlasın
Ovada çiftin işlesin
Seni yaratan bağışlasın
Uyusun yavrum ninni

Gül dibine yerliin ittim
Üstüne ipek şalvar örttüm
Sesim ille sabah iddim
Nazlı nazlı ben büyüttüm.
Karga karga gak dedi
Çık yollara bak dedi
Karga seni tutarım
Yavruma çorba yaparım.

Kavaklar gibi uzayasın
Söğütler gibi dal yayasın
Sende benim gibi döl dökesin
Uyusun yavrum ninni.
Ninni ninni neniki
Yıldız saydım oniki
Oniki olmazsa beş olsun
Benim yavruma eş olsun.

Ön devesi kahve yükü
Art devesi çadır yükü
Saltanatlı samur kürklü
Büyüsün yavrum ninni.
Yol üstünde salıncak kurdum
Altın köprüler kurdum
Yavrum büyüsün diye
Çileleri çektim durdum.

Yüklük dibine yük yığarlar
Öne gelin dayarlar
Öksüz olanı döverler
Uyusun yavrum ninni.

MASALLAR: KELOĞLAN MASALI:

Güzelin elinden zevk inen sefa
Çirkinin elinden dadınan feryat
Konaraktan geçerekten
Sult. yerde peynir ekmeç
Susuz yerde kavun karpuz yiyerekten
Kalaycı oldum kalayladım kapları

Tabib oldum yaptım acı hapları
Bilemedim beş on kişi öldürdüm.
Kayyum olsam hep kandilleri yakmalı
Kahveci olsam ile fincan düzmeli
Zendoh olsam sokak sokak gezmeli
Müftü olsam ile fetva vererem
Nalbant olsam nallıyamam katırı
Kasap olsam sallıyamam satırı
Nalbant olsam zor işe kim dayanır
Kâtip olsam hak ehliyet inayet.

Bir varmış bir yokmuş. Allahın kulu pek çokmuş. Vakti zamanında bir Kel oğlan varmış. Kel oğlanı bir fırına çıkar etmişler. Karısı da varmış. Emme eli pek ağırmiş. Bir hak ekini bir ayda ayıklarımış. On iki hak ekini bir yılda ayıklarımış. On iki hak ekini bir yılda ayıklarımış deçir-mene öğütmeye götürmüş. Sonra ekmeçleri tükenmiş .

Kel oğlanın karısı «hamur garalum fırında çörek çekelüm» demiş. Tekneye un koymuşlar, kadın «azıcık su koy Kel oğlan» deyince Kel oğlan pek çok su koymuş, hamur çıvırmış. Karısı «un getir Kel oğlan» deyince bu kez un çok kaçmış, hamur katılmış. Su komuşlar, derken on iki hak unu yoğurmuşlar. Kel oğlan hamuru fırına götürmüş. Hamurdan çok güzel çörekler pişmiş. Fırincının çöreklerine canı çekmiş. Kel oğlana «çöreklerin hepsini bana ver demiş.» Kel oğlana, «bir diyelim söz kimde kalırsa çörekler onun olsun.» demiş. Usta da «bir dam dolusu kazımız var, ördeğimiz vardı» demişte üstüne koyamamış. Sıra Kel oğlana gelmiş, «Senden önce benim bir ustam vardı, ben o ustanın arısını beklerdim. Bir gün total arı kovana gelmedi. Çocuklara sordumdu. Feslikana yayılmaya gitti dediler. Horuza bir palan vurdum. Feslikana vardım. Yerden bir hapaz toprak aldım, horuzun üstüne saçtım, bir tarla ekin oldu. Horuz kaçtı, turpan biçti. Horuzdan bir kağıt düştü. Okudum, baktım bu çörekler Keloğlanındır dedi.» Deyince fırıncı çöreklerden ödünç istiyor. Aradan bir vakit geçmiş Kel oğlan para istemiye ustasına gitmiş. Usta karısına, «ustan öldü di» demiş. Ustaya yalancı mezar kazmışlar. Ondandır keyri mezarlıkta kırk haramiler varmış. Para öleşiyorlarmış. Usta şikirttilarını duyunca mezardan çıkmış oturmuş. Onları seyrediyormuş. Keloğlan da parayı almaya mezarlığa gelmiş. Usta para şikirttilarını du-

yunca mezardan çık dirkene kavga çıkmış. Tabii onların gürültüsünü duyunca kırk haramiler tabanları yağlayıp kaçmışlar. Kalları paralar onların olmuş. Kavga Bitmeden uleşmişler. Zengin olmuşlar.

İNANÇLAR:

Her toplumda olduğu gibi, kişilerin yaşantıları içinde, mahallî inançları olduğu bir gerçektir. Çankırı'da da yerleşmiş geçeneysel bazı inançlar vardır. Çocuk doğar doğmaz göbeği bağlanır ve kesilir. İnce tuzla her tarafı tuzlanır. Bu ameliye yapılmazsa çocuğun büyüünce vücudunun kokacağına itikat edilir.

Çocuk geniş bir leğen içinde, içine altın atılmış bol su ile yıkanır. Ebe çocuğu yıkayıpta durulamadan evvel son suyu dökererek çıkaracağı zaman sağ elinin iç ve dışını suya vurarak kırka kadar sayar, bu suyu çocuğun tepesinden döker ki buna (kırklama) denir.

Çocuğun doğduğu oda doğumdan itibaren 24 saat süpürülmez. Hastaya üç gün un çorbası yedirilip arada sırada helva verilir.

Lohusayı ziyarete gelen kadınlar üstünden başından bir şey koparıp hastanın yanına bırakırlar.

(Al basmak) tabir edilen bir inanç şeklide, hastanın kırk gün müddetle yalnız bırakılmaz. Behemahal yanında bir eş bulundurulur.

Nazar deymemek için özellik tütsüsü, kurşun dökmek itikatları yaygındır.

Yeni doğan çocuğu birkaç ay sokağa çıkartmazlar. Zaruret olurda herhangi bir eve gidilmiş ise dönüşte çocuğun koynuna bir miktar şeker, iki yumurta, bir parça kömür konur, alnına da un sürerler.

Geceleyin komşulardan tuz istenmez, süt satılmaz. Zarureti halinde satan adam sütün içerisine biraz çörek otu, birazda kömür atar. Bunlar nazar deymasına mani olmak içindir.

Yolda kırklı iki çocuk karşılaşırlarsa birbirlerine gösterilmeden ebeveynleri yollarını değiştirirler.

Kırk basma'da iki usul uygulanır. Bunlardan birisi köpek diğeri ocakla tedavidir. Siyah olmak şartıyla bir köpek yavrusu tutularak üzerine bir kalbur konulup üstüne de çocuk oturtulur. Değirmen ayağından akan çark suyundan bir miktar alınarak hafif ısıtılır, çocuğu yıkayacak ka-

Yün eğiren bir köylü kızı

dın (Veysel Karani) nin ruhuna bir fatiha okuyarak suya kırk bir defa elinin içini basar ve (altmış, yetmiş çıkmış gitmiş) der. Suyu çocuğun üstünden döker. Bu sular aynı zamanda köpek yavrusunu da ıslatır. Yavru silkindiği gibi (kırk basma) da geçer. Azami 24 saat zarfında (eğer kırk basmış ise) köpek yavrusu ölmüş.

Ocak tedavisinde ise kırk basan çocuğu ocak evine götürürler ve ocak sahipleri ocak avlusunun toprağı ile çocuğu tartarlar başına ocak sihibinin çemberini örterlermiş.

Yürümeyen çocuklar için üç cuma çocuğun ayakları bir ip parçasıyla birbirine bağlanarak cami kapısına götürülüp camiden ilk çıkan şahıs çocuğun ayağındaki ipi keser. Çocuğu arkasına baktırmadan evine götürürler.

Geç yürüyen çocukları sokak kapısının eşiğine oturtarak:

«Allah ayak ver»

«Demir dayak ver» diye bağırırlar. Selâ verilirken çocuğun kollarından tutarak (Salladım salâya yürüsün gelecek Cuma'ya) derler.

Çocuk doğurmayan kadınlar için: Şeyh Mehdi'nin kemeri beline bağlanır ve ya Zekeriya Sofrasına mum dikilir.

Çankırı'da Zekeriya Sofrası: Hacer'in çocuğu olmadığı için Zekeriya Peygamber Mevlâdan niyazda bulunur. Güya bir ilâhi hitap üzerine Zekeriya sofrası tertip edilmiştir. Bu sofraya Şaban ayının ilk üç cuma gecesi tertip edilir, sofraya kırk çeşit yiyecek konulur, akşamla yatsı arası birer yasin suresi okunarak herkez niyetini tutar ve yemişler arasına mumlar dikilir. Bu mumlar sofraya üzerinde yanıp bitinceye kadar bırakılır.

Bu merasim senede bir defa yapılır. Eğer niyet çıkarsa ertesi yıl tekrar edilir.

Hidirellez'de dileklerin mutlaka yerine geleceğine dair Türk inancı Çankırı'da da vardır. O gece gül ağacına kese takarlar, evin bir köşesine boş kap yerleştirirler, kesenin ve kapın o yıl eve bol para ve bolluk getireceğine inanılır.

Yine yaygın bir inanç olan bıçak, makas, sabun gibi eşyalar birbirine verilirken elin üstüne konarak verilir. Ve (Tü) diye hafifçe tükürülür.

İsteklerine tez elden ulaşacaklarına inananlar yatırlara mum dikerler ve adalarına horoz veya kurban adarlar.

Ellerde gorülen siğiller, nefesinin kuvvetine inanılan kişilere, okutulup üfletilerek geçeceği kanısı vardır.

Ekmek bütün yiyeceklerden daha kutsal kabul edilir. Yere düşmüş bir ekmek parçası başa konulduktan sonra basılmıyacak bir yere kaldırılır.

Seyahate çıkan kişinin çabucak ve kazasız belâsız geri dönmesi için arkasından su dökülür.

ADAK YERLERİ: Bazı kişiler dileklerinin olması için kestikleri horozları kimse-siz ve muhtaç bir kadına verirler. Bazen de adak adı altında kurban keserler. Bütün bu adaklar «Allah Rızası için» kesenin tensip edeceği yerde yerine getirilirse de çoğu kez Karşeyh, Seydiköy Hacı Murad-ı Veli Türbesinde, Karatekin tepesinde yapılır. Bundan başka olarak İl'de bulunan birçok yatır huzurunda bu adaklar ifa edilir. Çoğunlukla yatırlara mum dikerler.

Bilmece şekline sokulmuş tekerlemeler:

Dört ayaklı canı yok
Kurudur efgani yok
Yeşil yaprak arasında
Bülbülü var, fiğanı yok.

(GERGEF)

Bir acayıp nesne gördüm
Dört direk üstündedir.
Eller tutar, kollar oynar
Can yürek üstündedir.

(ÇORAP)

Zerre zerre dal olur.
Yeşil iken al olur.
Meyledince siyaha
Lezzet verir dimağa
Tutar isen yavaşt tut
İki elin kan olur.

(KARA DUT)

Fart dedi furt dedi
Var şuraya yat dedi.

(SÜPÜRGE)

Kat kat emma börek değil
Yinir emma tatlı değil

(SOGAN)

Sapı uzun beli ince
Beden şifa bulur
Bübarek deliğe girince.

(KASIK)

Gümüş çekmecem açılısın
Sarı ipeğim saçılısın

(YUMURTA)

Seçemedim kömürden
Yemişi yinir amma
Ağacı var demirden

(ŞİŞ KEBABI)

Uzak uzak yollardan
Bir acayıp kuş gelir
Kırma badem dilleri
Söyledikce hoş gelir.

(MEKTUP)

Altı mermer üstü mermer
İçinde bir kız döner.

(DİL)

Küçücük kuşlar
Camîye...

(ARI)

Şu dereye toy oturur
Biri kalkar biri oturur.

(TERAZİ)

Hanım uyandı cama dayandı
Cam kırıldı kana boyandı.

(NAR)

Dali gümüş dali gümüş
Dali boynunu eğmiş
Dünyada yapraksız yemiş.

(MANTAR)

Kaftanı kara
Gömleği sarı
İçinde bir kocakarı

(KESTANE)

ATASÖZLERİ

Adama değil Allah'a dayan.
Bal bal deme ile ağız tatlanmaz.
Cebimde akçem, odun pazarı bahçem.
Çehre züğürtlüğünü akçe kapatır.
Dirgene dayanmayan porsuk, harmana girmez.
Deliye dalaşmadan, çalıya dolaşmak iyidir.
Faydasız tekkenin kümbeti başına olsun.
Falına kendin bak.
Hile ile iş gören mihnetle can verir.
Hayırsan eşine, hayır gelmiş işine.
Mürüvvetin endazesi olmaz.
Oynamadan murat ütme, okumadan murat tutmak.
Para para kazanır, koçyiğit bağ tepir.
Ramazan paçası gibi, ısıdıp ısıdıp yeme.
Sevaptan kaç ki günaha girme.

Var evi kerem evi, yok evi verem evi.
Varamadığım köy zekâtım olsun.
Yoğurdun akına, insanın pakine bak.

TEKERLEMELER:

Çoğlu çoğlu lengerek
Gökten bir yağmur gerek
Dere tepé sel olsun
Ekinciler bol olsun
Hu diyelim hu

Çankırı Ziraat Meslek Lisesi

İki bin kazan su.
Oğlum gelir hocadan
Nur koyulur bacadan
Oğlandır oktur.
Her evde yoktur.
Gökte melektir.
Yerde direktir.
Şu derede ne var
Uzun uzun çam var
Var öküze yem ver
Ben vermem sen ver
Kervan yolu bu mudur
İçi dolu su mudur?
Ben bu suyu geçemem
Koyun kuzu seçemem.
Uzun urgan
Leblebi sultan
Gönlün hangi dağda
Ala dağda
Né yirsin
Yemişen
Ne istersin
Gümüşen.
Süt pişti mi?
Pişti.
Gelin iki kaşık içti mi?
İçti.
Nesi oldu.
Bir apalak ile bir topalağı oldu.
Biri nerede, biri nerede
Biri eşikte, biri beşikte
Davul zurna ile mi gelelim?
Hem davulla hem de zurna ile gelin.
Tek kapıya mı, çift kapıya mı
Dal dalda dümbelek diyerek.
Gelin alıyorlar.

EVLENME GELENEK VE GÖRENEKLERİ,

DÜĞÜNLER:

Çankırı'da evlenme çağı 17-18 dir. Bu çağı geçen erkek, babasının ayakkabısını evin eşiğine çıkararak artık vaktin geldiğini belirtmek ister. Kızlar çoğu kez ağır başlı halleriyle düğünlerde kendilerini beğendirmirler.

Oğlan anneleri gelin adaylarının evlerini perşembe veya cuma günü sabahdan ziyaret ederler. Evin kızı misafire (görücüye) özel şekilde hazırlanmış olarak çıkar. El öper ve oturmadan odayı terkederek. Az sonra misafire kahve ikram edilir. Bu kahve (sade ise) dünürün açıkca red edilmesi anlamına gelir. Eğer kız ve erkek tarafı birbirine yakınlık duyarlarsa anlaşma yoluna gidilir.

Bugün başlık konusu bazı yörelerde unutulmuş ise de genellikle köylerde halâ önemiin muhafaza etmektedir. Kız evi başlık parasından başka çeşitli mücevher, altın, bilezik, gümüş nalın, hamam takımı, kaftan gibi şeyler de ister.

Oğlan tarafı, sözü sohbeti yerinde sevilen, sayılan yaşlı kimselerden derlediği topluluğu (Büyük dünür) adı altında kız evine gönderir. Burada şerbet ve kahveler içilir. Nişan günü kararlaştırılır.

Nişan, her iki tarafın tuttukları ve (okuyucu) diye isimlendirilen kişilerle dostlara, ahpablara duyurulur. Nişan günü kıza (dürü) denilen bindallı bohçalar içinde hediyeler getirilir. Oğlan tarafının hanımları bindallı, kız ise üzerine elbise, başına taç giyer, iyi kumaşlar üzerinden yürüyerek kayın validenin elini öper. Yüzüğü kayır valide takar.

Nişandan onbeş gün sonra kız tarafı bir sini ile bazı hediyeleri karşılık olarak oğlan evine gönderir. Eğer bu nişanlılık devresi Kurban Bayramına rastlarsa damadın ailesi kıza kınalı bir koç ile bazı hediyeler gönderir. Koçun boynuzları halka şekeri ve gelin telleriyle süslenir.

Düğün, kız evine pirinç, yağ, un, şeker ve etten ibaret (okuyucu harcı) gönderilmesiyle başlar. Sekiz gün sürer. Gün olarak perşembe veya pazar seçilir. Önce kızın cehizi yığılır, yağma işi evliliği mutlu geçmiş hanımların yorganları kaplaması ile başlar. Bundan sonra hanım hocalar dua ederler. Sonraki günler ahbab ve akrabalar, (Maşallah) sözleriyle cehize

bakmağa gelir, ev sahibesi konuklarına (darısı hanım kızıma, efendi oğluma) diyerek şeker ve şerbet sunar. Diğer taraftan genç kızlar türlü eğlence ve neşeleriyle cehiz evini bir kat daha hareketlendirirler.

Hareket ve telaş bu kadarla bitmez. Her gece yapılan kına eğlencelerinin yanında (hırızma) denilen gelin hamamları da vardır. Hırızmaya nişanlı kızlar bindallı giyerek gelirler. El ve ayaklarında kınalar vardır. Sırmalı fita (işlemeli peştimal) telli havlularla kızlar hamamın göbek taşında dolaşırken kayınvalide gelinin başından şekerle karışık para döker. Bir yandan da hanım hocalar:

Gelin yane yane
Lâilahe illâhu
Mevlâm Hak verir şane
Lâilahe illâhu

diyerek ilâhi okurlar. Sonra da gençleri eğlenceleri ile başbaşa bırakırlar.

Düğünler her iki taraf için de masraflı olur. Bazen hırızma olmayabilir. Sadece şenlik yapılır. Bu şenlik kız evi tarafından organize edilir. Şenlikte gelin kaftan giyer, bütün mücevherlerini takar. Diğer evli ve nişanlı hanımlar da kaftan giyerek mahalî oyunlar oynarlar. Bir müddet sonra gelinin eline kına koymak için gelin ortaya çıkarılır. Yüzü kibleye gelmek üzere bir sandalyeye oturtulur. Kız evinden bir kız, oğlan evinden başı bütün evli bir hanım gelir. Bu iki bayana telli peştimal verilir ve bunlar önlerine bağlanır. Bu arada kadın hocalar ilâhileri öylerler. Bu ilâhiler:

Öcak taşı karıncalı
Çıt çıt görümceli
Benim gönlümde bir genceli
Kızım kınan mübarek olsun.
Ocağa koydum zahanı (sahanı)
Göge çıktı dumanı
Asıverin telli duvağını
Kızım kınan mübarek olsun.
Vardığın yerde dilin tatlı olsun.

Sözleri arasında kırmızı kurdeleye bağlı kınalar gelinin eline bağlanır. Hangi taraf önce bağlarsa o taraf gelinin taçını kaldırır. Bu o tarafın sözünün geçeceğine işarettir.

Bindallı ve kaftan giyinmiş hanımlar gelini aralarına alarak daire olurlar.

Sarı sarınıda oturmuş tel gibi
Suk koynunada soldurma beni
Yeşil yaprak arasında gonca gül gibi
Amanın gel güzelim gel
Atalım mı kahve felek atalım mı vay
Irakıyı şarapa katalım mı vay
Senin için zindanlarda yatalım mı vay
Amanın gel gel güzelim gel.
Kaleden inen akrepağzında yeşil yaprak
Sen orada ben burada
Sonumuz kara toprak
Amanın gel güzelim gel.
Atalım mı kahve felek atalım mı vay
Irakıyı şarapa katalım mı vay
Senin için zindanlarda yatalım mı vay
Amanın gel gel, gel, gel aman.
Hay hayali hayali
Güz gelince bağlar döker gazeli
Divane bülbül hey aman hey
Amanın gel amanın gel güzelim gel.
Atalım mı kahve felek atalım mı vay
Irakıyı şaraba katalım mı vay
Senin için zindanlarda yatalım mı vay
Amanın gel gel, gel aman.
türküsü eşliğinde önce titreyerek sonra se-
kerek dönmeye başlarlar. Eğlence geç va-
kitlere kadar devam eder.

Cumartesi günü ikinci namazından
sonra erkek tarafının hısım, akrabaları, eş
ve dostlarının erkekleri kız evine cehiz al-
maya gelirler. Bu düğünün en hüzünlü anı-
dır. Gülen, oynayanın yanında ağlıyanda
pek çoktur. Gelenlere sigara ve şeker tu-
tulusu. Bu sırada açık gözlü bir delikanlı kö-
şe yastıklarından birini kaçıracak damada
götürür. Ve ondan bahşiş alır.

Cehiz vasıtalarına yüklenerek oğlan evi-
ne giderken hocalar dua okur. Gençler
(Allah bereket versin) sözleriyle ayrılırlar.

Gelin almak pazar günü olur. Sabahle-
yin hocalar kız evinde mevlid okurlar. Ma-
halli kıyafetlerini giymiş erkek tarafının
hanımları gelini almaya geldikleri sırada
gelin, öğlen namazından dönen baba, da-
yı, amca gibi yakınlarının ellerini gözyaş-
ları içerisinde öper ve bunlardan hediye-
ler alır. Varsa erkek kardeşide gelinin be-
line sabır kemeri bağlar. Peçesi örtülür,
mantosu giydirilir, artık hayat boyu birlik-
te yaşayacağı evine götürülür.

Gelin, kayın valide ile kayın peder
güreşirlerken eve girer. Kayın valide «kı-
zım, bu eve duanı sürüyerek geldin, in-
şallah kefenini sürüyerek gidersen» diye-
rek mutfağa götürür, ocağa ayağını bas-
tırır. Okuyucu kadının şen olalım sesleriyle

le ortaya serdiği şekerler ve karışık ku-
ruyemişlerle, (gelin önü) denilen oğlan
evinin eğlenceleri başlar. Gelinin oyna-
ması ile son bulur.

Erkeklerde düğünlerde en az hanım-
lar kadar eğlenirler. Cumartesi günü ak-
şamı (Baş donanma) denilen erkeklerle ait
eğlence vardır ki oğlan evinin hısım akra-
bası damadın yakın akrabaları toplanır-
lar, bunlara (takım) yemek verilir. Yemek-
ten sonra erkek hocalarca mevlid oku-
nur. Ve çok uzun süren güveyi donatımı
denilen güveyinin elbiseleri giydirilir. Yaş-
lılar gittikten sonra delikanlılar içkili eğ-
lenceler tertip ederek mahalli oyunları-
nı oynarlar.

Pazar günü erken saatlerde arkada-
şları güveyiyi hamama götürürler. Traş o-
lunur, mevsim yazsa güvec, kışsa kıymalı
yenir. Öğleye yakın hamamdan çıkılarak
güveyi gezmesi yapılır. Damatdan ve çok
yakınlarından başkası içki içer, akşam
yemeği yenilecek yere sazlar refakatinde
oynayarak, türkü söyleyerek gidilir. Bura-
da toyga çorbası, bütün et, pilâv, bam-
ya, baklavadan ibaret olan takım yeme-
ği yenilir.

Yatsı namazı Büyük Camide kılınır.
Damat ilâhilerle gelin evine getirilir. Da-
mat kapıdan içeri sokulurken arkası (sır-
tı) yumruklanır. Okuyucu kadın su dolu
bir testiye sokağa fırlatarak patlatır. Ge-
lin ile damadın elini birleştirir. Eğlenceler
böylece sona erer.

Düğünden sonraki günlerde gelin ev-
deki büyüklerle konuşmaz. Büyükler he-
diyeler vermek suretiyle gelinlerini konu-
şturmaya çalışırlar.

Gelinlerinin seslerini duymadan öl-
müş kayınvalide ve kayın pederler pek-
çoktur.

SÜNNET DÜĞÜNLERİ:

İslâm dinini kabul etmiş her ferdin en
çok riayet ettiği ve muhakkak yapılması
hususunda kesin kanaat beslediği ve ye-
rine getirdiği adetlerden biri de erkek ço-
cuklarının sünnetidir.

Sünnet, erkek çocuğunun dünyaya
geldiği günden itibaren ailenin düşünceler-
i arasına giren en önemli bir gaidir.

Bütün İslâm memleketlerinde ve yur-
dumuzda olduğu gibi Çankırı'da da sün-
net aile için bir şeref meselesi halini al-
mıştır. Her aile maddi olanaklarının azami

seviyesinde bu adeti noksatsız yerine ge-
tirmeye çalışır. Bugün için genellikle sün-
net düğünleri şu şekilde yapılmaktadır.

Sünnet düğünü yapan evin içerisi
gayet ağır ve pahalı eşya yanında nadide
halılarla süslenir. Günlerce evvel hazırlık-
lıklar yapılır. Sünnet yapan ailenin hısım
çkrabaları ile birlikte müştereken düzen-
ledikleri sünnet düğünleri olduğu gibi fer-
den bu işi düzenleyip çocuğunun yanında
fakir ve sünnet yapamıyacak durumda
olan ailelerin çocuklarını da sünnet ettir-
meyi gelenek haline getirmişlerdir.

Sünnet düğünleri cumartesi günün-
den başlar. O gün sünnet olacak çocuk
veya çocuklar sünnet elbiselerini giyerek
arkadaşları ve yakınları ile birlikte taksit-
ler içerisinde şehri gezerler ve şarkılar
söylerler. Pazar günü sabahleyin sünnet
işlemi yapılır ve davetliler kadınlar ve er-
kekler ayrı olmak üzere sünnet mahalline
misafir edilirler. Sigara ve lokum ikram
edilir. Sonra hocalarla mevlidi şerif oku-
nur. Mevlitten sonra misafirlere genellik-
le pirinç çorbası, etli pilâv, hoşaf (üzüm
hoşafı) veya ayrandan ibaret yemek ve-
rilir.

Bu arada konuklar sünnet olmuş ço-
cuğa çeşitli hediyeler verirler. Çoğunluk-
la yastığına para takarlar.

Gece sünnet evi yakın akraba ve
dostları ile yemekli eğlence tertip ederler.

Sünnet düğünleri genellikle herşe-
yin bol olduğu sonbahar da yapılır. Refa-
katında fakir çocukları sünnet ettiren aile
o çocuklara da hediyeler verir. (Bu he-
diye genellikle birkaç metre kumaş şek-
lindedir.)

8— Çankırı'nın Tarih Boyunca Ye-
tiştirdiği Kişiler (Ozanlar ve Sanatkârlar)
a) Uzun süre Çankırı'da ikâmet edip
bir Çankırı'lı gibi beldede hizmet ederek
haklı bir üne layık büyüklerimiz:

Emir Karatekin
Sarı Yanık Baba
Şeyh Bahaeddin

Şeyh Mehdi (Billur Bey)

İmanlı Baba
Cemalettin Ferruh

Ali Bey
Osmançık

Hacı Bey Çelebi
Kıvameddin Kasım Bey
Hacı Murad-ı Veli

Beyazitoğlu Şeyh Karamustafa
Cem Sultan
Osman Çelebi
Hacı Osman
Habibi Karamanî
Benli Muhiddin (Yavı Muhiddin)
Ebüssuud Mehmet Efendi (Hoca Çe-
lebi)

b) Çankırı doğumlu olup Çankırı'da
ve Yurt çapında ün yapmış büyüklerimiz:
Pirisani Çerkeşi Hacı Mustafa Efendi
Çerkeşzade Osman Vehbi Efendi
Mehmet Tevfik Efendi
Halil Halit Bey
Kayyum Zade Abdullah Efendi
Çerkeşli Mehmet Hilmi Efendi
Ali Suavi
Tevfik Fikret
Refik Saydam
Ali Kemal
Abdülhalik Benda
Abdülhalik Renda
Hacı Tevfik Efendi
Köse Hoca (Şatiroğlu Hacı Tevfik
Efendi)

Behçet Bey
Şair Sabri
Ataî Efendi
Ahmet Fuat Bey
Hasan Üçok
Ahmet Kemal Üçok
Ahmet Talât Onay
Opr. Dr. Rifki Kâmil Urgan
İsfendiyaroğlu Ziya Bey
Hacı Şeyoğlu Sait Bey
Küçük Kâtibin Tahir Efendi
Hıdırlık Mehmet Efendi
Neşet Bey

Yukarıda sıralanan Çankırı ulularının
eserleri, biyografileri hakkında daha geniş
bilgi, Tayip Başer'in yazmış olduğu Çan-
kırı Karatekin Uluların adlı kitapta mev-
cuttur.

9 — Yöresel Özellikler:

a) Çankırı yöresinde giyim: Çankırı'nın
giyimleri diğer yörelere nazaran çok
değişik ve ahenkli bir durum arzeder. Bu-
gün bile modern aile evlerinde dahi bü-
yük bir itina ile saklanır.

Kadınlar başlarına fes, taç giyerler.
Yemeni veya çevre bağlarlar. Fes genel-
likle kırmızı renkli olup arkasından bele
kadar inen püskülü vardır. Üst veya alt

kısmı altın ile çevrili olup ortada kalan baş kısmına mücevher dizilir. Taç kartondan kesilir. Üzerine beyaz ipekli kumaş geçirilerek kumaşın üzerine de çok sayıda mücevherat dikilir.

Saçlar uzun ve tek örgülüdür. Örgünün arasına istisnâ günlerde altın bazan de mavi boncuk takılır.

İç çamaşırları da dış süsler kadar güzel ve itinalıdır. Çankırlı bir aşık bürüncük gömlekli yârine:

Ah daha dün uyradım sedef dişlime.

Bürüncük gömlekli sırma saçlıma

Alıcı kuş gelmiş yeşil başlıma

Goncasına dokunmadan alayım bari diye seslenir.

Günlük kıyafetler diğer yöreler gibi basit ve normaldir. Düğünlerde kaftan ve bindallı giyilir.

Fermane: Her rengi mevcut olup, şarap ve mor-siyah renkleri tercih edilir. Üzeri sırma veya simlerle işli olup tezyin edilen motifler oldukça göz alıcı ve o nisbette de zevk vericidir. Fermanenin kolları uzun, yakası kapalı ve önden açıktır.

Üç etek: Arkası tek, önü iki parçalı olup etek boyu topluklara kadar uzanır. Eteklerinde harç denilen sırma danteller vardır.

Şalvar: Özellikle canlı renkler seçilir.

Canfes denilen parlak bir kumaştan kapılır.

Kaftanâ gümüş kemer takılır. Ayrıca boyuna kütle denilen inci gerdanlık veya beşibiyerde takılarak giysiye ayrı bir özellik kazandırılır. Bazen sağ omuz ile bel kısmının sol tarafına doğru altınlar ilâve edilirdi buna yanlık ismi verilir. Yanlığın ortasında altın bir saat bulunur.

Bindallı: Tek parçalı olup, belden kesiksizdir. Yakası biraz açıkça, kollar bilek kısmında geniştir. Bordo ve mor renkleri çok daha gösterişli olup altın renkli simle veya sırma ile işlidir. Beline yine altın kemer takılır.

Çoraplar canlı renklerden ve göz alıcı motiflerden meydana getirilir. Genellikle bunu her kadın kendisi yapar.

Nakışlı çorapların en güzelini nişanlılar giyerler.

Ayakkabılar: Yemeni adı verilen topuksuz ayakkabı giyilir. Düğünlerde ise rugan koloş çok daha göz alıcı bir ayakkabı çeşidi olup bunlar giyilir.

Erkek Giysileri:

Seymenler başlarına poşu denilen renkli, çizgili ipek kumaşı iki ucu sarkacak şekilde sararlar. Düğünlerde ipekli kumaştan yapılmış simle işlemeli işlik giyerler. Görünen kısmı bal peteği şeklinde süslü olur.

Cepkenler avcı yeleği biçiminde olup çok kez koyu renklidir. Bütün özelliği kollarındadır. Kol yoktur. Omuzlardan bileklere kadar en halinde uzanıp sırma veya simle işlidir. Pantolonlara vızka denir. Bunun paçası dar arka kısmı kaparık olup yan kısımlarında siyah şeritlerle süslenmiş işler vardır. Esnafın bellerine Tosya kuşağı sararlar. Memurların kuşağı yoktur.

Burunları kalkık topuksuz ayakkabılar giyilir. Bunlara çedik denilir. Günlük kıyafetler daha basit ve rahattır.

b) Yemekler:

Çankırı Türk mutfağının tam anlamı ile hakim olduğu yörelerin başında gelir. İlçeleri ve köyleri ve İl Merkezi aynı yemekleri yaparlar.

Her türlü hamur tatlısı (Baklava, dilber dudağı, tirtil, hameyli gibi.) yapıldığı halde en meşhur tatlısı kadayıfı, Çerkeş'in baklavası, Kurşunlu'nun keşkeği, Şabanözü'nün bazlaması, Orta'nın su böreğidir. Çankırı'nın kendine has yemekleri şunlardır:

Kıymalı, yazma çöreği, yağlı ekme, gözleme, cızlama, progi, tatar böreği, palınska, iri hamur, erişte makarnası, pihtı, çullama, puska gibi hamur yemekleri ile güveş, bütün et, çeşitli köfteler, et yemekleri, baklava, tirtil, dilber dudağı, hameyli, lokma, yoğurt tatlısı, hoşmerim gibi tatlılardır.

Çeşitli sebze yemekleri, patlıcandan imambayıldı, karnıyarık, gömme ve boranası, kabaktan borana, dolma ve kabuk kavurması, yumurtalı kızartması, gibi yemekler yanında toyga, tarhana, şaşım, tutmaç, pirinç, dene, çimcük, erişte makarnasından yapılan sütlü çorbaları meşhurdur.

Asma yaprağından yapılan etli ve zeytinyağlı dolmaları pek nefis olur.

Çankırı'da kış hazırlığı evi en çok meşgul eden sorunlardan biridir. Kıyma, sızguç, suçuk, kurutulmuş et, çene kemiği ve ayakların kurusu şeklinde yapılan etlikler, dolma biberi ve patlıcan, ince bi-

alınarak açıklanır, mezar kenarında istihareye yatırıldı. Sebze ve meyva bahçelerinin sahipleri tarafından ziyaretçilere mevsimlik meyvalar ve yemişler ikram edilirdi. Arazi düzlük olduğundan çeşitli oyunlar daha iyi oynanır ve daha iyi eğlenilirdi.

Sohbetler: (Yârân Meclisi)

Kız anadan öğrenir sofrayı dizmeyi

Öğlan babadan öğrenir sohbet gezmeyi.

Bu mısralar Çankırı'da köklü bir kuruluşun başka bir deyişle (Sohbet Teşkilâtının) halk dilinde şiirleşmiş bir ifadesidir. Çok eski bir maziye sahip olan bu teşkilât evvelce olduğu gibi bugünde Çankırı'lı gençler arasında kardeşliği, yardımlaşmayı ve millî şuuru gerçekleştirmede büyük bir önem taşır.

Bu teşkilâtın gençler arasında meydana getirdiği gruplara «Yârân Meclisi» denir. Yârân Meclisi 24 yârândan teşekkül eder. Bir büyük, bir küçük (Başağa) ve 22 yaran, birde disiplin ve hizmet işlerine bakan çavuş vardır. Çavuş yaran dışıdır.

Meşhur tarihçi Endülüslü İbni Baiuta, Anadolu'da yaptığı gezide bu teşkilâta tesadüf ettiğini ve her zaman bunların misafiri olduğunu anlatır. Bu devirde kuruluşun ahilik içerisinde iktisadî bir dayanışmayı sağladığı görülür.

Yârân Meclisi şekil ve ruh itibariyle derinlemesine incelendiği zaman kendimizi Anayurdun yeşil ovalarında, bozkırlarında, kurt başlı tuğların gölgesinde kurulmuş Kağanlar otağında Mete'leri, Kürşat'ları, Gültekin'leri yetiştiren asil ve kahraman cedlerimizin arasında buluruz.

Biliyoruz ki cetlerimiz Oğuzlar 24 boyunda birer beyleri vardı. Oğuz beylerinin toplantıları Oğuz töresince olurdu. Her şölen bir boy beyinin otağında toplanırdı. Hanlar Hanının otağındaki toplantı hepsinden muhteşem olur, Dede Korkut'un canlı ifadesi ile tepe gibi et yığılır, göller gibi kırmızı sağılır, ozanlar gelir, kopuz çalar, boy boylanır, soy soylanırdı.

O günkü Hanlar Hanımız, bugün Başağadır. Başağa yârân meclisinde hak ve adaletten ayrılmamak şartıyla herşeye nakımdır.

Mecliste İkinci Kuvvet Küçük Başa-

ber, yeşil ve kırmızı domates, lahana, kelek, salatalık ve yeşil fasulye gibi sebze turşuları sonbaharda hazırlanır. Bundan ayrı olarak her çeşit sebze kurutulur ve kış mutfağı için hazırlanır.

c — Eğlenceler:

Kadın gezmeleri: Sıkıntılı kış günlerinden sonra bahara ulaşıldığı zaman kadınların toplu gezmeleri eskiden büyük bir önem taşırdı. Erguvanların açtığı ilk haftanın cuma günü kale gezmesi yapılabildiği ilân edilirdi. Bu gezmeler çok eğlenceli ve parlak olurdu.

Kale şehrin kuzey doğusunda en yüksek tepede üzerinde bütün şehre hakim, şehrin fatihi Kumandan Karatekin'in türbesinin de bulunduğu bir mesire yeridir. İlk gezmenin kaleden başlayışı şehrin fethine ve Karatekin türbesine verilen önemi belirtir. Hacı hanımlar ve sesi güzel kadınlar tarafından nafile namazını müteakip ilahiler, dini menkıbeler, kasideler okunur, fatiha edilir ve dua yapılırdı. Sonra gençler bir tarafa ayrılarak top oynarlar, türkü söylerler, yaşlılarda sohbet ederlerdi. Bu gezme daha çok dini bir vecibe gibi kabul edildiğinden fazla eğlenceli ve neşeli olamazdı. Genç kadınların ve kızların oyunları ve türküleri bu yüzden biraz sönük geçirdi.

Taşmescit Gezmesi: Kale gezmesinden bir hafta sonra başlar ve üst üste 3 cumartesi devam ederdi. Şehre on dakika mesafede Çankırı'nın en önemli ve kıymetli yapılarından biri olan Taşmescit Selçuklu devri şifahanesinden başka Mevlevî dergahı ve müstemilatının bulunduğu yerdir. Etrafı ağaçlıklı ve yüksekce bir gezinti yeridir. Buraya zenginler araba ile halk yaya olarak giderdi. Çeşitli yemekler ve bohçalar içinde elbiseler götürülürdü. Genç kızlar ve kadınlar en güzel elbiselerini giyerler, kıymetli ziynet eşyalarını takarlar ve değiştirmek için diğer elbiselerini bohçalar içinde taşırlardı. Herkez burada zenginliğini, güzelliğini, işvesini, nazını teşhir ederdi.

Fesleğen gezmesi: (Feslikan) Gezmesi ilk baharın son eğlencesidir. Şehrin güneyindeki Kışla ve Fesleğen arasındaki bahçelere Taşmescit gezmesinde olduğu gibi gidilir ve akşama kadar eğlenilirdi. Bu gezinin özelliği yakınında bulunan Hacat tepesindeki Aşık Sabri'nin mezarının ziyaret edilişidir. Burada gönül sırları, dilekler bu aşığın maneviyatından kuvvet

Bütün yaran mecliste toplandığı zaman 24 oğuz boyunda otağa gelmiş tek vücud tek kılıç, tek bayrak olmuş gibidir.

Mecliste Türklüğe has bir sessizlik ve ciddiyet hakimdir. En ufak hareketlerin büyük anlamı ve değeri vardır. Türk töreleri bu topluluğun davranış ve fikirlerinde bütün canlılığı ile yaşar.

Yârân meclisi ya da sohbet teşkilâtı dediğimiz bu kuruluş halen Çankırı'da ilçe ve köylerinde devam etmekte ve olumlu sonuçları görülmektedir.

Yârân meclisi her yıl Aralık ayında aynı yaşta bulunan arkadaşların bir araya gelip bu teşkilâtı kurmak için yaptıkları bir sözleşme ile başlar. Toplanan gençler içlerinden yaşlı ve muktedir birini büyük başağa, bir diğerini de küçük başağa olarak seçerler. Bu ilk toplantıda yenilecek yemekler ve diğer masraflar kararlaştırılır. Bundan sonra yapılacak her toplantının adına OCAK YAKMA denir. Her ocağın hizmetlerini, masraflarını yaran, ikişer ikişer sıra ile yaparlar. Ocak yakılan evlerde bu toplantılar için özel bir oda bulunur. Bu oda da ocak bulunması ve yakılması zorunludur. Bütün yârânları kapabilecek genişlikte olan bu oda da başağaların, yaranların ve çalgıcıların ayrı ayrı yerleri vardır. Büyük başağa ocağın sağ tarafında, küçük başağa sol tarafında, yaranlarda başağaların sağ ve solunda otururlar. Şahnişin denilen yüksekce bir yer çalgıcılara mahsustur. Bir evvelki toplantıda verilen karara göre ocak kimler tarafından ve hangi evde yakılacaksa görevli iki yârân gündüzden hazırlıklara başlarlar. Kahve, sigara takımları temin edilip odanın tertip ve düzeni yapılır. Oda duvarlar ibindalli, bohça yağlıklar, çevreler ve halılarla süslenir. Evin dışını ve içini fener, lamba ve mumlarla ışıklandırma için gerekli tedbirler alınır. Bu arada çavuşta gelerek yapılan hazırlıklara nezaret eder. Akşam namazından çıkılınca ocak yakılan eve ilk önce küçük başağa gelir. Yapılan ışıklandırmayı, yemekleri, ve diğer hazırlıkları gözden geçirerek noksan gördüklerini ocak sahiplerine tamamlattırır. Bu işler bitince kendisine mahsus yere geçip iki diz üstüne çöker oturur. Çavuş hemen evvelce hazırlanan yüksekce bir şamdanı getirip dışarda beklerler.

Çavuş içeri girerek yârânların geldiğini küçük başağaya haber verir. O da:

— Buyursunlar, der. Yârenleri ayağa kalkarak karşılar. Yârenler teker teker sağ ellerini sol göğüsleri üzerine koyup (Selâmün aleyküm küçük başağa) diyerek içeriye girerler. Yerlerine geçip ayakta beklerler. Küçük başağa oturunca onun oturuşunu aynen taklit ederek yanbaşındaki yarıdan itibaren sırayla otururlar.

Her yârânın gelişinde oda da bulunanlar ayağa kalkarlar ve yârânlar yerine geçtiğinde usul üzerine otururlar. Gelenlere çavuş tarafından sigara ve kahve ikram edilir. Toplantıya en son büyük başağa gelir, usul üzere içeri girmeyip dışarda bekler. Çavuş içeri girip:

— Başağz, başağa geliyor, deyince küçük başağa ve yârânlar ayağa kalkarlar. Büyük başağa kapıdan girer, ağır ağır yerine doğru giderken yârânları gözden geçirir. Küçük başağayı diğer yaranlar gibi selâmladıktan sonra yerine oturur. Küçük başağa ve onu takiben diğer yaranlar büyük başağaya uyararak yerlerine otururlar. Oturdıkları yerden her gelen yarıncı selâmladıkları gibi «Merhaba Başağa» diyerek selâmlarlar. Büyük başağa da «Merhaba Yârân ağası» diyerek selâm «Merhaba Yârân ağası» diyerek selâmını kabul eder. Bu sıra ile olur. Buraya kadar saz heyeti çok ince perdeden fasıl yapar. Tekrar kanveller sunulur. Bundan sonra topluluk Büyük başağanın hareketlerine uymaya mecburdur. Söz geliş oturuşunu değiştiren başağaya bütün yârânlar uyararak oturuş değiştirirler. Artık sazın hafiften çalmasının gereği kalmamıştır. Meydana altı ile on arasında yârân ağası yan yana yüzleri başağaya dönük şekilde diz çökerek otururlar. Çalgı bunlara uymaya mecburdur. Oturan yârân ağaları sağa ve sola toplu hareketlerle şu türküyü söylemeye başlarlar:

Ah yine akşam oldu ezan sesi var yar yar aman

Hep illerin eşi var ıssı var

Ben garibin şu diyarda nesi var yar yar aman

Ben saramam ey efendim beni sarsın seni yar sarsın seni.

Vaz geçemem ey efendim kim sarsın seni yar sarsın seni

Sözleri ile başlayan bu türküyü hep bir ağızdan ahenkli bir şekilde söylerler. Bunu takiben çeşitli mahalli türküler bir saat kadar devam eder. Ocak sahibinin konukları yavaş yavaş gelmeye başlarlar. Bunlardan bir kısmı yalnız kahve içmeye, bir kısmıda yemeğe gelirler ki sayıları bellidir.

Sohbete dahil olan yârânlar her konukla ayrı ayrı ilgilenmek zorundadır. Kahve misafirleri, kahvelerini içtikten sonra giderler. Gitmeyene küllü kahve ikram edilir veya ayakkabısı bir süpürge üstünde önüne getirilir. Yine çıkmazsa iki yârân kolundan tutup sohbet odasının dışına çıkarırlar. Bu usuldendir, sıfat aranmaksızın herkese tatbik edilir. Vakit gece yarısına gelince kapının arkasına asılan kancil içeri alınır, bundan sonra konuk kabul edilmez. Ortak oyunları başlar. Bunlara küçük ve büyük başağadan başka bütün yârânlar katılır. Bu oyunlar sanatlı ve ince olmak üzere iki çeşittir. Sanatlı oyunlardan birkaçı «yelpük» adını alır. Saz eşliğinde ve ahenk içerisinde oynanır. Diğer oyunlar ise maharet, çabukluk, zekâ isteyen tura, yüzük, çıldırışık gibi ince oyunlardır. Orta oyunlarından sonra dinlenme kahvesi içilir. Bunu müteakkip sesi güzel bir yârân çoğu kez:

Mirahurdan çıktım sağlık selâmet

İmarete geldim koptu kıyamet

Anam nazlı yarım kime emanet

Derde derman katle ferman isterim

gibi sözlerle başlayan türküler söyler.

Sabaha yakın küçük başağa «yemek hazır ağam» der. Çavuş ve ocak sahiplerinden biri önce büyük sonra küçük başağının ellerini yıkamalarına yardım ederler. Sofralar hazırlanır, gelmiş geçmiş yârânların ruhuna fatiha okunarak yemeğe başlanır. Yemeği müteakip tekrar kahve içilir ve orta oyunlarına geçilir. Bu oyunlar özellikle hazmi kolaylaştıracak hareketli oyunlardır. Orta oyunlarının sonunda arap verme töreni yapılır. Arap, sohbette zilli maşa ve def'in adıdır. Bunlar ocak kimde ise ona gider ve bir hafta kalır. Çavuş Büyük başağının önüne şamdanı koyar ve saz arap verme havası çalmaya başlar. Sonra küçük başağının önüne gelinir. Öbür hafta ocak yakacakların önünde halka olurlar. Bu arada iki fincan kah-

ve içer fakat ikram edilmez.

Ocak yakar çıraynan

Sohbet yapar sıraynan

İç ağam afiyet olsun

İçmezsen uğurlar olsun.

Sözleriyle başlayan türkü söylenir ve «İç ağam» derken tepsi yeni ocak sahiplerine uzatılır.

Saz ekibi ve yemeğe alıkonulan konuklar gittikten sonra mahkeme kurulur. Başağa yargıç, küçük başağa baş savcı, yaranlar ise jüri görevini yaparlar. Biraz önce neşeden çınlayan oda sessizliğe bürünmüştür. Büyük başağının (yollumuz, yolsuzumuz var mı?) suali bu sessizliği zar. O hafta suçlu yârân yoksa sesi güzel bir yârân aşr-ı şerif okur. Geçen hafta içinde sarhoşluk, sarkıntılık veya başka bir sohbebe izinsiz gitme gibi suçları işleyen yârân varsa, suçunun ağırlığına göre, bütün yârânı traş ettirmek, hamama götürmek, ziyafet vermek gibi cezalar verilir.

Sohbet dışı günlerde ve gecelerde yârânların hepsi aynı kahveye, aynı berbere ve aynı terzilere giderler. Bunlar teşkilâtın birbirlerine olan bağlılığın en güzel delilidir. Sohbet yiyen yârânlar sohbetin sonunda ölümlerine kadar birbirleriyle sohbetteki adap ve erkânı göstererek birbirlerine bağlı kalırlar.

10 — Sinemalar:

Halk Sineması	Tel : 11 14
Büyük Sinema	Tel : 13 25
Güneş Sineması	Tel : 13 97
Kismet Sineması	Tel : 10 79
Yıldız Sineması	Tel : 13 12
Kışlık 500 Kişilik	
» 650 »	
Yazlık 1500 »	
» 600 »	
» 600 »	

Çankırı Merkez İlçesinde yayınlanan
gazeteler :

Gazetenin adı	Yayına başladığı Yıl
Çankırı Gazetesi	1954
Doğruyol Gazetesi	1956
Güneş Gazetesi	1985
Karatekin Gazetesi	1970

Çankırı Merkez ilçesindeki Matbaalar:

Matbaanın Adı
T.C. Vilâyet Matbaası
Devrim Matbaası
Çankırı Matbaası
Doğruyol Matbaası
Güneş Matbaası
Karatekin Matbaası
San'at Matbaası

Sahibi	Süresi
Lütfiye Yazan	Günlük
Mustafa Hoşapçioğlu	»
Mustafa Turcan	»
Ruhi Erkin - Cevdet Ergip	»

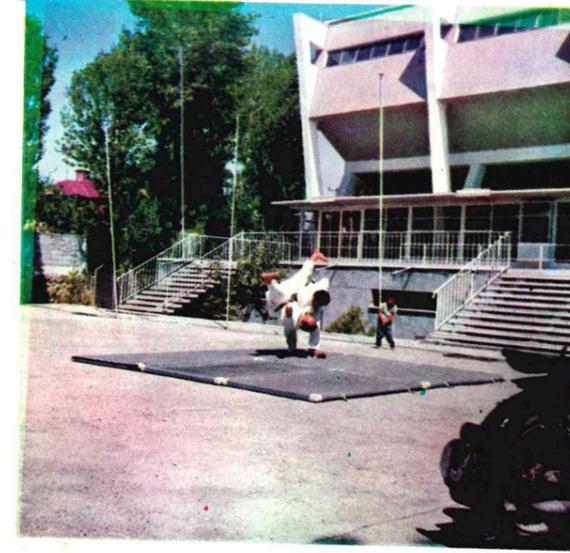
Matbaa Sahibinin Adı Soyadı
Özel İdare'ye aittir.
Kadri Korman
Lütfiye Yazan
Mustafa Hoşapçioğlu
Mustafa Turcan
Ruhi Erkin - Cevdet Ergin
Ali Kör

12 — Radyo ve Televizyon:

T R T Ankara televizyonunun Yenima-
halle vericisinin yayınları Eldivan ilçemize
kadar geldiği halde Çankırı bu yayınlardan
bugüne kadar istifade edememiştir. An-
cak, 1968 yılından beri şahsi araştırmaları-
nı sürdüren, İlimizin büyük kabiliyeti Elek-
tronik Teknisyeni Ferit Akalın bizzat ken-
disinin buluşu düzenlerle, Cumhuriyetimi-
zin 50. yıl dönümü olan 29. Ekim, 1973 gü-
nü, Karatekin tepesine kurmayı başardığı
bir kuvvetlendirici ile bu mutlu günde An-
kara Tv. yayınlarını seyrettirme imkânını
hazırlamış ve başarmıştır.

Kendisine Turizm Derneği ve halkımız
her konuda yardımcı olmuştur.

Bugün TV. yayınları başarı ile seyre-
dilmektedir.

Kapalı Spor Salonu

IIV Gençlik ve Spor Bölümü

Gençlik ve Spor Bölümü

VII — GENÇLİK VE SPOR BÖLÜMÜ :

1 — Giriş :

Spor, Çankırı gençliğinin en çok ilgi gösterdiği uğraşların başında gelir. İlk ve orta okul çağındaki çocuklar yanında orta öğretimdeki hemen hemen bütün gençlik sporla ilgilidir.

2 — Gençlik örgütleri ve etkinlikleri :

A) İzcilik kuruluşları.

Çankırı'da izcilik yeni bir uğraşı değildir. İlk çalışmalar 1947 yılında Orta Okul Beden Eğitimi Öğretmeni Hasan Fehmi Gökşen'in yönetiminde başlamış ve 1952 yılına kadar devam etmiştir. Bir ara geçirdiği duraklama devrinden sonra 1970 Türkiye İzcileri Yönetmeliği yürürlüğe girişi ile 1971 yılında Fatih ve Aksu İlkokullarında kurulan 3 küme, 1972 yılında Karatekin, Gazi ve Cumhuriyet İlkokullarında açılan 4, 1973 yılında Cumhuriyet İlkokuluna 1 — Kurşunlu ilçesi Göllüce Köyünde 1 küme ilâvesi ile tescilli Yavrukurt kümesi 9 olmuştur.

Çankırı'da Gençlik ve Spor Bakanlığı İzcilik Genel Müdürlüğü ve İl İzci Kurulunun işbirliği ile 1969 yılında başkurt yardımcılık; 1972 de oymakbaşı yardımcılık, başkurt yardımcılık ve 1973 de de liderlik kursları açılmış olup, bu kurslardan 111 kursiyer lider sertifikası almıştır.

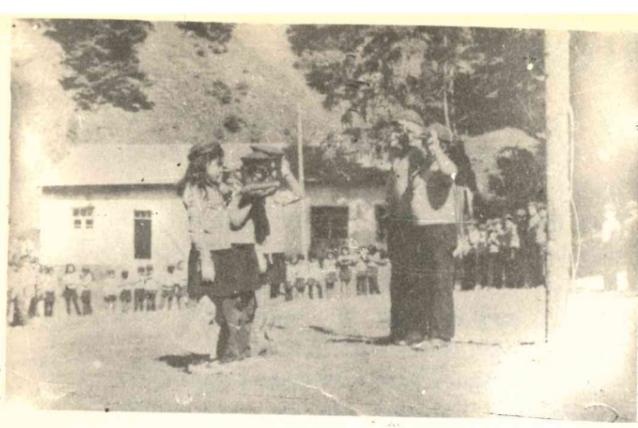
Faali olan 9. küme normal çalışmaları, dışında izci yararlıdır haftası, izci şenliği günlerinde İzcilik Genel Müdürlüğünün, taminleri ve İl İzci Kurulunun yapmış olduğu programlar gereğince özel çalışmalar yapmaktadır.

Ayrıca son üç yılda açılmış olan yavrukurt kampları her yönü ile başarılı olup ilgi görmüştür. Bu kamplara 274 yavrukurt katılmış ve 34 lider görev almıştır.

Halen Çankırı'da izcilik ve ergin izcilik üniteleri kurulmamıştır. İl İzci Kurulunun bu yönde müsbet çalışmaları vardır.

Çankırı'da son üç yıldaki küme ve yavrukurt sayısı :

Yıllar	Ünite Adı	Yavrukurt Sayısı		
		K.	E.	T.
1971	Fatih İlkokulu	10	12	22
»	Fatih İlkokulu	10	10	20
»	Aksu İlkokulu	12	12	24
	Toplam	32	34	66
1972	Fatih İlkokulu	10	10	20
»	» »	7	11	18
»	Aksu İlkokulu	12	13	25
»	Karatekin İlkokulu	10	14	24
»	Karatekin II. İlkokulu	12	12	24
»	Gazi İlkokulu	20	21	41
»	Cumhuriyet İlkokulu	4	14	18
	Toplam	75	95	170
1973	Fatih İlkokulu	10	15	25
»	Fatih II. İlkokulu	10	16	26
»	Aksu İlkokulu	10	9	19
»	Karatekin İlkokulu	14	15	29
»	Karatekin II. İlkokulu	14	14	28
»	Gazi İlkokulu	25	21	46
»	Cumhuriyet İlkokulu	4	18	22
»	Cumhuriyet II. İlkokulu	6	10	16
»	Göllüce İlkokulu	6	12	18
	Toplam	98	130	228

—İzçilik çalışmalarında bir kamp yeri—

Çankırı spor sahası kapalı türbünününden bir görünüş

3 — Spor Etkinlikleri

A) Tarihçe :

Eldeki mevcut kayıtlardan tesbit edilebildiğine göre Çankırı'da spor 1924 yılında il'deki topçu alayının subay ve assubaylarıyla Çankırı gençleri arasında düzenlenen futbol müsabakaları ile başlar ve bunu güreş ile atıcılık müsabakaları izler.

1937 yılında futbol, güreş ve atıcılık branşları üzerinden spor yapılırken ilk disiplin kurulu ve (Çankırı Spor Bölgesi) teşkilâtı da kurulur. Bunu Çerkeş, Kurşunlu, Ilgaz ilçelerindeki kulüp örgütleriyle Merkezde Çankırı Spor Kulübü kuruluş çalışmaları izler. 1938 yılında bölge bütçesi 3600 TL. sıdır. Seyircileri güneşten korumak için 40 TL. tahsisatla bir baraka yaptırıldığı yine kayıtlardan anlaşılmıştır.

1940 yılında Beden Terbiyesi Teşkilât Kanunu çıktıktan sonra bölge örgütü kurulmuştur. Bu gün 5000 kişilik kapalı türbünü, drenajlı toprak zeminli futbol sahası ve atletizm pisti, 1500 kişilik kapalı spor salonu, 50 yataklı kamp tesisleri ve açık voleybol, basketbol antrenman sahalaları ile 26 kişilik personeli olan bir kuruluş haline gelmiştir. 1972 bütçesi 660.620 liradır.

B) Atletizm :

Bölge teşkilâtının kuruluşundan sonra zaman zaman kır koşuları şeklinde yarışmalar düzenlenmiştir. Çankırı'ya Piyade Atış Okulu'nun gelme tarihi olan 1941 yılından sonra bu çalışmalar çok üstün bir düzeye çıkmış ve Harb Okulu'ndan mezun olan genç subayların buradaki çalışmalarına devam ederek Türkiye çapında dereceler aldıkları görülmüştür. Bu tarihten sonra Çankırı'da atletizmin her dalında çalış-

malar sürdürülmüş ve gençliğe sevdirmiş-tir. Bu gün bütün kulüpler ile okullar atletizm faaliyetlerini yapmaktadırlar.

Basketbol:

Basketbol spor branşı bölgemizde yeni bir çalışma düzenine girmektedir. 1965 yıllarında başlayan bu faaliyet bu gün 7 kulüp ve 7 Orta dereceli okulların iştiraki ile çift devreli, lig usulü yarışmalar şeklinde sürdürülmektedir. Açık antrenman sahasından da çalışmalar için istifade edilmektedir.

Boks :

Gençliğin en çok özendiği ve başarı ile sürdürdüğü bir spor dalı olarak görülmektedir. Elverişli bir çalışma salonu bulunmamasına rağmen mevcut olanaklarla, Türkiye çapında milli boksörler yetişmektedir. Bu branшта çalışma koşullarının sağlanması ve eğitici personelin temini ile büyük atılımların yapılacağı görülmektedir.

Jimnastik :

Piyade Atış Okulunun il'den ayrılmasıyla duraklamış olan bu spor da-

1973 - 74 Amatör lig 1. cisi Aksu Spor Futbol takımı

lı 1970 yılında yeniden ele alınmıştır. İlk okullarda bulunan çocukların yetiştirilmesiyle başlayan çalışmalar kısa sürede meyvelerini vermiş ve Türkiye küçükler birincilikleri hemen hemen her dalda ilimize mal edilmiştir.

Çalışmalar ilk okullar ve orta dereceli okullarda sürdürülmektedir. Çalışmalar için gerekli alet ve salon vardır. Tek sorun antrenör eksikliğidir.

Futbol :

Bölgede bu çalışmalar uzun zamandan beri sürdürülmektedir. Gençliğin en çok arzu duyduğu bir faaliyettir. Bölgede profesyonel kulüp yoktur faaliyetlerin tümü amatördür.

Bu gün Bölgemiz de 7 kulüp çalışmalarını yanında okullarımızda bir düzen içinde faaliyetler yapmaktadır. Kulüplerimizin 4 tanesi merkez diğerleri ise ilçelerden gelerek çalışmalara katılmaktadır.

Güreş :

Öteden beri yaygın olan bu çalışmalar son yıllarda okullar arasına girmiş il'de bulunan Asb. Okulu'nun da iştiraki ile kaliteli müsabakalar yapılmaya başlanmıştır. Bu arada il'de ve ilçelerde bilhassa hassat sonu yapılan panayırlarda karakucak ve yağlı güreş müsabakaları organize edilmektedir. İlimiz bu konuda da milli güreşçiler yetiştirmiştir.

Judo:

Son yıllarda sevilen bir spor haline gelen judo, il'de de sevilmiş ve pek çok gençimiz bu çalışmalara girmiştir. Halen 200

sporunun üstünde olan istekli, çalışmalarını sürdürmektedir. Okullar ve kulüpler arası yarışmalarda Türkiye birincilikleri kazanan gençler çıkmıştır.

Masa Tenisi :

İlimizde bu faaliyet okullar dışında yeniden düzenlenerek ilk okul çağındaki çocuklardan kurulu guruplarla çalışmalarına başlamıştır. İleride büyük ümitler çıkması beklenmektedir.

Voleybol:

Uzun yıllardan beri yapılan bu çalışmalar son yıllar da da daha da etkin bir duruma gelmiş okullar dışında 7 kulübün iştirakiyle lig maçları yapılarak Türkiye birinciliklerine katılmaya başlamıştır. Voleybol oyun ve çalışmaları yüksek bir düzeye çıkmıştır.

Okullar Spor Çalışmaları:

İl'de bulunan okullar arası spor yarışmaları 1966 yılından itibaren düzenli bir duruma getirilmiş ve aşağıda belirtilen spor branşlarında faaliyetler başlamıştır. Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde kurulan Okullar Lig Hey'eti her yıl faaliyet programlarını hazırlayarak bakanlığa ve il'deki okullara duyurmuş ve atletizm, voleybol, basketbol, güreş, futbol, kız yakantop, judo, jimnastik dallarında kızlar-erkekler olarak; küçükler, yıldızlar, gençler katagori-lerinde müsabakalar düzenlemektedir.

Okulların birbirleri ile kaynaşmasında önemli bir etken olan bu müsabakalara, il'de bulunan okullarımız yanında Sağlık Koleji ve Assubay Okulu da katılmaktadır.

C) Spor Saha ve Tesislerinin Durumu:

1924 yılında Çankırı merkezi dışında bir arpa tarlasında başlayan sportif çalış-

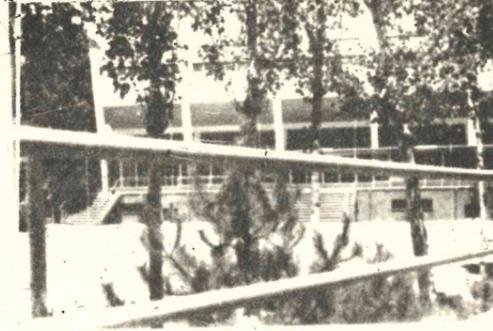

Küçükler cimlastik takımı

Çankırı judo takımı

ncılar gün geçtikçe saha ve tesis yönünden gelişmiş ve bu gün İl merkezinde: 70 x 105 boyutlarında drenajlı futbol sahası ve 4 lü atletizm pistine, 5000 kişilik kapalı tribüne, 1500 kişilik kapalı spor salonuna, 25 yataklı kamp tesislerine, açık voleybol ve basketbol sahalarına sahip bir duruma gelmiştir. Bu tesisler kaloriferli olup Çankırı'nın büyük ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Bu arada yüzmeye su sporları için bir yüzme havuzuna, boks ve güreş çalışmalarını yapılabilmesi için de kapalı bir çalışma yerine ihtiyacı bulunmaktadır.

Kapalı spor salonu dış görünüşü

D) Kulüplerin kuruluş tarihleri ile isim ve renkleri:

KULÜBÜN ADI	TESCİL TARİHİ	FORMU RENGİ	DURUMU
Aksu Spor Kulübü	8.5.1970	Sarı — Siyah	Faal
Atkaracalar Gençlik K.	29.8.1949	Kırmızı — Yeşil	Tescil kaydı Silinmiştir.
Belören Gençlik Kulübü	21.9.1956	Yeşil — Sarı	Tescil kaydı Silinmiştir.
Çankırı Gençlik Kulübü	11.11.1945	Lacivert — Sarı	Faal
Cerkeş Gençlik Kulübü	23.9.1953	Siyah — Beyaz	Faal
Demirspor Gençlik Kulübü	18.6.1962	Açıkmaavi — Lacivert	Faal
Eldivan Gençlik Kulübü	9.11.1966	Kırmızı — Yeşil	Faal
Eskipazar Gençlik Kulübü	23.9.1954	Yeşil — Beyaz	Tescil kaydı Silinmiştir.
Karagücü	31.7.196	Kırmızı — Beyaz	Faal
Karatekin Gençlik Kulübü	22.7.196	Kırmızı — Siyah	Faal
İlgaz Gençlik Kulübü	10.10.1953	Yeşil — Kurşuni	Faal
Kurşunlu Gençlik Kulübü	13.4.1948	Beyaz — Kurşuni	Faal
Kurgun Gençlik Kulübü	18.6.1957	Yeşil — Pembe	Tescil kaydı Silinmiştir.
Merkez Teknikspor Kulübü	10.7.1959	mor — Beyaz	Tescil kaydı Silinmiştir.
Şabanözü Gençlik Kulübü	7.5.1958	Sarı — Siyah	Faal
Yapraklı Gençlik Kulübü	17.9.1953	Sarı — Kırmızı	Faal

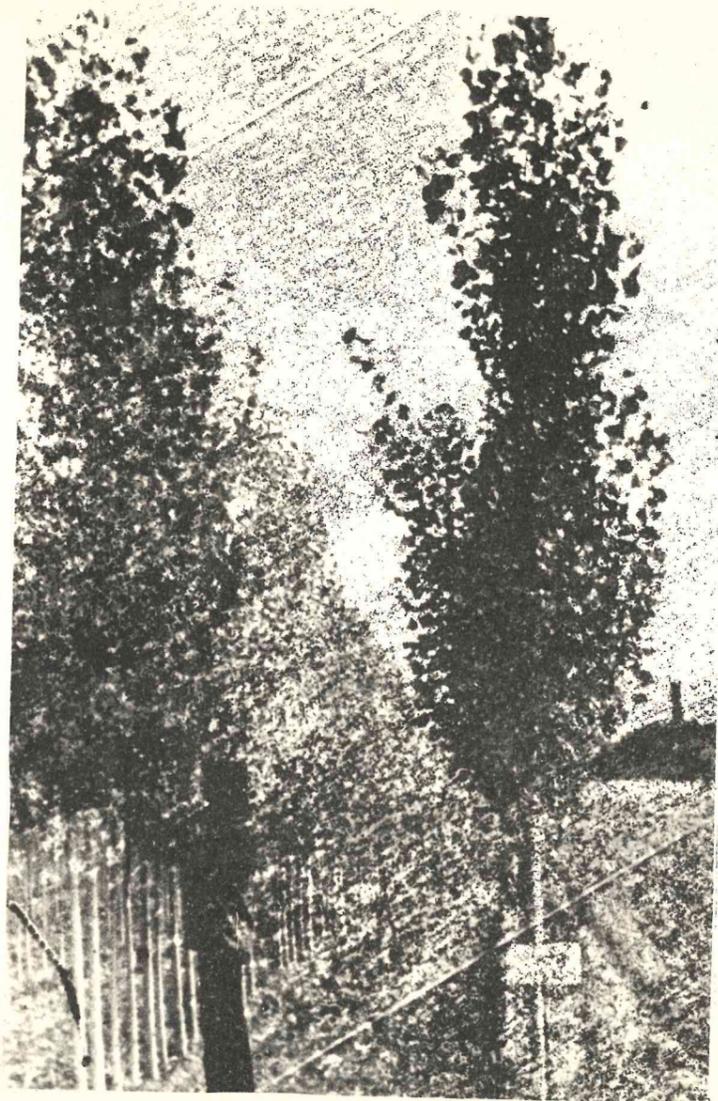

Kızlar judo takımı

4 — Yüksek Öğretim ve Öğrenci Yurtları
İl'de yüksek öğrenim ve öğrenci yurtları yüksek öğrenim okulları olmadığından

yoktur. Ortada dereceli okulların ihtiyaçlarını karşılamak üzere bir hayırsever tarafından yaptırılarak Vakıflara devredilen 200 öğrencilik bir yurt bulunmaktadır.

KULÜBÜN ADI :	ATILIKLIK	ATLETİZM	BASKETBOL	BİSİKLET	BOKS	JİMNASTİK	FUTBOL	GÜREŞ	HALTER	JUDO	MASA TENİSİ	OKCULUK	TENİS	VOLEYBOL	TOPLAM
Aksu Spor Gençlik							72							48	159
Atkaracalar G.							30							2	62
Belören Gençlik							32							12	44
Çankırı Gençlik	8	69					203							75	305
Cerkeş Gençlik		1					100	4		1				33	103
Demirspor G.	1	7			13		249	2						129	455
Eldivan Boz. G.							78	7						47	160
Eskipazar G.							15							15	30
İlgaz Gençlik					5		133	4		3				34	213
Karagücü							333							169	509
Karatekin G.					35		151	35			27			130	537
Kurşunlu G.							38	6						44	180
Kurgun Gençlik							28							23	51
Merkez Teknikspor							34							27	61
Şabanözü Gençlik							97	6						28	158
Yapraklı Gençlik							95	6						27	162
FERDİ	10	12		2	23	14		27	10	20	8				126
TOPLAM	19	37	489	3	76	14	1782	97	30	24	35			865	3471

İl fidanlığında kavakçılık

Turizm Bölümü

Çankırı'ya kuzeyden bir bakış

VIII — TURİZM BÖLÜMÜ :

1 — ÇANKIRININ TÜRKİYE TURİZMİNDEKİ YERİ :

Çankırı, Orta Anadolu'da Zonguldak - Kastamonu - Çorum - Ankara ve Bolu illeri ile çevrili eski bir il'dir. Çankırı, akarsuları, temiz havası, kaplıcaları, kamp alanları, yeşillikleri ve bol güneşi ile Orta Anadolu'nun en güzel dinlenme yerlerindedir.

Cumhuriyet devrinin ilk yıllarında Ankara'nın büyük yerleşmelerinden biri haline gelmesi; Çankırı'nın gelişmesine engel olmuştur. Bu devirlerde Çankırı'ya işleyen tenezzüh trenleri Çankırı'da bir iç turizmin gelişmesine ve dinlenme, tatil şehri olmasına büyük etken olmuştur. O günlerde resmî tatil olan cuma günü sabahın Çankırı'ya gelirler; bahçelerde, bağlarda gezer, eğlenir ve alışverişlerini yaparak aynı gün Ankara'ya dönerlerdi.

Çankırı'da kurulan panayır, Eldivan ilçesinde yapılan kıraz bayramı Karatekin Fethi şenlikleri, Yapraklı panayırı Çankırı'ya turizm yönünden hareket ve canlılık getirmektedir.

Çankırı eski kültür merkezlerinden biridir. Osmanlı, Özellikle Selçuklu devrinden kalan; üstün sanat değeri bulunan; tarihi yapılarla bezelidir.

Çankırı'nın güneyindeki Hıdırlık tepesi, Meryemona kaş, şehir içindeki ziyaretgâhlar türlü öykülere konu olmuştur. Şifalı kaplıcaları ve içmeceleri ise her geçen gün ilimizi derdine deva arayanların merkezi haline getirmiştir.

2 — ÇANKIRI'YA GELEN YERLİ VE YABANCI TURİST SAYISI, KALIŞ SÜRELERİ HAR- CAMA MİKTARLARI VE EJİLİMLERİ

Çankırıda turizm bürosu bulunmadığından yerli ve yabancı turist sayısı hakkında kesin bir rakam saptamak güçtür. Bütün bunlara rağmen turizm konusunda girişimlerde bulunması; yatırımların yapılması sonunda Çankırı'nın turizm yönünden ilerleme imkânları mevcuttur.

Çankırı'ya ziyaret eden yerli ve yabancı turistler, beldenin tarihi ve tabii güzelliklerini beğendikleri halde turistik konaklama tesislerinin olmaması nedeniyle ilimizde fazla kalmamaktadırlar. Bunun sebeplerinden biri de şehrin etkin gece hayatının eksikliğidir. Bankalarımızdan döviz bozduran turistler yukarıdaki nedenlerle para harcama imkânı bulamamaktadırlar.

Eğilimleri itibarıyla ilimizi ziyaret eden yerli ve yabancı turistler hatıra eşya olarak; testi, halı, kilim, heybe, tahta havan, oklav, bakır herke, ibrik, çorap, almaktadırlar.

Cevre il ve ilçeler	Uzaklıkları	yolun özelliği	araçın cinsi	hareket saati	ücretleri
Çankırı - Ankara	124 KM	Asfalt	otobüs	her saat	12.50 TL
» »		»	Tren	her gün 4.30	10.00 TL
» »		»	Mototren	pazartesi-perşem- be-Cumartesi	11.00 TL
» Kastamonu	113	Stabilize	otobüs	Har. Saati 13.30	25.00 TL
» Corum	233			Dolduğunda hergün 15.00	
» Bolu	237	Asfalt	»	iskilip Aktarma	25.00 TL
» Zonguldak	314	Asfalt	Tren	her gün 18.00	50.00 TL
» »		»	Mototren	Her gün 23.45	17.00 TL
» Orta	70	Stabilize	Minübüs	pazartesi çarşamba cuma 10.20	25.00 TL
» Şabanözü	44			hergün dolunca	15.00 TL
» Eldivan	17	»	»	» »	10.00 TL
» Yapraklı	29	»	»	» »	2.50 TL
» Ilgaz	48	»	»	» »	5.00 TL
» Ovacık	200	»	»	» »	7.50 TL
» Kurşunlu	84	»	»	» »	30.00 TL
» »		»	»	» »	15.00 TL
» Cerkeş	117	»	Tren	» 7.20	3.90 TL
» Eskipazar	164	»	»	» »	5.00 TL
» Korgun		»	»	» »	7.00 TL
		»	Minübüs	» 7-17.00	3.00 TL

BENZİN İSTASYONLARI :

Ankara il sınırı başlangıcından L Km. içerde Tüney mevki ile Şehire 17 Km. uzaklıkta Sülüklü mevkiinde ve şehir girişinde benzin istasyonları bulunmaktadır. Bu istasyonlarda normal benzin ve motorin satışı yapılmaktadır. Bu akaryakıt istasyonlarında çayhane, lokanta ve büfeler de vardır. Çankırı ile diğer kazalar arasında karayollarında araç benzin istasyonu yoktur. Kastamonu Çankırı yol güzergâhında Ayan köyü ile Ilgaz - Kastamonu yol ayrımındaki Cendere köyünde akaryakıt istasyonları bulunmakta ve normal benzin ile motorin satılmaktadır. Bu istasyonlarda da çeşitli ihtiyaçları gidermek amacıyla çayhane, lokanta, büfe tesisleri vardır.

4 — TABİİ GÜZELLİKLERİ :

Çankırı'nın tarihi güzellikleri yanında iç turizmde önemli rolü olan park, bahçe, bğ ve mesire yerleri yönünden de zenginliği mevcuttur.

a) Emir Karatekin Kalesi ve Parkı: Şehrin fatihi Gazi Kumandan Emir Karatekin'in türbesi bulunan kale şehrin kuzeydoğusunda yüksek bir tepededir. Ziyaretgâhın etrafı turizmin derneği tarafından ağaçlandırılmış, sulama suyu temin edilmiştir. Park haline getirilerek halkın hizmetine sunulmuştur.

b) Taşmescik Parkı :

Selçuklu devrine ait şifahane ve mevlevi dergâhı olan Çankırı'nın önemli tarihi eserlerinden olan Taşmescit ağaçlıklı açık bir gezinti yeridir. Şehre 500 m. uzaklıkta asfalt yol ile bağlıdır; içme suyu mevcuttur.

c) Fesleğen Bahçeleri :

Şehrin güneyindeki tren yolu ile Tatlıcaay arasında kalan bölgedir. Bu bahçeler şehir merkezine 1 Km. uzaklıkta olup yolu asfalttır.

Şabanözü: a) Mevsim bahçesi, b) Gündüllü bahçesi c) Çiğir bahçesi, d) Ayramyeri bahçesi.

VIII Turizm Bölümü

Derbent yaylası

Derbent yaylasında Çeşme

Eskipazar: a) Çetiören Orman mesiresi (Elektrik ve suyu mevcuttur.)

Çerkeş: a) Asar Çamlık Korusu b) Petiş Mevkii Uluçay kenarı, c) Değirmen önü üstü, d) Işık Dağı Seybeli mevkii (Belediye turistik otel inşaatı yapılmaktadır.)

Kurşunlu: a) Ilıca (kaza merkezine 1.5 Km mesafede) b) Büyük Göl (ilçe merkezine 3 Km mesafede)

Eldivan: a) Bülbülpınarı mesire yeri b) Belediye parkı, c) Orman bölge mesire yeri (ilçe merkezine 2 km. uzaklıkta) d) Göl bahçe (Yüzme havuzludur.)

İlgaz: a) Belediye bahçesi, b) İlgaz doruk mesire yeri (ilçe merkezine 20 Km. uzaklıkta), c) Kadınçayırı mesire yeri (ilçe merkezine 17 Km. uzaklıkta).

Orta: a) Aydos Karagöl mevkii

Yapraklı: Kırkpınar Orman mesire yeri.

5 — ÇANKIRI'NIN TARİHİ VE ARKEOLOJİK DEĞERLERİ

İlimiz sınırları içerisindeki tarihi yerler hakkında kültür bölümünde geniş bilgi verilmiştir. Bu bölümde tarihi yerlerden görülmeğe değer olanları, kısaca özle-

likleri ve görülebilme şartlarıyla verilmiştir.

A) CAMİLER:

a) İmaret Camii,

b) Büyük camii: Şehir merkezinde olup eski güzelliklerinden hiçbir şey kaybetmeyen bu anıtlar daima ziyarete açıktır.

B) MEDRESELER:

Osmanlılar devrinde Çankırı'da geniş çapta medreseler kurulmuştur. Büyük camii, İmaret, Buğdaypazarı camilerinin etrafında sıralanan bu medreselerle Yapraklı, Şabanözü, Orta Kurşunlu, Çerkeş ve Eskipazar'da kurulan medreselerden tarihte pekçok kıymetli ilim ve din adamları yetişmiştir. Osmanlı İmparatorluğunun ünlü bilginlerinden şeyhüslâm Eb-u Suut Mehmet efendinin uzun süre Çankırı'da müderrislik yapmış olması bu medreselerin ülke çapındaki şöhretini göstermeye kafidir. Ayrıca Büyük caminin doğu yönünde bulunan 17. yüzyıldan kalma Çiviçioğlu medresesi de restore edilerek Çankırı kültür müzesi olarak ziyarete açılacaktır.

Çankırı fidanlık mesire yeri

C) TURBELER :

- a) Karatekin Türbesi, (İl merkezindedir.)
b) Şelh Mehdi Türbesi, (İl merkezindedir.)
c) Hacı Murat-ı Veli Türbesi: (Seydiköyde olup 22 Km. uzaklıkta stabilize bir yolla bağlıdır.)
d) Pir-i Sani Türbesi: (Çerkeş ilçe merkezindedir.)

D) ARKEOLOJİK ESERLER :

Çeşitli millet ve medeniyetlerin yaşadığı Çankırı ili zengin bir arkeolojik değer taşımaktadır. Bu konuda esaslı bir araştırma ve kazı yapılmadığı halde bulunan eserler bu değeri fazlasıyla ispatlamaktadır. Ilgaz Kale köyünde harap olmuş bir istinata kalesi, Ilgaz 2 Aslan, Eskipazar'da Adriya Polis şehir harabeleri, Kurşunlu'da Karaköse, Çankırı Kalesi civarında Roma mezarları, Çerkeş'de bir köprü, Yapraklı'nın Beşdut, Ilgaz'ın İnköy köylerinde kaya mezarları, Kurşunlu'nun Höyük ve Karacahöyük köylerindeki höyükler, Eskipazar'ın Semail, Yapraklı'nın Ünür köyü yakınındaki tapınaklar, Kale ve Saraycık arasındaki kale harebeleri hep bu arkeolo-

jik değerleri gösteren kalıntılardır. Bilhassa İrmak bucağı Hitit medeniyeti kalıntıları bakımından çok önemli olduğu bilinmektedir. 1965—1966 yılında arkeoloji müzesi tarafından yapılan İnköy köyü kazısında çok kıymetli Hitit eserleri meydana çıkarılmıştır. Dünya'da üçüncü olarak eşine rastlanılan Hitit bağış belgesi de burada bulunmuştur.

Yukarıda sayılan tarihi yerler her zaman ziyarete açıktır. Şehir müzesi, şehir merkezinde olup tatil günleri dışında hergün saat 8.00 — 17.00 arasında açık olup ücret 2 liradır.

Çankırı Ilgaz ormanlarından bir görünüş

6 — KONAKLAMA TESİSLERİ :

ÇANKIRI :	kisi	kisi	telefon*	
Lokantalar	kapasite	fiatı		
Şehir	100		1163	
Zevk	80		1280	
Merkez	60		1462	
Saray	60		1263	
OTELLER :				
Şehir oteli	30	20.00 TL	1388	Turistik
Emniyet otel	48	13.50 TL	1001	I. nci sınıf
Karaaslan	60	20.00 TL	1410	Turistik
Yıldız	20	13.50 TL	1008	I. inci sınıfı
Sümer	30	13.50 TL	1133	» »
Eğlence yerleri				
Yıldız Açık	800	2.25 TL	1312	Yazın çalışır
Günüş Açık	1200	2.25 TL	1397	» »
Kismet A	550	2.25 TL	1079	» »
Halk kap	500	2.75 TL	1144	her mevsim
» »	650	2.75 TL	1325	» »

Ilgaz Derbent jandarma şehitliği anıtı

	Kişi Kapasite	Kişi Fiyatı	Telefon
--	---------------	-------------	---------

OTELLER :

Belediye Oteli	15	10.00 TL	....
Soydaş Oteli	15	10.00 TL	....
Eğlence yerleri :			....
Belediye sineması	400	2.00 TL	....

ESKİPAZAR :

Lokantalar :			
Şeref lokantası	75		....
Bahçeli merkez lokantası	75		....
Emek lokantası	40		....
Otel :			....
Huzur oteli	30	7.00 TL	....
Eğlence yerleri			....
Saray Sineması	250	2.00 TL	....

ÇERKEŞ :

İmre lokantası	75		65
Akartürk lokantası	50		66
Hoşgör lokantası	75		59
Kanaat lokantası	40		
Oteller :			

Belediye oteli	38	7.50 TL	52
Emniyet oteli	30	7.50 TL	...
Sebat oteli	35	7.50 TL	...
Kanaat oteli	75	7.50 TL	...
Eğlence yerleri :			
Belediye sineması	270	2.00 TL	...

KURŞUNLU :

Lokantalar :			
Lezzet lokantası	30		...
Boğaziçi lokantası	30		...

OTELLER :

Emniyet oteli	20	12.50 TL	...
Sefa oteli	15	12.50 TL	...
Şen oteli	12	12.50 TL	...
Eğlence yeri :			....
Sineması yoktur.			....

	Kişi Kapasite	Kişi Fiyatı	Telefon
--	---------------	-------------	---------

Eldivan :

Lokantalar :			
Ankara lokantası	30		....
Park lokantası	30		....
OTEL :			....
İnşaa halindedir.			....
Eğlence yerleri :			....
Eldivan sineması	300	2.25 TL	....

ILGAZ :

Lokantalar :			
Turist lokanta	40		60
İstanbul lokantası	50		50
Park lokantası	40		
Merkez lokantası	60		
Saray lokantası	35		
Helvacı lokantası	15		
Kristal lokantası	70		

OTELLER :

Turistik otel	35	15.00 TL	60
Şen köşe oteli	20	7.50 TL	...
Kardeşler oteli	12	7.50 TL	...
Huzur oteli	35	7.50 TL	...
Eğlence yerleri :			....
Belediye sineması	273	2.25 TL	....

YAPRAKLI :

Lokantalar :			
Kanaat lokantası	15		
Oteller :			....
Zümrüt oteli	10	5.00 TL	....
Şafak oteli	15	5.00 TL	....
Eğlence yeri :			....
Yaprak sineması	300	2.00 TL	İşleme mektedir.

OVACIK :

Lokantalar :			
Hasan güneş lokantası	15		
Hüseyin Eroğlu	20		
Oteller :			....
Ergün oteli	10	5.00 TL	....
Eğlence yerleri :			....
Bulunmamaktadır.			....

ORTA

Ahmet Can Lokantası	32		
Yaşar Değirmantepe lok	22		....
OTELLER :			....
Belediye oteli	20	10.00 TL	....
Eğlence yerleri :			....
Bulunmamaktadır.			....

7 — TERMALİZM VE KAPLICALARI

Çankırı : Şihlar köyünde mide ve barsak hastalıklarına iyi gelen şifalı su mevcuttur.

İlgaz : İlçe ve çevresinde Bozan Suyu kükürtlü olup romatizma ve kaşıntı hastalıklarına iyi gelmektedir. Ödemiş ve Kazancı Suyu kaynakları romatizmalı hastalara şifa verdiği sanılmaktadır.

Orta : Buğu Ören ve Bayındır Köylerinde kükürtlü sular basur ve kaşıntılara deva olmaktadır. Kısaç Köyünde maden suyuda böbrek taşlarını erittiği söylenmektedir. İlçe merkezine 4 Km. uzaklıktadır.

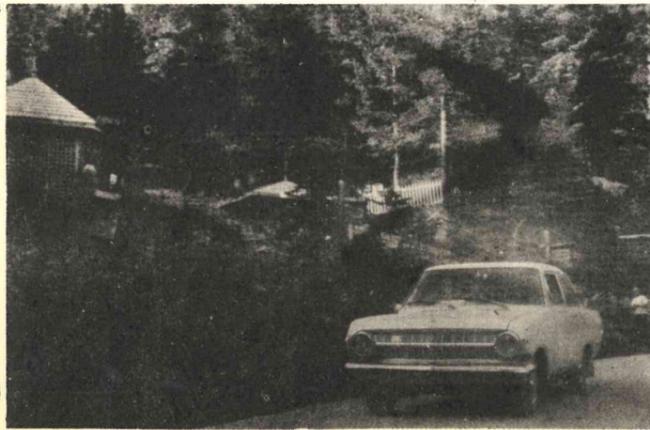
Kurşunlu : Çavundur Köyünde ve Dolacılar Köyüne yakın bir yerde siyatik hastalıklarına deva olan bir kaplıca bulunmaktadır. Bayramören Bucağında mide bozukluğu ve barsak hastalıklarına iyi gelen şifalı sular vardır.

Çerkeş : Sağütü Çeşme Kaplıcasını ve Sey Hamamları bulunmaktadır. Kükürtlü suları romatizma hastalığına iyi gelmektedir.

Eskipazar : İlçemize 8 Km mesafede kükürtlü suyu bulunan Akkaya Kaplıcaları romatizmaya iyi gelmektedir. Şabanözü: Karakoçuş Köyünde sıcak kükürtlü su kaplıcaları ve kaynakları romatizma, kaşıntı gibi hastalıklara şifa vermektedir.

8 — AVLANMA İMKÂN LARI :

İlimizde avcılık gelişmiş ve yaygınlık kazanmıştır. Av mevsimleri Eylül - Şubat, Ekim-Mart ayları arasındadır. Çerkeş, Eskipazar, Şabanözü, Kurşunlu'da avcılık kulüpleri vardır. Di-

Çankırı Ilgaz dağında Derbent mesine yeri

Çankırı Orman İşletmesi Çamlık mesire yeri

ğer kazalarında avcılık amatör olarak yapılır. Avda en çok tilki, sansar, tavşan, domuz, ördek, keklik, civi, kurt ve geyik gibi hayvanlar avlanmaktadır.

9 — TABİİ KUMSALLAR

Coğrafi yapısı itibariyle kumsal bulunmamaktadır.

10 — TURİZM ORGANİZASYONU :

İlimiz turizmimize katkıda bulunmak yerli ve yabancı turistlere yardım etmek amacı ile Turizm ve Tanıtma Derneği kurulmuştur. Ayrıca Belediye zabıtası bu işle görevlendirilmiştir. İlçelerimizde turistlere gerekli kolaylığı Belediye Başkanlıkları sağlamaktadır.

İlimizde iç turizmi ve yakın illerle bağlantıları sağlayan iki acenta vardır. Bunlar Çağdaş ve Havan Seyhat ve Turizm Acenteleridir.

Para bozdurma imkânları yalnız il merkezinde mümkündür. Turistlerin il de para bozdurarak ilçelere seyahat etmeleri tavsiye edilir. Yurt içi turizm adı geçen acentelerle yapılmaktadır. Gezi programları düzenlenerek iç turizme faydalı olmaktadır.

11 — İLDE KULLANILAN ELEKTRİK

KULLANIM VOLTAJI :

Çankırı, Ilgaz, Eskipazar, Kurşunlu, Yapraklı, İlçe merkezlerinde elektrik mevcut olup voltajı 220 dir.

12 — TURİSTLER İÇİN ÖNEMLİ TELEFON NUMARALARI

Kuruluşun adı	Telefon numaraları
Turizm derneği	1096
Polis	1126
Hastahane	1098
Belediye (Zabıta Amirliği)	1426
Otobüs işletmesi (Seri Çağdaş3)	1401
(Özen Birlik)	1339
Taksi İşletmeleri (Murat Taksi)	1021
İmaret »)	1171
(Özen »)	1339
(Birlik »)	1373
(Zümrüt »)	1469
D.D.Y. (Gar Md.)	1319
Bankalar ..... 1) Ziraat Bankası	1012
2) İş Bankası	1279
3) Akbank	1275
4) Yapı Kredi B.	1138
5) Emlâk Kredi B.	1414
6) Şekerbank	1326
7)Halk Bankası	1351
8) Sümerbank	1121

Cumhuriyet köyü temel atma töreninde Vali Y. Yakupoğlu konuşurken

Sosyal Bölüm

Eski bir yapı

SOSYAL BÖLÜM

1 — GİRİŞ:

Çankırı, İstiklâl Savaşı günlerinde Karadeniz ile Ankara arasında bir köprü görevini yapmış, yaşlı nineler, çocuk denemek yaştaki gençler öküz arabaları ile çevreden toplanan yiyecek malzemesi ve cephaneyi nakletmişlerdir.

Savaş zamanında hizmete koşan bu kent insanları barış sonunda ve Cumhuriyet'in ilanı ile devrimlere sâdik kalmıştır. Büyük Ata kıyafet devrimini gerçekleştirmeye Çankırı ile Kastamonu'da başlamıştır. Ata'nın Çankırı'ya gelişinde şapka giydiğini gören halk çarşıya şapka almaya koşmuşlardır.

Şapka bulamayınca terziler, terzi kalfaları ve eli iğne tutan bütün kadınlar kızlar sabaha kadar şapka dikip ertesi günü Ata'yı şapka ile karşılamışlardır. Bu manzarayı gören Ata memnuniyetini şu sözleri ile belirtmişlerdir:

«Bahtiyarlığı Çankırı'nın muhteşem samimi umum halkının muvacehe-i samiyetinde yüksek âvâz ile ifade ediyorum.»

Çankırı işte bu şekilde ilk medeni kıyafeti kabul etmiş ve Ata'nın çizdiği yoldan girerek kıyafet inkilâbının öncülüğünü yapmıştır.

2 — GENEL OLARAK TOPLUM HAYATI

Çankırı geçim sıkıntısı çeken, bu nedenle özellikle Ankara, İstanbul, İzmit gibi şehirlere göç eden bir ildir. 1970 Nüfus sayımına göre şehirlerde 53.744, köylerde 207.620 nüfus yaşamaktadır. Çeşitli nedenlerle diğer yerleşim bölgelerine giden ve yine çeşitli nedenlerle başka yerleri bölgelerinden gelen halk toplu yaşamının gerekli kıldığı sosyal yapıyı kurmuştur. Bu dalgalanma ise toplumlar arasında büyük yaşam farklarının doğuşuna yol açmıştır.

Ancak bu farklılık toplumun sosyal yapısında ve kaynaşmasında köklü anlayış ayrılığı yaratacak güçte değildir.

A — İL MERKEZİNDE:

Çankırı il merkezi 26.124 nüfuslu büyükçe bir ilçe özelliği taşır. Haftanın 3 gününü çevre köy ve ilçelerden alışveriş için gelenlerle daha hareketlidir. Günün 24 saatinde sürekli bir canlılık yoktur. İl merkezinde özellikle sonbahar aylarında daha yoğun bir nüfus görülür. Bunun nedeni de kırsal bölgelerdeki halkın kışlık ihtiyaçlarını görmeleri, düğün hazırlıklarının yapımı, hayvan panayırının il merkezinde kurulmasıdır. Halk genellikle üretim ve alım satım işleriyle uğraşır. Üretim tarım ürünleri hayvancılık ve küçük el sanatları üzerindedir.

İl merkezindeki üretim, tüketim dengesi halkı mutlu kılacak ölçüde değildir. Toplum yapısının temeli olan ailede yönetim babada iken, evlendirilen evlatlar çoğu kez babanın isteği ile ayrılarak küçük aileler birimine dönüşür. Aileler arasındaki sosyal ilişkiler olumludur. Süregelen kin ve kan davasına benzer yıkıcılıklara çok az raslanır. Dinlenme ve eğlenme normal ölçüler içinde devamlıdır. Kış aylarının «yaran» teşkilatı ile farklılıklar olduğu görülür.

Dinsel uyum ve eylem toplumu yüce tici fertleri eğitici yöndedir.

Çankırıda Cumhuriyet devri modern yapılar
B — İLÇE VE KOYLERDE :

Çankırı'da ilçe ve köylerdeki toplum hayatı il merkezinden çok az farklıdır. İlçe ve köylerde yaşayanlar tamamen Türk gelenek ve göreneklerini devam ettirmektedirler. Bu durum dışardan gelenlerin ilgilerini çeken en büyük özelliklerindedir.

Kırsal alanda yaşayan halk çeşitli nedenlerle il ve ilçe merkezlerine geldiklerinde kısa zamanda şehir hayatına uymaya çalışmakta; kadınlar üç etek yerine entari, çar yerine atkı, erkekler ise kilot ve zıvka yerine pantolon giymeyi tercih etmektedirler.

Evlerini şehirde gördüğü gibi tertip ve düzene sokmaya, çocuklarını şehirdeki çocuklar gibi giydirmeye, olanakları ölçüsünde çaba gösterdikleri açık olarak goze çarpar, yani köy özelliği taşıyan ilçelerle, köylerde yaşayanlar şehirleşme özlemi içine girdikleri ve yabancılaşma çekmedikleri görülür. Türk yaşayışı ve aile düzeni hâkimdir. Erkek yine ailenin söz götürmez tek reysidir. Çankırı'da söylenen erkek olsun da camurdan olsun sözü özellikle kırsal alanda yaşayan halkın erkeklerle karşı duyduğu saygının açık bir ifadesidir. Kadın erkeğe yardımcı ve evin düzenleyicisidir.

Çankırı'nın ilçe ve köylerinde ekonominin genel olarak tarıma bağlı olduğundan kadın da erkek kadar bu alanda çalışır.

3 — MEDENİ HİZMET VE ARAÇLARDAN YARARLANMA:

A — ELEKTRİK HİZMETLERİ :

Şehrimizin günden güne gelişmesi Elektrik abonelik adetlerinin artması nedeniyle 1962 senesinden yapılan ve TEK'e

bağlanan elektrik şebekesi ve trafoları, kâfi gelmediğinden ve ihtiyaca cevap vermediğinden durum İller Bankası'na intikal ettirilmiş ve bankaca şehrimizde yapılan inceleme neticesinde halihazır şebekenin kâfi gelmeyeceğinin bildirilmesi üzerine yapılan proje keşif ve protokole göre şehrin elektrik durumunun ilâve ve ıslahı için İller Bankası'nca ELTEŞ Kollektif şirketine ihalesi yapılmış olup müteahhitçe projede tesbit edilen trafo inşaatları tamamlanmıştır.

B — SU HİZMETLERİ :

Şehrimizin İller Bankası aracılığı ile yapılan ve 1969 senesinde hizmete giren 300 lük isale hattı hizmete girdiğinde depoya ilettiği saniyedeki su miktarı 60-65

litre idi. Senelerin kurak gitmesi ve bilhassa kış aylarında kar yağışı olmaması nedenleriyle bugün için bu 300 lük isale hattının depoya ilettiği su miktarı saniyede 21 litreye düşmesine sebep olmuş ve şehrimizde su sıkıntısı bu yüzden halen sürmektedir.

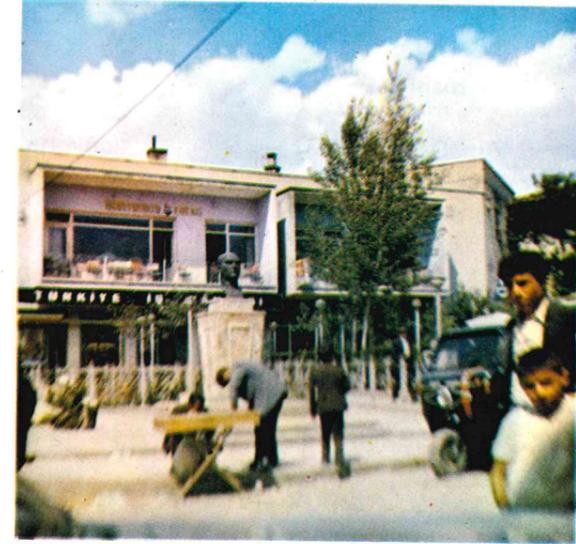
Belediye olarak da Çavuş hattındaki draja kendi imkânlarımızla 3 adet kuyu açılarak döşettirilen büzlerle bu draja 6-7 litre arasında bir su katılmış ve halen bu kısımda yine kuyu açma işine devam edilmektedir.

Bir köylü ailesi ve giyimleri

IX Sosyal Bölüm

İlçe'de yaşam.

Çankırı'dan bir görüntü

Çağımızın en önemli ihtiyaçlarından olan haberleşme asırlardan beri bir çok aşamalardan geçmiş, günümüze kadar bu alanda çeşitli araç ve gereç kullanılmıştır.

1840 yılına kadar posta hizmetleri hükümet haberleşmesine inhişar ettirilmiştir. 1840 yılında haberleşmenin esasını teşkil eden posta hizmetleri bir teşkilat halinde memleketimizde kurulmuş halkın hizmetine açılmıştır.

İlerki senelerde, posta hizmetlerine ilâveten telgraf ve telefon hizmetleri yapılmaya başlanmıştır.

Cumhuriyet'ten sonra Çankırı'da PTT Merkez Müdürlüğü ve bu müdürlüğe bağlı büyük ilçelerde şeflikler kurulmuştur. 1943 yılına kadar bu düzen sürdürülmüştür bu yıldan sonra Çankırı ilinde Bölge Başmüdürlüğü Teşkilâtı kurulmuş; ilçelerdeki PTT şeflikleri, Başmüdürlüğe bağlı bağımsız merkez müdürlüğü haline dönüştürülmüştür.

Posta, telgraf telefon ve radyo hakkındaki detaylı bilgiler ulaştırma bölümünde sunulmuştur.

4 — SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM HİZMETLERİ :

Cumhuriyetin ilanından önce ilimiz ve ilçelerinde sağlıkla ilgili çalışmalar hakkında esaslı bilgi mevcut değildir. Ancak halen Taşmescit diye anılan ve kapısı üzerinde «Bu darülhadis ve kabristan 633 Hicri yılının muharrem ayında yaptırıldı.» yazısı bulunan binanın Selçuk Hükümdarlarından I. nci Alâaddin Keykubat tarafından 633 Hicri, 1235 Miladi yılında inşa edildiği ve «Darülsifa» deliler için hastane olarak yapılmış olup, halen müze mescit ziyaretgah olan bu binadan başka Cumhuriyetten önce herhangi bir sağlık tesisi yoktur.

Cumhuriyet'ten buyana ilimiz ve ilçelerinde yapılan sağlık tesisleri ile 1972 yılında teşkilatımızca yapılan faaliyetler aşağıda gösterilmiştir.

A — İL MERKEZİNDE :

- 1 — Devlet Hastanesi, Özel İdare tarafından yaptırılmış, 1946 yılında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına devredilmiştir.

Çankırı İl Merkezi mahalli kıyafetleriyle yardım sevenler Derneği

- 2 — Doğum ve Çocuk Bakımevi, evvelce Halkevi iken 1954 yılında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na devredilmiştir.
- 3 — Verem Savaşı Dispanseri, 1959 yılında hizmete girmiştir.
- 4 — Sağlık Koleji, Yeni binasına nakletmiştir. (1963 yılında açılmıştır.)

B — İLÇELERDE :

- 1 — KURŞUNLU Sağlık Merkezi, Dernek tarafından inşa edilerek 1970 yılında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına devredilmiştir.
- 2 — ÇERKEŞ, Sağlık Merkezi, 1952 yılında yapılmış aynı yıl dispanser olarak Özel İdare'ye devredilmiştir. Bilahare 1954 yılında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na tahsis edilmiştir.
- 10
- 3 — ILGAZ Sağlık Merkezi, dernek tarafından yapılmış ve 1956 yılında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na devredilmiştir.
- 4 — ŞABANÖZÜ Sağlık Merkezi, 1952 yılında dernek tarafından yapılarak aynı yıl Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na devredilerek hizmete girmiştir.
- 5 — ORTA Sağlık Merkezi, dernek tarafından inşa edilmiş, 1965 yılında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na devredilerek hizmete başlamıştır.
- 6 — ELDİVAN Sağlık Merkezi, dernek tarafından yaptırılmış, 1972 yılında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na devredilerek Hükümet Tabipliği olarak hizmet başlamıştır. Noksanlıkları olduğu için hasta yatırılmamaktadır.

- 7 — YAPRAKLI Sağlık Merkezi, dernek tarafından yaptırılmış, 1958. yılında Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na tahsis edilerek hizmete açılmıştır.
- 3 — ESKİPAZAR Sağlık Merkezi, dernek tarafından yapılmaktadır. Tamamlan-
diğında Sağlık ve Sosyal Yardım Ba-
kanlığı; Sosyalleştirme Dairesi'ne
devredilecektir.

SAĞLIK PERSONELİ DURUMU :

İL VE İLÇELERE GÖRE DAĞILIMI

	Prat. Hekim	Mjt. Hekim	Diş Tbb.	Eczacı	Eğitimci	Öğretmen	Teknis. Sağ. M.	Sağ. Mem.	Ebe- Hemşire	Köy Ebesi
İl merkezi	4	6	4	6	1	3	10	15	35	10
İlçeler	7	-	-	-	-	-	-	30	15	30
Toplam	11	6	4	6	1	3	10	45	50	40

KURULUŞLARA GÖRE DAĞILIM

Sağlık Müdürlüğü	1	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-
Mer.Hük.Tabipliği	1	-	-	-	-	-	-	8	-	10	-
Devlet Hastanesi	-	2	1	-	-	-	-	5	-	13	-
Doğumevi	-	1	-	-	-	-	-	1	-	10	-
Sağlık Koleji	-	-	-	-	-	3	-	3	-	-	-
Ana Çocuk Sağ Me	-	-	-	-	-	-	-	1	7	-	-
Verem Şav. Dis.	-	-	-	-	-	-	-	1	3	-	-
Sos. Sigortalar	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Belediye Tabipliği	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Dev.D.Y. Ks.Hekim.	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
ILGAZ İLÇESİ	1	-	-	-	-	-	-	4	-	6	-
KURŞUNLU "	1	-	-	-	-	-	-	4	2	5	-
ÇERKEŞ "	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ESKİPAZAR "	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
OVACIK "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
ORTA "	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ŞABANÖZÜ "	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ELDİVAN "	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
YAPRAKLI "	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
TOPLAM	11	3	1	1	1	3	10	45	50	40	

SERREST ÇALIŞAN SAĞLIK PERSONELİ

Serbest Çalışan	-	3	3	5	-	-	-	-	-	-
-----------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

PERSONEL BAŞINA (BİR DOKTORA) DÜŞEN NUFUS

İL NÜFUSU 263.617 olduğuna göre iki yıllık % 33 lük nüfus artışı dikkate alındığında genel nüfusun 290.000 olduğu saptanmıştır. Buna göre 17050 nüfusa bir doktor düşmektedir.

Çankırı'da bir konut

SAĞLIK KURULUŞLARI DURUMU YATAKLI TEDAVİ KURUMLARININ DAĞILIŞI:

	Dev. Has.	D. evl J.	Sağlık Merk.:	Yatak Adedi
ÇANKIRI MRK.	1	1	1	120+75=195
ILGAZ İLÇESİ	-	-	-	-
KURŞUNLU	-	-	1	10
ÇERKEŞ	-	-	1	10
ORTA	-	-	1	10
ŞABANÖZÜ	-	-	1	10
YAPRAKLI	-	-	1	10
TOPLAM	1	1	6	254

1972 yılı içinde yataklı tedavi kurumlarında yapılan genel poliklinik toplamı 50099, yatırılan hasta 7087, ölenler ise 162 dir.

KORUYUCU HEKİMLİK HİZMETLERİ :

1972 yılı içerisinde tespit edilen bulaşıcı hastalıklar:

KIZAMIK:	BOĞMACA:	DİFTERİ:
260	40	12
ENF. HEPATİT:	MENENJİT:	KIZIL
25	25	2

Yapılan aşılar:

ÇİÇEK:	POLİO:	TİFO:	KOLERA:	D.T.:
29935	40552	3911	16357	400
B.D.T.:	T.D.T.:	TİFO. TE.:	KIZAMIK:	
11388	16592	1500	3309	

HALK SAĞLIĞI HİZMETLERİ :

1972 yılı içerisinde 2347 gıda kontrolü yapılmış bozuk olan 347 sinin islahı cihetine gidilmiş, 2581 gıda imal ve satış yeri kontrolü yapılmış 401 nin gayri sıhhi olduğu tespit edilerek islahı sağlanmıştır. 128 içme ve kullanma suyu kontrol edilmiş alınan örnekler laboratuvar tetkikine gönderilmiş bozuk olanlar çeşitli usullerle dezenfekte edilmiştir. Aynı yıl içinde 60 kg. kireç kaymağı sarfedilmiştir.

EĞİTİM HİZMETLERİ :

1972 yılında 86 ünitede kanser, verem, nüfus planlaması, bulaşıcı hastalıklardan korunma, çevre sağlığı, beslenme, ana ve çocuk sağlığı konularını kapsayan sağlık eğitimi yapılmış; 10165 kişi eğitim görmüştür. 2270 adet muhtelif konulardan afiş, broşür dağıtılmıştır. Şubenin aracı yoktur.

MUAYENE VE TEDAVİ EVLERİ :

KURŞUNLU - ATKACALAR nahiyesi ile ESKİPAZAR ilçesinde birer muayene ve tedavi evi mevcuttur.

DİSPANSERLER :

ÇANKIRI merkez ilçede bir adet Verem Savaş Dispanseri vardır.

ANA VE ÇOCUK SAĞLIĞI MERKEZİ:

Dispanser binasında çalışan bir A.C. sağlığı merkezi vardır.

NÜFUS PLANLAMASI :

N.P. tatbikat hizmetleri doğum evinde nisaiye mütehassısı tarafından eğitim hizmetleri ise Müdürlük Eğitim Şubesi tarafından yürütülmektedir. Ayrıca ŞABANÖZÜ KURŞUNLU ve ILGAZ ilçelerinde de tatbikat ve eğitim hizmetleri yürütülmektedir.

SITMA, TRAHOM BAŞKANLIKLARI ve ŞUBELERİ :

İl merkezinde Sitma Eredikasyon Bölge Başkanlığı buna bağlı ÇERKEŞ, TOSYA, KASTAMONU ve İNEBOLU şubeleri mevcuttur.

SAĞLIK ÖĞRETİM KURULUŞLARI:

İl merkezindeki sağlık koleji yatılı ve gündüzlü öğrenim yapmaktadır. 486 yatılı 119 gündüzlü cem'an 305 öğrenci ile öğretim yapmaktadır.

KURULMASI PLANLANAN SAĞLIK KURULUŞLARI :

İlimiz 1973 yılı yatırım programında sosyalleştirme bölgesi kapsamına alındığından bu yıl içerisinde gerek merkez gerekse ilçe ve köylerinde 31 adet sağlık ocağının yapılacağı Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'nın 6 KASIM 1972 gün ve 0720 sayılı yazıları ile bildirilmiş olup, sağlık ocaklarının inşa edileceği yerler daha önceden saptanmış ve bu yerlere ait yatırım dosyaları hazırlanarak Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na arz edilmiştir. Sağlık ocağında hizmet; bir hekim, bir sağlık memuru, bir hemşire, bir tıbbi sekreter, bir müstahdem, bir hizmet otosu ile bir şöför tarafından yürütülecektir.

Şehir tipi sağlık ocaklarında personel adedi ihtiyaca göre saptanacaktır.

5 — SOSYAL HİZMET KURULUŞLARI :

İlimizde; Kızılay, Çocuk Esirgeme Kurumu ve Yardım Sevenler Dernekleri mevcut olup imkânları nisbetinde faaliyet göstermektedirler.

6 — KONUT SORUNU :

A — Genel Olarak Nedenleri:

Dünya üzerinde canlıların var oldukları zamanlarda insanlar da canlıların bir bölümünü teşkil ediyorlardı. İlk insanların tek ve ikili yaşamak durumlarından toplu yaşama durumlarına geçişmeleri çeşitli etkenlerden doğmuştur. Bu etkenlerin başında çoğalma gelmektedir. Nüfusları devamlı surette artan insanlar aile toplulukları halinde gurup teşkil etmeğe başlamışlardır.

Guruplaşan topluluklar kendi arala-

Yardım Sevenler Derneği Yönetim kurulu

rındaki çatışmaları kazanmak, avlanmak, tabiat şartlarına karşı korunmak gayeleri ile ilk önceleri mağaralardan daha sonraları da güçleriyle meydana getirdikleri baskitten başlayıp bu günkü duruma gelen modern kentleri meydana getirip yaşantılarını sürdürmektedirler.

Bu günkü konut sorunu ise; nüfusun şiddetle artması, bir bölgeden diğer bir bölgeye çeşitli nedenlerden doğan göçler ve rahat yaşama ihtiyacından doğmaktadır.

B — Konut Durumu :

İçinde yaşadığımız şu asırda dünya nüfusu devamlı artmakta, kırsal alanlardan sanayi bölgelerine devamlı göçler olmakta ve refah içinde yaşama imkânları aramaktadır.

Bu yüzdendirki dünyada, ülkemizde ve şehrimizde mevcut konutlar yetmez hale gelmiştir. Her yıl her yerleşme yerinde yerleşme yerlerinin nüfus kalabalıklarına göre binlerce konut yapımına ihtiyaç duyulmaktadır. Yaşadığımız yıllar içinde ülkemizde her yıl için 20.000 konut yapımına ihtiyaç vardır.

a) Hane halkının aile sayısına göre dağılımı :

Ülkemizde ve ilimizde bir haneden 2—3—4 ailenin barındığı haneler mevcuttur. Bu durum ilimiz hanesinin %50 si kadarını kaplar. Çankırı Merkezi hane adedi 4210 olup aile sayısı da 5300 dür. Bu durumda 1090 aile 2 ve 3 lü olarak aynı hanede barınmaktadırlar.

b) Hane halkının oda sayısına göre dağılımı :

İlimiz merkezinde oda başına 2 kişi, ilçe ve köylerimizde 3 kişi düşmektedir

c) İl ve ilçe merkezlerinde hane halkı kolaylıkları:

İl ve ilçe merkezlerinde halkın kolay-

lıklarını konut yönünden artırmak için toplu konut yapımını, sosyal konut yapımını ve evini yapana yardım metodunu teşvik etmek, kolaylaştırmak ve yardımcı olmak gerekmektedir.

d) Ortalama aile büyüklüğü (il ve ilçe merkezleri - köyler):

Aile büyüklükleri il merkezinde 4, ilçe merkezlerinde 5, köylerimizde 6 dir.

e) Ödenen aylık kiraya göre dağılımı:

İlimiz merkez ve ilçelerinde kiracılar 350 - 600 TL. arasında aylık ödemektedirler. İlimiz merkezinde kiracıların %25 i 600, %50 si 400, %25 i de 350 TL. üzerinden; ilçelerimizdeki kiracıların ise %50 si 350 TL. %50 si de 200 TL. üzerinden kira ödemektedirler.

f) Yıllara göre konut üretimi:

Yukarıda ülkemizin yılda 20.000 konuta ihtiyacı olduğunu belirtmiştik. Bu günkü şartlarda ancak bu ihtiyacın %40 ını karşılayabilmekteyiz.

İlimiz için

- aa) Konut sayısı:
Her yıl ilimizde 200 ün altında;
- bb) Daire sayısı:
Her yıl için 300 ün altında;
- cc) Yüz ölçümleri:
Her yıl için 20.000 M². nin altında;
- dd) Maliyetleri:
Her yıl için 10.000.000 TL. nin altında.
Merkez ilçe için son 8 yılın durumu aşağıda gösterilmiştir.

Yıllar	Konut sayısı	Daire sayısı	Yüz ölçümleri		Maliyetleri
			M ² .	Tl.	
1965	18	24	1548	M2.	592.000.00 TL.
1966	88	137	8178	»	2605.500.00 »
1967	63	101	5438	»	2658.500.00 »
1968	70	127	4349	»	3897.000.00 »
1969	60	136	4209	»	4748.000.00 »
1970	72	101	4205	»	3630.000.00 »
1971	66	104	5494	»	3005.000.00 »
1972	99	136	7068	»	4870.000.00 »

Çankırıda pazar yeri.

ee) İnşaat sistemleri ve yapı malzemeleri:

İlimiz ve çevresinde konutların %75 i ahşap (ahşap karkas) %15 i yığma, %10 u betonarme karkas olarak inşa edilmiş ve edilmektedir.

Bu konutlarda kullanılan malzemeler ise şunlardır.

Taşıyıcı sistemde: Ahşap, demir ve çimento (betonarma) taş, tuğla, kerpiç, biriket;

Dolgu malzemesi ve birleştirici olarak: Çamur, biriket, tuğla, kum, çakıl, kireç, çimento, alçı, kerpiç;

Örtü malzemesi olarak: Alçı, kiremit, alçı, toprak;

C — Evlerin mimari yapısı:

İmar plânları çizilinceye kadar il merkezi ve ilçelerimizde anan evi usül ve gelenekte konutlar yapılmış ki bu durum yerleşme merkezlerimizin merkezine ve eski şehri kapsamaktadır.

İnkişaf sahalarında imar plânları çizildikten sonra: İmar plânı bulunan merkezlerimizde yol ve istikamet plânlarına uyularak kanun ve yönetmeliklerin çerçevesinde son modern yarı ananevi usülde kire-

mit çatılı, beton veya alçı sıvalı, ahşap karkas, betonarme karkas ve yığma tiplerinde konutlar inşa edilmektedir. Köylerimizde ise ananevi Çankırı usulü %85 oranında tek ve iki katlı ahşap karkas, kerpiç ve biriket dolgu, kiremit çatı örtülü, alçı sıvalı ahır ve samanlığı havi yaygın konutlar. İrmak Bucağı civarında ise kerpiç yığma, toprak damlı, çamur sıvalı ahır ve samanlığı olan yaygın tip Orta Anadolu tipi evler yapılmaktadır.

Ç — Gece kondu sorunu:

a) Genel Bilgi-Tasviye ve Islah Bölge-leri:

Başkalarının arsaları üzerine kaçak olarak kurulan yapı tipleridir. İlik yapılarla rında bir veya iki hacimden oluşurlar. Zamanla ilâveler yapılmaktadır. Yaşama şartlarına uygun değildir. Yapı malzemeleri çok çeşitli olabilir: (Biriket, ahşap, sac gibi). Daha ziyade önceden hazırlanan çok kısa zamanda konan yapılardır: (5-6 saat gibi kısa bir zamanda.)

Geceleri yapıldığı için bu isim takılmıştır.

1966 yılında yürürlüğe konan 775 sayılı Yasa gecekondu yapımını önlemek ve

Kış günü eski Çankırıdan bir görünüş

dar gelirli yurttaşlarımıza sıhhi konutlar yapmak gayesi ile hazırlanmıştır.

Bu yasaya göre 1966 yılından önce yapılan gecekondularındaki konutlar iki bölümde mütalâ edilmiştir.

1. İçinde ve çevresinde yaşanması sıhhi olmayan konutlar ve sahalar tasfiye bölgeleri.

2. Çevresinde ve içinde yaşanması düzeltilebilen konutlar ve çevreleri ıslah bölgeleri.

Bu gibi yerlere belediyelerle birlikte İmar ve İskân Bakanlığı tesbit eder ve onaylar. Düzeltmesini de bu iki kuruluş yapar.

1966 yılından önce yapılan bu tip konutlar merkez ilçenin Mimar Sinan, Alibey ve Karatekin Mahallerinin Kale ile arasındaki sahasında toplanır. Bu saha içinde İmar ve İskân Bakanlığı'nca kabul edilmiş ve onanmış 8.000 M² alanda tasfiye bölgesi ve tasfiye edilecek konutlar, 18.000 M² lik alanında ise ıslah edilmiş saha ve konutlar bulunmaktadır.

İlçelerimizde henüz gecekondular sorunu bulunmamaktadır.

D — Sosyal konut uygulamaları:

İl merkezi ile bazı köylerimizde âfet ve kuruluş düzensizliğinden sosyal konut uygulamaları olmuştur. Bu uygulamalar İmar ve İskân Bakanlığı ile Köy İşleri Bakanlığınca yapılmıştır.

aa) Dörtlülük sistemi:

bb) İmar ve İskân Bakanlığı, âfetlerde tatbik etmektedir.

Mülke konut: Kırkevler semtinde İmar ve İskân Bakanlığı'nca 20 dairelik 2 blokta ibaret dar gelirli aileler için 1969-1972

yılları arasında 1.000.000 TL sarfı ile mülk konutu inşa etmiştir.

Kendi evini yapana yardım: Köy İşleri Bakanlığınca Süleymanlı köyünde 29 adet sosyal tesisleri ile birlikte 1.000.000 TL sarfı ile kendi evini yapana yardım metodu ile yerleşme yerinin düzensizliği nedeniyle imkân sağlanmıştır.

İmar ve İskân Bakanlığı'nca âfetlerden dolayı 11 köyde 4.500.000 TL sarfı ile 500 konut inşaatı gerçekleştirilmiştir.

İlimiz Emlâk Kredi Bankası Merkez ilçe içinde 3.400.000 TL sarfı ile 23 adet konut, 178 adet bina inşaatı, 14 adet tasarruf yolu ile 424 adet yapıya yardımda bulunmuştur.

Toplu konut: Emlâk Kredi Bankası'nca toplu konut inşaatı için müsait arsa aranmaktadır.

bb) Gece kondu önleme bölgeleri:

Gece kondu yapımını önlemek gayesi ile 775 sayılı yasa gereğince her il ve ilçede teşekkül ettirilmesi amaç edinilmiştir. Merkez ilçede 2 yerde, Yapraklı ilçesinde bir yerde önleme bölgesi seçilmiştir. Merkez ilçedeki (1) nolu önleme bölgesi malî yönden gayesinin dışına çıktığı için serbest bırakılmak üzeredir. Burası için İmar ve İskân Bakanlığı'nın ayırmış olduğu 1.150.000 TL nin sarfı yapılamamıştır. (2) nolu önleme bölgesine İmar ve İskân Bakanlığı'nca 20 dairelik 2 blok T.E.Y. konutları 1.000.000 TL sarfı ile yapılmış ve sahiplerine verilmiştir.

Yapraklı ilçemizdeki önleme bölgesi üzerinde herhangi bir çalışma yoktur.

D — Tabii âfetlerle ilgili uygulamalar:

a) Deprem:

Depremden dolayı ilimiz ve çevresinde herhangi bir uygulama yapılmamıştır. (1943—1944) de meydana gelen Çerkeş, (1951) yılında meydana gelen Kurşunlu

depremlerinde hasar gören yerleşme yerindeki konut sahiplerine âcil yardım ve 2.500 TL civarında kereste yardımı yapılmıştır.

D — Heyelân:

İlimiz ve çevresi, memleketimizin heyelâna maruz illerinin başında gelmektedir. İrmak Bucağı çevresi ile Orta İlçemizde heyelan olayı az olmaktadır. Heyelan olay-

ları devamlı olarak İmar ve İskân Bakanlığı'nın kontrol etüdüleri altındadır.

Genel hayata etkili yerleşme yerlerimiz şöyledir.

Merkez ilçesinin = Hıdırlık - İçyenice - Alacat - Sakarı Pelitözü

Eldivan ilçesinin = Hisarcıkayı - Gölez

Şabanözü ilçesinin = Gündoğmuş - Bakırlı - Ödek - Bulduk - Çerçi - Gülpınar

Orta ilçesinin = Elden

Yapraklı ilçesinin = Belibedir - Kavak - Yukarıyva - Zekeriya - Topuzsaray - Yamaçbağı - Akyazı - Gürmec - Bayırakseki - Buğetakseki - Yakaçık.

İlgaz ilçesinin = Serçeler - Mülayim - Aşağıkızan - Yuvademirciler - Güneyköy - Kale - Beyköy.

Kurşunlu ilçesinin = Karakuzu - Ağılözü - Dalkoz - Göynükören - Kızılprik - Dereköy.

Eskipazar ilçesinin = Deresopran - Kulat

Ovacık ilçesinin = Sülük - Güneysaz - Pürçükören - Erkeç - Çatak - Yeniören köylerinde.

Diğer köylerimizde yer yer heyelan olayına rastlanmakta ise de şimdilik hayata etkili bir durum yoktur.

Heyelandan dolayı klarte tabii köylerimizde şu sıradadır.

Yapraklı	Akyazı	20 konut	305.000 TL.
»	Belibedir	9 »	117.000 TL.
»	Kayalık	36 »	335.500 TL.
»	Buğetakseki	50 »	250.000 TL.
Şabanözü	Ödet	55	646.540 TL.
			dévam ediyor.
İlgaz	Kale	7 »	51.000 TL.
Kurşunlu	Dalkoz	124 »	1050.000 TL.

Bu köylerimize çeşitli nedenlerle yardımlarımız devam etmektedir. Komu ve alt yapı tesisleri gibi.

Akyazı - Dalkoz - Ödek köylerinde inşaatlar ve alt yapı tesisleri halen devam etmekte: Güneysaz - Güney - Yuvademirciler - İçyenice - Karakuzu - Saka - Gürmec - Sülük köylerimiz hazırlık safhasındadır.

C — Sel:

1958 yılında Merkez ilçede meydana gelen selden dolayı Kırkevler semtinde Bakanlığımız yardımı ile 1.200.000 TL sarfı ile zarar gören ailelere evleri yapılmıştır.

Pazara giden köylüler

Su taşkınları olaylarını D.S.İ. incelemekle olup bir çok köylerimiz D.S.İ. ce korunmakta, korunmaması mümkün olmayan bu Bakanlığımızca nakle tabii tutulmaktadır.

d) Diğerleri:

İlimiz ormanlık bir mıntıka olduğu ve konutlarında %75 ahşap yapıya sahip olduklarından yangın olayına çok rastlanmaktadır. 1962 yılında Çerkeş ilçesinin Göynükçukuru köyünün Yeşilören mahallesinde 45 ev yanmış bu yere Bakanlığımız 160.000 TL yardım yaparak evlerini yeniden yapmışlardır. İlgaz ilçesi Aşağıkızan köyünde meydana gelen yangında 14 ev yanmış ve Bakanlığımız 105.000 TL sarfı ile evlerini yeniden yapmalarını sağlamıştır. 1971-1972 yılları arasında İlgaz ıllılık köyünde 8 ev Korgun Bucağı'nda 4 ev Harf dırı köyünde 3 ev Eldivan ilçesinde 15 ev, Eskipazar ilçesinde 10 dükkân, 2 Otel, 2 ev yanmış. Olaylar hayata etkili olmadığından yerine yenileri yapılmamıştır. Yalnız bu yerler için zarar gören ailelere 100.000 TL acil yardım yapılmıştır.

Merkez İlçeye bağlı Çukurören, Orta ilçesine bağlı Sakaeli, İlgaz ilçesine bağlı Dengi köylerinde kayg düşmesi olaylarına rastlanmıştır. İlgaz ilçesindeki Dengi köyünde 50 hane, 1964 yılında kendi imkânları ile zararlarını halletmişlerdir.

7 — Yerleşme ve şehirleşme sorunları:

A) Çankırı'mızın merkez nüfusu 26.500 olup Türkiye'nin nüfusu en az artan ilidir. Çankırı halkı geçimini temin etmek için etrafındaki Ankara, Karabük ve Kırıkkale gibi Sanayi merkezlerine göç etmekte böylece de

köylerimiz dahil bütün yerleşme merkezlerimizin nüfusu azalmaktadır.

İlimizde merkez nüfusu Çankırı merkez hariç 5 bini geçen ilçe ve kazaları bulunmamaktadır. Çankırı merkezimizin 10 yılda nüfusu 5.000 kişi olarak artmış durumdadır ki bu artış %75 i de köylerinden merkeze göç edenler sayesinde olmuştur. O nisbette de köylerimizin nüfusu azalmaktadır. Bu yüzden de Çankırı için sabitleşmeden bahsedilemez.

1970 sayımına göre

İsmi	Merkez nüfusu	Köy nüfusu	Toplam nüfusu
Merkez ilçe	26124	43398	69522
Yapraklı	2869	16031	18900
Eldivan	3344	6566	9910
Şabanözü	2475	13835	16310
Orta	2839	21652	24491
İlgaz	2855	23369	26224
Kurşunlu	5036	24362	39398
Çerkeş	4999	19348	24347
Eskipazar	2326	19513	21840
Ovacık	660	9545	10425
Toplam	53747	207620	261367

il nüfusu.

B) İl merkezinde ticarî bölge merkezi teşekkül etmekte konutlar ise bunu çevrelemektedir.

C) İlçe merkezlerinde de durum aynıdır.

D) Yerleşme birimleri: İl merkezi iki vâdi arasında yerleşmiş; ilçe merkezlerinin %50 si akarsu ve ovalara % 50 si de gene akarsu ve dağlık araziye yerleşmiştir.

E) Yerleşmelerin birbiriyle ilişkileri:

a) Ticaret: İl Merkezi'nin; Ankara, Zonguldak, Kastamonu, Çorum, İstanbul'la.

İlçe merkezlerinin; il merkezi ve il Merkezinin ilişkisi olan vilâyetlerle.

b) Sosyal ilişkiler: Sosyal yönden daima birbirlerine yardımcıdır.

F) Şehir ve kasabaların imar planları ve yerleşme sorunları:

Merkez ilçe, İlçe ve kasabalarımızın %80 nin imar planı mevcuttur. Çardak, Bayramören, Yeşildumlupınar, Elmalı kasabalarımız için de imar plânı çalışmalarını yürütülmektedir.

Belören ve Irmak bucakları için herhangi bir talep ve çalışma mevcut değildir.

Cumhuriyet devri yapılarından biri

İlimizde iç ve dış olmak üzere iki tip-te göç mevcuttur. Maddî olanakları iyi olanlarla çok zayıf olanlar devamlı büyük şehir ve ilçelere göç etmektedirler. Köylerimizden bazı aileler ise merkez ilçeye ve diğer ilçelerimize yerleşmektedirler. Bu gün merkez ilçenin %90 ı köylerimizden göç eden ailelerle dolmuştur.

İlçelerimizin de durumu bundan fark-sızdır.

Köylerimizden gelen aileler il veya il-çelerimizin kiralık sahalılarında anañevî u-sulde ev yapıp yerleşmekte veya merkez-lerimizde terk edilmiş eski evleri satın al-mak suretiyle yerleşmeye çalışmaktadırlar. İmar planlarını tatbik edici bir yer-leşmeye çalışmaktadırlar. İmar planlarını tatbik edici bir yerleşme düzeni Çankırı ve çevresi için hâlâ çok geri kalmıştır. Merkez ilçede bu hareketler yeni başla-mak üzeredir.

G — İmar planları varlığı, tarihleri, yeter-lik durumları:

Merkez ilçede imar plânı mevcuttur. 1967 yılında hazırlanmıştır, yetersizdir. İl-ler Bankası'nca 130 bin nüfusa cevap ve-recek kapasitede yeniden hazırlanacaktır.

Korgun Kasabası imar planı mevcut-tur. 1959 yılında hazırlanmıştır. Yeterlidir.

Eldivan ilçesi imar plânı mevcuttur. 1958 yılında hazırlanmıştır. Yetersizdir.

Şabanözü ilçesi imar plânı mevcut-tur. 1953 yılında hazırlanmıştır. Yetersiz-dir. Yeniden hazırlanması için teşebbüse geçilmiştir.

Gümerdiğin Kasabası'nın imar plânı mevcuttur. 1972 yılında hazırlanmıştır. Ye-terlidir.

Orta ilçesi imar plânı mevcuttur. 1971 yılında hazırlanmıştır. Yeterlidir.

Yaylakent Kasabası imar plânı mev-

cuttur. 1969 yılında hazırlanmıştır. Yeter-lidir.

Kalfat Kasabası imar plânı mevcut-tur. 1960 yılında hazırlanmıştır. Yeterlidir.

Yapraklı ilçesi imar planı mevcuttur. 1962 yılında hazırlanmıştır. Yeterlidir.

İlgaz ilçesi imar plânı mevcuttur. 1968 yılında hazırlanmıştır. Yeterlidir.

Kurşunlu ilçesi imar planı mevcuttur. 1951 yılında hazırlanmıştır. Yetersizdir. Genişletilmesi için teşebbüs edilmiştir.

Atkaracalar Kasabası imar planı mev-cuttur. 1954 yılında hazırlanmıştır. Yeter-li-dir.

Çerkeş ilçesi imar plânı mevcuttur. 1948 yılında hazırlanmış yetersizdir.

Eskipazar ilçesi imar planı mevcut-tur. 1954 yılında hazırlanmıştır. Yetersiz-

Ovacık ilçesi imar plânı mevcuttur. 1970 yılında hazırlanmıştır. Yeterlidir.

H — İl merkezi alt yapı tesislerinden:
a) Kanalizasyon %50 mevcut olup yetersizdir. Şehrin umumi kanalizasyon projesi yapılmış olup imâlât ihalesi için Devlet Plânlama Teşkilâtınca programa alınması beklenmektedir.

b) İçme suyu: Mevcut olup ihtiyacın %50 karşılamaktadır.

c) Elektrik: T.E. Kurumundan sağlan-makta olup şimdilik ihtiyacı karşılamak-tadır.

İlçe merkezleri :

a) Yapraklı Kanalizasyon yoktur. Fos-septikle idare edilmektedir. Projesi ya-pılmamıştır.

b) Suyu vardır. Yeterlidir.

c) Elektrik yoktur. Projesi hazırlan-maktadır.

Eldivan:

a) Kanalizasyon yoktur, projesi de yoktur. Fosseptiktir.

b) Suyu vardır ve Yeterlidir.

c) Elektrik yoktur. Projesi vardır iler-de yapılacaktır.

Şabanözü:

a) Kanalizasyon yoktur. Fosseptiktir. Projesi yoktur.

b) İçme suyu vardır. Yeterlidir.

c) Elektrik vardır.

Orta :

a) Kanalizasyonu yoktur. Fosseptik-tir. Projesi yoktur.

Eski bir yapıt

b) İçme suyu vardır. Yeterlidir.
c) Elektrik yoktur. Projesi yoktur.

İlgaz :

a) Kanalizasyon yoktur. Fosseptiktir.
b) İçme suyu vardır. Yeterlidir.
c) Elektrik vardır. Dizelle çalışır, Ye-tersizdir.

Kurşunlu:

a) Kanalizasyonu yoktur. Fosseptik-tir.

b) Suyu vardır. Yeterlidir.

c) Elektrik vardır. Yeterlidir.

Çerkeş :

a) Kanalizasyonu yoktur. Fosseptik-tir.

b) Suyu vardır. Yeterlidir.

c) Elektrik vardır. Yeterlidir.

Eskipazar:

a) Kanalizasyonu yoktur. Fosseptik-tir.

b) Suyu vardır. Yeterlidir.

c) Elektrik vardır. Yeterlidir.

Ovacık:

a) Kanalizasyonu yoktur. Fosseptik-tir.

b) Suyu vardır. Yeterlidir.

ç) Elektrik yoktur. Projesi yoktur.

8 — SOSYAL HAREKETLİLİK :

a — Sosyal hareketler başta il mer-kezi olmak üzere bütün ilçe merkezlerin-de gelişmektedir.

9 — ÇALIŞMA HAYATI :

İl bölgesi dahilinde gerek resmî gerek-se hususî teşebbüse ait önemli bir işyeri yoktur. Bu nedenle fazla işgücü Ankara ve Karabük başta olmak üzere İstanbul, İzmir, Adana ve sair istihdam merkezleri-

ne dağılmaktadır. 1972 yılında mahalli iş isteği talebiyle İş ve İşçi Bulma Kurumu Çankırı Şubesi'ne 802 si erkek, 48 i kadın olmak üzere toplam 850 işçi iş talebi ile müracaatta bulunmuştur. Bu kimselerden önemli bir kısmı halen çalışmakta olmakla beraber daha iyi koşullarla iş temini talep etmektedirler. Bunlardan 321 kişi aşağıda belirtilen sanayi kollarında işe yerleştirilmişlerdir.

YERLEŞTİRİLEN	
SANAYİ KOLU	İŞÇİ SAYISI
Gıda Maddeleri Sanayi	1
Ağaç ve Mantar Sanayi	3
Taşıma Araçları İmali	35
Bina ve Nafia İşleri	230
Banka ve diğer müesseseler	1
Sigorta ve gayrimenkul işleri	
Topluluğa yapılan hizmetler	16
Nakliyat, Ardiye, Muhabere	1
Devlet Hizmetleri	34
TOPLAM	321

İşyerlerinin ekserisi kamu'ya ait bulunduğundan yasal ve sendikal haklar çerçevesinde ücret ödemeleri yapılmakta, bu nedenlerle hayati önemi haiz grev olmaktadır. Sendikalaşma hareketleri gün geçtikçe önem kazanmakta ve çalışanların teşkilatlanma yönünde hareketleri müşahede edilmektedir.

Yardım sevenler Derneğinin düzenlediği sanat düğünlerinden bir görünüşü

Köylerde ve ilçelerde meydana getirilen kalkınma kooperatifleri ve üretim, tüketim mağazalarında memnuniyet verici gelişmeler kaydedilmektedir. İlişik cetvelin tetkikinden de anlaşılacağı gibi kooperatiflerin ekserisi mahalli ürünlerin değerlendirilmesi, işlenmesi, pazarlanması ve el sanatlarının geliştirilmesine yönelik bulunmaktadır.

Başlangıçta kendi kaynakları ile meydana getirilen bu kooperatiflere İş ve İşçi Bulma Kurumu aracılığı ile 1125 kişilik kontenjan tahsis edilmiş olup, bunlardan 537 üye öncelikle yurt dışına sevk edilmiş geri kalan 588 üye sıra beklemektedir.

İş ve İşçi Bulma Kurumu'na kooperatif üyeleri dışında 2520 si vasıfsız, 1426 si sanatlı olmak üzere toplam 3946, erkek; 191; vasıfsız ve 6 si sanatlı olmak üzere 197 kadın, toplam 4243 işçinin dış ülkeler için kayıtları yapılmıştır. 1972 yılı sonuna kadar bunlardan 903 ü erkek, 46 si kadın olmak üzere toplam 949 işçi yurt dışına sevk edilmiştir. Bu işçilerden 882 kişi B. Almanya'ya, 33 ü Fransa'ya, 22 si Avusturya'ya, 12 si de Hollanda'ya gönderilmiştir.

1972 yılında 783 işçi, 466 işçi ailesi ve yakınları için dövizsiz çıkış işlemleri yapılmıştır.

Çankırı İli Dahilinde Kurulmuş Bulunan Kooperatiflere ait Cetvel :

Sıra No.	Kooperatifin adı ve Kurulu bulunduğu yer	Faaliyet Konusu	Taninan Kontenjan	Sevkedilen Üye sayısı
1	Şabanözü Mart Köyü Kalkınma Koop.	Tavukçuluk	50	50
2	Orta İlçesi Kalfat Kalkınma Koop.	Havlu ve hamam takımları imali Mandracılık	290	177
3	Çerkeş Bedil Köyü Kalkınma Koop.		79	57
4	Kızılırmak Bucağı Kalkınma Koop.	Konserve İmali	104	55
5	Büyükyakalı Kalkınma Koop.	Mandracılık	82	61
6	Yaylakent Kalkınma Koop.	Mandracılık	72	40
7	Eskihir Kalkınma Koop.	Halicilik	11	11
8	Hacılar Köyü Kalkınma Koop.	Un değirmeni	38	38
9	Karamustafa Kalkınma Koop.	Tavukçuluk	12	11
10	Güneykışla Kalkınma Koop.	Tavukçuluk	18	16
11	Bostanlı Köyü Kalkınma Koop.	Büyükbaş hayvan Besiciliği	14	12
12	Yukarıalagöz Köyü Kalkınma Koop.	Süt inekçiliği	18	4
13	Yukarıöz Köyü Kalkınma Koop.	Arıcılık	14	3
14	Küçükçakalı Köyü Kalkınma Koop.	Mandracılık	16	2
15	Aşağıpelitözü Köyü Kalkınma Koop.	Tavukçuluk	29	—
16	Eldivan Çevre Köyleri Kalkınma Koop.	Süt inekçiliği	39	—
17	İlgaz Çevre Köyleri Kalkınma Koop.		29	—
18	İnanç Köyü Kalkınma Koop.	Süt inekçiliği	29	—
19	Taytak Köyü Kalkınma Koop.	Süt inekçiliği	33	—
20	Ortaçaka Köyü Kalkınma Koop.	Süt inekçiliği	42	—
21	Gündoğan Köyü Kalkınma Koop.	Besicilik	12	—
22	Gürpınar Köyü Kalkınma Koop.		20	—
23	Çerçi Köyü Kalkınma Koop.		21	—
24	Yalakçukurören K. Kalkınma Koop.	Süt inekçiliği	39	—
25	Hacimuslu Köyü Kalkınma Koop.	Arıcılık	14	—

10 — GÜVENLİK HİZMETLERİ :

1 — Çankırı Emniyet Teşkilâtı

Merkez	Eskipazar İlçesi
1 Emniyet Müdürü	1 Komiser Mv.
1 Emniyet Amiri	4 Polis Memuru
1 Başkomiser	
3 Komiser	5
1 Komiser Mv.	
45 Polis Memuru	
1 Muamelât memuru	Kurşunlu İlçesi
	5 Polis memuru
53	
Cerkeş İlçesi	İlgaz İlçesi
1 Komiser Mv.	1 Komiser Mv.
4 Polis Memuru	5 Polis Memuru
5	6

2 — İl Emniyet ve asayişinin durumu

Çankırı İl'inin polis mıntikasındaki asayiş durumu çok iyi olup bazı önemsiz olaylar dışında kayda değer ve asayışı ihlâl edici nitelikte hadiseler olmamaktadır. Emniyet teşkilâtının hassas çalışmasının sonucu, bu durumu yaratmakla beraber Çankırı halkının uysal ve anlayışlı insanlar olmaları da sebep gösterilebilir. 1972 yılında polis mıntikasında asayişe müessir suçlarla, zabıta takibatını gerektiren diğer sıralara ait cetvel aşağıya çıkarılmıştır.

Çankırı Jandarma Teşkilâtı:

1 — Teşkilât :

- İl Jandarma Alay Karargah Teşkilâtı.
- Üç İlçe dahil 10 Jandarma Birlik K.
- 6 Bucak Jandarma Takım K.
- 10 adet Merkez Jandarma Karakolu
- 1 Adet Cezaevi Karakolu
- 7 adet Jandarma Köy Karakolu mevcuttur.

İl Jandarma Alay Komutanlık Karargahı 4 Şube halinde çalışmakta olup, 1. Şube, Personel İkmal, Özlük İşleri ile vazifelidir. 2. Şube İl'in emniyet, ve asayişine müessir olayların önlenmesiyle vazifelidir. 3. Şube eğitim, öğretim ve harekât ile vazifelidir. 4. Şube, lojistik ikmâl ile vazifelidir.

1 — Çankırı İl Merkez Jandarma Birlik Komutanlığı'na, 1 Merkez, 1 Cezaevi, 2 Bucak Takım Komutanlığı ve iki köy karakolu bağlıdır.

II — İlgaz Jandarma Birlik Komutanlığı'na, 1 Merkez J. Karakolu, 1 Bucak J. Tk. Komutanlığı ile 2 köy karakolu bağlıdır.

III — Kurşunlu Jandarma Birlik Komutanlığı'na 1 Merkez, 2 Bucak J. Tk. Komutanlığı ile 1 Köy karakolu bağlıdır.

IV — Çerkeş Jandarma Birlik Komutanlığı'na, 1 Merkez Jandarma Karakolu bağlıdır.

V — Eskipazar Jandarma Birlik Komutanlığı'na, 1 Merkez, 1 Köy karakolu bağlıdır.

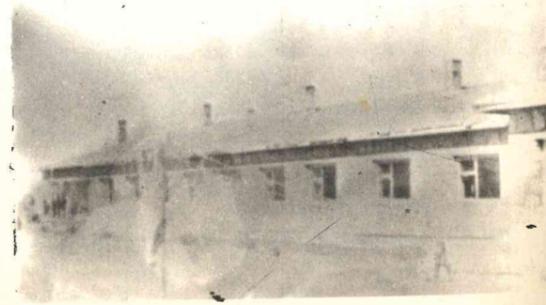
VI — Ovacık Jandarma Birlik Komutanlığı'na 1 Merkez, 1 Köy karakolu bağlıdır.

VII — Yapraklı Jandarma Birlik Komutanlığı'na 1 Merkez, 1 Bucak J. Tk., 1 Köy karakolu bağlıdır.

VIII — Orta Jandarma Birlik Komutanlığı'na, 1 Merkez Karakolu bağlıdır.

X — Şabanözü J. Birlik Komutanlığı'na 1 Merkez karakolu bağlıdır.

X — Eldivan Jandarma Birlik Komutanlığı'na 1 Merkez J. Karakolu bağlı olup polis teşkilâtı olan Çerkeş, Kurşunlu, Eskipazar, İlgaz ilçelerinde bu hizmet koordineli olarak polis teşkilâtı olmayan diğer ilçelerde polis görevi J. Merkez karakolunca yürütülmektedir.

Orta İlçesi sağlık merkezi

Örnek: (2)

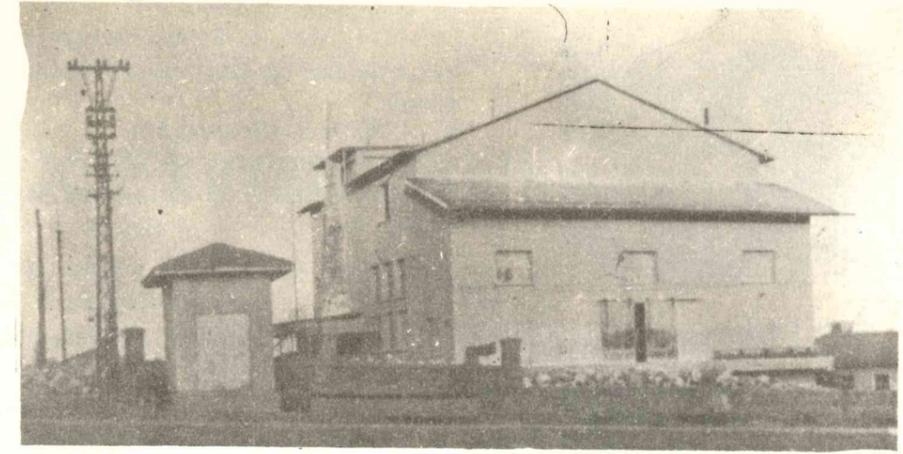
1973 Yılı İçinde ÇANKIRI Vilâyeti dahilinde İşlenen suçları gösterir cetveldir.

Sıra numarası:	Suçların Ceşidi	Geçen Ayardan		
		Yakalanmış	Yakalanmamış	Yakalanmamış
1	Gasp ve Soygun			
2	Öldürme olayları	2	3	3
3	Zabıta kuvvetleriyle müsademe (Polis, J)			
4	Zabıta kuvvetlerine toplu tecavüz			
5	Cezaevlerinden toplu firar			
6	Devlete ait bina, tesis ve vasıtalarda			
Asayişe Müessir Suçlar	Ormanlarda			
	Eşhasa ait bina, tesis ve vasıtalarda	1	1	1
	Zirai mahsül ve ot yığınlarında			
Silâhli hudut tecavüzleri				
Silâhli olarak kız veya kadın kaçırmak				
Cebren irza geçmek				
Meskene silâhla tecavüz				
Köyler ve aşiretler arasında silâhli olaylar				
Büyükbaş hayvan hırsızlığı				
YEKÜN		3	4	4
1	Zabıtaya hakaret, mukavemet veya tecavüz	7	7	7
2	Devlet memurlarına hakaret, mukavemet veya tecavüz	6	10	10
3	Irza geçmek	8	10	10
4	Yaralama	27	48	48
5	6136 sayılı kanuna muhalefet	21	37	37
6	Cezaevlerinden firarlar			
7	Rüşvet	1	1	1
8	Uyuşturucu madde suçları	2	7	7
9	Kız veya kadın kaçırmak	3	4	4
10	Mesken masuniyetini ihlâl	8	16	16
11	Küçük hayvan hırsızlığı			
12	Hırsızlık	36	42	42
	Oto	1	1	1
13	Kaçakçılık	10	13	13
	Gümrük ve Tekel			
14	Orman			
	Darp	45	106	106
15	Doğandırıcılık	5	10	10
16	Hakaret	35	59	59
17	Kumar	2	6	6
18	Tehdit	4	5	5
19	Sarhoşluk	47	76	76
20	Sarkıntılık	3	5	5
21	Trafik suçları (J. bölgesi)	21	24	24
22	Kazaen ölüm	1	1	1
23	Yangın			
	Orman			
	Diğer yangınlar	12	18	18
24	Yankesicilik	3	4	4
25	İntihar	2	1	1
26	Çocuk kaçırmak			
27	Tasnif dışı suçlar	13	14	14

ANIT'DA

Ekonomi Bölümü

Alçı fabrikası

X — EKONOMİ BÖLÜMÜ:

1 — Ticaret Hayatı:

İlde genel olarak ticarî hayat, günlük ihtiyaçlara cevap veren emtia alım ve satımından ibarettir.

Ekonomiye hareket veren kamu ve özel sektör yatırımları olmadığı için ticarî faaliyetler maalesef kasaba hüviyetini aşmamaktadır.

İl'e göre büyük sayılabilecek ticarî işletmeler, alçı taşı, un ve çeltik fabrikası gibi bir kaç kuruluş ile manifatura alım satımı yapan müesseselere inhisar etmektedir. Mal alımları genellikle senetlik satışları ise vadeli ve açık hesap şeklindedir. Tüccarın likitideleri mahsule bağlıdır. Ufak tüccar - buna esnafda denilebilir - çoğunlukla harman vadeli satış yapar.

Tüccar genellikle mart ve ağustos ayları arasında kredi ihtiyacı duyar. Borcuna

İHRACAT ve GELİRLERİ

Cinsi	Para değeri
Buğday ve Un	30 Milyon TL.
Arpa	2 »
Fiy	4 »
Çeltik	4 »
Canlı hayvan	15 »
Yapağı	4 »
Tiftik	4 »
Yumurta	1,5 »
Bal	1 »
Alçı taşı	1,5 »
Nakliye	2 »
Maaş ve ücretler	40 »
Yatırımlar	6 »
Sair gelirler	10 »
Toplam	135 Milyon TL.

saatlik olup senetler zamanında ödenir. Piyasada bir kaç iflâs olayının dışında, sarıntı yapan hadiseler pek rastlanmaz.

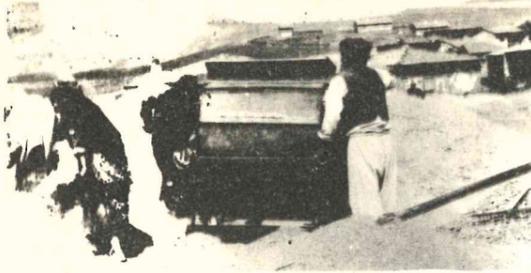
Ticarî kazançlar küçük tasarruflar şeklinde toplanmaktadır. Ticaret ve sanayi hayatının statik oluşu bankalardaki mevduatın ölü para olarak muhafazasına sebep olmakta veya buradan toplanan paralar - bankanın şubesi olan - bir başka yerde değerlendirilmektedir. Yapılan tahminlere göre bankalarda, 40-50 milyon lira civarında ölü para mevcuttur. Bu paraların Çankırı'da yapılacak yatırımlarda veya ticarî sahada değerlendirilmesi şüphesiz İl'in ekonomisine büyük katkılar sağlayabilir.

İTHALAT ve İHRACAT :

İl'n ticarî durumuna açıklık kazandırabilmek için 1971 yılına ait gelir ve gider rakamları aşağıya çıkarılmıştır.

GİDERLER ve İTHALATI

Cinsi	Para değeri
Bakçaliye	20 Milyon TL.
Manifatura	21 »
Tekel maddeleri	15 »
Traktör ve nak. vasıtası	8 »
Lastik ve yedek parça	5 »
Tıbbi Ecza	2 »5
Ev eşyası	4 »
İnşaat malzemesi	4 »
Akaryakıt	8 »
Hırdavat	2 »
Kavafiye	3 »
Kereste	2 »
Ziyet eşyası	1 »
Vergi ve harçlar	15 »
Sair giderler.	8 »
Toplam	123 Milyon TL

Köyde hasat

TİCARET VE SANAYİ ODALARI 5590 SAYILI KANUNDA YAZILI ESASLARLA MESLEK HİZMETLERİNİ GÖRMEK, MESLEK AHLAK ve TESANÜDÜNÜ KORUMAK, TİCARET VE SANAYİN GENEL MENFAATLARA UYGUN SURETTE GELİŞİMİNE ÇALIŞMAK ve BU MAKSATLARLA VERİLECEK İŞLERİ YAPMAK ÜZELE KURULAN TÜZEL KİŞİLİĞİ HAİZ ve MESLEKİ TEŞEKKÜL MAHİYETİNDE KAMU KURULUŞUDUR.

2 — ODAMIZIN GÖRDÜĞÜ HİZMETLER:

a) Mesleki ve tesanüdü korumak, ticaret ve sanayin genel menfaatlara uygun surette gelişmesine çalışmak;

b) Ticaret ve Sanayi ilgilendiren bilgi ve haberleri derliyerek ilgililere ulaştırmak, resmi makamlarca istenecek bilgileri vermek ve bilhassa ticaret ve sanayii erbabının mesleklerinin icrasında ihtiyacı olabilecek her çeşit bilgiyi müracaatları halinde kendilerine vermek veya bunların elde edilmesini kolaylaştırmak;

c) Ticaret ve Sanayie ait hertürlü incelemeleri yapmak, bölgeleri içindeki iktisadi, ticari ve sınaî faaliyetlere ait endeks ve istatistikleri yapmak, başlıca maddelerin piyasa fiyatlarını takip ve kaydelemek ve mümkün olan vasıtalarla yaymak;

ç) Tüzükte gösterilecek ticaret ve sanayie ait belgeleri tanzim ve tasdik etmek. (Ancak, menşe şahadetnamelerini vermeye yalnız «Ticaret odaları ile «Ticaret ve Sanayi odaları» yetkilidir);

d) Scir mevzuatın verdiği görevlerle Ekonomi ve Ticaret Bakanlığın'ca verilecek görevler yapmak;

e) Mevzuatla Ekoonmi ve Ticaret Bakanlığın'a ve bu Bakanlığa bağlı müesseselere verilecek işlerin odalara tevdi halinde bunları yapmak;

hakkında bakanlıklara, illere ve belediye-
lere tekliflerde ve dileklerde bulunmak;

g) Bölgeleri içindeki Ticari, örf, adet ve tekâmülleri tesbit etmek;

h) Ticaret ve Sanayii erbabınca riayet edilmesi mecburi mesleki karar alabilmek.

2 — ODANIN ORGANLARI:

a) Meslek Grupları : 8 Meslek Grubu vardır.

b) Oda Meclisi : 16 kişiden teşekkül eder.,

1 Başkan 1 Başkan vekil

c) Yönetim Kurulu : 5 kişiden teşekkül eder.

1 Başkan 1 Başkan vekili

3 — İDARİ TEŞKİLATI (Servisleri dahil):

a) Umumi Kâtip Odanın işlerinin yürütülmesini sağlar.

b) Ticaret sicili Memuru Adli sicil tescil işlerini yapar.

c) Müstahdem Oda hizmetlerini ve umumi kâtip yardım ciliğini yapar.

4 — MESLEK GRUPLARI:

I — MESLEK GRUBU :	Üye Sayısı
Manifatura, tuhafiyeciler, konfeksiyoncular	105

II — MESLEK GRUBU :	Üye Sayısı
Terziler, hazirelbiseciler, yorgancı, mobilyacı, doğramacı, Ke-resteci ve halıcılar	60

III — MESLEK GRUBU :	Üye Sayısı
Bankalar, sigortalar, madencilik, müteahhitler, şirketler, fabrikalar, toprak mahsülleri, ve kooperatifler	285

IV — MESLEK GRUBU :	Üye Sayısı
Bakkallar, Sebzeciler, attarlar, nalbur ve şekerçiler	121

V — MESLEK GRUBU :	Üye Sayısı
Kunduracı, dikici, tabak, kavaflar, ekmekçi ve lokantacılar	53

VI — MESLEK GRUBU :	Üye Sayısı
Zahireci, tiftikçi, kasap, hayvan taciri, tuz kil ve eskipaçavracı	150

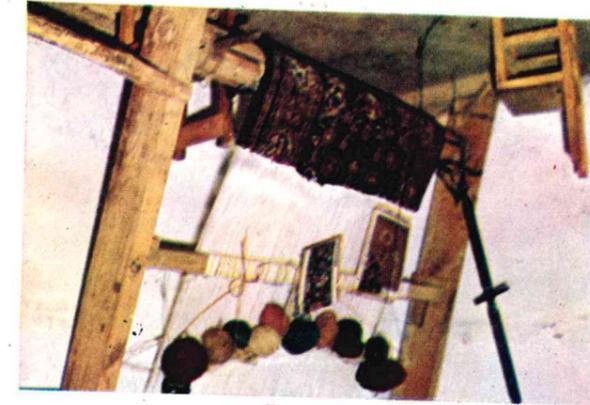
VII — MESLEK GRUBU :	Üye Sayısı
Eczacı, acentacı, fotoğrafçı, otelci, elektrikçi, radyocu, tamiirci, marbaacı, hamamcı, doktor, komisyoncu ve kahveciler	50

VIII — MESLEK GRUBU :	Üye Sayısı
Bakırcı, sobacı, demirci, çilingir, oto yedek parçacıları, şoförler, nakliyeciler, akaryakıt bayileri, tekel bayileri ve tütün bayileri	140

X. Ekonomi Bölümü

Pevnir ve Tereyağ Fabrikası

Cankırı'da Halıcılık

5 — SANAYİ KURULUŞLARI :

İş sahibinin

adı, Soyadı

zincircioğlu İsmail Halefleri

Enver Zingircioğlu ve Ortakları

Bayramlar Kolektif Şirketi

Mehmet Yazihan

Hasan Balducak Halefieri

Ömer Şen

İsmet Filiz

İsmail Filiz

Çiftel Çivi ve Tel Koll. Şti.

Osman ve Mahir Ceylan

Nur'îş Betonit sanayi Koll. Şti.

ŞİNAYİ SİTESİ

Firma

adı

Zincircioğlu İsmail Halefleri Kol. Şti.

Bayramlar Kolektif Şirketi,

Yazihanlar Alçı Fabrikası,

Tuğla, İnşaat malzemesi İmâli Ticaret Li-
mited Şirketi,

Şen Kiremit ve Tuğla Fabrikası,

FİLİZ RÖMÖK FABRİKASI

Kızılırmak Ziraî aletler imâlathanesi

Hertürlü çivi ve Tel imâlât ve Ticareti

Bentonit kili imâlâtı

Bentonit kili imâlâtı

Kuruluş halinde olduğundan bilgi alınma-
mamıştır.

6 — KAYIT VE TESCİL ÜCRETİ:

a) Esnaf ve tacir odaya kaydolunur-
ken iş hacmine göre kayıt ve tescil ücre-
ti, yönetim kuruluunun kabul ettiği karar-
la alınır.

b) Ticaret siciline tescili sırasında
150 lira kaydiye harcı ile 30 lira tasdikna-
me harcına tabidir.

7 — YILLIK AİDAT TARİFESİ :

Yıllık aidatlar odaya kayıt olmak iste-
yen tacir ve tüccarlar yönetim kurulunca
teklif ve meclisçe onanacak tarife ile tes-
bit olunur.

Odamızca tesbit edilen dereceler ve a-
lınan ücretler:

Fevkalâde derece	: Yoktur.
I — Derece	: 1000.— TL.
I — A	: 500.— »
I — B	: 325.— »
I — C	: 225.— »
I — D	: 175.— »
II —	: 100.— »
II — A	: 80.— »
II — B	: 70.— »
II — C	: 60.— »
III —	: 50.— »
III — A	: 40.— »
IV —	: 30.— »

8 — TOPTANCI HALİ: İlimizde toptancı
hali yoktur.

9 — PAZARLAR :

ÇANKIRI MERKEZ :

Çarşamba günü İstasyon mevkii ge-
ci olarak.

ÇERKEŞ	İLÇESİ	: Çarşamba	günleri
Eldivan	»	: Cuma	»
Eskipazar	»	: Perşembe	»
Tigaz	»	: Cumartesi	»
Kurşunlu	»	: Salı	»
Orta	»	: Cumartesi	»
Ovacık	»	: Pazartesi	»
Şabanözü	»	: Pazartesi	»
Yapraklı	»	: Cumartesi	»

10 — PANAYIRLAR :

Çankırı Merkezde yılda bir defa ol-
mak üzere belediyenin tesbit ettiği tarih-
lerden eylül veya ekim ayları içerisinde,
üçgün devam eder pazartesi, salı ve çar-
şamba günleridir. Hayvan ve Emtia pa-
zarıdır.

Çankırı kurşunlu Sumucak köyü

Adedük inşaat

İSİMLERİ :

Çankırı Merkez	Sermayesi
Akbank A. Ş.	: 250.000.TL.
Emlak ve Kredi Bankası	: 250.000 »
T. Halk Bankası	: 250.000 »
Şekerbank T. A. Ş. Bankası	: 250.000 »
Türkiye İş Bankası	: 250.000 »
Yapı ve Kredi Bankası	: 250.000 »
T. C. Ziraat Bankası	: 250.000 »
İLÇEMİZDEKİ BANKALAR :	
Çerkeş Ziraat Bankası	: 250.000 »
Eldivan Ziraat Bankası	: 250.000 »
Eskipazar Ziraat Bankası	: 250.000 »
İlgaz Ziraat Bankası	: 250.000 »
İlgaz İş Bankası	: 250.000 »
Kuruşunlu Ziraat Bankası	: 250.000 »
Orta Ziraat Bankası	: 250.000 »
Ovacık Ziraat Bankası	: 250.000 »
Şabanözü Ziraat Bankası	: 250.000 »
Yapraklı Ziraat Bankası	: 250.000 »

12 — İL SINIRLARI İÇERİSİNDEKİ ŞİRKETLER:

Ünvanı :	Adedi	Sermayeleri
İsmail Zincircioğlu Halefleri		
Kollektif Şirketi	: 1	: 50.000.TL
Bayramlar Kollektif Şirketi	: 1	: 350.000. »
Algör Oto Ticaret Kollektif Şti.	: 1	: 100.000. »
Bağlarlar İnşaat Kollektif Şti.	: 1	: 300.000. »
Hastan İnşaat Kollektif Şti.	: 1	: 100.000. »
Tosyalı Kardeşler Kollektif Şti.	: 1	: 375.000 »
Yeşil İlgaz Kollektif Şti.	: 1	: 100.000 »
Çiftel Çivi ve Tel Kollektif Şti.	: 1	: 200.000. »
Nur İş Bentonit Sanayi Koll. Şti.	: 1	: 158.000 »
Hasan Baldudak Halefleri Ltd. Şti.	: 1	: 150.000 »
Çaba Gıda Limited Şirketi Şti	: 1	: 125.000. »
Çankırı Çeltik Gıda Ltd. Şti.	: 1	: 320.000 »

13 — İLİMİZDE MEVCUT SİGORTA ŞİRKETLERİ: Yoktur.

14 — İL SINIRLARI İÇİNDEKİ ESNAF DERNEKLERİ :

MERKEZ :

1 — Bakkalar Derneği	Üye sayısı	55 kişi	Vali Yusuf Yakupoğlu bir köyümüzü ziyaretinde
2 — Berberler ve Kuaförler Derneği	»	52 kişi	
3 — Demir ve Maden İşçileri Derneği	»	55 »	
4 — Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Derneği	»	211 »	
5 — Kahveciler ve Lokantacılar Derneği	»	100 »	
6 — Kalaycı - Bakırcı - Sobacı ve Teneçiler Derneği	»	55 »	
7 — Şoförler ve Otomobilciler Derneği	»	750 »	

İLÇELER :

ÇERKEŞ :

Çerkeş - Eskipazar ve Ovacık:		
a) Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Derneği	»	360 »
b) Şoför ve Otomobilciler Derneği	»	155 »

Eskipazar :

Şoförler ve Otomobilciler Derneği

a) Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Derneği	»	260
b) Şoförler ve Otomobilciler Derneği	»	200
KURŞUNLU :		
a) Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Derneği	»	156
b) Şoförler ve Otomobilciler Derneği	»	160
ŞABANÖZÜ :		
Şabanözü - Orta ve Eldivan:		
a) Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Derneği	»	180
b) Şoförler ve Otomobilciler Derneği	»	105

2 — Endüstri Hayatı :

İlimizde bazı hammaddeler, enerji ve iş gücü gibi endüstrinin gerektirdiği temel kaynaklar mevcut bulunduğu halde; bunları birleştirip organize edecek teşebbüs kabiliyetinin ve ortaklık şuurunun gelişmiş olması, imalat sanayinin il ekonomisini etkileyebilecek bir seviyeye ulaşmasına imkân vermemektedir.

2.ci ve 3.cü beş yıllık plân hedefleri, devlet ve özel sektör eliyle kurulacak imalat sanayii teşebbüslerine öncelik tanıdığı ve Türkiye bu alanda büyük gelişmeler kat'ettiği halde, Çankırı bu gelişmelere ayak uydurup, devlet ve özel sektör yatırımlarını bünyesine çekememiş; bu nedenle de kapalı bir tüketim ekonomisinin dar sınırları içerisinde mahsup kalmıştır.

Mevcut Sanayi Tesisleri :

MMevcut imalat sanayii tesisleri, fertlerin sınırlı sermayeleri ile kurulmuş küçük işletmeler halinde olup, Çankırı'ya büyük ihracat gelirleri ve geniş istihdam imkânları sağlayabilecek nitelikten uzaktır.

a) Peynir ve Tereyağ Fabrikası : Devlet tarafından yapılmıştır.

6.250.00 TL. keşif bedelli olup 1974 yılı içerisinde faaliyete geçmiştir. 28 işçi çalıştıracak, 30 günlük bir iş yılında 6000 ton süt işleyip, 750 ton peynir ve 60 ton tereyağı imâl edebilecektir.

b) Yem Fabrikası : 1973 - 1974 yılları arasında yapımı tamamlanacak bu fabrikanın proje tutarı 9 milyon TL.dir. Fabrika saatte 5 ton yem yapabilecek kapasitededir. Halen inşa halindedir.

c) Un Fabrikası : İsmail Zincirci ve Şerikleri Kollektif Şirketi adı altında özel teşebbüstür. Günlük üretimi 60 ton'dur. İl ihtiyacından ayrı olarak civar illerde de satış yapmaktadır.

d) Yusuf Yakupoğlu Halı Fabrikası : 1973 yılında Mahalli İdareler Birliği ortaklığında D.P.T. nin karşılıksız olarak mahalli idareler projelerini geliştirme fonundan göndermiş olduğu 1.400.000 TL.lık krede ile kurulmuştur. Halen Çankırı merkezinde 60 tezgâhlık binası ile İlgaz İlçesi merkezinde 18 tezgâhlık atölyeleri kurularak faaliyete geçmiştir. Bu maksatla daha önce başlatılan eğitim çalışmaları sonunda 180 öğrenciye halı dokuma sanatı öğretilmiş olup, bunlardan 50 istekliye atölyelerde iş verilmiştir. Atölyelerin iş gücü 300 kişiliktir.

e) Eskipazar Kereste Fabrikası : Devletçe kurulmuştur. Yılda 20.000 M3. kereste imâl edebilecek kapasitede olmasına rağmen bu gün için ancak 12.000 M3. bir üretim yapabilmektedir. 130 personel istihdam etmektedir. Yıllık ücret, hammadde ve malzeme giderleri toplamı 7-8 milyon TL. civarındadır.

Küçük Sanayi Sitesi :

İl'e 4 Km. mesafede Çankırı - Ankara kara yolu üzerinde Şabanözü yol ayrımında Ballica mevkiinde hali inşa halindedir.

Çankırıda pazar

Sitenin kapladığı alan 160 olup, 120 adet çeşitli büyüklükte işyerini kapsamaktadır. 22 blok halinde devam eden inşaat işlerinin birinci kısmı 20 milyon TL. na ihale edilmiş 1975 yılı sonunda bitmiş olacaktır.

İnşaat sahasında Elektrik, içme suyu, kanalizasyon gibi alt yapı hizmetleri tamamlanmıştır.

3) Enerji Durumu :

a) Elektrik Enerjisi :

Çatalağzı - Sarılar - Hirfanlı paralel yüksek gerilim hattı, İlimiz sınırlarını boydan boya katetmekte olup, 1973 yılı sonunda bir çok ilçelerimizin bu hattan istifade etmeleri mümkün olacaktır.

Şehir merkezinin elektriği, Çatalağzı - Ankara yüksek gerilim hattı üzerine kurulan trafo merkezinden temin edilmektedir. Trafo merkezinin günlük kapasitesi 4000 KW/saat'tir. Şehrin bir günlük ihtiyacı ise 1300 KWs. olup, halen günde 2700 KW/saat'lik bir elektrik enerjisi fazlalığı görülmektedir. Ancak şehir elektrik şebekesinin eski ve kifayetsiz oluşu yüzünden bir çok sémtilere muntazam cereyan vermek mümkün olamamaktadır.

İlçelerimizdeki elektrik durumu :

Çerkeş İlçesi : Çatalağzı - Ankara nakil hattından istifade etmektedir.

milyon tuğla ile 0,5 milyon kiremittir.

d) Çift-El Çivi Fabrikası : Üç vardiya halinde 18 - 20 işçi çalıştıran bu imâlathane, çeşitli boylarda 9 ton çivi imâl etmektedir.

e) Filiz Römork ve Zirai Aletler İmalâthanesi : 10 işçi çalıştırıp günde 1 traktör römorku, 2 pulluk, 1 tırgarın ve ayrıca haftada 2 patos makinesi imâl etmektedir.

f) Sandalye ve masa imâlâthanesi : Birkaç firma tarafından profil demir ayaklı sandalye ve masa imalatı yapılmakta olup şimdilik ayda 1000 kadar sandalye ve masa imâl etmektedirler.

g) Buharlı lokomotif ağır bakım tesisleri : İl ekonomisine en fazla katkı sağlayan ve en çok istihdam imkânı yaratan tesistir. D.D.Y. tarafından kurulup buharlı lokomotiflerin ağır bakım ve onarımı işlerini yapmaktadır.

5 — İnşaat Sektörü :

a) İnşaat kullanım amaçları :

Kullanış amacı	Sayı	Toplam bina sayısına oranı %
Tümü mesken	9520	67,6
Çoğu mesken	1492	10,6
Tümü iş yeri	1178	8,5
Çoğu iş yeri	130	0,9
Resmi kuruluş	168	1,2
Dini kuruluş	89	0,6
Sağlık kuruluşu	13	0,1
Eğitim kuruluşu	56	0,4
Diğer	1421	10,1
TOPLAM	14 067	100

Görüldüğü gibi şehir ve kasabalarda mevcut binaların % 67,6 sı tamamen % 10,6 sıda çoğurlukla mesken olarak kullanılmaktadır. Bir binada bir kaç meskenin yer aldığı düşünülürse, şehir merkezlerinde ortalama 4 kişiye bir mesken düştüğü hesaplanabilir Köylerimizde ise, ortalama 7-8 kişiye bir mesken isabet ettiği kabul edilirse, köylerdeki mesken sayısının 26-27 civarında olduğu söylenebilir.

Köylerde 7-8, şehir ve kasabalarda ise 4 kişiye bir mesken düşmesine rağmen, ilimizde nüfuz artışının pek hızlı olmayışı ve mevsimlik göçlerin fazlalığı dolayısıyla bir mesken sıkıntısı görülmez.

Ancak binaların yapı tarzları ve sıhhi tesisat yönünden ilkelikleri bir problem teşkil etmektedir.

Çankırı merkez ilçe ve ilçe merkezlerindeki konutların yapı malzemesi bakımından cins itibarıyla dağılımı şöyledir. (1970 yılı binalar sayımından derlenmiştir).

Eldivan İlçesi : Halen bütün tesisatları tamamlanmış olup yüksek gerilim hatlarından yararlanacaktır.

Eskipazar İlçesi : Çatalağzı enerji hatlarından istifade etmektedir.

İlgaz İlçesi : Enterkorneüte şebekeden yararlanmaktadır.

Kurşunlu İlçesi: İsmetpaşa trafo merkezinden yararlanmaktadır.

Orta İlçesi : Yüksek gelirim hatlarından yararlanacak biçimde tüm tesisatları yapılmıştır.

Ovacık İlçesi : Dizel elektrijen grubundan istifade etmektedir.

Şabanözü İlçesi : Yüksek gerilim hatlarından yararlanmaktadır.

Yapraklı İlçesi : Enterkornekte şebekeden istifade etmektedir.

İlimizde şimdiye kadar 479 köyden ancak 13 üne cereyan verilebilmiştir. 30 köyün elektrik işi müteahhidine ihale edilmiş olup 34 köyde de etüd ve proje çalışmaları vardır.

1973 yılı içinde Türkiye Elektrik Kurumundan çekilen elektrik enerjisi miktar ve sarf yerleri şöyledir.

A) Enerji sarf yerleri (Aydınlatma)	Sarf edilen enerji miktarı (Kw/saat)
1 — Meskenler	1.642.670
2 — Resmi daire ve kuruluşlar	725.090
3 — Ticarethaneler	493.327
4 — Genel aydınlatmalar	787.165
B) Sanayi sarfiyatı	
1 — Küçük sanayi	2.068.211
C) İhtiyaç ve kayıplar	500.000
T O P L A M :	6.216.463

4 — İmalât Sanayi ve Nev'ileri :

İlimizde geniş anlamda imalât sanayi kurulmamıştır. Ancak yetersizlikler ve dar olanaklar içerisinde bazı küçük işletmeler vucüt bulmuştur. Bunlardan bir kaçısı aşağıya çıkartılmıştır. İlin en büyük arzusu 50.ci yılda, devlet eliyle imalât sanayiine dayalı büyük bir kuruluşu kavuşmaktadır.

a) Özel sektör teşebbüsleri : Orman ürünlerini işleyen 17 işletme mevcut olup yıllık üretim kapasiteleri toplam 7 - 10 bin m³ tür.

b) Alçı imâlathaneleri : Baldudak alçı fabrikası, Bayramlar alçı fabrikası, Yazihanlar alçı fabrikası adı altında özel teşebbüse ait alçı fabrikalarının günlük toplam üretimleri 30 - 35 ton civarındadır. 25-30 işçi günlük çalıştırır.

c) Tuğla ve kiremit fabrikası : Ömer Şen'e ait özel teşebbüstür 40 - 50 işçi çalıştıran bu fabrikanın yıllık üretimi 1

Şehir merkezinin adı	Kârgir	Ahşap	Kerpiç	Karışık	Diğer	Toplam
Çankırı şehri	728	2387	707	722	13	4557
Çerkeş şehri	48	880	1	—	—	929
Eldivan şehri	54	18	7	707	5	791
Eskipazar şehri	142	665	2	6	—	815
Ilgaz şehri	79	1030	1	—	—	1110
Kurşunlu şehri	64	706	9	11	—	790
Orta şehri	39	37	583	14	173	846
Ovacık şehri	26	183	—	10	—	219
Şabanözü şehri	71	279	223	40	—	613
Yapraklı şehri	24	428	28	164	—	644
Bucak ve köy belediye.	162	1146	751	694	—	2753
TOPLAM...	1437	7759	2312	2368	191	14067

Bu tablonun tetkikinden de anlaşılacağı üzere, şehir merkezlerindeki inşaatların % 55'i ahşap, % 16,5 u kerpiç, 16,6 sı karışık malzemeli, % 10,2 si ise kârgirdir.

6 — Tarım nayıtı :

1) Tarım :

A — Kaynaklar.

Çankırıda tarım, endüstri bitkileri yetiştirip sanayide kullanmak veya ihraç etmekten ziyade, il'in kendi tüketim ihtiyacını karşılayacak hububatı üretmek amacıyla yönelmiştir. Üretimde uygulanan metodlar, çağdaş teknolojinin çok gerisindedir.

Sulama, ilkel tesislerle ve arazinin çok küçük kısmında yapılmaktadır. Çoğunlukla kuru ziraat yaygındır. Çiftçi ailelerinin ellerindeki arazi miktarının azlığı ve verimin düşüklüğü, nadası imkânsız hale getirmekte ve bir çok yerlerde anız üzerine ekim yapılmaktadır.

Gübreleme sınırlı şekilde ve çoğunlukla hayvansal gübrelerden yararlanarak yapılmaktadır. Sun'i gübre kullanılması, bölge için yeni bir alışkanlık olup şimdilik sadece sebze ve meyve bahçelerinde kullanılmaktadır.

Teknik tarımın vazgeçilmez gereği olan ekipmanlar ise ilimizde ancak son yıllarda yaygınlaşmağa başlamıştır.

Bütün bu maddi imkânsızlıkların yanısıra, halkın geleneksel tarım metodlarına bağlılığı ve bunları değiştirip, islâh etmeye hevesli olsa bile malî gücünün yetersizliği, il'in tarımsal yapısı üzerinde olumsuz etki yapmaktadır.

Yukarıda özetlenen sebeplere bağlı olarak, il'in en önemli gelir kaynağını teşkil eden hububat üretiminde, ekilen birimlere karşılık alınan ürün nisbeti de oldukça düşüktür. Arpa ve buğdayın yıllık verimi, bire 6-7 dir. Bu gelirden fert başına düşen miktar 600 lira civarındadır.

a) Topoğrafik Durum	Dönüm Toplam	Araziye Oranı
Dağlık	5.400.684	% 61
Yayla	232.969	% 2,6
Ova	678.209	% 7,7
Dalgalı	2.547.851	% 28,7
TOPLAM	8.859.713	% 100

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere, il arazisinin büyük bir kısmı ziraat için elverişli olmayan şartlar taşımakta ayrıca hayvancılığın geliştirilmesi için önem arzeden yaylaların azlığı da dikkat çekmektedir.

b) Toprak (arazi) Durumu, Kullanılışı:

Köy İşleri Bakanlığının 1966 yılında yapmış olduğu köy envanteri sonuçlarına göre, köylerdeki toplam arazinin % 93,4 nü teşkil eden 8.270.690 dönüm arazi ekime elverişli olarak kabul edilmekte ise de, bu rakkamın içersine orman mer'ası ve çayırliklarla, boş duran arazinin de dahil edilmiş olduğu anlaşılmaktadır.

İl fidanlığı

ARAZİNİN	
Kullanılma şekli	Parça sayısı
Tarla	257.666
Bağ	7.238
Meyvelik	5.621
Sebzelik	7.804
Kavaklık	211
Çayırılık	1.352
TOPLAM	279.892

Köylerde fiilen işletilen 1.167.740 dönüm arazinin kullanma şekillerine göre dağılımını gösterir tablodur.

İlimizde 279.892 parçadan ibaret 1.167.740 dönüm arazi 49.202 ailenin mülkiyetinde fiilen ekilip biçilmektedir. Bu arazinin % 96 sı tarla olarak hububat üretimine ayrılmıştır. Bu kesimden elde edilen, toplam ziraat gelirinin % 52 sine tekâbüle ettiği halde, sadece gayrisafi olarak 160.420.000 TL. sıdır.

Arazinin Verim Durumu :

ARAZİNİN ÖZELLİĞİ		TABANDA	
Hububatın Çeşidi	Ekilen	Alınan	
Buğday	8—50	32—384	
Arpa	26—36	180—360	

KIRAÇTA		SULUDA	
Ekilen	Alınan	Ekilen	Alınan
5—48	20—210	10—50	48—360
12—40	50—196	25—32	250—480

Buna göre Buğdayın verimi: 1'e, 4 ilâ 10 arasında, arpanın ise 1 e 2 ilâ 10 arasında değişmektedir.

c) Su durumu :

İlimiz köylerine ait 8.859.713 dönüm arazinin sadece % 5,7 si sulama suyu kaynağına sahiptir. 507.328 dönüm yüzölçümündeki bu arazinin fiilen sulanabilen kısmı ise sadece 204.308 dönümdür. 227 köye dağılmış halde bulunan 303.020 dönüm arazi ise, su kaynağına sahip bulunduğu halde tesis yokluğu nedeniyle sulama imkânından mahrumdur.

Fiilen sulanan arazinin 39.200 dönümü D.S.İ. ve Toprak-Su tesislerinden istifade etmekte olup geri kalan yerlerde ise kuyu, kaynak, arteziyen, dere ce nehirden pompaj gibi usullerle sulanmaktadır.

Özellikle Kızılırmak havzası başta olmak üzere Terme, Devres, Acıçay ve diğer akarsular üzerinde yapılacak tesislerle en az 300.000 dönüm arazi sulanabilecektir.

İŞLEYEN AİLE

Miktarı (Dönüm)	SAYISI
1.127.135	32.484
12.480	6.247
8.278	4.529
14.118	4.943
3.631	278
2.098	721
1.167.740	49.202

B — Üretim :

ÜRÜNÜN CİNSİ 1971 YILI İTİBARIY LE SAĞLANAN GAYR-i SAFİ GELİR

Buğday	102.600.000
Arpa	40.600.000
Pirinç	13.500.000
Diğer Hububat	4.720.000
Şeker pancarı	2.340.000
Patates	25.000.000
Kuru fasulye	12.000.000
Diğer sebzeler	15.558.500
Üzüm	7.500.000
Kavun	18.000.000
Karpuz	18.000.000
Elma	17.500.000
Armut	5.250.000
Diğer meyveler	12.831.250
Yem bitkileri	16.500.000
TOPLAM :	311.899.750

Meyvecilik ve sebzeçilikten elde edilen gelir, toplam tarım gelirinin % 42 sini teşkil etmektedir. Yılın bir kaç ayında bol miktarda elde edilen meyve ve sebzeler sermayesizlik, örgütsüzlük, muhafaza güçlüğü gibi nedenlerle üretici tarafından gereğince değerlendirilemediğinden, ucuz fiyatlarla dışardan gelen araçlara devredilmektedir.

C — Tarım Yapısı Özellikleri

a) İşletme büyüklüğü : 35-40 bin top-raklı çiftçi ailesinden herbirisine yaklaşık olarak 8 parça ve ortalama 35 dönüm kadar tarla düşmektedir. Bu sebeple küçük işletmeler halindedir.

Arazinin işletme büyüklüğüne ve ailelere göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

İŞLETME BÜYÜKLÜĞÜ (Dönüm)	ARAZİ MİKTARI (Dönüm)	TOPLAM ARAZİYE ORANI %	AİLE SAYISI	TOPLAM AİLE SATIŞINA ORANI
0— 10	50.111	4,3	7.177	22,3
10— 25	190.326	16,3	10.568	32,8
26— 50	303.588	26	8.265	25,6
51— 75	182.748	15,7	3.007	9,3
76—100	111.897	9,7	1.262	3,9
101—200	204.946	17,6	1.533	4,7
200—.....	121.456	10,4	409	1,4
TOPLAM :	1.165.072	100	32.221	100

Bu duruma göre, köylerdeki toplam aile sayısının % 80,7 sine tekâbüle eden 26.000 ailenin arazisi 50 dönümden azdır. Bunlar arasında bir kısmının hiç top-

rağı olmadığı bir gerçektir. Orta Anadolu ikliminin yarattığı kısır verim şartları da dikkate alınırsa, bu ailelerin kendilerinin besleyecek miktarda ürün elde etmelerinin imkansızlığı ortaya çıkar.

Dönümden 200 kg.ı geçmeyen üretim karşısında, ortalama 5 - 6 nüfuslu bir çiftçi ailesinin yıllık tarım geliri 2 - 3 bin lirayı geçmez.

İl köylerinde yaşayan 50.037 çiftçi ailesinden 17.816 sı halen hiç topraksız durumdadır. Bunun oranı % 35,6 dır. Topraksız ailelerin bir kısmı ortakçı diğer kısmıda tarım işçiliği ile iştigal etmektedir. Ortakçı ve tarı işçileri daha ziyade geniş arazi sahipleri ile başka yerlerde oturan kimselerin arazilerinde çalışmaktadırlar.

D — Üretimi Arttıran Faktörler :

a) Sulama Durumu :

İl toprakları içinde Kızılırmak, Terme, Devres, Acıçay, Melan ve Tatlıçay gibi ır-mak ve dereler geçmesine ve gene birçok bölgelerde yeraltı suları bulunmasına rağmen ilimizde doğru dürüst bir sulama tesisleri kurulamamış olup arazi sulaması halen il topraklarının % 6sının ihtiyacına cevap vermektedir. Bazı bölgelerde ilkel usullerle yapılan arazi suaması ise kaynakların devamlı taşkınlar yapması yüzünden her yıl bozulmakta, yeni tesislerin yapılması da büyük emek ve iş gücünü istemektedir. İl'de bulunan su kaynaklarının iyi bir etüd ve proje üheline getirilerek sulanabilir arazilere bu kaynaklardan tesisler yapılarak ilin tarım gelirini yükseltmek her an mümkündür.

Çankırı ilinde bugüne kadar Devlet Su İşleri ve Toprak-Su Baş Mühürsüleri tarafından üretimi arttırmak amacıyla projelendirme çalışması yapılan ve etüdüri

tamamlanıp ihale edilen sulama tesisleri nı listeleri aşağıya çıkarılmıştır.

ÇANKIRI İLİ DAHİLİNDEKİ DSİ. FAALİYETLERİ

Çankırı ili dahilindeki DSİ. faaliyetlerini üç grupta mütalâa edebiliriz.

A — Büyük Su İşleri Faaliyetleri

B — Müteferrik Su İşleri Faaliyetleri

C — Yeraltı Suyu Faaliyetleri

Büyük Su İşleri bölümünde Çankırı ili sınırları içinde keşfedilen kademedede aşağıdaki projeler tesbit edilmiştir.

1 — Acıçay Koyunbaba Barajı Sulaması.

2 — Tatlıçay Korgun Barajı Sulaması,

3 — Yukarıdevres Projesi,

(Kalfat Güldürcek, Bügdüz, Bastak Barajları Sulamaları.)

4 — Kızılırmak Baraj Sulaması,

5 — Tımarlı Regülâtörü Sulaması,

6 — Akhasan Barajı Sulaması,

7 — Hacılar Barajı Sulaması,

8 — Beyköy Barajı Sulaması.

Bu projelerden 1, 2, 3, 4, 5 No.lu olanlar Kızılırmak havzasına 6, 7, 8 No.lu olanlarda Batı Karadeniz havzasına girmektedir.

Kızılırmak havzasında bulunan 1 ve 2 No.lu projeler Acıçay; 3 ve 4 No.lu projeler Devres ve 5 No.lu proje de Aşağı Kızılırmak projesi içerisinde düşünülmüştür. Batı Karadeniz havzasındaki 6, 7, 8 No.lu Projeler Gerede Propesi içerisinde yer almaktadır.

Bütün bu projelerin müşterek gayesi sulamadır. 8 No.lu Beyköy Barajının sulamadan gayri hidroelektrik gayesi de vardır.

Yukarıda zikredilen 8 adet büyük projeden 1, 2, 3, 5 ve 6 No.lu projeler uzun vadeli plânlama programına girmiştir. 1 ve 6 No.lu projelerin plânlama çalışmaları DSİ Genel Müdürlüğünce ileriki yıllarda tekrar ele alınmak üzere durdurulmuştur.

2 No.lu Tatlıçay - Korgun Barajı Su-

laması, Plânlama kademesinde incelenmiş fakat Rantabl bulunamamıştır. Rantabiliteyi düşünen baraj rezervuarı içinde kalacak köy ve arazilerin istimlak tutarının fazla olmasındandır.

Mütebaki 3 ve 5 No.lu Projenin done çalışmaları devam etmekte olup, Plânlamaları 1973 sonlarında bitirilecektir.

Programlarda yer alan işlerin diğer özellikleri, faaliyet sırasına göre aşağıda sıra ile arz edilmiştir.

A — BÜYÜK SU İŞLERİ :

Plânlama Etüdüleri

1 — Korgun - Tatlıcağ Projesi :

Sulama sahası	: 851 Ha. (net)
Proje yatırım bedeli	: 47.905.000.—TL.
Proje faydası	: 1.413.000.—TL.
Proje rantabilitesi	: 0,50
Biteceği yıl	: 1970'de bitti

2 — Tımarlı Regülâtör Sulaması

Sulama sahası	: 6410 Ha. (net)
Proje yatırım bedeli	: 47.000.000.—TL.
Proje faydası	: 9.030.000.—TL.
Proje rantabilitesi	: 2,67
Biteceği yıl	: 1973 sonunda

3 — Yukarı Devreş Projesi

a) — Kalfas Barajı Sulaması

Sulama sahası	: 1900 Ha. (net)
Proje yatırım bedeli	: 17.665.000.—TL.
Proje faydası	: 4.016.000.—TL.
Proje rantabilitesi	: 3,50
Biteceği yıl	: 1973 sonu

b) — Güldürcek Barajı Sulaması

Sulama sahası	: 2300 Ha. (net)
Proje yatırım bedeli	: 26.971.000.—TL.
Proje faydası	: 4.560.000.—TL.
Proje rantabilitesi	: 2,61
Biteceği yıl	: 1973 sonu

c) — Bügdüz Barajı Sulaması

Sulama sahası	: 800 Ha. (net)
Proje yatırım bedeli	: 8.116.000.—TL.
Proje faydası	: 1.703.000.—TL.
Proje rantabilitesi	: 3,23
Biteceği yıl	: 1973

d) — Bastak Barajı Sulaması

Sulama sahası	: 1000 Ha. (net)
Proje yatırım bedeli	: 11.041.000.—TL.
Proje faydası	: 2.187.000.—TL.
Proje rantabilitesi	: 3,05
Biteceği yıl	: 1973 sonu

T.M. Ofisi silosu

B — KÜÇÜK SU İŞLERİ :

Müteferrik su işleri olarak Çankırı İli sınırları içerisinde yapılmış, 1972 ve sonraki yıllar icraat programında yapılacak olan işler ekli Çankırı I ve Çankırı II tablolarında verilmiştir.

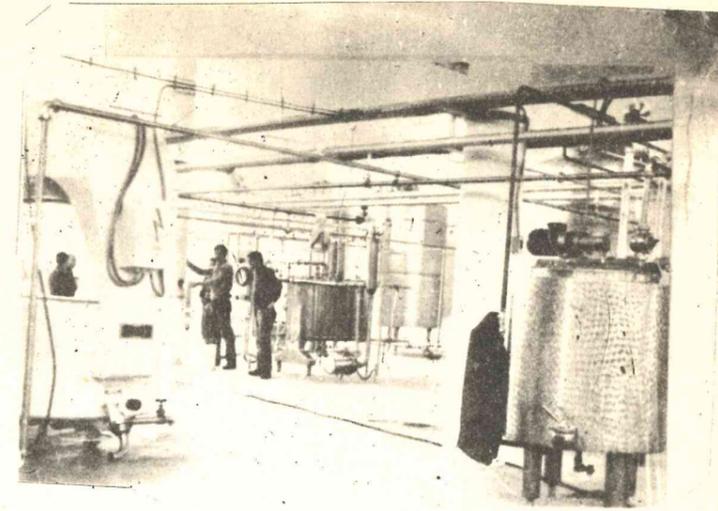
C — YERALTI SUYU FAALİYETLEİ :

Çankırı Vilâyeti dahilinde 1972 yılına kadar yapılan etüd ve sondaj çalışmaları,

1 — Çerkeş - Atkaracalar - Kurşunlu havzasının 1/1000000 hidrojeolojik etüdü yapılmış buna müstenit açılan (3) adet araştırma sondajından 2'sinden su alınmış (Atkaracalar 10 Lt/sn, Çatkise 5.1 Lt/sn) ancak sulama yönünden bir değer taşımadığı için kooperatif kurdurulmamıştır.

2 — Şabanözü - Orta ovası 1/100.000 hidrojeolojik etüdü yapılmış buna müstenit açılan 3 sondajdan 2'sinden su alınmış (Baskat - Yaylakent 6 Lt/sn. Kınık 24 Lt/sn.) rezerv raporunun hazırlanmasından sonra Kınık civarında kooperatif kurulması plânlanabilecektir.

3 — Kızılırmak Vadisi ise jipsli tuzlu seriler çok kalın olup, bozuk kaliteli su ihtiva etmektedir. Esasen arazi tasnifinde sulanamaz saha olarak tesbit edilmiş islah için Tımarlı'da çalışmalar devam etmektedir.

Süt fabrikası icten görünüşü

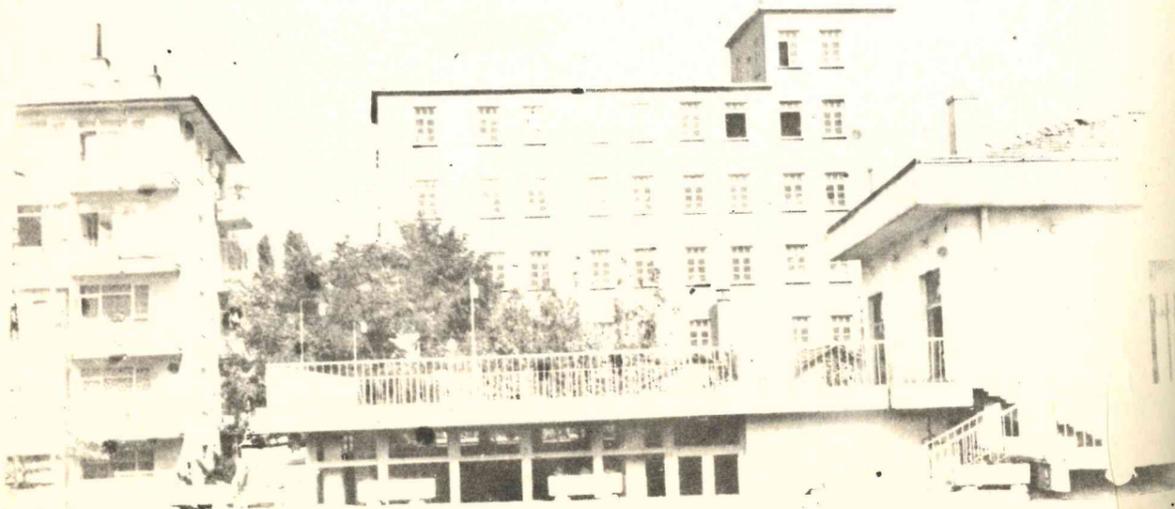

Köyde hasat

ÇANKIRI İLİ DAHİLİNDE AÇILMIŞ SONDAJLAR

		Su veren fon	
		Devres - Akçay	
		1 — 5 Çakıl	
	İçme	Der	: 64 m.
E — 16/2676	Orta kazası	St. şev.	: 1 m.
		Dn. şev.	: 2 m.
		Q	: 10 Lt/sn.
	İş. Arş.	Der	: 63 . 0—33 m. Kapalı
10718	Eldivan	St	: 2,06 m.
		Dn	: 13,71 m. Kum - Çaçıl
		Q	: 6 Lt/sn.
	İş. Arş.	Der	: 130,70 m.
E — 18/12865 (A)	Çerkeş	St	: 9,30 İnce marn
		Dn	: Bulunamadı Bantlı gre
	İş. Arş.	Der	: 41 m.
E — 18/12865 (B)	Çerkeş	St	: 1,20 m.
		Dn	:
		Q	: Verimsiz
	Arş.	Der	: 90 m.
E — 8/12866 (A)	Atkaracalar	St	: 4,79 m Kongloma
		Dn	: 26,90 m. 71,85 m.
		Q	: 10 Lt/sn.

Arş.	Der	: 10 m.
E — 18/12866 (B) Atkaracalar	St	: 1,38 m.
	Dn	:
	O	: Verimsiz
Arş.	Der	: 112 m.
E — 18/12867 (A) Çatkese	St	: +0,35 m. Kum - Çakıl
	Dn	: 24,80 m.
	QP	: 5,1 »
	QA	: 0,7 Lt/sn.
Arş.	Der	: 11,50 m.
E — 18/12867 (B) Çatkese	St	: 1,21 m.
	Dn	: 6,38 m. Kum - Çakıl
	O	: 1,9 Lt/sn.
	Der	: 145 m.
E — 18/14592 Şabanözü - Kınık	St	: +1,12 m.
	Dn	: 17,47 m. Çakıl
	QA	: 0,3 Lt/sn.
	QP	: 24 Lt/sn.
	Der	: 263 m.
E — 18/14593 Orta	St	: 3,30 m.
	Dn	: Aglomara
	O	: 0,5 Lt/sn.
	Der	: 235 m.
E — 18/14895 Orta - Bastak (Yaylakent)	St	: +5,73 m.
	Dn	: 14,88 m. Aglomara
	QA	: 1,2 Lt sn.
	QP	: 6 Lt/sn.

Un fabrikası

ÇANKIRI TOPRAKSU EKİP BAŞ
MÜHENDİSLİĞİNİN 1967 SENESİNDE
BÜYÜK SÜLAMA TESİSLERİNİ
GÖSTERİR CETVEL

I — KÜÇÜK PROJE

Sıra No:	Yeri	Mahiyeti	Keşif Bedeli TL.
1967			
1	Çankırı - Kurşunlu - Sumucak	İstinad duvarı, harçlı pere	127.946.00
2	Çankırı - Yapraklı - Kullar	Büzlü galeri	83.172.00
3	Çankırı - Merkez - Dedekoy	Büzlü galeri	106.666.40
4	Çankırı - Şabanözü - Merkez	Beton kaplama kanal ve keson	316.923.31
5	Çankırı - Kurşunlu - Çardak	Beton kaplama kanal	265.200.00
6	Çankırı - Ilgaz - Kale - Musa - Onaç ve Merkez köyleri	Akedük ve sel geçidi	128.085.03
7	Çankırı - Orta - Büğren	Kaptaj ve isale kanalı	56.598.00
8	Çankırı - Merkez - İkiçam	Bent ve kanal	106.294.69
9	Çankırı - Çerkeş - Kadiözü	Priz ve beton kaplama kanal	74.882.61
1968			
1	Çankırı - Kurşunlu - Kızılda	Kârjir kanal	147.101.64
2	Çankırı - Merkez Konak	Akedük	82.122.08
3	Çankırı - Eldivan - Akçalı	Bent ve kanal	141.943.17
4	Çankırı - Ilgaz - Sağırlar	Akedük	45.842.07
5	Çankırı - Kurşunlu - Sumucak ve Yazören	Kârjir kanal ve isale kanalı	54.598.66
6	Çankırı - Çerkeş - Merkez - Bahçeleri	İstinad duvarı	39.465.19
7	Çankırı - Şabanözü - Merkez ve Orta Kayılar	Bent anroşmanı beton kanal	52.138.66
8	Çankırı - Yapraklı - Buğay - Ilgaz Onaç ve Merkez Dedekoy	Büz kanal ve isale kanalı	36.403.17
1969			
1	Çankırı - Merkez - Çivi ve Ilgaz Kırışlar	Akedük	40.613.41
2	Çankırı - Yapraklı - Karacaozü	Büzlü galeri ve beton kanal	89.977.45
3	Çankırı - Merkez - Alanpınar	Beton kanal ve akedük	65.016.07
1970			
1	Çankırı - Ilgaz - Yukarıdere ve Ilgaz Kale - Musa - Onaç köyleri	Sel geçidi ve beton kaplama kanal	168.503.00
2	Merkez - Karallı	Büzlü galeri	40.000.00
3	Şabanözü - Kamış	Gölet bakım ve onarım	4.052.81
1971			
1	Çankırı - Kurşunlu - Atkaracalar ve Ulupınar köyü	İsale kanalı ve beton kanal	165.598.45
2	Çankırı - Eskipazar - Büyükyaylalar ve Çerkeş - Bayındır	Akedük, Menfez ve kanal	137.461.69
3	Çankırı - Merkez - Akçavakıf ve Eldivan - Saray köyü	Trol bent, kaptaj ve kanal	178.953.66
4	Çankırı - Ilgaz - Yalaycık ve Kurşunlu - Çukurca	Akedük, Beton kaplama kanal	80.372.48
II — ÇİFTÇİ KATKILI PROJELER			
1971			
1	Çankırı - Merkez - Dikenli	Akedük ve kanal	32.172.00
2	Çankırı - Ilgaz - Ödemiş	Akedük ve kanal	15.932.00
3	Çankırı - Kurşunlu - Belenli	Kanal	39.830.00
4	Çankırı - Merkez - Paşaköy	Havuz ve kanal	40.293.00
III — KOOPERATİF — 1967			
1	Çankırı - Eldivan - Gölbağçe	Havuz ve beton kaplama kanal	54.294.00
2	Çankırı - Yapraklı - Merkez	Büzlü galeri ve beton kanal	70.697.00

1968
1 — Çankırı - Ovacık - Ganibeyler
1969
1 — Çankırı - Eldivan - Karadere
1971
1 — Çankırı - Yapraklı - Buğay

b) Gübre Durumu :

İlin belirli arazi kesimlerinde yapılan bahçe ve tarla ziraatlerinde, çoğunlukla hayvansal gübre kullanılmaktadır. Sun'i gübre çeşitleri şimdilik bölgede yaygın bir şekilde kullanılmamaktadır. Sulama olanakları ve ziraat çeşitlerinde meydana gelecek değişikliklerin halkta bu ihtiyacı doğuracağı açıktır.

c) Tarımsal Alet ve Makina Durumu:

İlimizde tarım hali hazırda ilkel alet ve makinelerle yapılmaktadır. İl arazi yapısının çok engebeli ve taşlık oluşu mekanik tarıma geçiş bir derecede zorlaştırmaktadır. İlde halihazırda 800 civarında traktör mevcuttur. Ortalama 1450 dönüm araziye bir traktör düşmektedir. Bu da göstermektedir ki, ziraatte kullanılan makine sayısı oldukça azdır. Bölgenin büyük bir kesiminde yapılan tahıl ziraatinde kara saban kullanılmaktadır. Diğer tarımsal araç ve gereçlerde bu görünüm içindeki.

d) Zirai Mücadele Durumu :

İlimizde 1966 yılında kurulan Zirai Mücadele ve Karantina Müdürlüğü'nün bu güne kadar devam edegelen çalışmalarının ve mücadele sahalarının başlıcaları aşağıya çıkarılmıştır.

A — GENEL ZARARLAR :

1 — Tarla Faresi Mücadelesi : Çankırı'da hububat ekili sahalarda zarar yapan tarla faresine karşı zehirli yem ile yapılan bu mücadelede 62.700 dekar fareli saha ilâçlanmıştır.

2 — Muzır Hayvan Mücadelesi : Zirai ürünlere arız olan başta domuz, ayı, tavşan gibi muzır hayvanların itlafı için mücadelede 400 domuz ile 725 çeşitli muzır hayvan öldürülmüştür.

3 — Dana Burnu Mücadelesi : Çeşitli sebze sahalarında toprak altı zararlısı olan dana burnu ile halk mücadelesi olarak 4600 dekar sahada uygulama yapılmıştır.

B — TARLA BİTKİLERİ ZARARLI VE HASTALIKLARI :

1 — Kımıl Mücadelesi : Hububat saha-

Pompaj ve yarın büz kanal	107.07100
Trol bent ve beton kanal	142.518.87
Büzlü galeri	109.950.14

28

larında devlet yardım mücadelesi şeklinde 970 dekar sahada uygulanmıştır.

2 — Bambul Mücadelesi : Hububatın süt olum devresinde taneleri emerek zarar yapan haşereye karşı devlet yardım mücadelesi olarak 130 dekar sahada ilâç mücadele uygulanmıştır.

3 — Sürmeye Karşı Tohum İlâçlaması : Hububatta bir tohum hastalığı olan sürmeye karşı selektör, triyör, tohum ilâçlama bidonları vs. gibi devlet imkânları ile çiftçinin tohumlukları devletçe 9.000 ton, halkça ise 5.000 ton olarak ilâçlanmıştır.

4 — Çeltikde Yaprak Biti : Yetiştiricilerden gelen sürekli istek karşısında bitki özsuunu emerek zarar veren haşereye karşı halkça 1000 dekar sahada mücadele yapılmıştır.

C — MEYVE ZARARLI VE HASTALIKLARI :

1 — Kış Mücadelesi : Meyve ağaçlarına arız olarak verimden düşüren elma ağkurdu, larva paketleri, yaprak büken yumurta paketlerine, yaprak biti yumurtalarına, koşnillerin kışlık formlarına, kırmızı örümcek yumurta ve erginlerine karşı 10.000 adet ağaçta mücadele uygulanmıştır.

2 — Karaleke Mücadelesi : Meyve ağaçlarının zayıflamasına kalitenin düşmesine ve pazar kıymetini çok düşüren hastalığa karşı 450 adet meyve ağacında devlet yardım ve 90.100 adet meyve ağacında da halkça ilâçlama yapılmıştır.

3 — Elma ağkurdu ve yaprak büken mücadelesi : Meyve ağaçlarında yaprakları yemek suretiyle verimi önemli derecede düşüren, ağaçların kurummasına sebep olan zararlıya karşı 22.500 adet meyve ağacında devletçe, 131.500 adet meyve ağacında ise halkça ilâçlama yapılmıştır.

4 — Elma içkurdu mücadelesi : Meyve ağaçlarının en önemli zararlılarından biri olan içkurdu ile 209.000 adet ağaç-

b) Çeltikçe darıcan mücadelesi : Önemli gıda maddelerinden olan çeltikte verim azalması yapan darıcan otunu imhâ için 12 dekar devletçe 1700 dekar çeltik tarlası halkça ilâçlanmıştır.

G — AMBAR ZARARLILARI FAALİYETLERİ :

Önemlilik arzeden istihlak ve satışı bakımından muayyen süre bekletilen ürünlere arız olan haşere ve hastalıklara karşı tarladan başlamak üzere mücadele yapılmış halkça 12 ambar dezenfekte edilmiş ve 150 ton hububat, bakliyat koruyucu olarak ilâçlanmıştır.

H — Zirai Mücadele ve Karantina Müdürlüğü'nün 1973 yılında yaptığı Karantina çalışmaları ise anahatları ile aşağıda belirlenmiştir.

Bu meyanda yapılan çalışmalarımız iki grupta toplanmıştır.

1 — DIŞ KARANTİNA :

Bölge Başkanlığımızca alınan kararlar gereğince yurdumuza giriş kapılarından Esenboğa Hava Alanı yoluyla girebilecek tehlikeli hastalık ve zararlıları taşıyabilecek maddeler kontrol edilmiştir.

2 — İÇ KARANTİNA :

Yurdumuzun belirli bir yerinde bulunan hastalık veya zararlıların temiz yerlere bulaşmaması için yaptığımız çalışmaları kapsamaktadır.

İlimizde bulunan Çankırı Merkez Orman Fidanlığı ile Çerkes Orman Fidanlığında çöğür ve fidanlar vejetasyon devresi boyunca ve söküm devresinde kontrol edilmiştir.

Satış amacıyla bölgemize gelen fidanlar, iç karantinaya bağlı hastalık ve zararlılar yönünden pazar fidan satış yerleri ve taşıt araçlarında kontrol edilmiştir.

H — EĞİTİM ÇALIŞMALARI :

Gelişmekte olan ülkelerin en büyük sorunu tarımsal ürünleri arttırılmasıdır. Bunun içinde araştırmalar temel amaçtır. Fakat araştırmaların neticelerinin uygulamaya konması da en aşağı araştırma kadar gereklidir. Tarımsal üretimin arttırılması birçok etkenlere bağlı olmakla beraber bunların şüphesiz en mühimi bu ürünlere arız olan hastalık ve zararlılarla kimyasal ve biyolojik savaştır.

Çiftçimizin eğitimi devlet yardım, öğretim ve halk mücadelelerinin başlangıçtan son aşamasına kadar olan sürede yapılan toplantı, konferans, demonstrasyonlar, tarla günleri, göz ve kulağa hitap eden araçlarla öğretici nitelikte film ve slâyt

halkça tekerrürlü olarak ilâçlanmıştır.

5 — Yaprak Biti Mücadelesi : Meyve ağaçlarında meyve özsuunu emerek ağaçların zayıflamasına ve verimden düşmelerine sebep olan haşerelere karşı 20.020 adet meyve ağacı devletçe, 119.400 adet meyve ağacı halkça ilâçlanmıştır.

6 — Altın Kelebek Mücadelesi : Meyve ağaçlarının önemli zararlılarından olan yaprak yiyici ve yazın altında oturlan ağaçtan tırtıl insanın çıplak yerine düşünce kaşıntı, allerjik durumu yaratan haşereye karşı kışlık formları ile 7.500 adet ağaçta mekanik mücadele yapılmıştır.

7 — Kloroz Mücadelesi : Sarılık hastalığına karşı 115 adet ağaçta devletçe 400 adet ağaçta halkça ilâçlama yapılmıştır.

E — SEBZE ZARARLI VE HASTALIKLARI:

1 — Baklagil Tohum Böceği Mücadelesi. Tarladan başlayıp mercimek, fasulya, bakla gibi sebzelerde ambarlarda da zarar yapan böceğe karşı İlimizde 1164 dekar sahada devletçe ilâçlama yapılmıştır.

2 — Sebzelerde Püseron, Kırmızı Örümcek, Thrips Mücadelesi : Sebzelerin önemli zararlısı olan bu haşerelerle kombine mücadele olarak 1825 dekar sahada halkça ilâçlama yapılmıştır.

3 — Soğan Mildiyöcü Mücadelesi : Soğanlarda kaliteyi bozan, verimi azaltan ambarlarda dayanma müddetini önemli derecede azaltan mantar hastalığına karşı 45 dekarlık sahada halkça ilâçlama yapılmıştır.

4 — Hıyar Köşeli Yaprak Lekesi : Mücadelesi : Hastalık çiçek ve meyve dökümü yapması dolayısıyla ilâçlaması önemlidir. Devletçe 250 Kg. tohum ve 1260 dekar sahada tohum ilâçlaması gerçekleştirilmiştir.

5 — Sebze ve Bostanlarda Külleme Mücadelesi : Halkça 2900 dekar sahada ilâçlama yapılmıştır.

6 — Nohut Antraknozu Mücadelesi : Nohutların önemli mantarsal hastalığı olan antraknozla 1400 Kg. tohum ve 140 dekar saha devletçe, 700 Kg. tohum ve 70 dekar saha halkça ilâçlanmıştır.

F — YABANCI OT VE PARAZİTER BİTKİLER :

1 — Yabancı Ot Mücadelesi :

a) Hububat tarlalarında sarı ot, peygamber çiçeği, pıtrak, yabancı fiğ, gelincik, yabancı hardal, köy göçüren gibi yabancı otlara karşı 11.100 dekar sahadada devletçe, 10.643 dekar sahada halkça ilâçlama yapılmıştır.

gösterileri, çeşitli zirai mücadele konularında hazırlanan çiftçi mektupları ile olmuştur.

Ayrıca Bölge Başkanlığımızca yayınlamakta olan aylık dergi çiftçimize iletilmektedir.

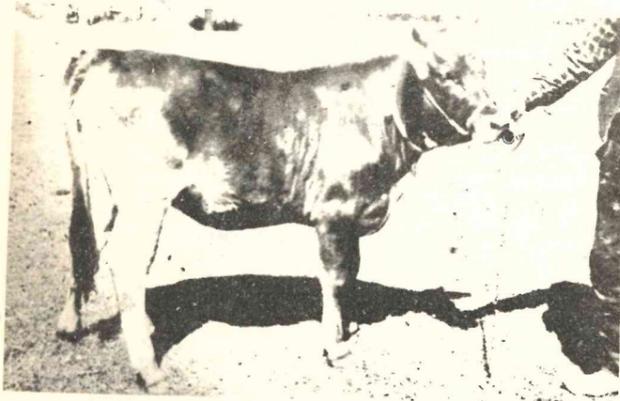
Bu meyanda 1973 yılında 1 adet demostasyon 81 toplanan konifer (5.175) işbirliği 16 yerleşim yerinde 1.570 işbirliği ile film, slayt gösterilmiş 1602 adet çiftçi mektubu 2.000 adet afiş dağıtılmış. Mücadelenin başlangıcı bölgenin mntıklarında çıkışına göre hopörler vasıtası ile yetiştiriciye duyurulmuştur.

E — İl Tarımsal Kuruluşlar :

II — HAYVANCILIK :

Merkezin azlığı ve yem teminindeki güçlük ilimizde hayvancılığın gelişmesine engel olmuştur. Her ne kadar İl toplam gelirinin % 22 si bu alandan sağlanıyorsa da oranın yüksekliği hayvancılığın ilerlemiş bulunmasından değil, kaynaklarının bolluğunun sonucudur.

1970 yılı itibarıyla ilimizin hayvan varlığı şöyledir.

Hayvancılık yem sun'i tohumlama

Hayvan Cinsi	Sayısı	Tahmini toplam değeri (TL)
KOYLUN	420.215	111.776.500
KEÇİ (Tiftik)	274.320	72.968.600
SIGIR	178.250	136.333.350
MANDA	28.880	33.745.300
AT	18.420	13.815.000
KATIR	14.585	24.794.500
MERKEP	38.885	13.606.250
TAVUK	145.500	2.182.500
ARI KOVANI	27.300	

Tablodaki sayıların büyük bir kısmı gelir için değil ailevi ihtiyaçları karşılamak veya iş hayvanı olarak kullanılmak için beslendiğinden, İl ekonomisine büyük katkısı olduğu söylenemez.

İlimizde su ürünleri üretimi yoktur.

Hayvancılıktan elde edilen ürünler :

ÜRÜNÜN ADI

BİR YILLIK TOPLAM DEĞERİ (TL)

Süt	132.804.731
Yumurta	9.093.750
Et	1.002.816
Tiftik	6.995.160
Yapağı	6.303.220
Deri	1.623.682
Bağırsak	83.600
Boynuz	9.994
TOPLAM :	132.804.731

Hayvancılığın geliştirilmesi için yapılan çalışmalar :

İlimiz için iş gücü, et ve süt yönünden en elverişli sığır ırkı montofondur. Bu ırkın yaygınlaştırılması için halen Merkez, Yapraklı, Çerkeş ve Ilgaz ilçelerinde motorlu seyyar ekipler, Kurkunlu, Orta ve Şabanözü ilçelerinde de sabit istasyonlarda sun'i tohumlama yapılmakta olup, yılda ortalama 4500-5000 baş hayvan tohumlanmaktadır. Motorlu ekip sayısının 7 ye çıkarılması için çalışılmaktadır. Koyunculüğün en yaygın olduğu Çerkeş, Kurşunlu ve Orta ilçelerinde, özellikle yetiştirilen koyun ırkı ak Karamandır. Yapağı üretimi sağlamak amacıyla matuf bu üretimin, merinos melezlemesi şeklinde tecellisi için aşılama istasyonlarının kurulması gerekmektedir. Halen böyle bir kuruluş yoktur.

Tiftik keçisi neslinin ıslahı için çalışmalar varsada, yetersiz durumdadır. Merkez ilçede 250 başlık modern bir tiftik deposunda, ayrıca 30 kadar köyde de 176 teke ile aşılama faaliyeti gösterilmektedir. Yılda 500 tiftik keçisi aşılanmaktadır.

At ve Katır nesillerin ıslahı işide, eldeki tesislerin yetersizliği nedeni ile istenilen ölçüde değildir. Damızlık aygırı sayısının azlığı sebebiyle de yılda ortalama 500-550 kısrağın aşılanabilmektedir.

Tavukçuluk ve arıcılık gibi ekonomisine büyük bir katkıda bulunacak bu iki ürün türünün, geliştirilmesi yolunda ciddi bir teşebbüs yoktur. Köy ve kasabalarımızda geleneksel biçimde üretilenler ise aile içersinde tüketilmekte pek az bir kısmı dışarıya satılmaktadır.

III — ORMANCILIK :

A — İl'in orman bakımından gelen nüfü :

Çankırı ormanları Karadeniz iklim kuşağından, Orta Anadolu iklim kuşağına geçiş şeridi üzerinde yer almakta olup, kuzeyden güneye doğru inildikçe azalmaktadır. Bundan 2-3 yüzyıl öncesine kadar, İl arazisinin (Tuz mntıkları hariç) hemen tamamının ormanlarla kaplı olduğu bilinmekte ise de, elverişsiz iklim şartları, orman yangınları, düzensiz kesimler ve otlatma gibi sebeplerle bunların büyük bir kısmı yok olmuş ya da verimsiz hale gelmiştir.

Halen mevcut ormanlar il toplam ara-

zisinin % 25,4 ünü teşkil etmekte olup, bu Türkiye genel ortalamasının % 7,4 olduğu gibi varılmak istenen % 23 lük hedefin üzerinde gözükten bir orandır. Ancak, genel olarak orman arazisinin bu kadar büyük görünmesine karşılık ürün verebilecek nitelikteki orman miktarı, İl yüz ölçümünün sadece % 15 idir.

209.804 hektar gözükten il ormanlarının 73.526 hektarı orman ürünleri bakımından hiç bir değer taşımayan çalılık ve fundalıklardan ibarettir. İlimiz orman işletmelerinin amenajman plânlarına göre niteliklerini gösterir cetvel aşağıya çıkarılmıştır. (Rakamlar hektar olarak alınmıştır).

İŞLETMENİN ADI	KORU		BALTALIK		TOPLAM
	Normal	Bozuk	Normal	Bozuk	
Merkez İlçe	3.258	18.859	—	23.931	46.048
Çerkeş	12.134	16.312	900	9.466	39.442
Eskipazar	10.621	3.819	—	2.094	16.534
Ilgaz	23.251	—	6.000	—	34.254
TOPLAM :	54.880	38.990	6.900	35.491	136.278

Ormanların ağaç serveti bakımından dağılışı

İŞLETMENİN ADI	ÇAM		GÖKNAR		KAYIN		DİĞER		TOPLAM
	m.3	m.3	m.3	m.3	m.3	m.3	m.3		
Çankırı merkez	1.493.321	102.081	—	—	—	—	—	1.595.402	
Çerkeş	1.327.152	296.712	—	—	—	—	—	1.623.864	
Eskipazar	1.814.212	821.589	223.878	—	—	—	—	2.862.687	
Ilgaz	1.745.047	1.628.957	—	—	—	—	—	2.374.004	
TOPLAM	6.379.732	1.849.339	223.878	—	—	—	—	8.452.957	

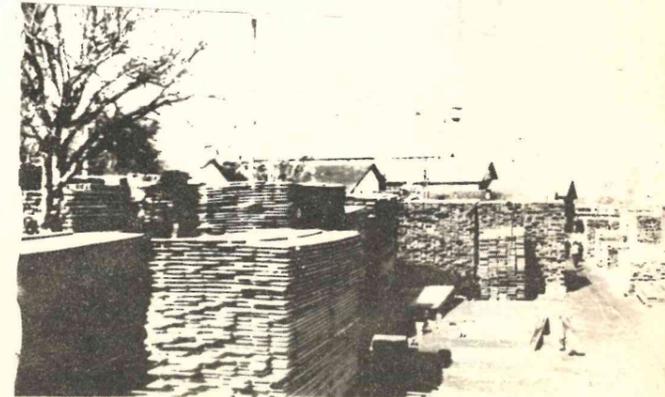
Bu tablonun tetkikinden anlaşılacağı üzere ormanlarımızın : % 76 Çam, % 22 Göknar, % 1,5 Kayın ve % 0,5 diğer ağaçlardır.

Ormansız sahalarımız :

Çankırı Merkez İlçesi : 172.979 Ha.
Çerkeş : 112.530 Ha.dır.

B — Orman Köyleri :

İlimiz orman köyleri ve bunların orman bölgelerine göre dağılım çizelgesi aşağıda gösterilmiştir.

Dv. Orman Kereste fabrikasının

İşletme Adı	Çam			Gökkuş			Kayın			Toplam		
	Dikili Gövde	Yapacak m3	Yakacak ster	Dikili Gövde	Yapacak m3	Yakacak ster	Dikili Gövde	Yapacak m3	Yakacak ster	Dikili Gövde	Yapacak m3	Yakacak ster
Cankırı	13874	6300	14700	510	300	—	—	—	—	14384	6600	14700
Çerkeş	24776	31000	27000	5266	4900	4000	—	—	—	30042	35900	31300
Sabanozü	21267	11493	22400	8601	4256	6500	626	250	250	30494	15999	29150
İlgaz	32125	16883	12000	6602	4117	—	—	—	—	38727	21000	15693
Toplam :	92042	65676	76400	20979	13573	14393	626	250	250	113647	79499	91043

1972 Yılı Üretim Tablosu

Bölgesi :	Ormanıcı Köy	Orman Bitişiği Köy	Orman 10 km köy :
Merkez Eldivan	—	17	29
Bölgesi	—	—	—
Yapraklı - Sarıkaya	16	14	15
Bölgesi	—	—	—
Sabanozü - Orta	1	22	22
Bölgesi	—	—	—
İlgaz Bölgesi	31	14	30
Bölgesi	—	—	—
Kurşunlu Bölgesi	17	17	18
Bölgesi	—	—	—
Çerkeş Bölgesi	37	19	47
Bölgesi	—	—	—
TOPLAM :	102	103	161

C — Üretim, İmar, Yol, Depo ve Köylü Haklarına Ait İşler :

a — Ormanların verim ve üretim gücü: İlimiz ormanlarında temin edilen ke-
reste ve yakacak cinsi ürünlerinin 1972
yılı için plânlanan durumu aşağıdaki tab-
loda gösterilmiştir.

Tabloda görüldüğü üzere ilimiz or-
manlarında 1972 yılı içerisinde 27 - 28 mil-
yon TL. değerinde 79499 m3 yapacak ve
2.700.000 TL. değerinde 91.000 ster yaka-
cak ürünü elde edilmesi plânlanmıştır. Bu
duruma göre Orman İşletmelerinin 1972
yılı gayri safi geliri 30 milyon TL. civarın-
da olacaktır.

1971 yılı içinde ise (Eskipazar İşletme-
si hariç) İlimizin orman ürünlerinden sağ-
ladığı gayri safi kazanç 16.114.304 TL. ol-
muş, çeşitli hizmetler ve ücretler için bu-
nun 11.237 TL.si harcanmıştır. Böylece
1971 yılında temin edilen net gelir 4.877.
109 TL. olmuştur.

b) Köylüye verilen kişisel ve müşte-
rek yapacak ve yakacak :

Bölgesi :	Yapacak	Yakacak :
Merkez Bölgesi	3000 m3	8000 ster
Çerkeş Bölgesi	2000 m3	2000 ster
İlgaz Bölgesi	4000 m3	46000 ster
TOPLAM :	9000 m3	56000 ster

c) Orman imâr-islâh ve bakım çalış-
maları (yıllık) :

İl ormanlarında 1972 yılı içinde toplam
olarak imar-islâh ve bakım çalışmalarına
alınan toplam arazi tutarı 1490 hektardır.
Bu çalışmalar her yıl devamlılık göstermek-
tedir.

d) Orman Yolları :

Bölgesi :	Mevcut Yollar	Yapılacak Yollar
	km	km
Merkez Bölgesi	134 km	118 km
Çerkeş Bölgesi	223 km	227 km
İlgaz Bölgesi	280 km	156 km
TOPLAM	637	501 km

Bölgesi	İstihsal	Nakliyat	İmâr-İslâh	Diğer İşler
	TL.	TL.	TL.	TL.
Merkez	22.738	238.010	24.522	682.710
Çerkeş	388.000	910.000	40.000	350.000
İlgaz	1.500.000	1.000.000	150.000	800.000
TOPLAM :	1.910.738	2.149.010	214.522	1.832.710

Genel toplam olarak köylüye sağla-
nan nakdi gelirler: 6.106 TL. dir.
D — Ağaçlandırma, toprak munafazası,
mera islahı, mesire yerleri, muhafaza or-
manları, işçi eğitim kampları, avcılık ve milli
park işleri.

e) Her yıl olanaklar ölçüsünde plân-
lanmış olan yol yapımları sürdürülmektedir.
f) Ormandan köylüye sağlanan nak-
di menfaatler :

manları, işçi eğitim kampları, avcılık ve milli
park işleri.

a) Ağaçlandırılan saha :

Proje nevi : Orman içi ağaçlandırma

Dikilen fidan türleri : Kara çam, sarı
çam, sedir, meşe.

İl çapında ağaçlandırılan saha :
10.277 hektar

Dikilen fidan adedi : 43.189.377 adet

Yukarıda açıklanan çalışmalarda ayrı
olarak, Eldivan dağında 1963 yılından bu
yana sürdürülen ağaçlandırma orman ye-
nileme çalışmaları sonunda 4617 hektar
sahaya 28 milyon fidan dikilmiştir. Ayrıca
Köse tarla mevkiinde tesis edilen geçici
fidanlık içinde 800.000 adet topraksız,
40.000 adet tüplü ibrelü fidan yetiştirilmiş-
tir.

b) Ağaçlandırma programı :

İlimizdeki Orman İşletme Müdürlükle-
rinin yıllık ağaçlandırma programlarına gö-
re ortalama olarak 400 - 500 hektar ağaç-
landırma çalışmaları yapılmaktadır.

c) Toprak Muhafaza Çalışmaları :

Orman Toprak Muhafaza ve Mer'a Is-
lahı Ta'biyat Grup Müdürlüğü, İl merkezi
ve civarını taşkından korumak, ormanlık
alanlarda toprak muhafazası tedbiri al-
mak, orman içi mer'aların islahını gerçek-
leştirmek maksadıyla 22.12.1958 tarihinde
kurulmuş ve aynı yıl faaliyete geçmiştir.

Bu güne kadar 24 proje sahasında
8.357.000 metre teras inşaatı ile 6.140 hek-
tar yamaç arazide erozyon kontrol altına
alınmış 6.280 adet çeşitli tipte dere bağı
inşaatı ile aynı sahalardaki oyuntu eroz-
yonu önlenmiştir.

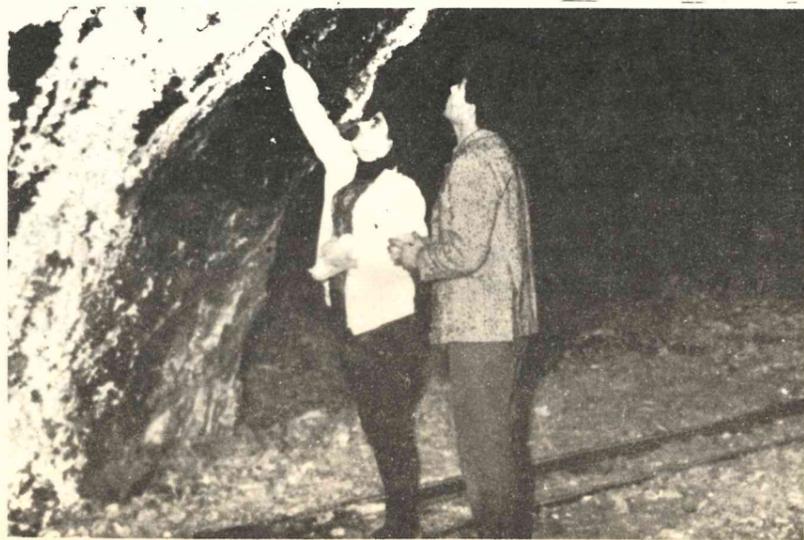
Erozyon kontrolü yapılan sahalara
10.373.000 adet ibrelü fidan dikilmiş 64.388
kg. tohum ekimi yapılmıştır. Bu çalışma-
lar için 6.400.000 TL. lik yatırım harcamâ-
sı yapılmıştır. Ayrıca 10 adet orman içi
mer'anın yol, su, barınak gibi alt yapı hiz-

metleriyle birlikte islahı tamamlanmış olup
bu maksatla 600.000 TL. yatırım yapılmış-
tır.

1958 - 1973 yılları arasında projelere
göre yapılan çalışmaları ve harcanan yatırı-
m miktarlarını gösterir çizelge aşağıya
çkarılmıştır.

ÇANKIRI TOPRAK MUHAFAZA VE MER'A
ISLAHI TATBİKAT GRU P MÜDÜRLÜĞÜ
1958 - 1973 YILLARI PROJELERE GÖRE
ÇALIŞMALARINI GÖSTERİR CETVELDİR

Projenin Adı	Toprak Muhafaza			Mer'a Islahı		Toplam Masraf	
	Genel Saha	Uygulama Ha.	Uygulanacak Ha.	Masraf TL.	Sahası Ha.		
Hastanedere	258	258	—	358829	14	21800	380 629
Yortandere	437	437	—	485419	—	—	485 419
Habeşin Öküzdamı Hacıoğlu	334	334	—	282925	33	54255	337 780
Sarıdere	90	90	—	86251	—	—	86 251
Kaleardı Zindendere	105	105	—	79324	—	—	79 324
Çankır civarı toplam	1224	1224	—	1292748	47	76655	1369 403
Han Eimalıdere	136	136	—	110028	—	—	110 028
Velicinli Kızındere	361	361	—	251289	98	43927	295 216
İkiçamdere	140	140	—	277171	—	—	377 171
Yağlıca dere	102	102	—	209575	—	—	209 575
Akdere Sakarçalı	1043	1043	—	698107	33	25770	698 107
Ulugulun Mitik	425	425	—	170684	—	—	170 684
Dikenli Kozdere	263	263	—	54943	—	—	54 943
Ali deresi	1065	—	1065	—	—	—	—
Saraydağ	1077	—	1077	—	—	—	—
Uludere	—	—	—	—	30	15578	15 578
Kocgun civarı toplam	4612	2470	2142	1871797	161	85275	1957 072
Handırı dere	9560	965	8595	1295188	—	—	1295 188
Eş deresi	310	520	2190	1289967	—	—	1289 967
Tatlıçay toplam	12406	5479	12927	5749700	—	—	5911 630
Yapraklı Havzası	1414	661	753	677204	—	—	677 204
Eldivandere	—	—	—	—	401	265313	265 313
Haliloğlu tarla	—	—	—	—	27	15526	15 528
Sakartepe	—	—	—	—	200	158009	158 009
TOPLAM				6426904	836	600780	7027 684

Tuz mağrası

Yılı	Erozyonu Kontrol tedbirli alan saha			Mer'a Islahı tedbirli Alanın Saha			Toplam Masraf TL.
	Tesis Kurulmuş Saha Hekt.	Erozyonu kontrol sahası Ha.	Teras uzunluğu 1000 m. 1000 Ad.	Dikilen fidan kg.	Ekilen tuhum kg.	Kuru Duvar Adet	
1958	—	—	—	—	—	—	—
1959	92	92	—	153	24	—	7151
1960	204	233	—	414	144	1300	151194
1961	238	238	—	560	369	2204	258754
1962	239	545	—	562	498	1894	462624
1963	423	713	—	433	291	775	463482
1964	633	152	—	600	317	48	494018
1965	520	1472	—	1140	621	36	602314
1966	400	339	—	504	579	—	643998
1967	335	235	—	22	577	23	527450
1968	321	321	—	901	1305	—	405686
1969	345	366	—	557	1300	—	448553
1970	255	255	—	766	1250	—	401712
1971	249	219	—	501	985	—	327400
1972	230	230	—	478	725	—	362000
1973	230	230	—	565	1388	—	419063
Toplamı	4634	6140	9357	10373	64388	628	6426904
							836
							6740
							600780
							7027684

ri yapılan çalışmalarla 1972 yılı sonuna
Yalnız merkez ilçede 1968 yılından be-
kadar 704 hektarlık sahada mer'a islahı
işleri gerçekleştirilmiş olup bu maksatla 671.
373 TL. lık yatırım yapılmıştır.

e) Mesire Yerleri :

Çankırı orman bölgelerinde doğal ola-
rak birçok mesire yerleri olabilecek nite-
likte sahalar bulunmasına rağmen bunla-
rın hiçbirisine turistik hizmet götürülme-
miştir. Bu yüzden bu güzel yerler kendi
hallerine terke iş iç turizme açılama-
mış ve çevreye tanıtılmamıştır. Örneğin,
Merkez Karatepe, Doğdu, Ilgaz Hacıhasan
dağı, Kadın çayırı, Derbent, Çerkes Seybe-
li, Işıkdığı, Orta Aydos dağları, Kurşunlu
Dumlupınar, İkikavak ormanları Eskipazar
orman denizi Eldivan Bülbül pınarı ve da-
ha birçok sayılabilir.

f) Muhafaza Ormanı :

İl hudutları içinde 2 cdet muhafaza or-
manı mevcuttur.

1 — Eldivan Muhafaza ormanı : Mer-
kez Orman Şefliği hudutları içinde 2645
hektarı orman, 900 hektarıda orman içi
mer'a ormandan açma tarla, kayalık erez-
yon sahası ve kumluktan ibaret olup top-
lam 3545 hektar alanındadır.

3 — Erikli ve Aşağıayva muhafaza or-
manı : Yapraklı ilçesine bağlı İkizören Bu-
cağının doğusunda ve Sarıkaya Orman
Bölge Şefliği hudutları içerisinde olup
6500 hektarı orman, 5900 hektarı da mer'a
tarla ve açıklıklar halindedir.

g) Av Üretme Yerleri :

İl'de av üretme yerleri yoktur.

h) Millî Parklar :

İl'de millî park yoktur.

Madenin Cinsi	Bulunduğu Yer	Mevkii :	Rezervi :	
Alçı taşı	Merkez	Hasakça, Kavra, İnanç,	Milyarlarca ton	
		Tuzlu, Boyalıca,		
Bentonit	Yapraklı	Yüklü, Yenice, Samiri,	Milyarlarca ton	
		Çiçek, Balıbdık,		
»	Çerkeş	Bayındır, Kilikdere	96.000 ton	
		Eldivan	H. Hacıbey	1,5 Milyon ton 300.000 tonu ekonomiktir.
Diyatomit	Çerkeş	Ilgaz	Kızılibrik	Görünür 200.000 Ton
		Kurşunlu	Beşpınar	Görünür 300.000
Kaya tuzu	Merkez	Akhasan	20 milyon ton	
		Orta	Bastak, Geyikli	10 milyon ton
		Merkezin 18 km doğusunda	Milyarlarca ton	

Ilgaz ilçesinin Kadınçayırı mevkiinde
100 işçiyi barındıracak kapasitede işçi eği-
tim kampı vardır.

E — İl Korulukları :

1970 yılında Merkez İlçe belediye hu-
dutlarının içinde ve İlin kuzeyine düşen
Karatekin tepesinde 62 hektarlık bir alan
İl koruluğu haline getirilmiştir.

İhrelî ve yapraklı ağaçlardan tesis olu-

nan bu korulukta Çankırı Fatifi-Karatekin'-
rin tübesi bulunmaktadır.

F — İl'deki Orman Kuruluşları :

1 — Çankırı Merkez :

a — Merkez Orman İşletme Müdür-
lüğü, 4 Orman Şefliği

b — Merkez Toprak Muhafaza ve
Mer'a İslahı İstikamet Grup Müdürlüğü

c — Orman Fidanlık Müdürlüğü

2 — Ilgaz :

a — Ilgaz Orman İşletme Müdürlü-
ğü, 5 Orman Bölge Şefliği

3 — Çerkeş :

a — Çerkeş Orman İşletme Müdürlü-
ğü, 5 Orman Bölge Şefliği

b — Çerkeş Orman Fidanlık Müdürlü-
ğü.

7 — Madenler :

İlimizin yeraltı servetleri bakımından
zengin bir bölgede bulunduğu bilinmekle
beraber, bu servetlerin miktarları ve eko-
nomik değerleri konusunda derinliğine bir
araştırmanın yapılmamış olması yüzünden
değerlendirilme çalışmaları yapılamamış-
tır.

Maden Teknik ve Arama Enstitüsünce
sathi olarak yapılan bazı etütlere göre
İl'imizde mevcut olduğu tesbit edilen baş-
lıca maden türleri aşağıya çıkarılmıştır.

Bunlardan başka olarak İl'in çeşitli böl-
gelerine dağılmış halde, bakır kömür,
krom, magnefit ve Asbest yatakları da
mevcut olmakla beraber rezerveleri ve eko-
nomik vasıfta olup olmadıkları hakkında
kesin bir bilgi elde etmek mümkün olma-
mıştır.

İlimiz diğer ekonomik alanlarda olduğu
gibi madencilik alanında da, gelir sağla-
yacak tesislerden yoksundur. Yukarıda
belirtilen madenlerden sadece Alçıtaşı,
Bentonit ve kayatuzu yatakları iptidai bir
şekilde işletilmektedir. İşletilen madenle-

rin ise bölgeye önemli bir katkısı yoktur.
Diğer madenler ise bâkir bir durumda
beklemektedir.

Gerek İl ve gerekse yurt ekonomisi
bakımından İl'in yeraltı servetlerinin sağ-
lam bir etüdü yapılarak maden haritala-
rının çıkarılması zaruridir.

8 — Ekonomi ile ilgili diğer konular :

A — İl'in kamu gelirlerine katkısı :

a) İl sınırları içindeki vergi ve diğer
gelirlerin son 5 yıllık tahakkuk, tahsil mik-
tarları ile tahsil oranı çizelgesi.

Yıllar	MALİYE			SABİKA		
	Tahakkuk Lira	Tahsilât Lira	Oran %	Tahakkuk Lira	Tahsilât Lira	Oran %
1968	11.010.141	10.767.478	98	1.495.636	712.325	48
1969	11.590.481	11.406.901	98	1.420.781	511.232	36
1970	18.604.512	18.322.860	98	1.792.568	532.782	29
1971	24.572.480	24.306.659	98	2.292.775	850.679	37
1972	29.761.575	29.098.803	98	2.460.840	676.941	28

b) Başlıca vergi grupları ve tahakkuk
miktarlarındaki artış oranı

Vergilerin Cinsi	Lira	%	Tahsilât	Oran
1969 Yılı	Tahakkuk	Oran	Lira	%
Gelir Vergisi	160.445	4	152.736	4
Banka ve Sigorta Muamele vergisi	11.266	3	11.266	3
Damga vergisi	33.879	34	33.879	34
Tasarruf Bonusu Hasılatı	250	0	—	—
1970 Yılı				
Gelir vergisi	2.575.254	53	2.577.451	54
Banka ve Sigorta muamele vergisi	164.652	36	164.652	36
Damga vergisi	155.989	15	155.432	15
Tasarruf Bonusu hasılatı	241.080	40	256.610	44
Kurumlar vergisi	33.364	100	19.602	100
Motorlu kara taşıtlar vergisi	102.513	55	81.328	47
1971 Yılı				
Gelir vergisi	6.591.137	90	6.544.025	89
Emlâk alım ver.	119.146	23	119.146	23
Damga vergisi	364.136	31	364.723	31
T. Bonusu hasılatı	495.300	59	497.690	60
Banka ve Sigorta muamele vergisi	216.360	35	216.360	35
1972 Yılı				
Gelir vergisi	2.093.923	15	2.103.957	15
Em. Alım Vergisi	173.628	27	173.094	27
Damga vergisi	225.051	15	225.051	15
Taşıtlar alım vergisi	225.992	62	234.992	67
Banka ve Sigorta	134.420	16	134.420	16
İşletme vergisi	119.988	50	119.988	50

c) İlin Vergi Mükellefleri Yönünden Görünüşü
(Belli başlı vergiler ve mükellef adetleri)

Vergi Cinsleri	1968	1969	1970	1971	1972
Gelir Vergisi	4555	4841	4724	4195	4961
Motorlu Kara Taşıt. Vergisi	757	895	970	1077	1228
Veraset ve İntikal Ver.	421	377	—	—	21.585
Emlâk Vergisi	—	—	—	—	—

Yıl	Cari Harcamalar	Yatırım Harcamaları	Transfer Harcamaları	Özel Harcamalar	TOPLAM
1968	17.326.030	2.986.000	998.326	5.500	21.315.856
1969	18.255.050	3.100.196	1.010.666	5.562	22.371.468
1970	20.225.909	4.259.976	1.111.793	6.042	25.603.720
1971	32.052.098	6.383.945	1.904.317	9.137	40.349.497
1972	40.728.640	10.957.094	2.877.699	72.568	54.636.001

d) İlin Genel Giderleri :

Son beş yıl içinde ilimiz Defterdarlık Muhasebe Müdürlüğünce yapılan harcamalar aşağıda gösterilmiştir. Ancak ilin tüm harcamaları bunlardan ibaret olmayıp, Katma Bütçeli idareler, İl Özel İdaresi ve Belediyeler, kanunla kurulan fonlardan yapılan harcamalar bu tablonun dışındadır.

B — İl'deki çeşitli yatırımlar

a) Genel Bilgiler

Özel sektör yatırımları yönünden etkin bir durum göstermeyen İl'de Kamu sektörü yatırımlarından da yeterince kendisine düşen payı alamamıştır.

Aşağıda plânlı yöne geçiş yılı olan 1963 ten 1962 yılına kadar Türkiye'de ve Çankırı'da fert başına düşen yatırım miktarları gösterilmiştir.

Fert Başına Düşen Yatırım Miktarları (TL) olarak

Yıllar :	Türkiye'de TL :	Çankırı'da TL :
1963	266	14,5
1964	266	67
1965	224	23
1966	224	53
1967	224	61
1968	346	83
1969	340	61
1970	367	62
1971	429	74
1972	543	190
On yıllık	322.6 TL.	68,8 TL.

ÇANKIRI'YA VE NÜFUSU DAHA AZ OLAN İLLERE 1970 TE YAPILAN YATIRIMLAR

İlin Adı	Nüfusu	Yatırım Tutarı (TL.)	Fert Başına Düşen Yatırım Miktarı (TL.)
Çankırı	263.479	16.355.000	62
Mus	233.919	29.125.000	124
Nevşehir	231.873	31.953.000	137
Artvin	225.751	125.738.000	556
Kırşehir	212.083	27.567.000	129
Burdur	210.515	38.856.000	170
Uşak	208.388	38.946.000	186
Bitlis	185.284	52.341.000	282
Bilecik	138.754	17.470.000	125
Hakkâri	102.927	15.523.000	150

Devlet Plânlama teşkilatınca hazırlanarak yayınlanan «1970 yılı Yatırım Programı» adlı eserden faydalanılarak hazırlanan yukarıdaki ve aşağıdaki tabloların incelenmesi yeter derecede bu konuda fikir verecektir.

NÜFUS YOĞUNLUĞU ÇANKIRI'YA EŞİT OLAN İLLERE 1970 TE YAPILAN YATIRIMLAR

İlin Adı	Yatırım Tutarı (TL.)	Fert Başına Düşen Yatırım Miktarı (TL.)
Erzincan	44.852.000	161
Kırklareli	32.739.000	128
Sinop	33.039.000	124
Çankırı	16.355.000	62

ÇANKIRI'YA VE KOMŞUSU OLAN İLLER E 1970 YILINDA YAPILAN YATIRIMLAR

İlin Adı	Yatırım Tutarı (TL.)	Fert Başına Düşen Yatırım Miktarı (TL.)
Ankara	794.635.000	393
Bolu	103.563.000	257
Zonguldak	163.567.000	220
Çorum	42.452.000	81
Çankırı	16.355.000	62

İl'e 1970-71-72-73 yılları içinde sektörlere göre yapılan yatırım miktarları aşağıya çıkarılmıştır.

SEKTÖRLER VE YILLAR İTİBARIYLA YATIRIMLAR

Sektörü	Yılı	Ödenek Tutarı	ENERJİ	1970	1971	1972	1973
TARIM	1970	3 948 202	»	2 520 000	50 000	13 556 000	5 150 000
»	1971	5 362 530	»				
»	1972	5 764 887	»				
»	1973	4 034 000	»				
GIDA SANAYİİ	1971	1 000 000	»		7 741 740		
»	1972	5 250 000	»			11 217 763	
»	1973	900 000	»				4 650 000

Sektör	Yılı	Ödenek Tutarı
KONUT	1970	329 000
»	1971	427 000
»	1972	2 176 000
»	1973	30 000
EĞİTİM	1970	2 450 000
»	1971	4 375 000
»	1972	7 633 000
»	1973	9 100 000
GENEL İDARE	1970	300 000
»	1971	—
»	1972	2 113 000
»	1973	—
İÇME SUYU	1970	500 000
»	1971	13 000
»	1972	—
»	1973	—
TİCARET HİZMETİ	1970	—
»	1971	300 000
»	1972	1 600 000
»	1973	550 000
HARİTA - TAPU	1970	—
KADASTRO	1970	—
»	1971	—
»	1972	288 000
»	1973	480 000
ORMAN ÜRÜNLERİ	1970	—
SANAYİİ	1970	—
»	1971	—
»	1972	75 000
»	1973	—
MAR PLANI	1970	—
»	1971	—
»	1972	21 000
»	1973	—
MESKEN GN. MD.	1970	—
»	1971	—
»	1972	200 000
»	1973	—
SAGLIK	1970	—
»	1971	—
»	1972	—
»	1973	6 750 000

C — İl'in gelişme imkânları ve sorunları :

a) İdkânları ve kaynakları

İl, topoğrafik yapısı itibarıyla daha ziyade yüksek ve engebeli bir arazi durumuna sahiptir. Yüksek yerler arazında bulunan bazı yayla düzlüklerinin ise, ekonomik hayata büyük bir etkililiği yoktur.

Ekilebilir arazilerin ise sulama olanaklarının kıtlığı ve devamlı taşkınlar yüzünden verimlerinin düşmesi, ekonomisini tarıma dayanmış olan İl'i devamlı olarak tarsi yönünde etkilemektedir.

Yeraltı kaynaklarının ciddi olarak ele alınmamış olması, iş gücünü istihdam edecek sanayi kuruluşlarının bulunmaması ve üretilen ürünlerin, üstünde yaşayan insanların doyuramaması ortaya büyük bir ekonomik sorun çıkarmıştır.

İl'de yaşayan vatandaşlar, her yıl artan gider açıklarını kapatabilmek için İl dışına kaymaya başlamış, devamlı ve mevsimlik göçlerle ekonomik sorunlarını çözme yollarını aramaya koyulmuşlardır.

İl'de yaşayan insanların büyük bir çoğunluğu tarım sektöründe toplanmıştır. Bu ise, dar arazi olanakları göz önüne alındığında, bu sektörde de büyük bir gizli işsizliğin hüküm sürdüğünü göstermektedir. İl'de küçümsenmeyecek derecede statik bir insan gücü birikimi vardır, buna

karşılık istihdam olanakları yaratacak kaynaklar bulunmamaktadır.

Yukarıda çizilmeğe çalışılan panorama içinde, İl, her geçen gün devamlı olarak gelir ve iş gücü kaybına uğramaktadır. Bunun neticesi olarak ta, ticaret ve ekonomi hayatı biraz daha dar boğazlar içersine girmektedir.

İlde işlenmeye ve verime elverişli kaynaklar çok kıt bir görünümündedir. Bu yüzden İl ekonomisi, kapalı bir ekonomi durumunda olup, muhakkak dış kaynakların İl'e kaydırılmasını zorunlu kılmaktadır.

Bu dar olanak ve kaynaklar içinde dahi, yeraltı servetleri ilmi ve geçerli bir etüd sonunda değerlendirildiği takdirde, İl ekonomisine katkıda bulunacağı tabiidir. Örneğin :

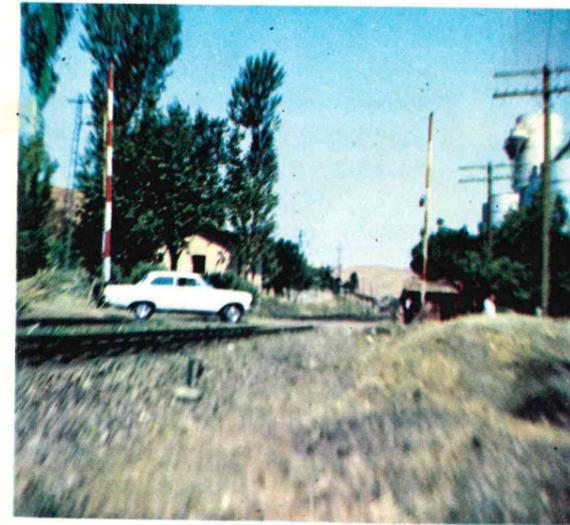
Milyarlarca ton görünür rezervi bulunan tuz yatakları ile yine milyarlarca ton görünür rezervi bulunan alçıtaşı yatakları, İl ekonomisinin en güvendiği kaynaklardır.

Çatalağzı enterkonnekte şebekeye bağlı yüksek gerilim hattı, İl topraklarını boydan boya katetmektedir. Sanayi tesisleri kurulduğu takdirde enerji ve iş gücü sorunu yoktur.

XI_Ulaştırma Bölümü

İlgaz dağında bir piknik yeri

Cankırı'ya giriş

İl, Demiryolu ile Karadeniz ve Anadoluya bağlanmıştır. Karayolu ulaşım sorununun büyük bir kısmı halledilmiş durumdadır. İl sınırları içerisinde akan, bol su kaynakları vardır ve kaynaklardan çeşitli şekillerde istifade etmek olanakları mevcuttur.

b) Sorunlar :

Devlet Plânlama Teşkilâtınca yapılan inceleme sonucu, İl'in, geri kalmış yöreler içerisinde bulunduğu tesbit edilmiştir. Yatırım, hizmetler ve sanayi kuruluşları yönünden, en alt sırada bulunan İller arasındadır.

İl'in pek çok olan sorunlarından bazıları aşağıya çıkarılmıştır.

1 — Beşeri sorunlar :

a) Nüfus miktarı ve yoğunluğu Türkiye ortalamalarından çok düşüktür.

b) İç ve dış göçler oldukça fazladır.

c) Nüfusun büyük bir kesimi tarım sektörüne yığılmış olduğundan, bu sektörde gizli işsizlik yaratmıştır.

d) Tarımda ve sanayide istihdam olanaklarının yetersizliği, birşeylerde Devlet hizmetine karşı aşırı bir talep doğurmuştur.

e) Halkta iş teşebbüsü ve ortaklığı fikri yeterince benimsenmemiştir.

2 — Tarım sorunları

a) Yapılan tüm ziraat modern metodlarla yapılmadığı gibi, bu güne kadar toprak analizleri yapılmadığından, ekilecek ürün türü de tesbit edilememiştir.

b) İl itibarıyla, arazi sulama tesisleri yeterli değildir.

c) Çiftçide sun'î gübre kullanma alışkanlığı yeni yeni yerleşmektedir.

d) Meyvecilik, çoğunlukla yerli ve yaşlı fidanlarla yürütülmekte, gençleştirme işi yavaş gitmektedir.

e) Teknik tarımın gerektirdiği alet ve makineler yetersiz sayıdadır.

f) Evvelce çok verimli olan bağcılık ihmâl edilmiştir.

g) Belirli mevsimlerde yetişen ürünlerin değerlendirilme ve pazarlama işleri için gerekli tesis ve kooperatifler kurulmamıştır.

h) Büyük ve küçük baş hayvan nesilleri yerli ırk oluşları yanında verimleri de düşüktür.

i) Otlak ve mer'alar yetersizdir.

j) Bilgili besicilik ve sütçülük tabii ve sun'î yem yetersizliğinden, gerektiği biçimde yapılamamaktadır.

k) Hayvan yetiştiricilerinin damızlık, yem, kredi ve pazar ihtiyaçlarını ve diğer sorunlarını karşılayabilecek kooperatifler yoktur.

3 — Sanayi sorunları :

a) İl'de mevcut küçük çaptaki sanayi kuruluşlarının, uzun vadeli az faizli kredi

sorunu çözümlenmemiştir.

4 — Hizmet sektöründeki sorunlar :

A — Ulaştırma.

a) İl'in Ankara dışındaki diğer komşu illerle bağıntısı, eski yıllardan beri kullanılan stabilize yollarıdır.

b) İl yolları standardı düşük ve güzergahlarının değiştirilmesi gereklidir.

c) Köy yolları sorunu tamamen halledilmemiştir.

d) İl sadece 65 Km. lik asfalt yola sahiptir.

B — Sağlık.

a) Mevcut sağlık tesisleri ihtiyaca cevap vermemektedir.

b) Sağlık tesislerindeki Doktor sayısı yeterli değildir.

C — Millî Eğitim.

a) İl'de mevcut iki öğrenci yurduna rağmen, talepler karşılanamamaktadır.

b) İl'de herhangi bir Yüksek öğrenim kuruluşu yoktur.

c) Yüksek öğrenimin teksif edildiği iller'de, İl'e ait bir öğrenci yurdu kurulmamıştır.

d) Endüstri Meslek Lisesi'nin teknik bölümleri açılmamıştır.

c) Sorunların çözüm yolları.

1 — Beşeri sorunların çözüm yolları:

a) Nüfus miktarının, nüfus artış oranının ve nüfus yoğunluğunun düşük oluşu şüphesiz, ekonomik yönden gelişmiş bölgelere yönelen bir nüfus akımının sonucudur. Bu nüfus prozyonu daha çok aktif nüfusta gözüküyor. Bu nedenle, en kısa zamanda bu akışı durdurmak gereklidir. Bunun içinde, sınırları içerisinde hiç vakit geçirmeden gerekli olan sanayi tesislerin kurulması lâzımdır.

b) Özel teşebbüsün yatırım gücünün kifayetsizliği, ister istemez bu tür yatırımların Devlet tarafından veya Devlet ortaklığı ile yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Belki bu takdirde, küçük mevduatlar halinde çeşitli Bankalardaki 40-50 milyon civarındaki tasarruflarda yatırıma yöneltil-

miş olabilecektir.

2 — Tarım sorunlarının çözüm yolları :

a) Büyük ve küçük çaptaki sulama tesis ve şebekelerinin yapımı, mevcut olanların ıslahı ve genişletilmesi,

b) Toprak yapısının ve karakterinin gerekli analizler yapılarak tesbiti ve bu karakterlere uygun ürün türlerinin seçilip yaygınlaştırılması,

c) Sun'î gübre kullanma alışkanlığının verilmesi ve gerekli gübre çeşitlerinin mevsiminde temin edilmesi,

d) Teknik tarımın tüm icaplarının yerine getirilmesi,

e) Meyveciliğin daha verimli hale getirilmesi için, iyi cins fidanlarla ağaçların yenilenmesi, elde edilecek ürünlerin değerlendirilmesini mümkün kılacak muhafaza ve pazarlama tesislerinin kurulması,

f) Üretim ve kredi kooperatiflerinin kurulması ve teşvik edilmesi,

g) Bağcılığın yeni bir biçimde ele alınarak yenilenmesi,

h) Mer'aların ıslahı ve sun'î mer'aların yeniden teşkil edilmesi,

i) Aşılama ve tohumlama ile mevcut hayvan nesillerinin, daha fazla et, süt, tiftik ve yapağı verebilecek ırklara dönüştürülmesi,

j) Damızlık, yem, kredi ve pazarlama ihtiyaçları karşılayabilecek kooperatiflerin kurulması,

k) Çeşitli nedenlerle verimsiz hale gelmiş il ormanlarının tahribatlarının önlenmesi, yeniden ağaçlandırılarak ıslahı, yeni orman sahalarının kurulması, orman içi köylüsüne yan gelir sağlayacak orman ve diğer üretim konularında tesislerin kurulması,

3 — Sanayi sorunlarının çözüm yolları :

a) Nüfusun % 80 i tarım kesiminde toplanmıştır. İl'de sanayi kuruluşları ise küçük işletmeler halindedir. Tarım sektöründeki birikimi azaltmak, gizli işsizliği

kaldırmak ve sonuçta tarım sektörü ile sanayi sektöründeki dengeyi sağlamak için Büyük ve Orta sanayinin kurulması kaçınılmaz bir zorunluluk haline gelmiştir. Büyük sanayinin muhakkak Devlet eliyle kurulması gerekmektedir. Uzun vadeli az faizli ve yeterli ölçülerde kredi sağlandığı takdirde, orta sanayinde kendiliğinden kurularak gelişmesi mümkündür.

4 — Hizmet Sektöründeki sorunların çözüm yolları :

a) İl'in ekonomik yönden kalkınmasında birinci derecede etken olan ulaştırma hizmetlerinin çözülmesi için aşağıda belirtilen hususların acilen ele alınmasında yarar vardır.

1 — Çankırının komşu illerle yol bağlantısının yeni güzergâhlarla ve asfalt olarak yapılması,

2 — İl'i, ilçelerine bağlayan il yollarının güzergâh değişikliği ile birlikte yeniden inşa edilmesi,

3 — Gerede - Çerkeş - Kurşunlu - Ilgaz - Merzifon'dan geçecek olan batı Karadeniz transit yolunun bir an önce yapımı ile il ve yurt ekonomisine büyük faydalar sağlayacağı açıktır,

b) İl önümüzdeki yıllar içinde Sosyalizasyon bölgeleri arasına girecektir. Bu çalışmaların bir an önce başlaması, yatak ve Doktor sayısında büyük ölçüde gelişme sağlayacak sorunlar bölümünde dile getirilen noksanlar kendiliğinden ortadan kalkmış olacaktır.

c) İl'in ilköğretim sorunu halen halledilememiştir. İl'de kurulan ilköğretmen okulu bu sorunun çözümlenmesinde büyük faydalar sağlamaktadır. Ancak okul yapımı programları çok ağır ilerlemektedir. Ayrıca köylü tarafından yapılmış bulunan eski tip okullar kullanılamaz hale gelmektedir. Sorunun çözümlenebilmesi için yeterince okul yapılmalı ve öğretmen temin edilmelidir.

d) İlçe ve köylerden gelerek il merkezinde orta öğrenimini yapmakta olan binlerce öğrenciye, yatacak yurt inşa edilmelidir,

e) İl'de Yüksek öğrenim kurumunun açılmasında sosyal ve ekonomik yönden büyük yarar vardır,

f) Endüstri meslek lisesinin bütün branşları eğitime açılmalı ve kapasiteleri genişletilmelidir.

Ulaştırma ve Haberleşme Bölümü

Cumhuriyet Devrinden Bir Köprü

ULAŞTIRMA BÖLÜMÜ

GİRİŞ:

İlimiz Köy yolları olarak, 1923 tarihindeki durumu itibarıyla kesin rakamlar verebileceğimiz dökümanlar bulunmamaktadır. Yaptığımız araştırmamızın ışığında o tarihlerden bulabildiğimiz yol ve suya ait bilgiler edinebildiğimiz dökümanlara dayanarak şöyledir:

Osmanlı İmparatorluğu devrinde, İlimiz Kastamonu'ya bağlı bir sancak durumunda olması hasebiyle yol olarak kayıtlara göre, (1887 Yılı itibarıyla KATIRCI yolu tabir edilen ANKARA - ÇANKIRI - KASTAMONU - İNEBOLU) yolunun varlığı görülebilmektedir.

1923 tarihlerinde ise, Amasra ve Bartın limanlarına gidilebilmesini sağlayan ÇANKIRI - İNCEGELİŞ - KURŞUNLU - ÇERKEŞ - AKBAŞ - OVACIK - SAFRANBOLU - BARTIN yol güzergâhı ki, bu yol katırcı (kervan) yolu olarak anılmaktadır.

Yine bu tarihlerde, ANKARA-ÇANKIRI - ILGAZ - KASTAMONU - İNEBOLU güzergâhı olarak ikinci bir Katırcı (kervan) yolunda mevcudiyeti bilinmektedir. 1926 tarihlerinde BAĞDAT yolu olarak anılan ÇANKIRI - ILGAZ - KURŞUNLU - ÇERKEŞ - ESKİPAZAR - GEREDE - BOLU güzergâhıdır ki, İstanbul'a açılan TİCARİ bir yol görünümünde bulunmaktadır. Ticari kervanların Bağdat yolu ile bu yoldan gittikleri mevcut dökümanlardan anlaşılmaktadır.

1926 Tarihlerinde ki kayıtlara göre, ÇANKIRI - ŞABANÖZÜ - ORTA yolunun da Katırcı yolu olarak varlığı bilinmektedir.

NOT : 1926-1937 YILLARI ARASINDA ANKARA - ÇANKIRI - KARABÜK - ZONGULDAK DEMİRYOLUNUN YAPILMIŞ OLDUĞU DA KAYITLARLA VARDIR.

(Bu yolun da Çankırın yolları arasında var sayılması önemi ve taşıdığı ağırlığı ile geçerlidir.)

1929-1954 yılları arasında, ÇERKEŞ - AKBAŞ - OVACIK - SAFRANBOLU yolunun açılmış olduğu ve işler bir yol olduğu görülmektedir. Bütün bu yol güzergâhları üzerindeki köprülerin de bu tarihlerde yapıldığı mahallin fertleri tarafından belirtilmektedir. Bu köprülerin de bu tarihlerde yapıldığı mahallin fertleri tarafından belirtilmektedir. Bu köprülerin birçoğu halen hizmete cevap vermekte ve birer tarih anıtı olarak ayakta durmaktadır.

1950 yıllarına kadar yer yer İlimiz ve ilçeleri arasındaki yolların yapımı, onarımları; Ankara - Çankırı - Kastamonu yollarının ıslahları ve güzergâh

değişiklikleri ile MAKADAM yollarının yapımını görmekteyiz. O tarihlerde yapılmış bulunan ANKARA - ÇANKIRI yolu son senelerde onarılmıştır. Bugün asfalt yol olarak hizmet etmektedir.

Çankırı - Kastamonu yolu ise, halen o tarihlerde yapılmış bulunan yol olup, son senelerde onarımlarına başlanmıştır.

1950 Yıllarından itibaren karayollarının araç ve gereçleri ile elemanlarının artmasıyla bu teşkilatın il ve köy yolları olarak faaliyetlerini görmekteyiz. Bu cümleden olarak SAMSUN - İSKİLİP - ÇANKIRI - BOLU - İSTANBUL yolu eski kervan yolundan da yer yer istifade edilerek yapılmıştır.

İl ve köy yolları olarak faaliyet gösteren KARAYOLLARI teşkilatı BAYINDIRLIK MÜDÜRLÜKLERİ vasıtasıyla çalışmalarını sürdürmekte iken ilimizde 1953-1954 yıllarında ANKARA - ÇANKIRI yolunun onarımını, 1953 Yılında ise, ÇANKIRI - YAPRAKLI il yolunu, insan emeği ve çok az makina gücü ile yapabilmıştır.

1954 yılında Çankırı - Korgun ve aynı yıl Çankırı - Germece - Kızılırmak il yolunun yapılmış olduğunu görmekteyiz.

NOT: «1952 yılında il yollarında (52.000.—) TL. lik bir harcama yapıldığı görülmektedir.

1954-1955 Yıllarında ise, Çankırı - Korgun ve Çankırı - Kızılırmak yollarının standart şekle getirildiği görülmektedir.

Şehir içi yolların da 1923 lardan sonra yapıldığı ve onarıldığı bilinmektedir.

A — KURULU YAPILAR

a) Kara Yolları

1) Devlet Yolları :

Çankırı ilinde 259 Km. devlet yolu vardır. Bu yolun 80 Km. si asfalt kaplama, 131 Km. si stabilize, 48 Km. side makadam yoldur.

2) İL YOLLARI :

Çankırı ilinde 385 Km. il yolunun 342 Km. si stabilize, 43 Km. si de asfalt kaplamalıdır.

3) KÖYYOLLARI :

İldeki 945 Yerleşim ünitesinin çevre ve ilçelere bağlantısını sağlayan köy-yollarının toplam uzunluğu 1950 Km'dir.

Bu yolların 940 Km. sinden 224 köy yararlanmakta olup, bu güzergâhı il köyyolları bakım programındadır.

64 köyün 333 Km. lik kısmının tesviyesi tamamlanmıştır.

41 köyümüz ise karayolları devlet ve il yolları güzergâhlarında bulunmakta ve ulaşımında bu yollardan yararlanmaktadır.

Halen 107 köy, yol hizmetine ulaştırılmamıştır. Bu köylere yapılması gerekli yol uzunluğu ise 677 Km. dir.

BAYINDIRLIK HİZMETLERİ

TANIMI :

Bayındırlık Müdürlüğü, Bayındırlık Bakanlığı'na bağlı olarak bütün devlet binalarının etüd, proje, keşif, inşaat, onarım ve bakım çalışmalarını yürüten ve yaptığı geliştirici çalışmalarla ilimizin bina yapımı ile ilgili bütün faaliyetlerinde yol gösterici sorumluluğu olan bir kuruluştur.

GELİŞİM :

Türk idare sisteminde bayındırlık hizmetlerinin daima yeri olmuştur. Tarihi araştırma ve incelemeler bu gerçeği göstermektedir.

Osmanlı İmparatorluğu idaresinde «mimarbaşının özel bir yeri vardır. Hizmet, Tanzimat Devriyle beraber teşkilatlı bir hale getirilmiştir. İkinci meşrutiyete rastlayan yıllarda Nafia Nezareti kurulmuştur.

Halk yardımıyla köprü yapımı.

Ankara'da Milli Hükümetin kurulmasından sonra 20.5.1336 (1920) gün ve 3 sayılı kanunla icra Vekilleri Heyeti içinde Nafia Vekaleti de yer almıştır.

Cumhuriyetin ilanından sonra da Bayındırlık hizmetleri gelişerek devar etmiştir.

1934 yılında çıkarılan Nafia Vekâletinin Teşkilâtı ve vazifelerine dair kanunla şose, köprüler ve binalar reisliğinin bir şubesi olarak binalar fen heyeti kurulmuştur. Binalar fen heyeti ile ilgili görevler bu kanunun bir bölümün-

de; «Devlet Daire ve müesseselerine ait her türlü bina ve inşaatın Türk mihmarisinin tarzını tayin ile birlik temini ve fen vasıta ve unsurlarını yetiştirme» şeklinde belirlenmektedir. Bu tarihten bir yıl sonra, 1935 yılında çıkarılan 2799 sayılı kanunla aynı işler, Yapı İşleri Umum Müdürlüğüne aktarılmış; dört yıl sonra 1939 yılında çıkarılan 3611 sayılı Nafia Vekâleti Teşkilât ve vazifelerine dair kanunla da Yapı ve İmar İşleri Reisliği kurulmuş ve buna bağlı olarak Bayındırlık Müdürlüklerinin görevleri de belirlenmiştir.

Daha sonra yeni bakanlıkların kurulması ile Bayındırlık Bakanlığı'nın görevlerinden bir kısmı bu bakanlıklara bağlı kuruluşlara devredilmiş; bu arada 1958 yılında İmar ve İskân Bakanlığı'nın kurulması ile harita ve imar planları yapımı bu Bakanlığa devredilmiştir. 1972 yılında 1609 sayılı kanunla bugünkü Yapı İşleri Genel Müdürlüğü kurulmuş; Genel Müdürlüğe bağlı olarak ve yetki sınırları içinde kalmak üzere Bayındırlık Müdürlüğünün görevleri şöylece belirlenmiştir.

a) Genel bütçeye dahil kuruluşlara ait bina ve tesislerin ihtiyaç programlarını hazırlamak, gerçekleştirilmesi için gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak, proje ve keşiflerini, inşaatlarını tadilleri ile onarım ve bakımlarını yapmak ve yaptırmak;

b) Özel İdarelerin bina ve tesislerinin program, proje, keşif ve inşaatlarını yapmak veya yaptırmak;

c) Katma bütçeli idareler ve belediyelerin; yıllık icra programlarına giren ve keşif bedelleri Bayındırlık Bakanlığı'nca her yıl tesbit ve ilân edilecek üst sınırı geçmeyen her türlü binalar ile proje ve keşiflerini incelemek, tasdik etmek ve kabul heyetlerinde üye bulundurmak; Bu hüküm, Bayındırlık Bakanlığı'nca yeterli teknik teşkilâtı olduğu tesbit edilen kuruluşlara uygulanmaz.

d) (a) ve (b) fıkralarında yazılı işlerin yıllık icra programlarına alınabilme-

si için; ilgili kuruluşlarca teklif edilecek arsaları inceleyerek bunlardan elverişli olanını seçmek,

e) Her türlü kuruluş, gerçek ve tüzel kişilerce kamu yararına yapılacak bina ve tesislerin, talep edildiği ve Bakanlıkça uygun görüldüğü takdirde; etüd, proje ve keşifleri ile inşaatlarını yapmak ve yaptırmaktır.

KURULUŞ DÜZENİ

Bayındırlık Müdürlüğü, ilimizdeki görevlerini halen; 4 inşaat mühendisi, 2 inşaat teknikeri, 3 teknisyen, 16 sürveyan ve diğer idari ve yardımcı personel ile birlikte 49 kişilik kadrosu ile yürütmektedir.

ÇALIŞMA DÜZENİ

Bina yapımının geçirdiği program, proje ve uygulama safhaları şöyledir:

Yapının programlanması, beliren bina ihtiyacının ve binanın yapımı için gerekli ön bilgilerin düzenli ve ayrıntılı şekilde tesbiti demektir. Yapının niteliğini belirten ihtiyaç programında; yapının tanımı, göreceği hizmet ve yapıda bütün olarak aranan özellikler, yapıda bulunması gereken alanlar, bu alanların kullanılış amacı, içinde bulunacak insan sayısı ve eşyalar, istenen büyüklük ve diğer özellikler ayrıntılı olarak yer alır.

Yapıyı oluşturacak bütün yöresel ve diğer etkenlerin tesbiti, yapı için uygun bir yer seçimi, seçilen yerin yapıyı etkileyecek her türlü özelliğinin incelenmesi de program çalışmaları arasındadır.

Program çalışmaları yapıyı kullanacak kuruluşla birlikte yürütülmekte ve yapının tahmini bedeli bu arada hesaplanmaktadır. Programa alınıp bütçeden gerekli ödenek ayrıldıktan sonra bu tahmini bedel, proje için bağlayıcı maliyet tavanı sayılmaktadır.

Programın mimara verilmesi ile başlayan projelendirme işlemi; yapının ve çevrenin kullanış amacına uygun olarak yersel düzenlenmesinden, döşeme, çatı, pencere ve kapı detaylarına; temel kalıbından betonarme demirine;

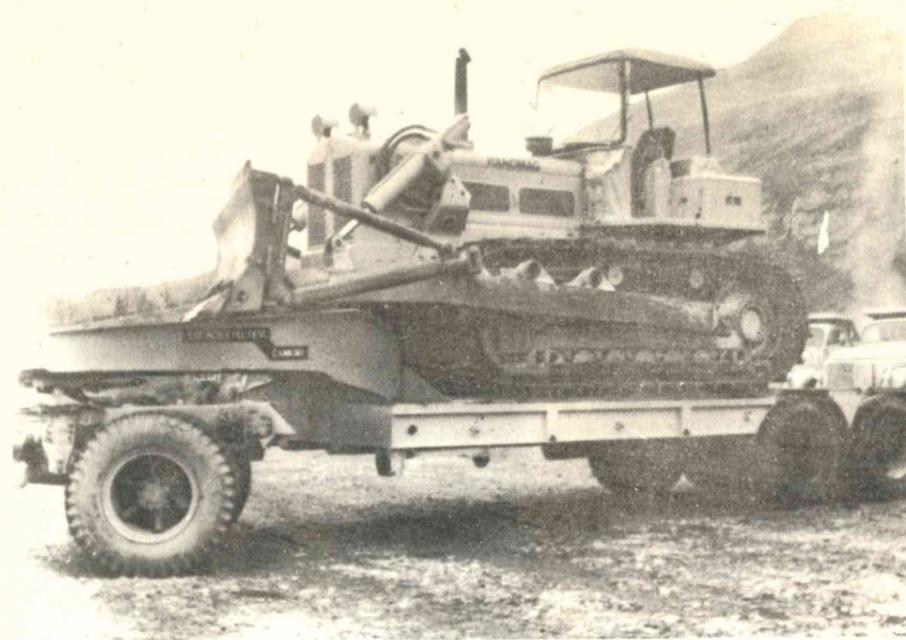

Y.S.E. İçme Suyu çalışmaları

klima düzeninden su borusuna; aydınlatma donatımından telefon bağlanmasına kadar her türlü kararın verilmesi ve bilginin planlanması demektir.

Proje hizmeti; mimar, inşaat, makina ve elektrik mühendisleri ile yardımcıların teknik iş gücünü gerektiren uzun ve yorucu bir iştir. Yapıyı etkileyecek her türlü fiziksel ve kültürel, ekonomik ve teknolojik şartlar ve program gereklerine uygun olarak mimarın tasarladığı düzen çevresinde mimarlık ve mühendislik hizmetlerinin her biri ayrı ayrı ön, kesin ve uygulama olmak üzere belli başlı üç safhada projeyi oluşturmakta ve şantiyede uygulanmaya hazır hale getirmektedir.

Proje bir anlamda, doğal ve yapma malzemenin, bilgi, görgü ve yetenek yolu ile yapı haline dönüştürülmesinin bir planlaması ve inşaat hizmeti de projenin gerçek yapıya dönüştürülmesi için malzeme, insan gücü ve teknolojinin düzenli bir biçimde koordinasyonu ve denetlenmesi demektir. İnşaatlar artırma yolu ile yaptırıldığından Bayındırlık Müdürlüğü şantiyede denetim hizmetini, yani kontrollüğünü yürütmektedir.

Y.S.E. Müdürlüğü araç parkı

FAALİYETLER:

Bütününü ile d. İnörsek yapı, mimar, mühendis, teknikerler, teknisyen ve diğer meslek sınırlarının fikir gücünün; şantiye çalışan işçinin işbilgisi ve beden gücünün; inşaat malzemesi üretimi ve ulaşımı gibi yapı ile ilgili bütün üretim kalemlerinin ve ülkenin teknolojik düzeyinin birlikte oluşturduğu bir üründür. Yapının bir uygunluk ölçüsü ve her türlü yaşantı ile çok yakından ilişkili olduğu gözönünde tutulacak olursa; bu faaliyet kolunun ülkenin toplumsal ve ekonomik hayatındaki yeri kendiliğinden belirtilmiş olacaktır.

HİZMET İÇİ EĞİTİM:

Yapı faaliyeti, program hazırlığından, proje yapımı, uygulama sonuçları ile bir hizmete açılana kadar, iş başında bir eğitim alanı olmaktadır.

Bunun yanında, bilhassa inşaat mevsiminin kapalı, bulunduğu aylarda hizmet için eğitime önem verilmekte,

45

mesleki ve genel kültüre katkıda bulunacak hususlara yer verilmektedir.

TEKNOLOJİ:

İnşaatta uygulanan metodlar, insan-oglutunun barınma ihtiyaçlarını gidermeye çalıştığı günden beri devamlı gelişmiştir. Çeşitli yapım metodlarının uygulanması ve yapı malzemesi üretiminin gelişmesiyle bugünkü teknoloji gelişmiştir.

İlkel metoddan geleneksel metodu geliştirilen geleneksel metoddan modernizasyon metodlarına gidilmektedir.

Gelişmelerle, yapının maliyetinde ucuzluk neteliğinde üstünlük, yapıda sü-ratın ilgili her alanda uzlaşma ile sağlanabileceği anlaşılmıştır.

Yapı teknolojisine etkisini başlan-gıçta belirttiğimiz bayındırlık faaliyetleri de bu gelişmeler içinde olmuş; büt-çenin imkân verdiği atılımlara uygun i-lerlemeler sağlanmıştır.

İLKELERİMİZ:

1 — Yapıları, fonksiyonlarına en uygun cevap verecek tarzda, doğa ko-şulları ve teknolojik olanaklarımız göz-önüne alınarak en ekonomik biçimde projelendirmek ve gerçekleştirmek;

2 — Yapı teknikleri ve malzemesi konusunda yurt içi ve dışındaki geliş-meleri ilimizde uygulama imkânlarını ara-ştırmak;

3 — Yapılarda imkân olduğu kadar fazla yerli malzeme kullanılması sure-tiyle yapı malzemeleri sanayini teşvik etmek;

4 — Yapı elemanlarında standardi-zasyon sağlamak;

5 — Maliyeti düşürücü, zaman ta-sarrufu sağlayacak ve tatbikattaki ak-samları giderecek yönde çalışmalara yer verip, üst makamlara teklifte bu-lunmak.

VE

EN ÖNEMLİSİ:

BÜYÜK ÖNDERİMİZ, ATATÜRK'ÜN YOLDA YÜRÜYÜP, İNSANLARIMIZI ÇAĞ DAŞ TEKNİĞİN SAĞLADIĞI ÜSTÜN DÜZEYDE BİNALARA KAVUŞTURMAK OLACAKTIR.

İLİMİZDE SEKTÖRLERE GÖRE YAPILARIN GERÇEKLEŞME DURUMU:

1 — TARIM SEKTÖRÜ

- Selektör evi (Merkez)
- Teknik Ziraat Merkezi (Merkez)
- Hayvan Pazarı (Çerkeş)
- Aygır Deposu (Merkez)
- Tiftik Teke Deposu (Merkez)
- Veteriner İdare Binası (Mer.)
- Ziraî Mücadele Binası (Mer.)
- Sera Binası (Merkez)
- Selektör ve Sterilizatör evleri (Merkez ve Kazalarda)
- Lojman (Orta Tek. Ziraat)
- Meteoroloji İstasyonu ve loj-man (Merkez)

2 — İDARE BİNALARI:

- Ceza evi (Kurşunlu, Ilgaz, Çer-keş)
- Hükümet Konağı (Kurşunlu, Il-gaz, Çerkeş)
- Özel İdare Binası (Merkez)
- YSE Müdürlüğü Binası (Mer.)

3 — GENEL İDARE SEKTÖRÜ:

- Jandarma Karaköl ve lojman-ları (Merkez ve 9 kazada)

4 — EĞİTİM SEKTÖRÜ:

- İlkokullar (345 yerde 779 ders-lik)
- Yatılı Bölge Okulu (Eskipazar) 1975 te hizmete girecek
- Orta okullar (2 Merkez, Ilgaz/ Belören 9 kazadan)
- Liseler (Merkez, Şabanözü — Kurşunlu)
- Öğretmen lojmanları
- Öğretmen okulu (Merkez 1975 te hizmete girecek)
- Kız Enstitüsü (Merkez)
- Sanat Enstitüsü (Merkez)
- Sanat Enstitüsü ilâve ve geniş-lediilmesi (Merkez)
- Eğitim Araçları Binası (Merkez 1975 te hizmete girecek)
- Sağlık Koleji (Merkez)
- Tarım Meslek Okulu (Merkez)
- Stadyum (Merkez)
- Kapalı Spor Salonu (Merkez)

Cumhuriyet dönemi öncesi Ulaştırma

5 — SAĞLIK SEKTÖRÜ:

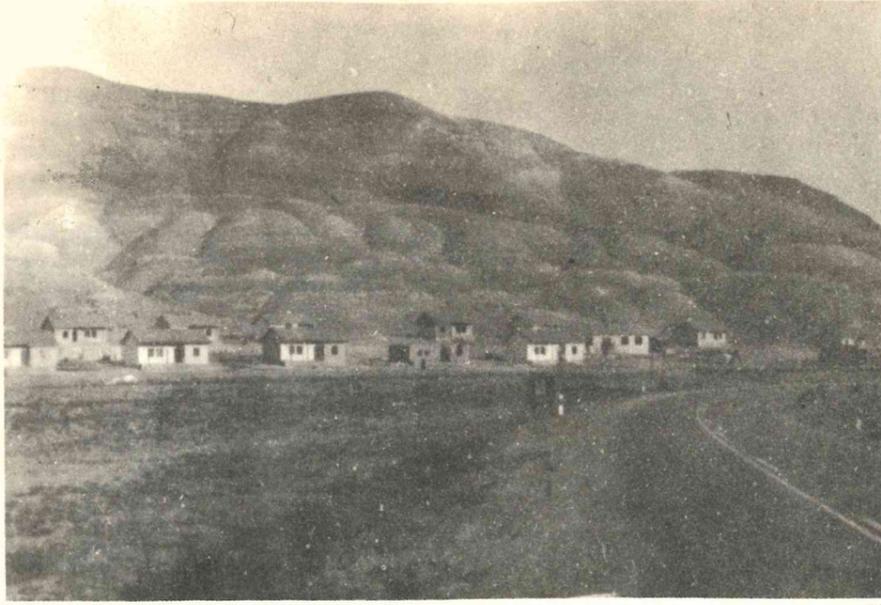
- Doğumevi (Merkez)
- Devlet Hastahanesi (Merkez)
- Ana Çocuk Sağlığı (Merkez)
- Sağlık Merkezleri (Üç kazada)
- Sağlık Ocakları 31 yerde (1973 - 1975 te hizmete girecek)
- Verem Dispanseri (Merkez)

6 — KONUT SEKTÖRÜ:

- Jandarma Sb. ve Ast. Sb. loj-manları (Merkez 1975 te hizme-te girecek)
- Kaymakam evleri (9 Kazada)
- Doktor ve Hemşire lojmanları 31 yerde 124 adet (1973-1975 te hizmete girecek.)

DEVLET YOLLARI:

Yolun Adı	Uzunluğu	Kalitesi
Çankırı - Ankara sınırı	40 Km.	Asfalt
Çankırı - Ilgaz	48 Km.	Makadam
Ilgaz - Kastamonu sınırı	22 Km.	Stabilize
Ilgaz - Tosya sınırı	17 Km.	Stabilize
Ilgaz - Kurşunlu	38 Km.	Stabilize
Kurşunlu - Çerkeş	33 Km.	Stabilize
Çerkeş - Gerede sınırı	7 Km.	Asfalt
Çerkeş - Karabük sınırı	54 Km.	33 Km. stabilizasyon
T O P L A M	229 Km.	

b) BORU HATLARI :

945 yerleşim ünitesinin 489 ünitesi ne sıhhi içmesuyu getirilmiş, 413 ünitesinin suyu yetersiz ve 43 yerleşim ünitesi de hiç suya kavuşmamıştır.

İl YSE. Müdürlüğünce su yolları için 1968 Yılında 47602 m, 1969 da 76183 m, 1970 de 50727 m, 1971 de 19146 m ve 1972 yılında 25709 m değişik çapta JCB, AÇB, PVC boruları döşenmiştir.

c) DEPOLAR :

İlde belediyeye ait 1 adet soğuk hava deposu ayrıca Süt Fabrikasının kendi ürünlerinin muhafazası için so-

ğuk hava deposu bulunmaktadır.

İL YOLLARI :

YOLUN ADI

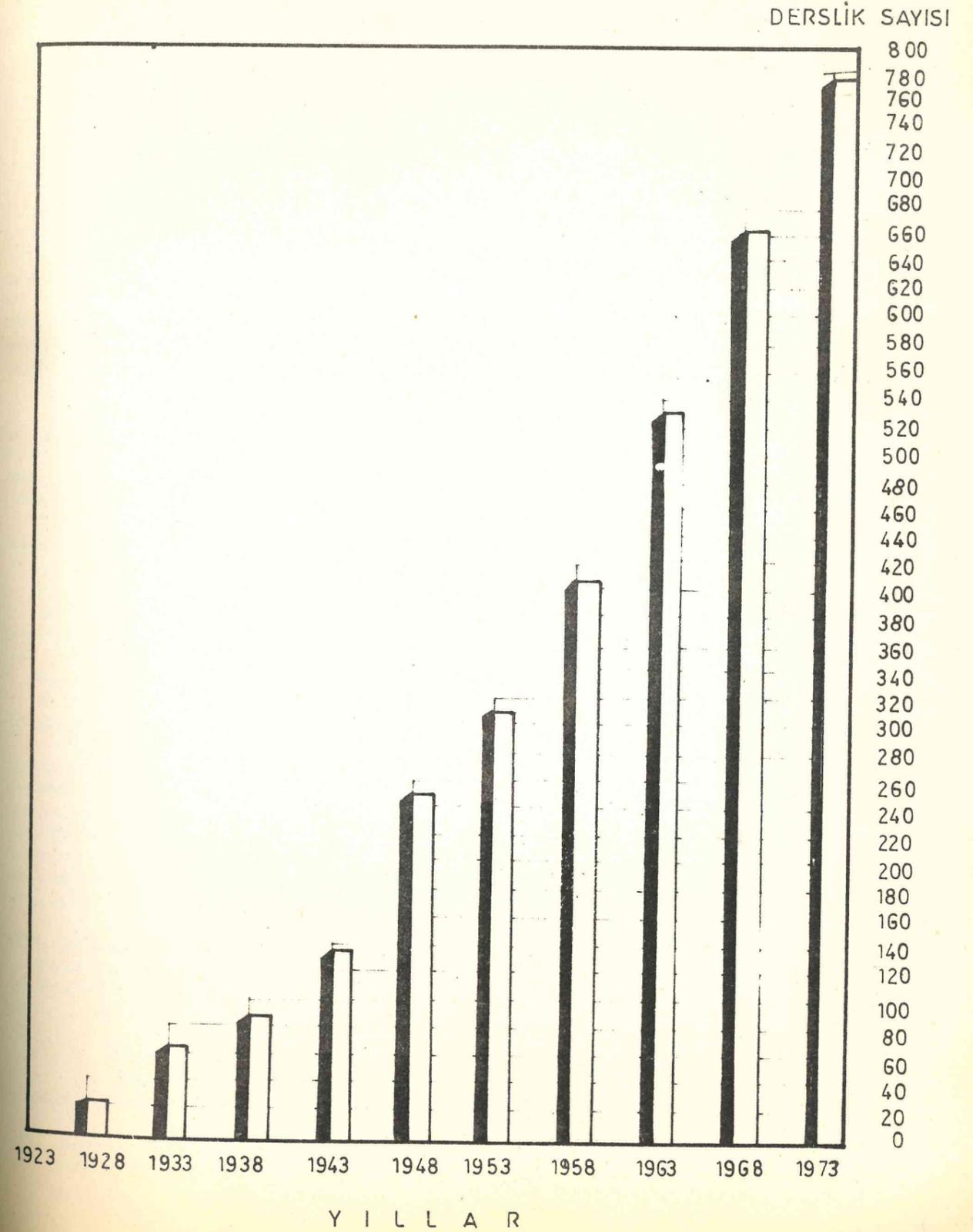
Çankırı - Yapraklı
 Çankırı - Babanözü
 Şabanözü - Orta
 Şabanözü - Ankara sınırı
 Orta - Çermeş
 Çankırı - Şabanözü İy. İlt.-Eldivan
 Çankırı - Ankara DY. İlt.-Kızılırmak
 Çorum sınırı
 Kızılırmak İy. İlt.-İskiilp sınırı
 Çankırı - Yapraklı İy. İlt.-İkizören
 Çankırı-İlgaz-DY. İlt-Korgun-Kurşunlu
 Ilgaz - Kurşunlu DY. İlt-Belören
 Kurşunlu - Çerkeş DY. İlt-Bayramören
 Çerkeş - Karabük DY. İlt-Ovacık
 Ovacık - Karabük sınırı
 Çerkeş-Karabük DY. İlt - Eskipazar
 Çerkeş - Kızılcahamam sınırı
 Eskipazar - Mengen sınırı

TOPLAM :

Cumhuriyet köyü.

Uzunluğu	Kalitesi
29 Km.	Stablize
38 Km.	Stablize
27 Km.	Stablize
25 Km.	Stablize
26 Km.	Stablize
6 Km.	Stablize
41 Km.	35 Km. asfalt
20 Km.	Stablize
9 Km.	Stablize
48 Km.	Stablize
1 Km.	Stablize
20 Km.	Stablize
46 Km.	Stablize
14 Km.	Stablize
34 Km.	Asfalt
25 Km.	5 Km. asfalt
22 Km.	Stablize
385 Km.	

**İLİMİZDE 5 ER YIL ARA İLE GERÇEKLEŞTİRİLEN
 İLKOKUL DERSLİK SAYISINI GÖSTEREN
 GRAFİK**

Demir yolundan Çankırı'ya geniş

DEMİRYOLLARI:

Çankırı garı Ankara-Zonguldak demiryolu güzergâhında olup, ilk demiryolu 23.4.1931 tarihinde merhum Çankırı Milletvekili ve eski meclis başkanlarından Abdüllah Renda tarafından işletmeye açılmıştır.

İl Demiryolu sınırı cari hat olarak Ankara yönü Tüney - Germece istasyonları arası Km. 63+200 de başlar. Zonguldak yönü Hanköy - Cildik sık istasyonları arası Km. 269+500 de son bulur. İl sınırları arasındaki demiryolu uzunluğu 206.3 Km. dir. Çankırı dahil tam teşkilatlı 14 istasyon ve yolcu inip birmeleri içinde 4 adet durak vardır.

Tam teşkilatlı İstasyonlar Şunlardır: Germece - Çankırı - Gümüşdüven - Demir çevre - Göllüce - Sumucak - Kurşunlu - Atkaracalar - Çerkeş - Kurtcimeni - İsmetpaşa Ortaköy - Eskipazar - Hanköy'dür. Bunlardan Kurşunlu - Çerkeş ve Eskipazar ilçe merkezleridir.

Yolcu Durakları: Gümüşdüven - Demir çevre arası Km. 126+800 de Kayıçıvi Kurşunlu - Atkaracalar arası Km. 179+500 de Cavundur, Km. 184+250 de Çankırıda, Atkaracalar - Çerkeş arası Km. 194+400 de Saçak durakları vardır.

İl demiryolu hududu içerisinde Demir çevre-Göllüce istasyonları arasında Türkiye'nin ikinci uzun tüneli olan «Battıbel» tüneli bulunmaktadır. Uzunluğu 3440 metredir.

Çankırı da demiryolları faal bir durumdadır. Gerek nakliye hacmi ve gerekse personel adedi bakımından TCDD işletmesinin başlıca önemli iş yerlerinden birini teşkil eder. Çankırı garı demiryolu bakımından Ankara'ya 173, Kırıkkaleye 125, Kurşunlu'ya 68, Çerkeş'e 104, Eskipazar'a 153, Karabük'e 192 ve Zonguldak'a 313 Km. mesafededir.

Çankırı garında cari ve manevre yolu olarak (diğer yollar dahil) 16 yol bulunmaktadır ve uzunluğu ceman 4557 metredir.

Gar Müdürlüğünden başka TCDD işletmesine ait eşya nakliyatını yerine getiren müstakil bir Ambar Müdürlüğü, 33 buharlı lokomotifleri ve bu lokomotiflerin bakımları, onarım ve trenlerin cer kabiliyetini sağlamak için torna, tesviye prese döküm ve kaynak tezgah ve atelyelerini içine alan müstakil bir Buharlı Depo Müdürlüğü ve buna bağlı revizörük şefliği, yol yapım, bakım ve tamiratları ile demiryolu istikrarının korunması gibi işlemleri bir Şube Şefliği ile 2. Kısmi Şefliği, telefon ve telgraf haberleşme tesisleri için Tel Şefliği, demiryolu personeli ile aile afragını sağlık hizmetlerini gören içinde eczanesi bulunan bir Kısmi Hekimliği, Kalecik-Atkaracalar arası (Çankırı Garı dahil) istasyonların ve bu kısımda çalışan bütün trenlerin kontrol ve teftişlerini yapan bir kısım Hareket Müfettişliği bulunmaktadır.

Çankırı'ya Gelen ve Giden Yolcu Trenleri: Yolcu trenleri: Her gün Ankara'dan Zonguldak'a ve Zonguldak'tan Ankara'ya karşılıklı olarak işler. Ankara'dan saat 18.10 da hareket eden yolcu treni Çankırı'ya saat 23.25 de gelir ve saat 23.38 de gider. Zonguldak'a saat 8.40 da varır. Zonguldak'tan saat 18.35 te hareket eden yolcu treni Çankırı'ya saat 3.39 da gelir ve 3.49 da gider. Ankara'ya 8.57 de varır. Motorlu tren: (Kara Eimas): Haftanın pazartesi, çarşamba, cuma günleri Ankara-Zonguldak arası işler. Ankara'dan saat 7.10 da hareketle Çankırı'ya 10.33 de gelir. Saat 10.35 de gider. Zonguldak'a saat 16.45 de varır. Keza; haftanın salı, perşembe, cumartesi günleri Zonguldak - Ankara arasında dönüş seferi yapan bu mototren Zonguldak'tan saat 7.00 de hareketle Çankırı'ya saat 13.19 da gelir. 13.21 de hareket eder ve Ankara'ya 16.32 de varır.

Ayrıca Çankırı - Karabük ve Çankırı - Irmak arasında bölge yolcu nakliyatını yapar karşılıklı ara treni tabir edilen ve teşkilatında bir ikinci mevkii yolcu arabası bulunan yük trenleriyle de yolcu nakliyatı yapılmaktadır.

Günde Karabük yönüne altı çift (gidiş-dönüş) Irmak yönüne yedi çift (gidiş-dönüş) yük treni Ankara ve Zonguldak yönüne birer olmak üzere iki yolcu treni toplam 23 tren çalışmaktadır. Pazar günü hariç haftanın diğer günlerinde de motorlu tren işleme girer.

DEMİRYOLU TAŞITLARI:

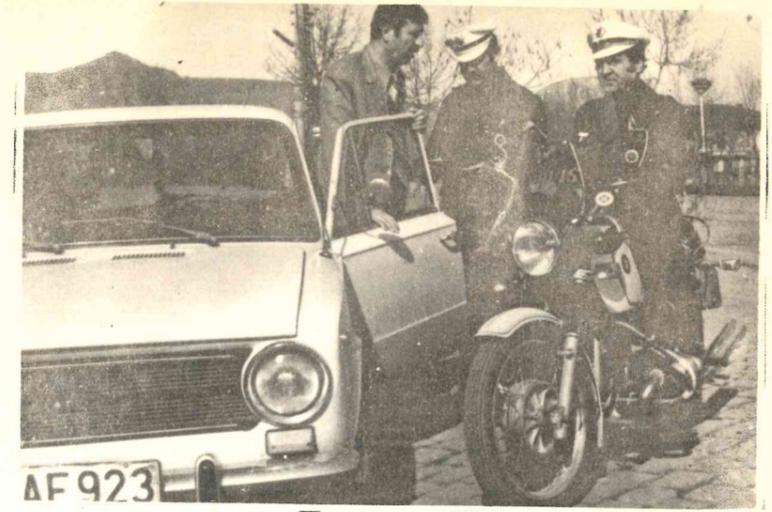
Demiryolu ile yapılan taşımaların neticesinde çıkan sonuçlara göre Çankırı ve civarında alçı, tuz, buğday, pirinç, sebze, pancar, ot, saman üretilir ve hayvan beslenir. İstihsalin fazlası ihraç edilir. Buna mukabil şeker, kiremit, demir, çimento, kireç, kömür ve akaryakıt demiryolları ile gelen maddeler arasındadır. Küre'den çıkarılıp Maden istasyonuna sevk edilen bakır cevheri de önemli

51

ihraç maddelerindedir.

Demiryolu taşımalarında yıllara göre

İstatistik bilgileri:		
Yıllar	Giden Eşya (Ton)	Yolcu Adedi (Giden)
1970	29789	39460
1971	35193	41156
1972	59593	43750
Gelen Eşya (Ton)	Yolcu Adedi (Giden)	
13879	39460	
24649	41156	
107265	43750	

Çankırı Trafik Büro Amirliği ekibi şehir içi trafik kontrolü

TRAFİK YARDIMCILARI:

Çankırı ilinde trafik kontrolü trafik zabıtası ve trafik levhası ile sağlanmaktadır.

Şehir kavşaklarına ve yaya geçitlerine henüz ışıklı işaretler konmamıştır. Araçların fenni kontrolleri Trafik Büro Amirliği önündeki küçük alan ve tâli yoldan istifade edilerek yapılmaktadır.

İlçe kontrolleri ise, İlçe Merkezlerinde dört ayda bir sınav ve muayene komisyonu üyeleri ve bu üyelerle birlikte kontrol ekipleri tarafından yapılmaktadır.

TAŞIT PARKI:

Ekim 1973 durumuna göre İl Trafik Bürosu Amirliği'nde 2770 motorlu araç, 359 bisiklet, 120 hayvanla çekilen taşıt olmak üzere 3760 araç kayıtlı bulunmaktadır.

Şimdi bu araçları yerlere ve türlerine göre ekli bir çizelge halinde göstereyim.

TAŞIMALAR:

a) KARAYOLLARI TRAFİK AKIMI:

İl çevresindeki devlet yollarında günlük ağırlık ortalaması taşıt, yolcu, eşya tonajı aşağıdaki şekilde gösterilmiştir:

Taşıt Adedi			
Otomobil	Otobüs	Kamyon	Toplam
95	25	115	235
Yolcu Adedi			
Otomobil	Otobüs	Kamyon	Toplam
453	746	328	1527
EŞYA TONAJI:			
Tarım Maden ve İnş. Hayvanı			
Ürünleri	Malzemesi	Ürünler	
271	43	7	
İşlenmiş Canlı Diğerleri			
Ürünler	Hayvanlar		
161	5	44	

YOL GENİŞLİKLERİNE GÖRE
52

TAŞIT CİNSİ	YOL KATEGORİLERİ				Toplam
	6.50	6.50 - 7.99	8.00 - 9.99	10.00 - 11.99	
	M.	M.	M.	M.	
Otomobil Km.	29775	5998	4322	5150	36245
Otobüs Km.	4392	1630	938	2460	9420
Kamyon Km.	19670	9560	4437	10275	43942
	44837	17188	9697	17885	89607
Otomobil Y. Km.	107544	29040	20416	15508	172508
Otobüs Y. Km.	137840	47767	27419	71109	284135
Kamyon Y. Km.	74046	26448	11000	13563	125057
	319430	103255	58835	100180	581700
Tarım T. Km.	48809	21907	10510	22119	103345
Maden T. Km.	572	3861	2275	9828	16536
Hayvani T. Km.	676	495	285	1226	2682
İşlenmiş T. Km.	14592	13681	7113	25820	61206
C Hayvan T. Km.	698	561	140	607	2006
Diğer T. Km.	9719	3986	1002	1844	16551
	75066	44491	21325	61444	202326

TAŞITLAR	RESMİ	HUSUSİ	TİCARİ	TOPLAM
Motosiklet	2	239	8	249
Otomobil	9	74	133	216
Jeep	50	2	54	106
Minibüs	—	185	185	370
Otobüs	2	—	91	93
Kamyonet	55	9	58	122
Kamyon	49	—	438	487
Traktör	4	1123	—	1127
Motorlu Taşıt Yekünü:	171	1632	967	2770
MOTORSUZ TAŞITLAR				
Remork	—	—	16	16
Bisiklet	—	359	—	359
Hayvanla çekilen	—	120	—	120
MOTORSUZ TAŞIT				
Yekünü	—	479	16	495
Umumi Yekün :	171	2590	983	3760

İL ve ÇEVRESİNDEKİ YOLLARDA
MEYDANA GELEN TRAFİK KAZALARI

Yılı	Kaza Sayısı	Ölü Sayısı	Yaralı Sayısı	Maddi Hasar TL.
1970	46	14	61	124.400.—
1971	45	13	57	143.465.—
1972—1973	118	43	241	423.540.—
TOPLAM :	209	70	359	691.405.—

İlde 1958 yılında motorlu taşıt ve motorsuz taşıt kullananlara ehliyetname verilmesine bağlanılmış olup, 28.10.1973 tarihine kadar 4580 şoför ehliyetnamesi, 691 adet de sürücü ehliyetnamesi verilmiştir.

İL TRAFİK BÜRO AMİRLİĞİNİN PERSO
NEL ve ARAÇ DURUMU :

Büro Hizmeti	Personei Ad.	Rütbesi	Görevi
	1	Komisier	Büro Amiri
	1	Polis memuru	Kayıt ve tescil memuru
	1	"	Ehliyetname memuru
	1	"	Sayman-Mutemet ve kalem Mem.
Ekip Hizmeti			Ekip amiri
	1	"	Nokta görevi
	2	"	Ekip görevi (Şehir içi ve
	3	"	şehir dışı trafik düzen
Araç Durumu			ve kontrolü)
	1		1964 Model Dodge marka otomobil
	1		1972 Model Renault marka otomobil
Toplam :	2		

İlden Ankara istikametine ve Ankara'dan Çankırı istikametine bir günlük ortalama trafik yoğunluğu ise şöyledir:

	Otomobil	Otobüs	Kamyon	Toplam
Ankara-Çankırı	178	96	489	763
Çankırı-Ankara	226	117	408	791
Toplam :	444	213	897	1554

Çankırı Trafik Ekibi

HABERLEŞME :

Çağımızın en önemli ihtiyaçlarından olan haberleşme asırlardan beri bir çok aşamalardan geçmiş; günümüze kadar bu alanda çeşitli araç ve gereç kullanılmıştır.

Bugün haberleşme hizmetleri ya posta aracılığı ile yahut telli, telsiz nakil sistemleri vasıtası ile yapılmaktadır.

Eski Türklerden itibaren birçok aşamalardan sonra Ülkemizde eski düzenli posta işletmesi 1840 Yılında faaliyete geçip günümüzde teknik cihaz ve araçlarla haberleşme hizmetinin ilk türü olarak halkımızın yaşantısına karışmıştır.

Telekomünikasyon haberleşmesi telgrafla başlamış Mors postaları ile Çankırı vasıta olarak İstiklâl Savaşı'mızda Ankara - İnebolu arasında haberleşmeyi temin etmiştir.

PTT, kendi branşına ait il hizmetlerini posta, telgraf ve telefon yönünden yapar.

Bunların en önemlisi ve sürat bakımından günümüzün hayat şartlarına uygun olan telefondur.

Çankırı'da Santral otomatik olup kapasitesi 500 dür.

Otomatik santral 4.10.1058 tarihinde hizmete girmiştir.

Çankırı Vilayetinde PTT. Hizmetleri Yönünden PTT. Bölge Baş Müdürlüğü 25. Ağustos 1943 tarihinde teşekkül etmiştir. Baş Müdürlüğe bağlı olarak Çankırı - Zonguldak Kastamonu ve Sinop PTT. Müdürlükleri ile Çankırı Kastamonu ve Zonguldak Bakım Merkezi, Kazalardaki PTT. Merkezleri ile Bucak ve Köylerdeki Şube ve Acentalar PTT. Hizmetlerini Yürütmektedir. Şematik Plân aşağıdadır :

PTT ÇANKIRI BÖLGE**BAŞMÜDÜRLÜĞÜ**

Başmüdürlüğe bağlı

İl PTT. Merkezleri

Çankırı Kastamonu
Sinop Zonguldak

Başmüdürlüğe bağlı

Bakım Merkezleri

Çankırı Kastamonu
Zonguldak

Çankırı İl Hüdutları İçerisindeki PTT. Merkezleri

Çankırı
Çankırı Bakım Merkez
Çerkeş
Eldivan
Eskipazar
İlgaz
Kurşunlu
Orta
Yapraklı
Şabanözü

İşyerinin adı	Mrk.	Şb.	Ac.	Santral Kapasitesi	Abone adedi	Şebekesi
1 — Çankırı	Mrk.	Oto	500	500	500	900
Korgun	Şb.	LB.	10	7		
2 — Çerkeş	Mrk.	LB.	80	80		
Sacık	Ac.					
3 — Eldivan	Mrk.	LB.	30	27		
4 — Eskipazar	Mrk.	LB.	70	64		
5 — İlgaz	Mrk.	LB.	80	80		
6 — Belören	Şb.	LB.	12	79		
6 — Kurşunlu	Mrk.	LB.	80	9		
Atkaracalar	Şb.	LB.	20			
Bayramören	Ac.					
7 — Orta	Mrk.	LB.	30	29		
Yaylakent	Şb.	LB.	20	6		
Kalfat	Şb.	LB.	10	6		
8 — Yapraklı	Mrk.	LB.	30	24		
İkizören	Ac.	LB.	30	1		
9 — Şabanözü	Mrk.	LB.	100	50		
Mart Köyü	Ac.			1		
Gümerdiğin	Şb.	LB.	10	3		

HABERLEŞME :

A — Haberleşme alt yapısı:

B — Hat uzunluğu santral kapasitesi ve abone sayısı

B—1) Havaî Hatların

Genel	Bakır	Demir
Güzergâh	Devre	Devre
Uzunluğu	uzunluğu	uzunluğu
Km	Km	Km
554.8	444.3	320

B—2) Santral kapasitesi

Otomatik telefon santrali	lokali
(Hat)	bataryalı
500	(Hat)
	602

B—3) Abone sayısı:

Otomatik telefon santralında
500 Adet
Lokal Bataryalı Santralında
464 Adet

	Yurt içi Kabul edilen	Yurt dışı çıkan	Giren	Şehir içi (Kontörlü)	Şehirler arası (tamamlanan)	Santralin kapasitesi
ÇANKIRI	18961	54	70	449798	53904	500 Otomatik
ÇERKEŞ	2103	5	3	—	6968	50 . B.
ELDİVAN	931	—	—	—	1802	30 L.B.
ESKİPAZAR	1494	—	—	—	9805	60 L.B.
İLGAZ	2473	2	3	—	10913	70 . B.
KURŞUNLU	2468	2	—	—	7358	40 . B.
ORTA	1695	—	—	—	3798	30 L.B.
ŞABANÖZÜ	1258	15	—	—	3966	50 L.B.
YAPRAKLI	773	—	—	—	1553	30 L.B.

ÇANKIRI ve İLÇELERİNİN POSTA TRAFİĞİ (KABUL EDİLEN SAYI)

Haberleşme Maddeieri	Yurt içi - Yurt dışı	Havaleler	Koliler Y. İçi-Y. Dışı								
			Dagıtılan								
			pos. maddeleri								
			(Y. İçi - Y. Dışı)								
			Adi Değer								
MERKEZLER	Adi Tahhütü	Adi Taahhütü	Adi Posta	Telgraf	Değerleri						
			blidirim	sayısı	konulmuş						
Çankırı	613409	53900	17664	247	24574	14283	671	4177297	3973	649	2147866
Çerkeş	72886	5746	6944	221	7066	2871	202	1211415	341	30	140023
Eldivan	14353	8554	1114	546	2954	757	47	175110	116	11	23179
Eskipazar	68284	3042	2166	208	10753	2234	116	681572	243	47	60762
İlgaz	69437	5694	4884	286	6352	3325	300	1075653	389	39	107861
		58			5707	3493	175	1344107	415	26	217815
Kurşunlu	72597	9490	5585	156	6124	3181	167	895431	215	14	43329
Orta	23749	8645	10686	—	3565	1645	215	556257	222	4	38051
Şabanözü	37384	4251	5827	—	11379	1009	94	215881	87	21	50024
Yapraklı	18779	3797	612	—							

ÇANKIRI PTT Bakım Merkez Müdürlüğü 1.7.1970 tarihinde kurularak faaliyete geçmiştir.

Bir Müdür, Teknik ve idari olarak 33 Personel bulunmaktadır.

Bakım Merkezinin Görevleri :

1 — Çankırı il sınırları dahilinde ilçe Tosya ilçesini kapsayan her türlü Telekomünikasyon tesislerinin yapılması, bakım ve onarımlarının kontrolünü yapmak ve yaptırmaktır.

Çankırı PTT Merkezleri aşağıdaki PTT Merkezlerine direkt olarak bağlıdır.

a — Kanal bağlantıları :	Bağlantı adedi
Çankırı — Ankara	2 Adet
Çankırı — Ilgaz	1 Adet
Çankırı — Çerkeş	1 »
b — Fizik bağlantıları :	1 »
Çankırı — Ankara	1 »
Çankırı — Kastamonu	1 »
Çankırı — Ilgaz	1 »
Çankırı — Eldivan	1 »
Çankırı — Yapraklı	1 »
Çankırı — Korgun	1 »

Köy Dağıtımı :

Adliye mübaşirleriyle yapılmakta olan adli tebligatlarının 1939 tarihinde çıkarılan bir kanunla PTT köy dağıtıcılarınınca dağıtılması öngörülünce bundan yararlanarak aynı yıllarda bu evraklarla birlikte köylüye ait adı gönderilen kabul ve dağıtımının da dağıtılarımızca yapılması sağlanmıştır.

1941 yılında bu işleme tabi gönderilerin kabul ve teslimi eklenerek hizmet alanı genişletilmiştir.

1948 yılında ise bu hizmetlere 10 liraya kadar havalelerin 3 kg. kadar kolileri kabul ve teslimi ilâve edilmiştir.

Bugün ise dağıtıcılarımız haftada en az bir kez olmak üzere kendi bölgelerindeki köylere uğrayarak köylü adına gönderilen mektupları, kartları, kitapları, basılmış kâğıtları, 1000 liraya kadar havalelerle 3 kg. kadar kolilerin dağıtımını yapmakta aynı maddeleri de kavde kabul etmektedir.

Köy Telefon Çalışmaları :

Muhabere imkânlarının köylere ulaştırmak gayesi ile köy telefon birlikleri tarafından yaptırılan telefon devreleri idare emirlerinin şahsi gayret ve çalışmalar ile tesis edilmekte, devamlılığı ise bakım zorlukları sebebiyle sağlanamamaktadır.

Misâl olarak, 11 sene kadar önce Çankırı İli Orta Kazası'nın köylere yapılan hatlarda bugün hiç bir köye irtibat kalmamıştır.

PTT İdaresi olarak, muhabere imkânlarını her köye ulaştırmak gayemiz olmakla beraber mali imkânlar müsait olmaması sebebiyle nüfusu yüksek, ticarî ve ziraî bakımdan hareketli, merkez köylerinden itibaren sıra ile hat inşalarına başlanmış bulunmaktadır.

Bu cümleden olarak, Çerkeş'in Saçak, Ilgaz'ın Belören, Kurşunlu'nun Bayramören, Orta'nın Yaylakent ve Kalfat, Yapraklı'nın İkizören, Şabanözü'nün Mart ve Gümerdiğin köylerine köy telefon irtibatları yapılmıştır ve yıllar itibarı-

le artarak yapılmasına devam olunacaktır.

Merkez Adı	Personel Adedi	Binası
Çankırı	51	İdare malı
Çankırı Bakım	33	» »
Çerkeş	10	» »
Eldivan	4	Kiralık
Eskipazar	10	»
Ilgaz	11	İdare malı
Kurşunlu	12	» »
Orta	5	» »
Yapraklı	6	Kiralık
Şabanözü	5	İdare malı

Çankırı ve İlçeler Radyo Hizmetleri :

PTT. nin vazifelerinden biri de TRT adına Radyoya ait bütün işlerin yürütülmesidir.

Bunun için her radyoya bir ruhsat verilir. Kayıtları tutulur ücretleri takip ve tahsil edilir.

Çankırı ve İlçeleri Radyo Mevcutu :

Çankırı	: 8204
Çerkeş	: 2418
Eldivan	: 971
Ilgaz	: 2627
Eskipazar	: 2846
Kurşunlu	: 3049
Şabanözü	: 1532
Orta	: 1928
Ovacık	: 1119
Yapraklı	: 1634

GENEL TOPLAM : 26228

METEOROLOJİ :

İlde meteorolojik rasatlara 1947 yılında şimdiki Büyük Sinema binasının önündeki alanda yağış rasatları ile başlanmıştır.

1956 yılında bu istasyon Karatekin İlkokulu bahçesine nakledilmiş ve küçük

XII Mahalli İdareler Bölümü

Özel İdare Binası

Belediye Binası

klimatoloji istasyonu olarak rasatları yürütmüştür. 1962 Yılında ise şimdiki yerine taşınarak Meteoroloji İstasyonu Müdürlüğü adı altında büyük klimatoloji istasyonu olarak rasat işlemlerine devam etmektedir.

Meteoroloji İstasyonu Müdürlüğü'nce hergün saat 07,14.00 ve 21.00 olmak üzere üç defa hava olayları incelenmekte ve alınan bilgiler sabah 07 rasatından sonra Meteoroloji Genel Müdürlüğü'ne telle bildirilmektedir.

Meteoroloji İstasyonu Müdürlüğü; bir müdür, bir memur ve bir hizmetli olarak görev yapmaktadır.

Çerkeş, Iğaz ve Yapraklı kazalarında küçük klimatoloji istasyonu, Eldivan Kurşunlu, Ovacık, Orta, Şabanözü ilçeleri ile Atkaracalar, Bayramören Kızıllamak, Korgun bucaklarında yağış istasyonu olarak rasat yapılmaktadır.

İlde 1962-1972 yılları arasında en yüksek ve en düşük Meteorolojik

Değerler		
En yüksek sıcaklık	= 39.7 C°	19.7.1962
En düşük sıcaklık	= -21.2 C°	10.2.1965
En kuvvetli rüzgâr yön/Hız	= Güney 29.0 M/Sec	12.1.1963
En yüksek basınç	= 944.1 Millibar	
En düşük basınç	= 900.5 »	
En fazla aylık toplam yağış	= 137.7 mm.	Ocak 1966
50 cm derinlikteki en düşük toprak sıcaklığı	= -0.1 C°	

Mahalli İdareler Bölümü

1 — GİRİŞ :

Demokratik rejimlerin vazgeçilmez MAHALLİ İDARELER BÖLÜMÜ unsuru olan MAHALLİ İDARELERİMİZ'in Türk idare hukukunda mümtaz bir yer, oldukça eski bir öz geçmişi bulunmaktadır.

Kentlerimizde yaşayan halkımızın kamu hizmetlerine katılımını sağlayan ve demokratik toplum yaşamının en iyi ve üstün düzeyde gerçekleşmesine yardımcı olan kuruluşlarımızın başında MAHALLİ İDARELERİMİZ gelmektedir.

Mahalli ihtiyaç, istek ve eğilimlerin, o beldenin seçimle gelen yönetici bir kadronun sorumluluğunda şekillenmesi ve hizmet sunması Dünya idare hukukunun önemli ve vazgeçilmez konuların birini oluşturmaktadır.

Günümüz mahalli idareleri ANAYASAMIZ 116 ncı maddesi ile oluşturmakta ve şöyle tamamlamaktadır :

«İl, belediye ve köy halkının müşterek mahalli ihtiyaçlarını karşılayan ve genel karar organları halk tarafından seçilen kamu tüzel kişileridir.

2 — ÇANKIRI ÖZEL İDARESİ :

İzel İdare Organları; Vali, İl Genel Meclisi ve İl Daimi Encümenidir.

a) V A L İ :

İl Genel meclisi ve İl Özel İdaresinin başkanıdır.

b) İL GENEL MECLİSİ :

Çankırı İl Genel Meclisi; İlçelerimize göre dağılışı şöyledir :

Merkez (2), Çerkeş (1), Eldivan (1), Eskipazar (1), Ilgaz (2), Kurşunlu (2), Orta (1), Ovacık (1), Şabanözü (1), Yap-

12
raklı (1) ilçelerimizden seçilen (14) üyeden oluşmaktadır.

1968-1973 YILI DÖNEMİ İL GENEL

MECLİS ÜYELERİ

- 1 — Ali DEMİR = Merkez İlçe
- 2 — Hulusi ÖZDEK = Eskipazar
- 3 — Sefer SOYSAL = Ilgaz
- 4 — Hüsnü EROĞLU = Ovacık
- 5 — Sabri BARIŞKAN = Orta
- 6 — Kemal ATAKURT = Merkez
- 7 — Visali SARIKAYA = Yapraklı
- 8 — Süleyman AYDEMİR = Çerkeş
- 9 — Mustafa TEPE = Kurşunlu
- 10 — Sinan YILMAZ = Ilgaz
- 11 — Niyazi HAVAN = Yapraklı
- 12 — Mehmet UĞURLU = Eldivan
- 13 — Hasan ŞEKER = Kurşunlu
- 14 — Mustafa ÇAPÇI = Şabanözü

c) İL DAİMİ KOMİSYONU

Vali başkanlığında görev yapan bu komisyon, İl Genel Meclisi'nin kendi aralarından seçtikleri (4 ÜYEDEN) oluşmaktadır.

1972-1973 Dönemi İl Daimi Encümen Üyeleri :

- 1 — Ali DEMİR = Merkez
- 2 — Hulusi ÖZDEK = Eskipazar
- 3 — Sefer SOYSAL = Ilgaz
- 4 — Hüseyin EROĞLU = Ovacık

Bunlardan başka Özel İdare Bütçesi'nden maaşlarını alan ve Özel İdarenin

çeşitli hizmetlerinde çalışan personel durumu ise şöyledir :

1) Bayındırlık Müdürlüğünde görevli personelin 1973 Mali Yılı Kadro

Cetveli

Sınıfı	Ünvanı	Derecesi	Adedi
Genel İdare Hizmeti	Muamelat Şefi	8/1	1

2) (VETERİNER) (Boğa, Bakım İstasyonu) Personeli 1973 Yılı Kadro Cetveli

Sınıfı	Ünvanı	Derecesi	Adedi
Yardımcı Hizmet	Seyis	13	3
"	"	14	2

3) YSE. İl Müdürlüğü Personeli 1973 Yılı Kadro Cetveli

Sınıfı	Ünvanı	Derecesi	Adedi
Genel İdare hizmeti	Muamelat Şefi	13	1
"	Muhasip	13	1
"	Ambar ayniyet me.	13	1
"	Dosya Kayıt Me.	13	1
"	Personel Me.	14	1
"	Makinist	13	1
"	Daktilo Me.	14	1
"	Santıval Me.	14	1
Teknik Hizmetler	Posta Çavuşu	9	1
"	"	13	1
Yardımcı Hizmet	Odacı	14	1
"	"	14	1
"	Bekçi	14	1

4) İl Jandarma (Telefon Fen Memuru) personeli 1973 yılı kadro cetveli.

Sınıfı	Ünvanı	Derecesi	Adedi
Teknik Hizmetler	Telefon Fen Me.	9	1
Genel İdare	Telefon Hat Bakıcısı	13	1

E — B Ü T Ç E :

1 — İl Özel İdaresinin son 5 Yıllık (1968-1972) dönemine ait tahakkuk ve tahsil miktarları ile tahsil oranlarını gösterir çizelge :

ÇANKIRI ÖZEL İDARE MÜDÜRLÜĞÜ
1968-1972 DÖNEMİNE AIT TAHSİL
MİKTARLARI ÇİZELGESİ
ÇİZELGE A

YILLAR	ÖZ GELİRLER	DEVLET GELİRLERİ	TOPLAM TAHSİL
1968	2.034.376.—	5.648.050.—	7.682.426.—
1969	1.556.314.—	4.694.196.—	6.250.510.—
1970	2.002.652.—	4.371.915.—	6.374.567.—
1971	1.740.510.—	6.976.915.—	8.717.425.—
1972	2.427.906.—	5.770.805.—	8.198.711.—

2 — Gelir çeşitlerinin ayrı ayrı tahakkuk ve tahsil miktarları ile 1968 Yılı endeksini (1000) kabul ederek yıllara göre dağılım Çizelgeleri: B-C-D-E gösterilmiştir.

ÇANKIRI İLİ ÖZEL İDARESİ DEVLET VERGİLERİ PAYI ÇİZELGE B

YILLAR	Motorlu Kara Taşıt Vergi Payı Miktarı	Akaryakıt İstihsal Vergi Payı Miktarı	TOPLAM Miktar
1968	18.128.00 TL.	582.212.— TL.	600.340.—
1969	6.031.00 »	63.253.— »	69.284.—
1970	—	—	—
1971	11.718.30 »	282.082.60 »	293.800.99
1972	12.893.92 »	159.545.84 »	172.439.76

Yusuf Yakupoğlu halıcılık okulu'nun temel atma töreninden bir görünüş

ÇANKIRI İLİ ÖZEL İDARESİ DEVLET YARDIMLARI

ÇİZELGE E

YILLAR	222. S. Kanun Uyarınca	İl ve Köy Yolları Bakım ve Onarımı	Köy İçmesuyu	Veteriner Hizmetleri	Marif Okulları
1968	—	—	—	—	—
1969	—	—	—	7.500.—	1.419.750.—
1970	429.470.—	2.959.946.—	307.000.—	7.500.—	1.015.415.—
1971	554.011.—	3.100.000.—	250.000.—	7.500.—	3.335.915.—
1972	460.650.—	3.515.000.—	118.500.—	9.500.—	3.760.400.—

F — ÖZEL İDARENİN GÖRDÜĞÜ BAŞLICA HİZMETLER

İl özel idare'nin 1955-1972 yılları arasında köy yolları, köy içmesuları, veteriner, tarım sağlık hizmetleri ile toplum kalkınması olarak (köylere ve birliklere yardım) bütçe ödemelerine ait harcamaları gösterir çizelge :

ÇANKIRI ÖZEL İDARE HİZMET HARCAMALARI (ÇİZELGE F)

YILLAR	Köy yolları ve İçmesuları	Veteriner Hizmetleri	Tarım Hizmetleri	Sağlık Hizmetleri	Eğitim Hizmetleri
1968	—	—	—	—	—
1969	—	63.079.—	7.997.—	19.360.—	2.103.590
1970	4.139.394.—	75.036.—	2.501.—	24.151.—	1.823.135.—
1971	3.700.146.—	101.329.—	5.895.—	30.000.—	3.337.023.—
1972	3.579.062.—	109.174.—	4.482.—	2.434.—	3.844.467.—

MİLLÎ EĞİTİM HİZMETLERİ :
Kısmen, Özel İdare Bütçesi ve kıs-
men Genel Bütçe'den ayrılan ödenek-
lerle gerçekleştirilen okul yapımlarında
İlimiz Özel İdare katkılan çizelge F de
gösterilmiştir.

VETERİNER MÜDÜRLÜĞÜ HİZMETLERİ
ÇİZELGE H

YILLAR	Açım Durağı sayısı	Damızlık Aygır sayısı	Yapılan sıfat	Boğa sayısı	Tohumlama sayısı
1966	7	20	1130	5	146
1967	6	17	1108	5	134
1968	7	18	1012	5	138
1969	6	17	710	5	147
1970	6	17	673	5	160
1971	6	16	606	3	131
1972	6	20	746	2	107
1973	5	17	683	2	124
1974	5	13	479	2	44

ÇANKIRI KÖYYOLU-İÇMESUYU ve ELEKTRİK KATKILARI HİZMETLERİ

ÇİZELGESİ

Sıra No.	YILLAR	İlin Köy Sayısı	Yola kavuşan Köy Adedi	İçmesuyu- na kavuşan köy ad.	Elektriğe kavuşan köy ad.	Harcanan meblağ (TL)
1	1923-1927	—	—	—	—	—
2	1927-1935	—	—	—	—	—
3	1935-1940	—	—	—	—	—
4	1940-1945	—	—	—	—	—
5	1945-1950	—	—	—	—	—
6	1950-1955	—	—	—	—	—
7	1955-1960	480	—	—	—	—
8	1960-1965	478	105	46	—	—
9	1965-1970	478	135	23	1	—
10	1970-1972	478	89	157	13	—
	TOPLAM	1914 Köy	329 Köy	36 Köy	262 Köy	—

Düşünceler

NOT : 1923 tarihinden, kuruluşmuş olan 1965 yılları arasındaki bilgiler ULAŞTIRMA bölümündeki giriş bölümünde belirtilmiş bulunmaktadır. Bu nedenle çizelge hanelerinde gösterilememiştir.

Sıra No	Köyün Adı	Millî Eğitim		Y. S. E		Sağlık			Diğerleri					
		Okul	Okuma Odası	Yol	İçmesuyu	Elektrik	S. Ocak	S. Evi	S. Memuru	Jandarma	Telefon	Köy Od.	Cami	Selektör
		MERKEZ		İLÇE		MERKEZ			BUCAĞI					
1	AHLAT			X	X									
2	AĞZIBÜYÜK			X										
3	AKÇAVAKIF			X	X									
4	AKÇAÖREN			X	X									
5	ALACAT			X										
6	ALAHPINAR			X	X									
7	ALICA	X		X										
8	ALTINLI													
9	AŞ. ÇAVUŞ			X	X									
10	AŞ. PELİTÖZÜ			X	X									
11	AŞ. YANLAR			X	X									
12	AYAN			İY	X									
13	BALIBAĞI			X										
14	BAŞEĞMEZ			X										
15	BAVINDIR			X										
16	BEŞTÖT			X										
17	BOVALICA			X										
18	BOZKIR			İY										
19	ÇAĞABEY													
20	ÇATALELMA			X	X									
21	ÇAYIRPINAR	X		X										

Sıra No	KÖYÜN ADI	Milli Eğitim		Y.S.E.		Sağlık			Diğerleri						
		Okul	Okuma Odası	Yol	İçme suyu	Elektrik	S. Ocagi	S. Evi	S. Memuru	Jandarma	Telefon	Köy Od.	Cami	Selektör	Kooperatif
22	ÇİVİ			X											
23	DANABAŞI														
24	DEDE			iy	X										
25	DEĞİM			X	X										
26	DEREÇATI			X	X										
27	Y. GAUTEPE			X											
28	DUTAGAÇ			X	X										
29	BERMECE			X											
30	HASAKCA			X											
31	H. DİRLİK														
32	Y. YENİCE			X	X										
33	İHAÇ				X	X									
34	İNANDIK			X	X										
35	KARAKLI														
36	KARAKAŞI			X	X										
37	KONAK			X											
38				X											
				X											
				X											
	ASA			X	X										
42	SAT			X											
43	SULEMANLI			DY											

Sıra No	KÖYÜN ADI	Milli Eğitim		Y.S.E.		Sağlık			Diğerleri							
		Okul	Okuma Odası	Yol	İçme suyu	Elektrik	S. Ocagi	S. Evi	S. Memuru	Jandarma	Telefon	Köy Od.	Cami	Selektör	Kooperatif	
44	TAYTAK		X	X												
45	TUZLU			X	X											
46	ÜNÜR			X												
47	YK. ÇAVUŞ			X	X											
48	YK. PELİTÖZÜ			X	X											
49	ÇIRÇIR															
50	KAPUT															
		MERKEZ İLÇESİ				KORBUN BUCAĞI										
1	BÜĞAY		X	X												
2	ÇUKURÖREN			X												
3	DEMİRÇEVRE			X	X											
4	DİKENLİ			X	X											
5	GÜMÜŞDÖVEN			X	X											
6	İKİÇAM			X	X											
7	KARATEKİN			X	X											
8	KARATEPE			X												
9	KAYIÇIŪ			X												
10	KİSECİK			X	X											
11	KORBUN BC			iy	X											
12	ORTAYAKA			X	X											
13	YOLKAYA			X	X											

Sıra No	KÖYÜN ADI	Milli Eğitim		Y. S. E.		Sağlık			Diğerleri					
		Okul	Okuma Odası	Yol	İçmesuyu	Elektrik	S. Ocağı	S. Evi	S. Memuru	Jandarma	Telefon	Köy Od.	Cami	Selektör
		MERKEZ İLÇESİ				KIZILIRMAK BUCAĞI								
1	KIZILIRMAK			İY	X									
2	AŞ. ALEGÖZ													
3	BAYANPINAR													
4	BOSTANLI			X	X									
5	8Y. BAHÇELİ													
6	CACIKLAR			X										
7	GÖNEYKİŞLA			X										
8	HACILAR			X										
9	HALAÇLI			X	X									
10	KAHVALT			X										
11	KARADİBEK													
12	KARALLI			X	X									
13	KARAMÜRSEL			X										
14	KARÖMER													
15	KAVALI			X	X									
16	KEMALLI			X	X									
17	KORÇULLU			X	X									
18	KUZEYKİŞLA			X										
19	SAKARCA			X										
20	SARAYCIK			X										
21	TEPEALESÖZ													

Sıra No	KÖYÜN ADI	Milli Eğitim		Y. S. E.		Sağlık			Diğerleri					
		Okul	Okuma Odası	Yol	İçmesuyu	Elektrik	S. Ocağı	S. Evi	S. Memuru	Jandarma	Telefon	Köy Od.	Cami	Selektör
22	YK. ALEGÖZ			X										
23	TIMARLI			X										
24	YENİYAPAN													
		ÇERKEŞ İLÇESİ				MERKEZ BUCAĞI								
1	AFŞAR				X									
2	AĞACA			İY	X									
3	AHIR			X										
4	AKBAŞ			X	X									
5	AKHASAN													
6	ALİÖZÜ			X										
7	BAYINDIR				X									
8	BEDİL		X	X	X									
9	BELKAVAK													
10	BEYMELİK			X										
11	BOZOĞLU			X	X									
12	ÇAKMAK													
13	ÇALCIÖREN			X	X									
14	ÇAYLI				X									
15	ÇÖRDÜK				X									
16	DASÇUKURÖREN			X	X									
17	DİKENLİ				X									
18	DODURBA				X									

Sıra No	KÖYÜN ADI	Milli Eğitim		Y. S. E.		Sağlık			Diğerleri						
		Okul	Okuma Odası	Yol	İçmesuyu	Elektrik	S. Ocagi	S. Evi	S. Memuru	Jandarma	Telefon	Köy Od.	Cami	Selektör	Kooperatif
19	FINDIÇAK														
20	GELİK			X	X										
21	GÖKÇELER				X										
22	GÖYNÜKÇUKURU														
23	HACILAR			X	X										
24	HALKADÖLÜ				X										
25	KABAK			X	X										
26	KADI														
27	KADIÖZÜ			X											
28	KARACAHÜYÜK				X										
29	KARAMUSTAFA			X	X										
30	KARAŞAR				X										
31	KISAĞ														
32	KIZILLAR			X	X										
33	KİRENİTÇİ			X	X										
34	KUZDERE				X										
35	KUZÖREN			X	X										
36	MEYDAN				X										
37	ÖREN			X	X	X									
38	ÖRENLİ														
39	SACAĞ	X		İY	X	X									
40	SARAYCIK					X									

Sıra No	KÖYÜN ADI	Milli Eğitim		Y. S. E.		Sağlık			Diğerleri						
		Okul	Okuma Odası	Yol	İçmesuyu	Elektrik	S. Ocagi	S. Evi	S. Memuru	Jandarma	Telefon	Köy Od.	Cami	Selektör	Kooperatif
41	ŞEYHDOĞAN			X											
42	TAŞANLAR			X	X										
43	TURBAŞI			İX	X										
44	ULU				X										
45	YAKUPLAR			X	X										
46	YALAKÇUKUR				İX										
47	YALAKÖZÜ			X	X										
48	YENİKÖY														
49	YIPRAK				X										
50	YONCALI			X	X										
51	YUMAKLI			X	X										
ELDİVAN İLÇESİ MERKEZ BUCAĞI															
1	AKÇALI			X											
2	BY. HACİBEY				X										
3	ÇİFTLİK			X	X										
4	ÇUKURÖZ			X	X										
5	ELMACI			X	X										
6	GÖLEZ			X	X										
7	GÖLEZKAYI			X	X										
8	HİSARCIK			X	X										
9	HİSARCIKKAYI			X	X										
10	KÇ. HACİBEY			X	X										

Sıra No	KÖYÜN ADI	Milli Eğitim		Y. S. E.		Sağlık			Diğerleri						
		Okul	Okuma Odası	Yol	İçmesuyu	Elektrik	S. Ocağı	S. Evi	S. Memuru	Jandarma	Telefon	Köy Od.	Cami	Selektör	Kooperatif
32	KUŞÇAYIRI			X	X										
33	NESUTÖREN			X											
34	MUSAKÖY														
35	MÜLAYİM				X										
36	OKÇULAR														
37	ONAÇ			DY	X										
38	ÖDENİŞ														
39	SARAYCIK				X										
40	SARMAŞIK			X	X										
41	SATILAR			X	X										
42	SAZAK														
43	SEKİ														
44	SERÇELER														
45	YALAYCIK				X										
46	YAZI				X										
47	YENİCE			DY											
48	YERKÜYÜ				X										
49	YK. BOZAN														
50	YK. DERE				X										
51	YK. MEYDAN			X											
52	YUVA DENİRCİLER			X											
53	YUVASARAY			X	X										

Sıra No	KÖYÜN ADI	Milli Eğitim		Y. S. E.		Sağlık			Diğerleri						
		Okul	Okuma Odası	Yol	İçmesuyu	Elektrik	S. Ocağı	S. Evi	S. Memuru	Jandarma	Telefon	Köy Od.	Cami	Selektör	Kooperatif
54	BALCI				X										
55	KİSEKÖY			X	X										
ILGAZ İLÇESİ BELÖREN BUCAĞI															
1	ALPAGUT			X											
2	AŞIKLAR			X											
3	BELÖREN			İY	X										
4	ÇÖREKÇİLER			DY	X										
5	ESKİCE			X											
6	GÜNEY			X											
7	İKİKAVAK			X											
8	KAVAKLI				X										
9	KAYI			X	X										
10	KIRIŞLAR			X	X										
11	KIZILIBRİK														
12	ÖMERLİ			X	X										
13	SAĞIRLAR			X	X										
14	SÖĞÜTÇÜK				X										
15	SÜLEYMANHACILAR				X										
16	ŞEYHYUNUS			X	X										
17	YAYLAÖREN			X											
18	YENİCEBUCURA														
19	YENİ DEMİDCİLER														

Sıra No	KÖYÜN ADI	Milli Eğitim		Y. S. E.			Sağlık			Diğerleri				
		Okul	Okuma Odası	Yol	İçmesuyu	Elektrik	S. Ocağı	S. Evi	S. Memuru	Jandarma	Telefon	Köy Od.	Cami	Selektör
		KURŞUNLU		İLÇESİ			MERKEZ			BUCAĞI				
1	AĞILÖZÜ				X									
2	BAŞOVACIK			X										
3	BEREKET			X	X									
4	ÇATKESE			İY										
5	ÇAYLICA			X	X									
6	ÇIRDAK			X	X									
7	ÇUKURCA			X										
8	DAĞÖREN			X										
9	DAĞTARLA			X	X	X								
10	DEMİRCİÖREN			X										
11	DUMANLI			X	X									
12	DUMLUPINAR	X	X	X										
13	ESKİAHIR				X									
14	GÖLLÜCE				X									
15	HACIMUSLU			X	X	X								
16	HOCahasAN			İY	X									
17	İĞDİR			İY	X									
18	KAPAKLI			X	X									
19	KIZILCA				X									
20	KÖPÜRLÜ	X	X	X										
21	MADENLİ													

Sıra No	KÖYÜN ADI	Milli Eğitim		Y. S. E.			Sağlık			Diğerleri				
		Okul	Okuma Odası	Yol	İçme suyu	Elektrik	S. Ocağı	S. Evi	S. Memuru	Jandarma	Telefon	Köy Od.	Cami	Selektör
22	SARIALAN			X	X									
23	SIVRİCEK			X	X									
24	SUMUCAK				X									
25	SÜNÜRLÜ			X										
26	TAŞKARACALAR			X	X									
27	YAMUKÖREN			X	X									
28	YEŞİLÖZ			X	X									
		KURŞUNLU		İLÇESİ			ATKARACALAR			BUCAĞI				
1	ATKARACALAR			İY	X	X								
2	BOZKUŞ			X	X	X								
3	BUDAKPINAR			X	X	X								
4	ÇAKIRBAĞI													
5	ÇARDAKBL	X	X	X	X									
6	ÇAVUNDUR			X	X									
7	DEMİRLİ			X										
8	ENÜPÖZÜ			X										
9	HÜYÜK			X										
10	ILIPINAR			X	X	X								
11	KIZILIBRIK			X	X									
12	KÜKÜRT			X	X									
13	SUSUZ				X									
14	ÜÇGAZİ													

a No	KÖYÜN ADI	Milli Eğitim		Y. S. E.		Sağlık			Diğerleri						
		Okul	Okuma Odası	Yol	İşme suyu	Elektrik	S. Ocağı	S. Evi	S. Memuru	Jandarma	Telefon	Köy Od.	Cami	Selektör	Kooperatif
16	KAYIÖREN			X	X										
17	KIRSAKAL			X	X										
18	KIŞAÇ			X	X										
19	ORTABAYINDIR			X	X										
20	ÖZLÜ			X											
21	SAKAELİ			X	X										
22	SAKARCAÖREN			X	X										
23	SALUR			İY											
24	SANCAR			X	X										
25	TUTMAŞBAYINDIR			X											
26	YAYLAKENT			X	X										
27	YENİCE			X											
28	YUVA			X	X										
OVACIK İLÇESİ MERKEZ BUCAĞI															
1	ABDULLAR			X	X										
2	AHMETLER			X											
3	ALINCA			İY											
4	ANBARÖZÜ														
5	AVLAĞIKAYA				X										
6	BAŞBOYUNDURUK														
7	BELEN				X										
8	BEOİLİ			X	X										

Sıra No	KÖYÜN ADI	Milli Eğitim		Y. S. E.		Sağlık			Diğerleri						
		Okul	Okuma Odası	Yol	İşme suyu	Elektrik	S. Ocağı	S. Evi	S. Memuru	Jandarma	Telefon	Köy Od.	Cami	Selektör	Kooperatif
9	BEOİİNİ				X										
10	BÖDURDÖLÜ				X										
11	BOYALI			İY											
12	BÖLÜKÖREN				X										
13	ÇATIK			X											
14	ÇUKUR			X											
15	DOĞANLAR			X	X										
16	DÖKECEK														
17	DUDAŞ				X										
18	EKİNCİK			X	X										
19	ERKEÇ														
20	GANİBEYLER			X	X										
21	BÖKÇEDÖZ				X										
22	GÖNELİK				X										
23	GÖNEYSAZ														
24	HATİPOĞLU				X										
25	İHANLAR			X	X										
26	KAVAKLAR			X											
27	KIŞLA			X	X										
28	KOLTUK			X	X										
29	KÜÇÜKSU			X	X										
30	PELİTÇİK				X										

Sıra No	KÖYÜN ADI	Milli Eğitim		Y. S. E.			Sağlık			Diğerleri					
		Okul	Okuma Odası	Yol	İçmesuyu	Elektrik	S. Ocağı	S. Evi	S. Memuru	Jandarma	Telefon	Köy od.	Cami	Selektör	Kooperatif
10	KAVAK			X	X										
11	KAYMAZ			X											
12	KIVCAK			X	X										
13	SAZCAĞIZ			İY	X										
14	YAKADERE				X										
15	YUKARIÖZ			X	X										
16	YÜKLÜ			İY											
YAPRAKLI İLÇESİ İKİZÖREN (BABA) BUCAĞI															
1	AYVA				X										
2	BADEMÇAY				X										
3	BELİBEDİR				X										
4	BÜYÜKAKSEKİ				X										
5	ÇAKIRLAR														
6	ÇEVRECİK			X											
7	ÇİCEK														
8	DAVUTLAR			X											
9	CÜRMEÇ														
10	İKİZÖREN			İY											
11	İNCİK														
12	KAYACIK			X											
13	KIRLIKÇA			X											
14	KULLAR			X	X										

Sıra No	KÖYÜN ADI	Milli Eğitim		Y. S. E.			SAĞLIK			DİĞERLERİ					
		Okul	Okuma Odası	Yol	İçmesuyu	Elektrik.	S. Ocağı	S. Evi	S. Memuru	Jandarma	Telefon	Köy Od.	Cami	Selektör	Kooperatif
15	MÜSELLİM			X	X										
16	SARIKAYA			X	X										
17	SOFUOĞLU			X											
18	SUBAŞI			X											
19	TATLIRINAR			X	X										
20	TOPUZSARAY			X											
21	YAKA			X	X										
22	YAMAÇBAĞ			X											
23	YENİCE			X											
24	ZEKERİYA			X											

BELEDİYELER

A — GENEL BİR BAKIŞ :

Yurdumuzda belediye kuruluşları 1930 yılında çıkarılan BELEDİYELER KANUNU ile örgütlenme olanağına kavuşturulmuştur.

Bu yasaya göre, belediyeler; kentlerin ve bu kentlerde yaşayan insanların; mahallî nitelikteki müşterek ve medeni sorunlarını çözümlenmeye çalışan bir TÜ-

ZEL KİŞİLİKTİR.

Bir kentte Belediye oluşturulması için o kentin (2000) den fazla nüfusa sahip olması gerekmektedir.

Ayrıca mahallî idare bölümleri olan İL ve İLÇE Merkezlerinde bu nüfus kıstasına bakılmadan kuruluşu sağlanır.

Yurdumuzda, BELEDİYECİLİK 1950 yılından bu yana hızla gelişme göstermektedir.

Küçük Belediyelerin artmasına neden olarak, belediyelere tanınan (İLLER BANKASINCA AYRILAN) fonlardan istifade etmek düşüncesinin hakim olduğu yaygındır.

Belediye görevleri; Belediye yasasının 15. ci maddesi ile 76 kalem halinde sıralanmışsa da türlü kanunlarla belediyelere çeşitli görevler verilmiştir.

Malî yetersizlik belediyelerimiz için önemli birer sorun olmakta devam etmekte ve cari harcamalarını güçlükle karşılamakta bu yüzden de yatırıma yönelik çalışmalar pek küçük bir düzeyde kalmaktadır.

B — BELEDİYE ORGANLARI :

Belediye tüzel kişiliği, Belediye Meclisi, Belediye Encümeni ve Belediye Başkanı'ndan oluşmaktadır.

Belediye Meclisi ve encümen KANUN VE MÜZAKERE organı; Belediye Başkanı ise YÜRÜTME ORGANI vazifesini yürütür.

1 — Belediye Meclisi :

Belediye meclis üyeleri, o kenti oluşturan halkın tek dereceli ve nisbi temsil yöntemine göre seçtikleri ve 4 yıl görev süreli üyelerinden oluşmaktadır.

2 — Belediye Encümeni :

Belediye encümeni; belediye meclisini oluşturan üyeler arasından seçilen üyeler ile, belediyenin daire başkanlarından oluşur. Bu encümenin başkanı belediye başkanıdır.

Belediye encümen üyeleri meclise karşı sorumluluk taşırlar.

3 — Belediye Başkanı :

Belediye başkanları; yürütme ve belediye tüzel kişiliğinin başkanıdır.

Görev süresi 4 yıl olup; tek dereceli seçimle iş başına getirilirler.

C — MERKEZ İLÇE BELEDİYESİ :

Çankırı İli Belediyesinin kuruluş tarihi olarak 1919 yılı başlangıç sayılabilir. Bu tarihten beri Belediye başkanlığı teşkilâtı bulunduğu ve ilk belediye başkanı olarakda (SALİM EFENDİ) bilinebilmektedir.

Bugüne dek belediyemiz başkanlığı görevinde bulunanların isim ve hizmet çizelgesi şöyle sıralanmaktadır.

ÇANKIRI'NIN BELEDİYE BAŞKANLARI S.N. ADI ve SOYADI

S.N.	ADI ve SOYADI	GÖREV MÜDDETİ	TAHSİLİ
1—	Salim Efendi	1919-1923	
2—	Cemal Bey	1923-1927	
3—	Dede Zade Hilmi Bey	1927-1928	
4—	Hacı Şih Zâde Sait Bey	1928-1934	
5—	Ömer Dede	1934-1938	
6—	Rıfat Dolunay	1938-1943	
7—	Hilmi Ersunan	1943-1944	
8—	Cevdet Dengi	1944-1946	
9—	Halim Bayram	1946-1954	
10—	Osman Derviş	1954-1955	
11—	Nurettin Ok	1955-1957	
12—	Ali İnandık	1957-1958	
13—	Nurettin Ok	1958-1960	
14—	Muhsin Gökçaya (Vali)	1960-1962	
15—	Turgut Eşilmez (Vali)	1962-1963	
16—	Necatî Gökmoğol (Vali)	1963-1963	
17—	Gürhan Titrek	1963-1965	
18—	Ali İnandık	1965-1969	İlkokul Mezunu
19—	Ali İnandık	1963-1973	Hukuk Fakültesi Lise Mezunu
20—	Y. Hayati Çağlayan	1973	Hukuk Fakültesi Siyasal Bilgiler Fak. » » » » Hukuk Fakültesi Lise Mezunu » » Harb Akademisi

Bugün Belediye Başkanlığı Teşkilâtı Bölümleri şu şekilde oluşmaktadır.

BELEDİYE TEŞKİLATI

Yıllar	Belediye Reisi	Başkatip	Katip	Evlendirme Memuru	Ölçü ve Ayar Memuru
1965					
1966					
1967					
1968					
1969					
1970					
1971					
1972					
1973					

MUHASEBE İŞLERİ

Yıllar	Belediye Muhasibi - Muhasip Vekili	Masraf tahakkuk memuru	Varidat Tahakkuk Memuru	Merkez Tahsildarı (Mutemet)	Tahsildar (7 adet)	Ayniyat Saymanı
1965						
1966						
1967						
1968						
1969						
1970						
1971						
1972						
1973						

FEN İŞLERİ

Yıllar	Fen İşleri Müdürü	Fen Teknikeri	Harita İmar Plancısı	Fen Katibi
1965				
1966				
1967				
1968				
1969				
1970				
1971				
1972				
1973				

ZABITA İŞLERİ

Yıllar	Zabıta Komiseri	Zabıta Memuru (7 adet)
1965		
1966		
1967		
1968		
1969		
1970		
1971		
1972		
1973		

TEMİZLİK İŞLERİ

Yıllar	Temizlik Amiri	Temizlik Çavuşu (2 adet)	Şöför (7 kişi)	Temizlik İşçisi (45 kişi)
1965				
1966				
1967				
1968				
1969				
1970				
1971				
1972				
1973				

SAĞLIK İŞLERİ

Yıllar	Belediye Tabibi (vekâletten)	Sağlık Memuru	Belediye Ebesi	Hademe
1965				
1966				
1967				
1968				
1969				
1970				
1971				
1972				
1973				

İŞLETME PERSONELİ

Yıllar	İşletme Muhasibi	Masraf Tahakkuk Memuru	Ayrıca 18 memurdan ibarettir.
1965			
1966			
1967			
1968			
1969			
1970			
1971			
1972			
1973			

İTFAİYE TEŞKİLATI

Yıllar	İtfaiye Amiri	İtfaiye Onbaşı	İtfaiye Şöfürü (3 adet)	İtfaiye Eri (14 kişi)
1965				
1966				
1967				
1968				
1969				
1970				
1971				
1972				
1973				

Belediye Başkanlığımız bünyesinde; genel idare, teknik hizmetler ve işletme personeli olarak; (70 kişi) memur, (77 kişi) işçi olmak üzere toplam (154 kişi) hizmet etmektedir.

Belediye Bütçesinin 1965-1973 yıllarını kapsayan dönemlerine ait yıllık gelişimi ve genel görüşüne ait çizelge :

Yıllar	C E T V E L		Toplam (TL)
	Cari ve transfer harcamaları (TL)	Yatırım harcamaları (TL)	
1965	1.386.751.—	278.051.—	1.664.802.—
1966	1.569.508.—	343.150.—	1.912.658.—
1967	1.801.597.—	351.698.—	2.153.295.—
1968	2.047.265.—	532.883.—	2.580.148.—
1969	2.679.378.—	410.300.—	3.089.678.—
1970	2.807.976.—	572.200.—	3.380.176.—
1971	3.564.042.—	461.003.—	4.025.045.—
1972	3.341.510.—	412.003.—	3.753.513.—
1973	3.361.899.—	462.102.—	3.824.001.—

BELEDİYE HİZMETLERİNE İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

a) Elektrik ve Su Hizmetleri :
Şehrimizin günden güne gelişmesi

elektrik abone adetlerinin artması nedeniyle 1962 senesinden yapılan TEK'e bağlanan elektrik şebekesi ve trafoları kafi gelmediğinden ve ihtiyaca cevap vermediğinden durum İller Bankası'na intikâl ettirilmiş ve Bankaca şehrimizde yapılan inceleme neticesinde halihazır şebekenin kafi gelmeyeceğinin bildirilmesi üzerine yapılan proje keşif ve protokole göre şehrin elektrik durumunun ilâve ve ıslahı için İller Bankası'na ELTES Kollektif Şirketi'ne ihalesi yapılmış olup müteahhitçe projede tesbit edilen trafo inşaatları tamamlanmıştır.

Şehrimizin İller Bankası aracılığı ile yapılan ve 1969 senesinde hizmete giren 300 lük isale hattı hizmete girdiğinde depoya ilettiği saniyedeki su miktarı 65 litre idi. Senelerin kurak gitmesi nedeniyle bugün için isale hattının depoya götürebildiği su miktarı 21 litredir. Şehrimiz su sıkıntısı çekmekte olup bu sorunu çözümlenebilmek için üç adet kuyu açılmış 7 litrelik bir su ilâve edilme imkânı bulunabilmişse de bu hususta yeni su araştırmaları yapılmaktadır.

b — Çankırı Belediye İtfaiye Hizmetleri:
Çankırı Belediyesi itfaiye personeli 18 kişiden oluşmakta ve iki vardiye olarak çalışmaktadır. İki arazöz ve bir vıdanjör olmak üzere kısıtlı araç kapasitesi mevcuttur. Bunların yanında şehir içmesuyu şebekesi üzerinde bulunan 100 adet yangın musluğu mevcut olup gerektiğinde bu vanalardan da istifade edilmektedir. Yapılan hizmetler şöyle sıralanabilir.

- 1 — Yangın söndürmek;
- 2 — Baca temizlemek;
- 3 — İtfaiye bahçesinde bulunan depodaki bütüngaş tüplerinin giriş ve çıkışlarını kontrol etmek;
- 4 — Kanalizasyonu olmayan mahallelerdeki binaların foseptik kuyularını vidanjör ile temizlemek
- 5 — Şehir suyunun kifayetsizliği nedeniyle apartman kalorifer kazanlarına suyu akmayan ev, dükkan, yurt ve okulların sularını temin etmek;

6 — Umuma ait kanalların temizliğini yapmak

7 — Bilhassa yaz mevsimlerinde dikilen fidanları sulamak yolların ve sokakların temizliğinde çalışmak.

C — Şehir İmar Hizmetleri :

Şehrimiz imar çalışmaları tarihi kısa olup belediyemizin mali güçlerini yetersiz olması nedeniyle şehirleşmede yeteri kadar modernleşme sağlanamamıştır. 1930-1940 yılları arasında o günkü anlayışla yapılan imar planı 1966 yılına kadar tatbik edilmiş bu plânın yetersizliği anlaşılabilir aynı yıl içinde İller Bankası aracılığı ile yaptırılan şehir imar planı uygulamaya konmuştur. Ancak modern şehircilik gerçekleşmesi belediyemizin mali gücüne uyum sağlamayan ve şehrin çok eski bir yerleşme beldesi olması nedeniyle eldeki imar plânının tashihi yapılarak imar uygulamalarına hız verilmiştir. Son senelerde modern tarzda yapılan binalar şehrimize aynı bir şehircilik anlayışı getirmiş ve bu yapılar hızla çoğalmaktadır. Bu arada resmî binaların yapımları ve şehrin gelişmesi yöntemlerine uygun olarak belediye sınırları içindeki imar sahası genişletilerek şehrin gelişmesi büyümesi me çalışma koşullarına göre saha ve yerler ayrılmış buraların modern bir şekilde şehirleşmesine çalışılmaktadır.

D — Temizlik İşleri :

Şehrimizde 120 adet açık çöp sandığı ve 20 adet kapalı tip çöp sandığı bulunmaktadır.

Şehrin temizliği :

- 1 — Temizlik amiri (1)
- 2 — Temizlik çavuşu (2)
- 3 — İşçi (45)
- 4 — Şöför (7) ile yürütülmektedir.

Bu temizlik işlerinde 6 adet damperli kamyon çalışmakta olup bunlar da ekonomik ömürlerini doldurdularından faydalanılamamaktadır.

Belediye Başkanlığı yeni araba almak için girişimlerde bulunmaktadır.

E — Diğer Hizmetler :

1 — Belediyemizce kamu yararına hizmetler hızla yapılmakta yol alt ve üst yapı tesisleri ile devlet eliyle yapılacak çeşitli tesislerin yaptırılması için gerekli çaba harcanmaktadır. Şehrin her yöresine belediye hizmetlerinin yeteri kadar götürülmesine çalışılmaktadır. Şehir içinde 20 Km. asfalt 10 Km. parke ve arnavut kaldırımlı yol bulunmaktadır. Şehrin genel kanalizasyonu yarım olup; bunun tamamlanmasına çalışılmaktadır. Belediyemizce halkın hizmetine sunulan bir de ekmek fabrikası faaliyet göstermekte mezbaha ve soğuk hava deposu yapımları hal tesisi yapımları tamamlanmak üzeredir.

2 — Turizm Hizmetleri : Hızla gelişmekte olan şehrimizde belediyemizce turistik tesis hizmetler üzerine malî imkânsızlıklar nedeni ile esaslı bir yatırıma girişilememiş, iç turizme faydalı olan panayırın açılmasını sağlamıştır. Turistik mevcut tesislerin muhafazasında yeteri kadar çaba sarf edilmiş iç ve dış turistlerin emrine açık tutmuştur. Turistik imkânları sağlamak için gerekli çaba yapılmaktadır.

D — Diğer Belediyeler :

Merkez İlçe Belediyesinin dışında daha 9 İlçe ve 7 Bucak Belediyesi bulunmaktadır.

1) Merkez İlçe Korgun Bucak Belediyesi :

1.4.1954 yılında kurulmuştur. Başlangıçta 3 kişiden oluşan personel kadrosu 1968 yılında genişletilmiştir. Kuruluşunda 13.000 lira olan Bütçesi her geçen yıl artış göstererek 1973 yılında 307.000 liraya yükselmiştir.

Belediyenin hizmetleri :

a) Elektrik: Kasabanın henüz elektriği yoktur. TEK'in yaptığı plânlamaya göre, 1973 yılında yapımına başlanacaktır.

b) Su: İl YSE Müdürlüğü ile yapılan işbirliği sonunda, 100 tonluk su deposu yapılmış ve 8 Km. lik isale hattı döşenerek evlere su getirilmiştir.

c) Otobüs İşletmesi: Belediyenin 27 kişilik bir otobüsü mevcut olup bununla Korgun Çankırı arasında yolcu taşınmaktadır.

d) İtfaiye: Bu hizmet, 1 motopomp 1 arazöz ile yürütülmektedir.

2 — ÇERKEŞ BELEDİYESİ : 1927 yılında kurulmuştur. 1950 - 1959 yılları arasında Dizel Jeneratörü ile karşılanan Elektrik ihtiyacı, 1969 yılında Modern tesise kavuşmuştur. İlçe'de İmar plânı tatbikatına başlanmıştır. Kanalizasyon yapılmış, sokak ve caddeler kısmen parke kısmende arnavut kaldırımı ile kaplanmıştır. 6 Km. uzunluğunda sulama ka-

nalı, yeni çamaşırhane ve restore edilmiş hamam halkın hizmetine sunulmuştur.

Tarım Bakanlığının katkısı ile kapalı hayvan pazarı, DSİ ile birlikte derivasyon çalışmaları gerçekleştirilmiş olup, dar bütçe imkânına rağmen, düğün salonu, Otel ve Lokanta yapılmıştır. Belediyenin halen bir Arazözü, kamyonu ve binek arabasından başka temizlik işlerinde kullanılan 4 aracı ve bir pikabı vardır. Belediyenin yıllar itibariyle Bütçeleri şöyledir.

Bütçe Yılı	Bütçe Miktarı
1967	1.397.974.00
1968	1.469.075.00
1969	1.973.549.00
1970	2.124.091.00
1971	2.969.145.00
1972	4.027.144.00

3 — ELDİVAN İLÇE BELEDİYESİ:

Belediye teşkilatı 1930 yılında kurulmuştur. Hizmetler her geçen yıl genişleyen bir kadro ile yürütülmektedir. İlçenin İmar plânı 1958 yılında yapılmış olup, Belediye tüm sorunlarını kendi imkânları ile birlikte İller Bankasında desteğini sağlayarak çözümlenmeye çalışmaktadır.

4 — ESKİPAZAR İLÇE BELEDİYESİ:

1946 yılında 6 kişilik personel kadrosu ile kurulan Belediye teşkilatı bu gün 14 kişilik personeli ile hizmetlerini yürütmektedir.

a) Elektrik hizmetleri: Bucak iken yaptırılan şebeke, 1954 yılında İller Bankasından sağlanan imkânlarla yenilenmiş, 1965 yılında ise İsmetpaşa trafo tesislerinden sağlanan enerji ile güçlü hale gelmiştir.

b) Su hizmetleri: 1954 yılında İller Bankasınca yaptırılan tesisler yetersiz olunca bu sefer Belediye kendi olanaklarını İl YSE Müdürlüğü olanaklarıyla birleştirerek 100 Tonluk Depo ile birlikte, sıhhi bir su şebekesini gerçekleştirmiştir.

c) İtfaiye hizmetleri: Belediyenin halen mevcut bir arazözü ile hizmet sunulmaktadır.

d) İmar hizmetleri: 1954 yılında yapılan İlçe İmar plânının tatbikatında doğan bazı ihtiyaçlar nedeniyle yeniden değiştirilmiş olup tatbikatlar yeni plân üzerine yürütülmektedir. Belediyenin Yıllar itibariyle Bütçesi şöyledir:

Yıllar	Bütçe (TL)
1965	220.000.—
1966	333.500.—
1967	338.000.—
1968	347.000.—
1969	362.000.—
1970	425.000.—
1971	672.000.—
1972	785.000.—

5 — İLGAZ İLÇE BELEDİYESİ: Belediye teşkilatı 1337 yılında kurulmuştur.

a) Elektrik hizmetleri: 1948-1973 yılları arasında 2 adet Dizel Jeneratörü ile karşılanan Elektrik ihtiyacı, İller Bankası yardımı ile yeniden ele alınmış 1975 yılında ihalesi yapıp 1976 yılı sonunda da şebeke yenilenmiş olacaktır.

b) Su hizmetleri: 1973 yılına kadar memba suyu ile beslenen çeşmeler, sonradan Devrez çayı üzerine yaptırılan Keşon Kuyu sayesinde bol suya kavuşmuştur.

c) İmar hizmetleri: Belediyenin kendi imkânları ile cadde ve sokakları adı kaldırımıyla döşenmiştir. Kanalizasyon işleri ikmâl edilmek üzeredir.

d) İtfaiye hizmetleri: Mevcut bir arazöz ile hizmet yürütülmektedir.

Ayrıca Belediyenin, diğer işlerde kullandığı 4 vasıtası daha vardır.

Belediyenin Yıllar itibariyle Bütçesi şöyledir.

Yıllar	Bütçesi (TL)
1967	614.622.—
1968	649.345.—
1969	752.647.—
1970	822.666.—
1971	955.660.—
1972	1.150.000.—

6 — KURŞUNLU İLÇE BELEDİYESİ: Belediye teşkilatı 1944 yılında kurulmuştur. İlçenin imar plânı 1953 yılında yapılmış ve o günden beri plân gereğince imar işleri yürütülmektedir. İlçenin içersinden geçen Kastamonu - İstanbul karayolu, Ankara - Çankırı - Zonguldak Demiryolu vardır. Bu nedenle imar plânında bazı değişiklikler gerekmektedir. 1955 yılında İlçe içersinde Lokanta, Otel, dükkânlar ve fırın yaptırılmıştır. İlçe içinde yeni yollar açılmasına başlanmıştır.

a) Elektrik hizmetleri: Başlangıçta Dizel motorla temin edilen enerji, 1969 yılında İller Bankası katkısı ile Çatalağzından temin edilmeye başlanmıştır.

b) Su hizmetleri: İlçenin suyu yeterlidir.

c) İtfaiye hizmetleri: Mevcut bir arazöz ile yürütülmektedir.

d) Diğer hizmetleri: Belediye diğer hizmetleri için 5 adet vasıta kullanmaktadır. İlçe yolları parke ile döşelidir. 10 dönümlük arazi fidanlanmış mezarlık çevresi duvarlarla çevrilmiştir. Belediyenin yıllar itibariyle Bütçesi şöyledir:

Yıllar	Bütçe (TL)
1965	154.500.—
1966	170.000.—
1967	206.000.—
1968	240.000.—
1969	270.000.—
1970	349.000.—
1971	350.000.—
1972	430.000.—

6 — ATKARACALAR BUCAK BELEDİYESİ: Bucak'ta belediye teşkilâtı 1951 yılında kurulmuştur. Bucakta, hamam, 20 dükkân, lokanta, fırın, otel, hükümet binası ve lojmanları, çamaşırhane mevcuttur. İmâr plânına uygun %80 istim-

lâk yapılmıştır. Bucak içi yolları, kaldırılması tamamlanmıştır.

a) Elektrik hizmetleri: Çatalağzı yüksek gerilim hattından sağlanan enerji ile karşılanmaktadır.

b) Su hizmetleri: Kasabaya 5 Km. mesafeden gelmektedir.

c) İtfaiye hizmetleri: Belediyenin bir arazözü ile görülür. Ayrıca diğer hizmetlerin ifası için kullanılan 2 kamyonu, bir pikabı ve birden fazla arabası vardır. İşletme giderlerinde kapsayan 500.000.00 TL. lik Bütçesi vardır.

6/2 — BAYRAMÖREN BUCAK BELEDİYESİ: 1972 yılında kurulmuştur. 4 kişilik bir kadro ile hizmete çalışmaktadır. 1972 yılı bütçesi 70.030.00 TL. dir.

Elektriği vardır. İmâr plânı henüz tasdikten gelmemiştir.

6/3 — ÇARDAK BELEDİYESİ: 1972 yılında kurulmuştur. 2 memur kadrosu ile görev yapan Belediye, hizmet binası, istismlâk işlemleri, yol kaldırımı gibi hizmetlerin ve diğer acil işlerin yapımı ile uğraşmaktadır. Çatalağzı yüksek gerilim hattından alınan enerji ile Elektriğe kavuşmuştur. 1972 Bütçesi 250.000.— TL. dir.

7 — ORTA İLÇE BELEDİYESİ: 1959 yılında kurulmuştur. 1960 yılı Bütçesi 98.000 TL. iken her yıl artmaktadır. 1970 yılında elektrik, su ve mezbaha işletmesini kurmuştur.

İlçenin elektriği 1974 yılında ikmâl edilmek üzere İller Bankasınca ele alınmıştır. İçme suyu yetersizdir. İtfaiye teşkilâtı yoktur.

7/1 — KALFAT BELEDİYESİ: Teşkilât 1954 yılında kurulmuştur. 4 personel ile çalışmakta olup 1954 yılı Bütçesi 20.000.— TL. dir. Kasabada basınçlı içmesuyu Deposu ve elektrik tesisatı vardır. İmâr plânına göre yollar açılmış ve stabilizesi yapılmıştır.

7/2 — YAYLAKENT BELEDİYESİ: 1962 yılında kurulmuştur. Kasabanın yolları, meydan ve parkı imâr plânına uygun olarak tamamlanmıştır. Elektriği vardır. Su yetersizdir.

8 — OVACIK İLÇE BELEDİYESİ: 1960 yılında kurulmuştur. 1971 yılında dizel motorla elektrik enerjisi sağlanmış olup, şebeke yüksek gerilime göre yapılmıştır. İçme suyu yetersizdir. İtfaiye teşkilâtı kurulamamıştır. 1972 yılı bütçe-

si 195.000.— TL. dir.

— ŞABANÖZÜ İLÇE BELEDİYESİ: 1944 yılında kurulmuştur. 65 adet mülkü vardır. 11 kişilik kadrosu ile hizmet görmektedir.

a) Elektrik hizmetleri: 2 adet Dizel motorla enerji sağlanmakta olup, İndirme tesisleri İller Bankasınca yapılmaktadır.

b) Su hizmetleri: 1953 yılında İller Bankası tarafından, 3,5 Km. mesafeden temin edilmiştir.

c) Diğer hizmetler: İlçede Belediyece yaptırılan, Çamaşırhane, Sinema, düğün salonu, İş Hanı, Hamam vardır. İmâr planı 1952 yılında yaptırılmıştır.

Yıllar itibariyle Bütçeleri şöyledir.

Yılları	Bütçesi (TL)
1964	275.000.—
1965	295.000.—
1966	310.000.—
1967	310.000.—
1968	326.000.—
1969	340.000.—
1970	380.000.—
1971	395.000.—
1972	415.000.—
1975	441.900.—

8/1 — GÜMERDİĞİN BELEDİYESİ: 1967 yılında kurulmuştur. 5 personel ile hizmet görmektedir. 1970 bütçesi 171.550.00 TL. dir. Belediyenin bir traktörü vardır. Elektrik ve içme suyu temini yönündeki faaliyetler devam etmektedir.

9 — YAPRAKLI İLÇE BELEDİYESİ: 1955 yılında kurulmuştur. İlçede ana caddeler parke, ara sokaklar ise adi kaldırımdan yapılmıştır. Belediye binası Betonarme olup yeni yapılmıştır.

a) Elektrik hizmetleri: 1966 yılında Dizel motor ile temin edilen enerji 1972 yılında enterkonnekte sisteme bağlanmıştır.

b) Su hizmetleri: 1966 yılında 150 tonluk bir su deposu yapılarak şebeke sistemine dönüştürülmüştür.

c) İtfaiye hizmetleri: Yoktur.

Yıllar itibariyle Bütçeleri:

Yılı	Bütçesi (TL)
1965	107.805.—
1967	166.230.—
1970	204.046.—
1971	310.000.—

Hükümet Binası

XIII-Görevliler Bölümü

Görevliler Bölümü

XIII — GÖREVLİLER BÖLÜMÜ :

I — İl'in TBMM üyeleri

A — Cumhuriyet'in ilânından 1967 sonu na kadar.

Adı ve Soyadı	Donemi	(Tarihi)
Behçet B. Kutlu Müştak B. Torbo Neşet Akkar Sait Üçok Tahir Ef. Aşık Musulioğ Tevfik Durlanık Ziya Esen (İsfendiyaroğlu)	1. Dönem	23.4.1920 — 16.4.1923
Mustafa Abdülhalik Renda Rifat Ünür Saraçoğlu Ziya Esen (İsfendiyaroğlu) Talât Onay	2. Dönem	11.8.1923 — 26.6.1927
Ziya Esen (İsfendiyaroğlu) Mustafa Abdülhalik Renda Rifat Ünür Saraçoğlu Talât Onay	3. Dönem	1.11.1927 — 26.3.1931
Ziya Esen (İsfendiyaroğlu) Mustafa Abdülhalik Renda Rifat Ünür Saraçoğlu Talât Onay	4. Dönem	4.5.1931 — 23.12.1934
Ziya Esen (İsfendiyaroğlu) Mustafa Abdülhalik Renda Rifat Ünür Saraçoğlu Fazıl Nazmi Örkün Hatice Özgener Hüseyin Cahit Yalçın Mustafa Önsoy Sami Çölgeçer	5. Dönem	1.3.1935 — 27.12.1939
Ziya Esen (İsfendiyaroğlu) Mustafa Abdülhalik Renda Fazıl Nazmi Örkün Hüseyin Cahit Yalçın Avni Doğan Dr. Akif Arkan	6. Dönem	3.4.1939 — 5.3.1943
Mustafa Abdülhalik Renda Talât Onay Avni Doğan Dr. Akif Arkan Behiç Erkin Atıf İnan	7. Dönem	8.3.1943 — 14.6.1946
Mustafa Abdülhalik Renda Dr. Akif Arkan Gnl. Zeki Soydemir Rifat Dolunay Ahmet İhsan Zevneloğlu	8. Dönem	5.8.1946 — 21.5.1950

Kâzım Arar
Kemâl Atakurt
Celâl Boynuk
Dr. Kenan Çigman
Dr. Celâl Otman
Celâl Boynuk
Dr. Kenan Çiöman
Tahir Akman
İbrahim Aydın
Asım Emren
Tahsin Uğur
Dursun Akçaoğlu
Fahri Arslan
Kemâl Barlas
Kemâl Toprak
Ethem Yıldırım
Nasit Fırat
Fahri Arslan
Kâzım Arar
Rahmi İnceler
Rahmi İnceler
Şaban Keskin
Nurettin Ok
Nurettin Ok
Tahir Akman
Dursun Akçaoğlu
Mehmet Ali Arslan
Hazım Dağlı

9. Donem 22.5.1950 — 14.5.1954

10. Donem 14.5.1954 — 7.11.1957

11. Dönem 27.11.1957 — 27.5.1960

Temsilciler Meclisi Üyesi

1. Dönem 16.10.1961 — 10.10.1965

2. Dönem 22.10.1965 — 15.10.1969

Senatör 21.9.1965 — 15.10.1969

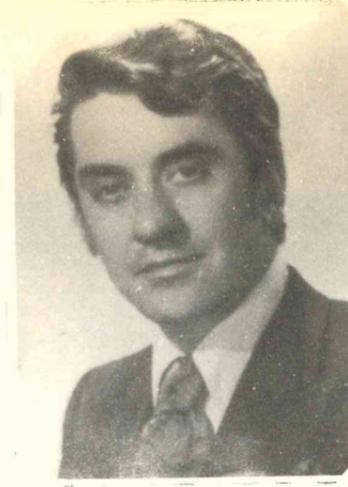
B — Çankırı Senatör ve Milletvekillerinin
Biyografileri:
1. Curiyet Senato Üyesi :

Gürhan Titrek

1929 yılında Çankırı'da doğdu. Lise öğreniminden sonra İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinin bitirerek 1954 yılında Çankırı'da Avukatlığa başladı.

1963 yılında Çankırı Belediye Başkanlığına,

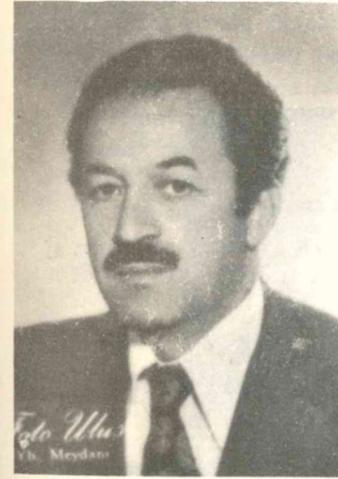
1968 yılında Çankırı Senatörlüğüne seçildi. 1969 seçimlerinden sonra Demirel kabinesinde Devlet Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı yaptı. Evli ve 2 çocuk babasıdır.

Çankırı Milletvekili
Nurettin Ok

1928 yılında Çankırı'da doğdu. Çankırı ortaokulu ve Kalın taş Erkek Lisesini bitirdikten sonra İ.Ü. Hukuk Fakültesi ve İktisat Fakültesi Gazetecilik Enstitüsünden mezun oldu. 1955 - 1960 yılları arasında

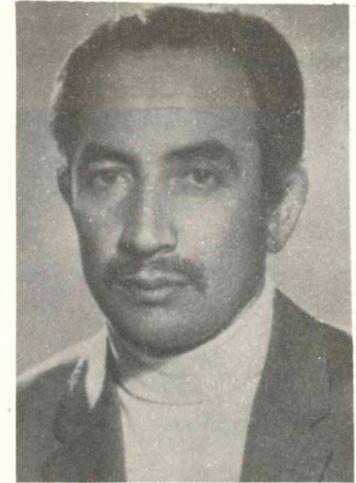
Çankırı Belediye Başkanlığı yaptı. 1961 yılında Çankırı Milletvekili seçildi, 1962 — 1972 yılları arasında 10 yıl T.B.M.M. Başkan Vekilliği ile 1973 - 1974 arasında Bayındırlık Bakanlığı yaptı. Evli ve bir çocuk babasıdır.

Çankırı Milletvekili :

Arif Tosyalıoğlu

1928 yılında Tlgaz İlçesi'nde doğdu. Tlgaz Belediye Başkanlığı yapmıştır. Ticaretle işigal eder, fabrikatördür. 3 ve 4 cü dönem Çankırı Milletvekilliği yapmıştır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Çankırı Milletvekili:

Mehmet Ali Arslan

1933 yılında Tlgaz İlçesi'nin Sekü köyünde doğdu. İlk, orta ve Lise öğrenimini Ankara'da tamamladıktan sonra, 1955 yılında Amerika Florida Üniversitesi'ne gitti. 1967 yılında Türkiye'ye döndü. Page Com. de tercüman, Raymond int. personel müdürlüğü yaptı. 1965 yılında Çankırı Milletvekili seçimlerini kazandı. Evli ve 3 çocuk babasıdır. İngilizce bilmektedir.

Gazeteci ve yazardır.

2 — İl'in Valileri

Adı ve Soyadı:

- 1 — Nuri Bey
- 2 — Bekir Sami Bey
- 3 — Adil Bey
- 4 — Muhtar Bey
- 5 — Hazım Bey
- 6 — Derviş Hüsni Özgören
- 7 — Refik Noyan
- 8 — Ferit Nomer
- 9 — Hayri Orhun
- 10 — Recai Türel
- 11 — Refik Noyan
- 12 — Saip Örgü
- 13 — Orhan Sami Güvenç
- 14 — Ethem Necip Yetkiner
- 15 — Hikmet Kümbetlioğlu
- 16 — Hamza Kişioğlu
- 17 — Fuat Alper
- 18 — Muhlis Babaoğlu
- 19 — Nazım Başlamışlı
- 20 — Korg. Sırrı Gemalmaz (As. Vali)
- 21 — Muhsin Gökkaya
- 22 — Turgut Eğilmez
- 23 — Fahri Cıvgın
- 24 — M. Cevat Çapanoğlu
- 25 — Mustafa Karaer
- 26 — Yusuf Yakupoğlu

Göreve Başladığı Tarih:

Ayrıldığı Tarih:

10.12.1934	13.5.1939
29.5.1939	30.6.1942
16.8.1942	3.6.1944
10.6.1944	11.8.1944
12.8.1944	28.3.1946
3.5.1946	9.11.1946
27.11.1946	20.7.1949
8.8.1949	16.5.1950
3.7.1950	4.5.1951
21.5.1951	6.2.1952
25.2.1952	27.1.1954
15.2.1954	26.12.1957
30.12.1957	5.8.1958
12.10.1958	9.6.1960
12.6.1960	20.10.1962
23.10.1962	30.6.1964
30.6.1964	26.1.1966
26.1.1966	1.7.1971
12.7.1971	10.7.1972
24.7.1972	

Yusuf Yakupoğlu

1928 yılında Alucra'da doğmuştur. İlk öğrenimini Alucra İlkokulu'nda, orta öğrenimini Şebinkarahir Ortaokulu'nda, lise öğrenimini Erzurum Lisesi'nde yaparak 1947 yılında mezun olmuştur. Daha sonra Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne devam ederek 1949 yılında okulun İdari Şubesi'nden mezun olmuştur.

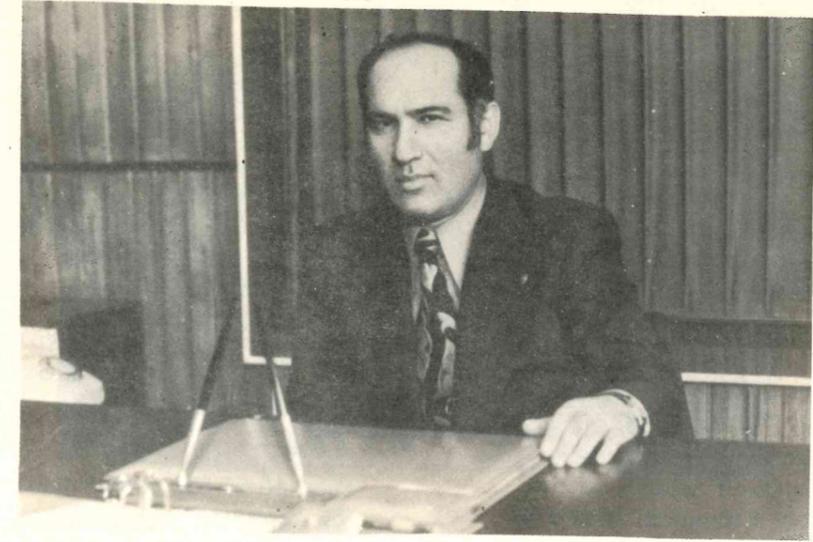
Fransa'da Genel İdare konusunda incelemeler yapmış olup, Avrupa Konseyi Mahalli İdareler Konferansına delege ola-

rak katılmıştır.

Suşehri, Muradiye, Şebinkarahisar, Bor, Çiçekdağı, Beykoz ve Beşiktaş Kaymakamlıklarında bulunan Yusuf Yakupoğlu sırasıyla Elâzığ, Tokat, Edirne ve Çankırı Valilikleri yapmıştır. Evli ve üç çocuk babasıdır.

Not: Yıllığı hazırlanışı sırasında 22.2.1974 tarihinde Çankırı Valisi iken vefat etmiştir.

C — İl'in halen görevli bulunan valisi:

Rasim Gezmiş

Çankırı Valisi

1930 yılında Borçka İlçesinin Maradit nahiyesinde dünyaya geldi. 1957 yılında Siyasal Bilgiler Fakültesi Mali bölümünden mezun olup, Etibank Muhasebe Kontrolörlüğünde bir müddet çalıştıktan sonra Trabzon maiyet memurluğu ile idareye intisap etti. Araklık, Maçka, Vakfıkebir Kaymakam vekilliğini yaptı. Kursu müteakip 30.1.1963 Kaynarca, 28.9.1966 Arpaçay, 19.11.1968 Hınıs, 1.11.1969 Nallıhan, 19.7.1971 Düzce, 20.6.1973 Milas Kaymakamlıklarında bulundu. Milas Kaymakamı iken 24.7.1975 tarihinde Çankırı Valiliğine atanarak yeni görevine başlamıştır. Kaynarca ve Milas Fahri hemşehrlik payesini almıştır. Evlidir, iki kızı ve bir erkek olmak üzere üç çocuk babasıdır.

3 — İl'de bulunan Askeri Teşkilât:

1334 yılında Beşiktaş'ta doğdu. İlk öğrenimini Manisa'da orta öğrenimini de çeşitli illerin ortaokullarında yaptıktan sonra sıra ile Kuleli Askeri Lisesi'ni ve 1941 yılında da Harp Okulu'nu bitirerek Topçu Atış Okulu'na devam etti. 1943 yılında topçu teğmeni olarak Ordumuzun saflarına katıldı ve çeşitli birlik ve kademelerde görevler aldı.

Halen Çankırı As. Sb. Hz. Okulu Komutanı ve Garnizon Komutanı'dır. Evlidir.

As. Sb. Hz. Okulu ve Garnizon Komutanı.
Top. Kd .Alb. Nazmi Ustaoglu
(941 — B — 119)

C. Savcısı	:	Fehmi Koç
C. S. Yrd.	:	Abdullatif Ayanoğlu
C. S. Yrd.	:	Bekir Sami Daçe
Ağır Ceza Bşk.	:	Yaşar Pabuçcu
Hakim	:	Ahmet Oğuz
Ceza Hakimi	:	Talât Yalçınkaya
Hakim	:	E. Nevin Erözenç
Hakim	:	Ali Rıza Urkaya
Asliye Hukuk Hakimi	:	Nuri Sağdıç
Sulh Hakimi	:	Kemal Oğuz Şengün
Ağır. C. Mah. Üyesi	:	Aksel Şengün
Taahhüt Hakimi	:	Feruh Atbaşoğlu

6 — II TEŞKİLÂTI :

A) Valî Muavirleri :

Vali Muavini Temel Türkây

1926 yılında Ordu'da doğdu. 1952 yılında Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden mezun olduktan sonra, Ordu maiyet memurluğu, Ağın, Çaycuma, Ortaköy (Niğde) Keşap, Hopa, Reyhanlı, kaymakamlıklarında bulunduktan sonra 1962 yılında Türkiye Orta Doğu Amme İdaresi'nden mezun olmuştur. 1967 - 1968 yıllarında A.B.D. nin İndiana Üniversitesi'nde Amme İdaresi konusunda (Master) uzmanlık eğitimi görmüştür. 1968 - 1972 yıllarında İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Gn. Müd. lüğü; Şube Müdürlüğü görevini yürütmekte iken 1972 yılında Çankırı Vali Muavirligi'ne atanmıştır.

Fransızca ve İngilizce bilir. Evli ve 2 çocuk babasıdır.

1 — Çerkeş Kaymakamı :

İ. Halil Nimetoğlu

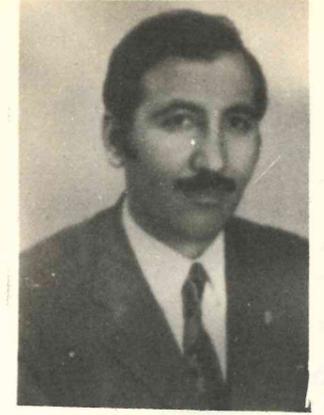
1946 yılında Urfa'da doğdu. İlk ve Orta öğrenimi Urfa'da bitirerek girdiği Ankara Hukuk Fakültesi'nden, 1966-67 öğrenim yılında mezun oldu. Maiyet memurluğu görevi ile başladığı idarecilik hayatına çeşitli kademe görevlerinden sonra kaymakamlık kursunu bitirerek Çerkeş İlçesi'ne atanmıştır. Evli olup bir kızı vardır.

3 — Eskipazar Kaymakamı :

Celâl KALE

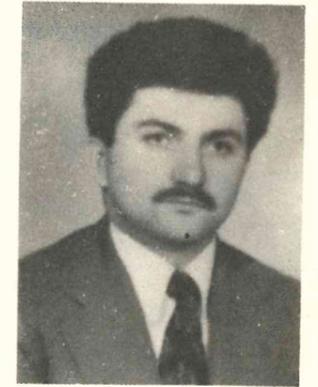
Kadirli 1942 doğumludur. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirmiş ve kaymakamlık kursundan mezun olmuştur. Sıralı Kaymakamlığı'ndan sonra Eskipazar kaymakamlığını yürütmektedir.

2 — Eldivan Kaymakamı :

H. Hüseyin Yazlık

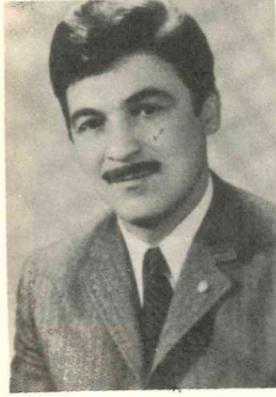
1940 Silifke doğumludur. 1965 yılında Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirmiş olup 30.5.1970 tarihinde Eldivan Kaymakamlığı'na atanmıştır. Evli bir çocukludur.

4 — Ilgaz Kaymakamı :

N. Kemal Zeybek

1944 yılında Bayburt İlçesinde doğmuştur. İlk Okulu Kitre Köyü'nde Orta ve Lise öğrenimini Ankara'da yaptıktan sonra 1966 yılında Hukuk Fakültesi'ni bitirmiş ve Ankara maliyet memurluğuna atanmıştır. Sıra ile Kültür Bucak müdürlüğü Çayeli ve Pazaryeri İlçeleri Kaymakam Vekilliği görevlerinde bulunduktan sonra Şiran Kaymakamlığı'na atanmıştır. 1971 tarihinden itibaren Ilgaz Kaymakamı olup evli ve iki çocuk babasıdır.

5 — Kurşunlu Kaymakam Vekili

Dr. Metin Vahapoğlu

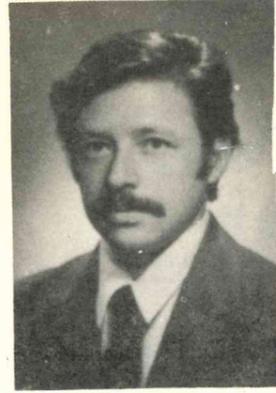
1935 yılında Mersin'de doğmuştur. Haydarpaşa Lisesi öğreniminde sonra İstanbul Üniversitesi Tıp fakültesi'nden 1964 yılında mezun olmuş Develi, Elmadağ Hükümet tabibliğinde bulunduktan sonra Kurşunlu İlçesi'ne atanmıştır. Halen Hükümet doktoru olup Kaymakamlığa vekâlet etmektedir.

7 — Orta Kaymakamı

Aydın Güçlü

1947 yılında Ekişehir'de doğdu. 1967 yılında Siyasal Bilgiler Fakültesi Maliye ve İktisat Şubesi'nden mezun olarak 1972 yılında Orta İlçesi Kaymakamlığı'na atandı. Halen bu görevde olup, evlidir.

6 — Şabanözü Kaymakamı

Mustafa Sokollu

1945 yılında Manisa'da doğdu. Siyasal Bilgiler Fakültesi İdari Bölümü'nü bitirdikten sonra, Manisa maiyet memurluğunda ve Gördes Kaymakamlığında bulundu. 1973 yılında Şabanözü Kaymakamlığı'na atandı. Evli ve bir çocuk babasıdır.

8 — Ovacık Kaymakam Vekili

Sefer Özeroğlu

1945 yılında Şabanözü İlçesi'nde doğdu. Orta öğreniminden sonra Ovacık Tahrirat Katipliği görevine atandı. Halen İlçenin Kaymakam Vekilidir. Evli ve iki çocukludur.

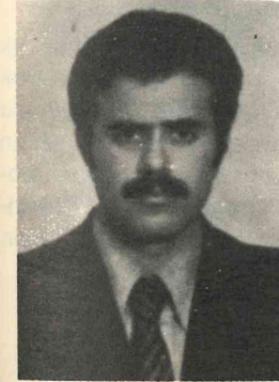

9 — Yapraklı Kaymakamı

Rifat Çalışır

1944 yılında Manavgat'ta doğdu. 1963 yılında Antalya Lisesi'ni, 1968 yılında Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. Antalya Maiyet Memurluğu, Kumluca ve Mazgirt Kaymakam Vekilliklerinde bulunduktan sonra 1973 yılında Yapraklı Kaymakamlığı'na atandı. Evli ve bir çocukludur.

C — Maiyet Memurları :

1 — Hasan Özhan

1949 yılında Tercan'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Kemah ve Bâlâ İlçelerinde yaptıktan sonra Ankara Yıldırım Beyazıt Lisesi'ni ve 1971 yılında da Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. 1 yılı siyasi İlimler doktora kurlarına devam ettikten sonra bir müddet Hazine Genel Müdürlüğü M.İ.T. genel sekreterliğinde çalıştı. Evlidir.

2 — Nuri Ziya Türkdoğan

1948 yılında Sivas'ta doğdu. İlk öğrenimini Konya'da; Lise öğrenimi Ankara'da tamamladıktan sonra 1970 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Bir müddet İç İşleri Bakanlığı'nda mümeyyiz olarak çalıştıktan sonra 1973 yılında Çankırı Maiyet Memurluğu'na atandı. Bekârdır.

1 — Bucak Müdürleri :
İlin, 6 Bucağındaki görev yapan
Bucak Müdürleri.

- 1 — Atkaracalar Bucak Müdürü
- 2 — Bayramören Bucak Müdürü
- 3 — Belören Bucak Müdürü
- 4 — İkizören Bucak Müdürü
- 5 — Kızılırmak Bucak Müdürü
- 6 — Korgu nBucak Müdürü

Celâl Aktaş
Münhal
Münhal
A. Remzi Bozkurt
Ahmet Çak
Münhal

7 — Bölge Kuruluşları ve İktisadi Devlet
Kurumlarının Yöneticileri:

1 — P.T.T. Bölge Başmüdürü:
İsmet Karel

1924 yılında Eskisider'de doğdu. 1950 yılında İ.T.Ü. Elektrik Fakültesi'nden Elektronik yüksek mühendisi olarak mezun oldu. P.T.T. Genel Müdürlüğü'nde fen müfettişi, kuranpörtör mütehassısı, Baş Müdürlük vazifelerinde bulunmuş olup 1968 yılında Çankırı Bölge Baş Müdürlüğü görevine atanmıştır. Halen bu görevi yürüten İsmet Karel evli ve 2 çocuk babasıdır.

2 — Emniyet Müdürü :
Muzaffer Hergül

8 — İl'de Bulunan İdare Şube Başkanları:

1 — İl Jandarma Alay Komutanı:
J. Kd. Albay Osman Egeli

1922 Yılında İzmir'de doğmuştur. İlk ve orta öğrenimini İzmir'de tamamlayarak Kuleli Askeri Lisesi'ne girmiş, 1944 yılında da Harp Okulun'dan subay olarak mezun olmuştur. Çeşitli yerlerde Jandarma Komutanlıklarında bulunan Egeli 1967 yılından buyana Çankırı'da görev yapmaktadır. Evli ve üç çocuk babasıdır.

1927 yılında İzmir Karşıyaka'da doğdu. 1949 yılında Polis Koleji ve Polis Enstitüsü'nden mezun oldu. 1961 yılına kadar çeşitli meslekî görevlerde bulundu. Ankara Trafik Müdür Yrd. Hakkâri, İspanya'da Emniyet müdürlüğü görevlerini yürüttü. 1972 yılında ilimize atandı. Evli ve iki çocuk babasıdır.

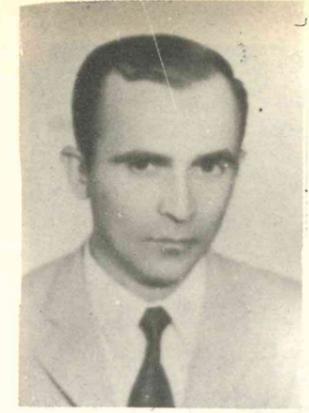
3 — Nüfus Müdürü :
Müslüm Bozalp

1339 yılında Urfa İlinin Birecik İlçesi'nde doğdu. İlk öğrenimini Birecik'te orta ve lise öğrenimini Gaziantep'te yaptı. 1954 - 1959 yıllarında Halfeti (Urfa) ilçesi nüfus memurluğu, 1959 - 1971 yıllarında Birecik İlçesi'nde nüfusmemuru olarak görev yapmakta iken Çankırı Nüfus Müdürlüğü'ne atanmıştır. Evli ve dört çocuk babasıdır.

5 — Defterdar :
Hüseyin Gündoğdu

1943 yılında Konya'nın Karapınar İlçesinde doğdu. İlk ve ortaokulu Karapınar İlçesi'nde bitirdikten sonra 1962 yılında Maliye Okulunu bitirerek Konya defterdarlığı'nda stajını tamamladı. 1965 - 71 tarihleri arasında Maraş Defterdarlık Vergi Kontrol Memurluğu'nda görev yaptı. 1970 yılında Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'ni bitirip gelirler kontrolörlüğünde çalıştı. 1973 yılında Çankırı Defterdarlığı'na atandı. Evli ve 2 çocuk babasıdır.

4 — Sivil Savunma Müdürü :
Yıldırım Özdemir

1935 yılında Karadeniz Ereğlisi'nde doğdu, İlk ve orta öğrenimini Edremit ve Balıkesir'de yaptı. Lise mezunu olup Özel İdare Sivil Savunma Memuru gibi hizmetlerde çalıştıktan sonra 1970 yılında İl Savunma Müdürlüğü'ne atanmıştır. Bekârdır.

6 — Milli Eğitim Müdürü :
Muzaffer İslâmoğlu

1922 yılında Uşak'ta doğdu. İlk ve ortaokulu Uşak'ta okuduktan sonra 1940 - 1941 yılında Balıkesir Necatibey Öğretmen Okulu'nu bitirerek öğretmenlik görevine başladı. Gezici başöğretmen olarak, Kütahya ve Afyon illerinde çalıştı.

1951 - 1952 yıllarında Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji Şubesi'ni bitirerek Malatya, Bolu Ankara illerinde ilköğretim müfettişliği yaptı.

1970 - 1972 arası Bilecik, 1972 - 1973 Adıyaman Milli Eğitim Müdürlükleri'nde görev yaptıktan sonra, Çankırı Milli Eğitim Müdürlüğü'ne atandı.

Evli ve 2 çocuk babasıdır.

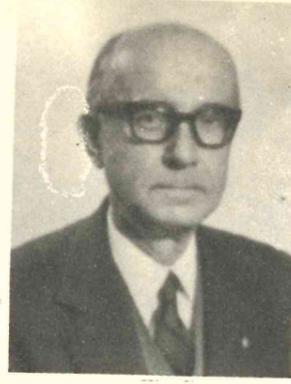
7 — Bayındırlık Müdürü :
Yavuz Özberk

1931 yılında Kayseri'de doğdu. 1960 yılında İ.T.Ü Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi'nin mimârî bölümünden mezun olduktan sonra 1965 yılında bu göreve atandı. Evli ve 2 çocuk babasıdır.

9 — Devlet Hastanesi Baştabibi :
Op. Dr. Mahmut Sayın

1926 yılında Uşak'ta doğdu. 1955 yılında İstanbul Ün. Tıp Fakültesi'ni bitirdikten sonra genel cerrahi mütehasşısı olarak eşitli yerlerde görev yaptı. Çankırı Devlet Hastanesi Operatörü ve Baştabibi'dir. Evli ve 2 çocuk babasıdır.

8 — Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürü :
Dr. Hilmi Arsan

1908 yılında Gaziantep'te doğdu. 1935 yılında İstanbul Tıp Fakültesi'ni bitirdikten sonra, Bulanık, Keskin, Düzce hükümet tabibliklerinde, Hakkâri, Kütahya, Maraş, Gaziantep, Çankırı, Ordu illerinde S.S.K.Y. Müdürlükleri yaptı. Evli ve 2 çocuk babasıdır.

10 — Doğum ve Çocuk Bakımevi Baş Tabibi :

Op. Dr. Senih Akıncıbay

1921 yılında İstanbul'da doğdu. İlk orta ve lise tahsilini Ankara'da yaptıktan sonra İstanbul Üniversitesi Askeri Tıbbiye Okulu'na girerek 1947 yılında Tbb. Tâmm olarak ordu saflarına katılmış ve 1953 yılına kadar askerî tabib olarak görev yapmıştır. 1953 - 56 yıllarında kadın hastalıkları üzerine ihtisas yaparak 1956 - 62 yılları arasında Burhaniye Devlet Hastahanesi Bş. Tabibliği 1962 - 68 yıllarında da Ankara Telsizler Doğumevi nisahiye mütehasşılığı görevlerinde bulunmuştur. 1968 yılında itibaren İlimiz Doğum ve Çocuk bakımevi baş tabibliğini yürütmektedir. Evli ve iki çocuk babasıdır.

11 — Tekel Müdürü :
Bedii Kerman

1336 yılında İstanbul'da doğdu. Liseyi İstanbul'da bitirerek çeşitli devlet hizmetlerinde sonra 1964 yılında Çankırı Tekel Müdürlüğü görevine atanmıştır. Halen bu görevde olup evli ve üç çocuk babasıdır.

13 — Veteriner Müdürü :
Hakkı Taylan

1928 yılında Manisa'da doğdu, ilk orta ve lise öğrenimini Manisa'da yaptıktan sonra, A.Ü. Veteriner Fakültesi'nde mezun oldu. Anadolunun bir çok il ve ilçelerinde veteriner hekimlik görevlerinde bulunmuş olup halen İlimiz Veteriner Müdürlüğü görevini yürütmektedir. Evli ve iki çocuk babasıdır.

12 — Teknik Ziraat Müdürü :
Hamit Kiremitçi

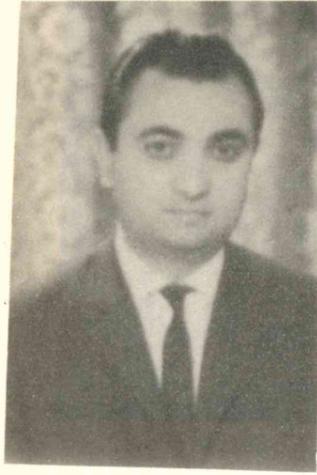
1938 yılında Çankırı'da doğdu. İlk orta ve lise öğrenimini Çankırı'da yaparak 1961 yılında Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nden mezun oldu. Sırası ile teknik eleman, müdür Yrd. Iığı ve 1969 yılında İlimiz Ziraat Müdürlüğü'ne atandı. Evlidir.

15 — Zirai Mücadele ve Karantina Müdürü :

Kadir Kesin

1937 yılında Niğde'de doğdu. 1961 yılında A.Ü. Ziraat Fakültesi'ni bitirdi. 1968 - 69 yıllarında Kastamonu Zirai Mücadele ve Karantina Müdürlüğü'nde bulundu. 1969 yılından beri İlimizde görev yapmaktadır. Evli ve 1 çocuk babasıdır.

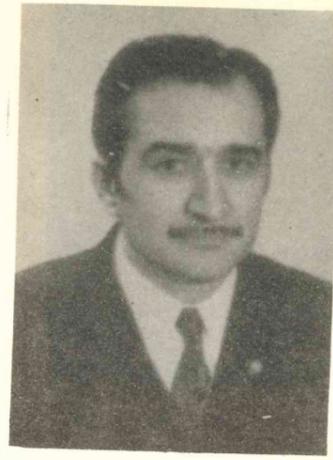
16 — P.T.T. Merkez Müdürü
Yılmaz Niyazi Yücel

1934 yılında Çankırı'da doğdu. Lise öğrenimli olup, P.T.T. İdaresini çeşitli kademelerinde görev yaptıktan sonra, Çankırı Merkez Müdürlüğü'ne atanmıştır. Evli ve iki çocukludur.

18 — Sanayii ve İrtibat Memuru:
Süleyman Yıldırım.

1931 yılında Çankırı Çerkeş İlçesi'nde doğdu. 1928 yılında Kastamonu Orta Okulu'ndan mezun olup, 1937 yılında Çerkeş Özel İdare Gelir Memurluğu'na atandı. 1956 yılına kadar Özel İdare görevlerinde bulunduktan sonra, Çankırı İli Encümen mümeyyizliğine getirildi. 1969 yılından bu yana Sanayi Bakanlığı İrtibat Memurluğu görevini yapmaktadır.

17 — D.D.Y. Gar Müdürü

Suat Özçer

1929 yılında Nazilli İlçesi'nde doğdu. 1948 yılında Demiryol Meslek Okulu'ndan mezun olarak, çeşitli kademelerde görev yaptı. Nazilli ve Malatya Gar Müdür Yrd. lığında çalışarak 1969 yılında Çankırı Gar Müdürlüğü'ne atanmıştır. Evli ve üç çocuk babasıdır.

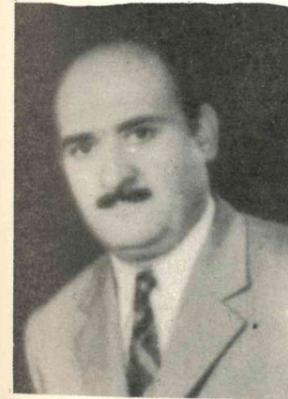
19 — D.S.İ. Çankırı Kontrol Mühendisliği:
Adnan Dursun Akyıldız

1935 yılında Erzincan İli'nin Esence köyünde doğdu. İstanbul Yapı Enstitüsü ve Tekniker Okulu mezunudur. P.T.T. ve Bayındırlık Müdürlükleri'nde inşaat teknikeri olarak görev almış olup 1966 yılından beri İlimiz D.S.İ. Kontrol Mühendisi olarak çalışmaktadır. Evli ve üç çocuk babasıdır.

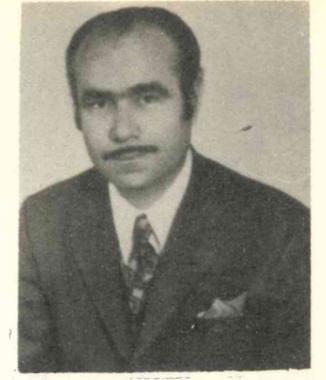
— Çankırı Müftüsü
Seyfullah Kotanoğlu

1933 yılında Erzurum'da doğdu. Erzurum ve İstanbul'da 10 sene müddetle arapça ve dinî ilimlere çalıştıktan sonra 1954 yılında vaizlik imtihanını kazanarak 1956 yılında Çankırı merkez vaizliğine atandı. 1962 yılından bu yana Çankırı Müftülüğü görevini yürütmektedir. Orta öğrenimini dışarıdan imtihanla bitirmiştir. Evli ve üç çocuk babası olup arapça bilmektedir.

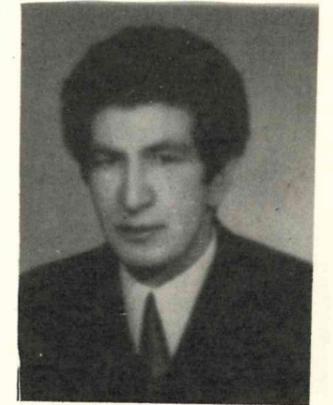
20 — Tapulama Müdürü
İbrahim Süphandağı

1925 yılında Van İli'nin Adilcevaz İlçesi'nde doğdu. Kayseri Sanat Enstitüsü mezunu olup, 1953 yılından beri çeşitli devlet hizmetlerinde bulundu. 1962 - 64 yılında memur tekâmül kursunu bitirerek muhtelif illerde Tapu Sicil Muhafızlığı ve Tapulama Müdürlüğü yaptı. Evli ve dört çocuk babasıdır.

23 — İl Y.S.E. Müdürü
Nâjdet İpek

1929 yılında Kurşunlu İlçesi'nde doğdu. 1956 yılında Ankara İnşaat 1. Teknik Okulu'nu bitirdikten sonra, çeşitli teknik kademelerde görev yaptı. 1932 yılında İl'de kurulan Y.S.A. Müdürlüğü'ne atandı. Evli ve dört çocuk babasıdır.

22 — İl İmar Müdürü
Osman Dağ

1937 yılında Kayseri İli'nin Yeşilhisar İlçesi'nde doğdu. İlk orta ve lise öğrenimini Kayseri'de yaptıktan sonra İ.T.Ü. Teknik Okulu'nda Mimarlık Bölümü'nden mezun olmuştur. Kontrol Mühendisliği, İl İmar Müdürlüğü görevlerinden sonra 1971 yılında Çankırı İl İmar Müdürlüğü'ne atanmıştır. Evlidir.

25 — Toprak ve İskân Müdürü
Mustafa Haydaroglu

1924 yılında Çankırı'da doğdu. Ortaokul mezunu olup, 1955 yılında şef olarak görev almış ve 1963 yılında da Toprak ve İskân Müdürlüğü'ne atanmıştır. Evli ve üç çocuk babasıdır.

27 — Merkez Orman İşletme Müdürü
Mehmet Tek

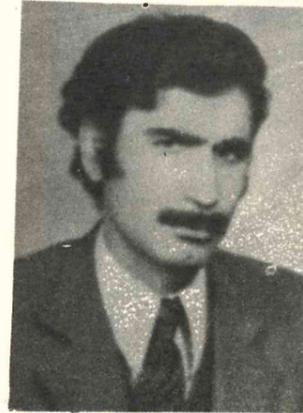
1930 yılında Tokat'ta doğdu. 1956 yılında Orman Yüksek Mühendisi olarak, Orman Fakültesi'nden mezun oldu. Çeşitli kademelerde mesleki görev ve idareciliklerde bulundu. 1971 yılında Çankırı Toprak Muhafaza Gurup Müdürlüğü'ne, daha sonra 1972 yılında da Çankırı Orman İşletmesi Müdürlüğü'ne atandı. Aynı zamanda Toprak Muhafaza Gurup Müdürlüğü'ne vekâlet de etmektedir. Evli ve iki çocuk babasıdır.

24 — Toprak-Su Ekip Baş Mühendisi
Özden Erbil

1935 yılında Çankırı'da doğdu. 1961 yılında A.Ü. Ziraat Fakültesi'ni bitirdi. 1961-64 yılları arasında Adapazarı, 1964 - 70 yılları arasında da Çankırı Toprak-Su Baş Mühendislikleri'nde teknik eleman olarak görev yaptı.

1970 yılından bu yana Baş Mühendisliği görevini yürütmektedir. Evlidir.

26 — İş ve İşçi Bulma Kurumu Şb Md
İhsan Tatlısu

1938 yılında Nevşehir'de doğdu. 1961 yılında devlet hizmetine girmiş olup, 1972 yılında Çankırı Şube Müdürlüğü'ne atanmıştır. Evli ve üç çocukludur.

28 — Orman Fidanlık Müdürü
Sami Göbelezoglu

1925 yılında Uşak'ta doğdu. Kütahya lisesi'ni bitirdikten sonra İstanbul Orman Fakültesi'nden 1950 yılında mezun oldu. Birçok il ve ilçelerde mesleki görevlerde, idareciliklerde bulunmuştur. Evli ve üç çocuk babasıdır.

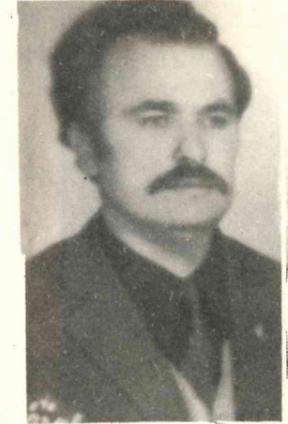
30 — Özel İdare Müdürü
Hidayet Yılmaz

1931 yılında Mersin'de doğdu. Ortaokul mezunu olup, Muğla, Antalya ve Mardin illeri Özel İdare Müdürlükleri'nde bulundu. Evlidir.

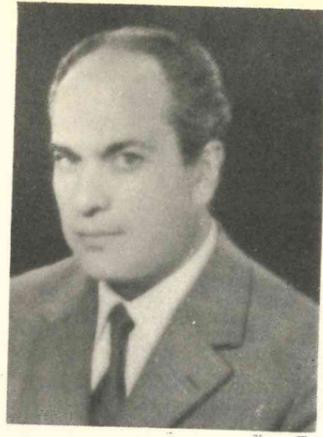
29 — Tapu Sicil Muhafızı
İrfan Kotan

1340 yılında Muş'ta doğdu. Kadastro Meslek lisesi mezunudur. 1947 yılında bu yana çeşitli illerimizde mesleki görevlerde bulundu. Evli ve dört çocuk babasıdır.

31 — Sıtma Eredikasyon Bölge Başkanı
Haydar Sarıoğlu

1932 yılında Zonguldak İli'nin Devrek ilçesi'nde doğdu. 1949 yılında Köy Enstitüsü Sağlık Kolundan mezun olup, çeşitli sağlık memurluğu görevlerinden sonra 1970 yılında Sağlık Eğitim Enstitüsü'nden mezun olmuştur. Evli ve üç çocuk babasıdır.

Feynir ve Tereyağ
32 — Fabrikası Müdür

Güngör Akçalı

1936 yılında Burdur'da doğdu. İstanbul Ziraat Fakültesi'nin Ziraî Ekonomi ve İşletmecilik Bölümü'nden 1962 yılında mezun oldu. Türkiye Şeker Fabrikaları A. Şirketi'nin Eskişehir ve Erzincan fabrikalarında, 1972 yılında da Türkiye Süt Endüstrisi Kurumunda görev yaptı. 1972 yılında Çankırı Fabrikası'na müdür olarak atandı.

34 — İl Halk Kütüphanesi Müdürü

Nurten Kemallılı

1970 yılında A.Ü. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik bölümü mezunu olup, aynı yıl İl Kütüphane Müdürlüğü'ne atanmıştır. Bekârdır.

33 — Meteoroloji İstasyon Müdürü
İbrahim Çelik

1950 yılında Beypazarı'nda doğdu. 1968 yılında Meteoroloji Meslek Okulu'nu bitirdikten sonra Kayseri Bölge Müdürlüğü emrinde ve genel müdürlük klimatoloji şubesinde görev yaptı. 1973 yılında Çankırı'ya atandı.

35 — Çankırı Müzesi Asistanı

M. Ziya Kaleli

1941 yılında Bursa'da doğdu. A. Ü. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Prehistorya ve Antropoloji Bölümü mezunu olup, Kastamonu müzesi asistanlığında çalışmıştır. Evli ve bir çocuk babasıdır.

36 -- Beden Terbiyesi Bölge Müdürü
Tacettin Gürakan

1928 yılında İstanbul'da doğdu. 1947 yılında Harb Okulu'nu 1949 yılında da P. Atış okulunu bitirerek ordu saflarına katıldı. 1969 yılından beri İlimiz Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğü görevini yürütmektedir evli ve iki çocuk babasıdır.

37 — Halk Eğitimi Başkanı
Erol Dinler

1940 yılında Çankırı'da doğdu. İlk ve Ortaokulu Çankırı'da bitirmiş 1962 yılında G.E. Enstitüsü'nden mezun olmuştur. 1970 yılına kadar beden eğitimi öğretmenliği yapmış olup bu yıldan itibaren İlimiz Halk Eğitimi Başkanlığı görevini yürütmektedir. Evli ve iki çocuk babasıdır.

9 — İl Genel Meclis Üyeleri :

Adı ve soyadı :

Ali Demir
Hulusi Özdek
Sefer Soysal
Kemal Atakurt
Visali Sarıkaya
Süleyman Aydeniz
Mustafa Tepe
Sinan Yılmaz
Niyazi Havan
Mehmet Uğurlu
Hasan Şeker
Mustafa Çapcı
Hüsnü Eroğlu
Sabri Barışkan
İl Daimi Komisyonu:
Ali Demir
Hulusi Özdek
Sefer Soysal
Hüseyin Eroğlu

Geldiği İlçe

Merkez İlçe
Eskipazar
Ilgaz
Merkez
Yapraklı
Çerkeş
Kurşunlu
Ilgaz
Yapraklı
Eldivan
Kurşunlu
Şabanözü
Ovacık
Orta
Merkez
Eskipazar
Ilgaz
Ovacık

- 10 — İl'in Belediye Teşkilâtı
 A — Önceki Belediye Başkanları (Mahalli İdareler Bölümüne bakınız)
 B — Bugünkü merkez Belediyesi (Mahalli İdareler Bölümüne bakınız)

a) Belediye Başkanı :
Ali İnanlık
 1926 yılında Çankırı'da doğan Ali İnanlık, ilk ve ortaokulu Çankırı'da, lise öğrenimini de Kastamonu'da tamamlamıştır. 1955 yılında belediye meclis üeliğine, 1957 yılında Belediye Başkan Vekilliği'ne ve 1965 seçimleri sonunda Belediye Başkanlığı'na seçilmiştir. 1968 yılında bağımsız aday olarak 2. ci kez Belediye Başkanlığı'na seçilmiş, 24. Nisan. 1973 günü geçirdiği böbrek ameliyatı sırasında, kalp yetmezliğinden vefat etmiştir.

b) Belediye Daire Müdürleri :

Adı ve Soyadı :
 Barbaros Uncuoğlu
 Müştak Uzyapan
 Mustafa Cebeci
 Ahmet Köse
 Mustafa Cengiz
 İlkel Sancak
 İsmail Sorgun

Görevi :
 Belediye Baş Kâtipi (Evlendirme memuru)
 Belediye Muhasibi
 Belediye Fen Müdürü
 Belediye Temizlik Amiri
 Belediye Tabibi
 İtfaiye Amiri
 Belediye Zabıta Amiri

c) Belediye Meclisi Üyeleri :

Adı ve Soyadı :
 Sami Kuttaş
 Hüseyin Salepci
 Burhanettin Karadoğan
 Mustafa Turcan
 Fahrettin Ok
 Mehmet Karpuzcu
 İsmail Maden
 Ali Rıza Yetişken
 Rüştü Şaşmaz
 Mustafa Karakuş
 Recep Saraç
 Mustafa Ahçı

Adı ve Soyadı :
 Ahmet Özhan
 Mustafa Aşçı
 Hüseyin Akça
 Fahrettin Tümer
 Zühtü Onat
 Aytekin Güneş Ülke
 Hamdi Mutlu
 Nihat Atamanalp
 Hasan Özkan
 Hayati Tuna
 Hasan Kıvrak
 Turhan Arzuhalci

11 — İl'de bulunan Bankalar

Banka İsimleri :
 Akbank
 Sümerbank
 Şekerbank
 Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Ban.
 Türkiye Emlâk Kredi Bankası
 Türkiye Halk Bankası
 Türkiye İş Bankası
 Yapı ve Kredi Bankası

Banka Müdürlerinin İsimleri :

Adı ve Soyadı :
 Murat Öncü
 Kutlu Handır
 Ahmet Eröcal
 Necati Tatlıoğlu
 Burhanettin Altınsoy
 Muvaffak Arman
 Bahattin Kaftaz
 Turhan Atay

MERKEZ İLÇEDE BULUNAN SİYASİ PARTİLER

(Alfabetik sıraya göre)

Siyasi Partinin Adı

Adalet Partisi
 Cumhuriyet Halk Partisi
 Cumhuriyetçi Güven Partisi
 Demokratik Parti
 Milli Hareket Partisi
 Milli Selâmet Partisi

İl Başkanının Adı ve Soyadı

Bekir Salepci
 Zühtü Onat
 Seyfullah Timur
 Abdullah Çınar
 Visali Sarıkaya
 Hüseyin Gerçek

SENDİKANIN ADI

1 — Çankırı Demiryolu İşçileri Sendikası
 2 — KÖY Y.S.E. - İŞ SENDİKASI
 3 — Toprak - Su - Tarım İşçileri Sendikası Çankırı Şubesi
 4 — Çankırı Lokanta ve Kiraathane İşçileri Sendikası

BAŞKANININ ADI VE SOYADI

Ahmet Demirok
 Mehmet Çelikkale
 Hamdi Büyükpoyraz
 Mehmet Demir

MERKEZ İLÇEDE BULUNAN DERNEKLER

Derneğin Adı

1 — Karatekin İlkokulunun ve Öğrencilerini Koruma Derneği
 2 — Kızılay Şubesi Derneği Çankırı Şubesi
 3 — Türk Hava Kurumu Şubesi Derneği
 4 — Çivi Köyü Kur'an Kursu Yaptırma ve Yaşatma Derneği
 5 — Aksu İlkokulu Fakir Öğrencilerini Koruma Derneği
 6 — Korgun Şehir Kulübü Derneği
 7 — Çankırı Müze Kurma, Yaptırma ve Yaşatma Derneği
 8 — Atatürk - Kurtuluş İlkokulu Öğrencilerini koruma Derneği
 9 — Kur'an Kursu Yaptırma Derneği Ayan köyü
 10 — Hasakça Köyü Kur'an Kursu Yaptırma Yaşatma Derneği
 11 — Çankırı Kız İlköğretmen Okulu Öğrencilerini Koruma derneği
 12 — Dereçatı Köyü Kur'an Kursu Yaptırma Derneği
 13 — Ortayaka Köyü Güzelleştirme Derneği
 14 — Çankırı İstasyon Cami Yaptırma Derneği
 15 — Karatekin Esnaf Spor Kulübü
 16 — Aksuspor Gençlik Kulübü Derneği
 17 — Aksu Mahallesi Cami İmar Derneği

Dernek Başkanının Adı ve Soyadı :

Abdullah Filiz
 İsmail Uzgör
 Seyfullah Kotanoğlu
 Münir Yetiş
 Ahmet Gökçe
 Recep Kaymak
 Şevket Barutcu
 Sevinç Alpkaya
 Recep Kaya
 Sadullah Üzülmöz
 Yüksel Demirdöven
 Yusuf Eren
 Ali Örencik
 İsmail Albayrak
 Zahide Hergül
 Yılmaz Fersah
 Alaattin Eren

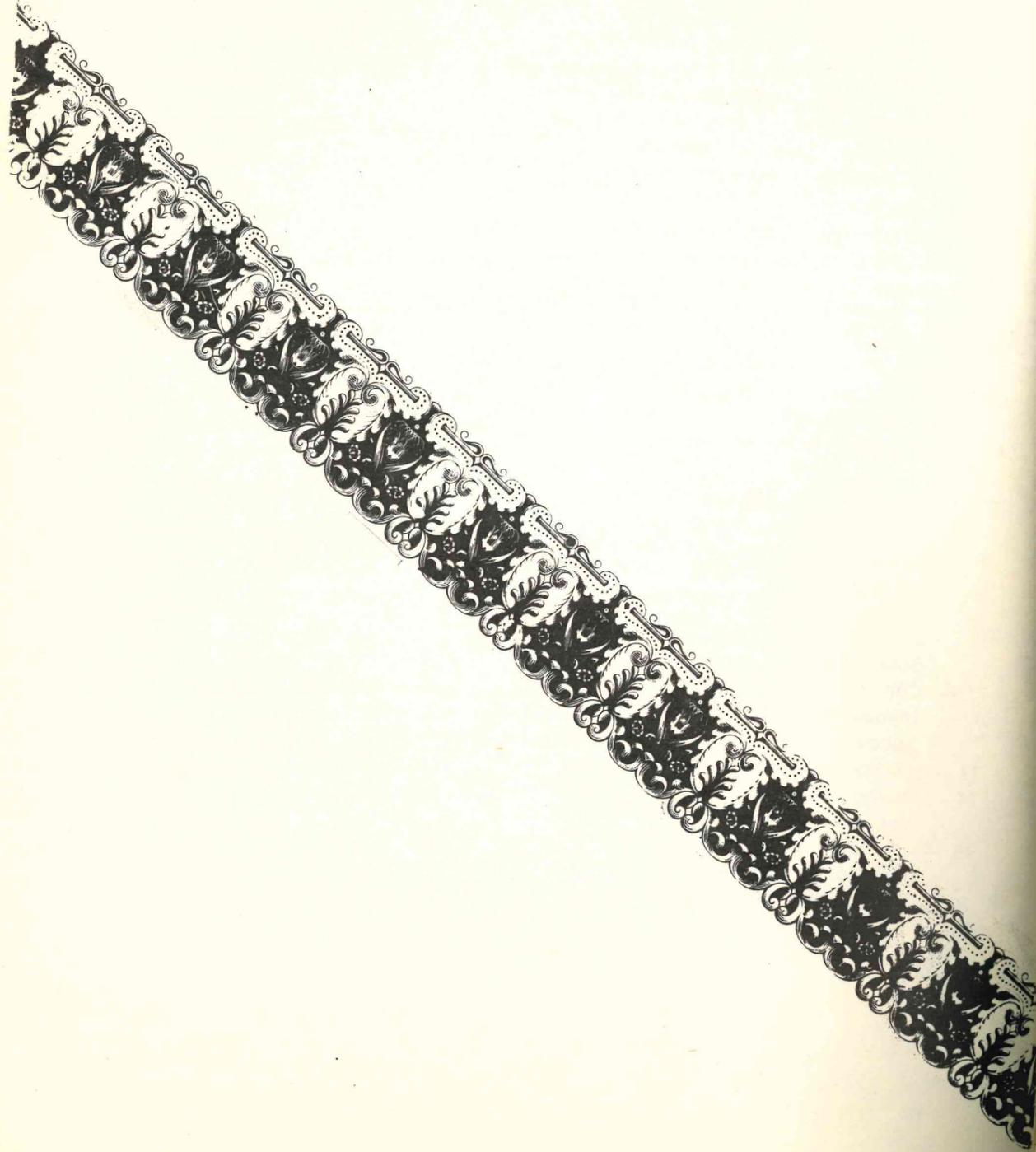
- 18 — Çankırı Yüksek Tahsil ve Kültür
19 — Ünür Köyü Kuran Kursu Yaptırma Derneği
20 — Kabut Köyü Cami Yaptırma Derneği
21 — Çankırı Şehir Kulübü Derneği
22 — Boyalca köyü Cami Yaptırma Derneği
23 — Kavlaklı Köyü Kur'an kursu öğrencilerini Koruma Derneği
24 — Çankırı Emniyet Tesisleri Yaptırma ve Yaşatma Derneği
25 — Dikenli Köyü Kuran Kursu ve Cami Yaptırma Derneği
26 — Çankırı Kız Enstitüsü Koruma Derneği
27 — Çukurören Köyü Güzelleştirme Derneği
28 — Korgun Büyük Cami Yaptırma Onarma Derneği
29 — Yapraklı Ekizören Bucağı Öğrencilerine Yardım Derneği
30 — Çankırı Lise Öğrencilerini Koruma Derneği
31 — Çankırı Öğretmenler Derneği
32 — Çankırı Merkez Ortaokulu Koruma Derneği
33 — Topuzsaray Köyü Güzelleştirme Derneği
34 — TCDD Çırak Okulu Mezunları Derneği
35 — Çankırı Kirevler Cami Yaptırma Der.
36 — Çankırı Sultan Süleyman Cami Onarma Derneği
37 — Çankırı Mezarlığını Onarma Derneği
38 — Çankırı Şeyhosman Camii Yaptırma Derneği
39 — Çankırı Kur'an Kursu Yaşatma Der.
40 — Çankırı Müftülük Binası Yaptırma
41 — Çankırı Gençlik Spor Kulübü Der.
42 — Buğday Pazarı Camii Onarma Der.
43 — Aşağıçavuş köyü Cami ve Minare Yaptırma Der.
44 — Talebe Yurdu Yaptırma Yaşatma Derneği.
45 — Bademli Cami Yaptırma Derneği
46 — Çankırı Hastahanesine Yardım Der.
47 — Korgun Kur'an kursu binası Yaptırma Der.
48 — Çankırı Turizm ve Tanıtma derneği
49 — Halk Eğitimi ve Toplum Kalkınması Derneği.

- Hamdi Uslu
Bayram Bozkuş
Münir Kurul
Nihat Atamanalp
Mustafa Yazıhan
Hasan Gök
Kemal Atakurt
Yusuf Altın
Zekeriya Akı
Osman Balıoğlu
Ali Güray
Yaşar Uzun
Sabit Boşay
İsmail Dede
Mehmet Civitioğlu
Etem Karadeniz
Satılmış Arslan
Abdullah Filiz
Seyfullah Kotanoğlu
Seyfullah Kotanoğlu
Seyfullah Kotanoğlu
Hamdi Uslu
Visali Sarıkaya
İsmail Altunsov
Sevinç Gültekin Alpkaya
Nurettin Kütükçü
Sevinç Gültekin Alpkaya
Abdullah Akçay
Erol Dinler
Erol Dinler

- 50 — Çankırı İmam Hatip Okulu Öğrencilerini Koruma Derneği
51 — İkiçam Köyü Cami Yaptırma Der.
52 — Verem Savaş Derneği Çankırı Şub.
53 — Çankırı Erkek Sanat Enstitüsü Öğrencilerine Yardım Derneği
54 — Konak Köyü Cami Yaptırma Derneği
55 — Çankırı Halkiyatı derleme derneği
56 — Türkiye Trafik Kazalarını Önleme Derneği Çankırı şubesi
57 — Çankırı Aksu Adasına Cami Yaptırma Derneği
58 — Çankırı Din Görevlileri Derneği
59 — Çankırı Fatih İlkokulu Koruma Der.
60 — Saraycık köyü Cami Yaptırma Der.
61 — Karatekin Mh. Yeniköy Semti İmam evi Yaptırma Derneği
62 — Çankırı Çocuk Esirgeme Kurumu Şubesi
63 — Demirspor Gençlik Kulübü Derneği
64 — Ünür Köyü Kalkındırma Derneği
65 — Zirğatçılar Cemiyeti Derneği Çankırı Şubesi
66 — Korgun Ortaokulu Öğrencilerini Koruma Derneği
67 — Yukarı Alegöz Köyü Güzelleştirme ve Kalkındırma Derneği
68 — Bayındır köyü Cami Yaptırma Der.
69 — TÖB - DER (Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği) Şubesi
70 — Çankırı Yardım Sevenler Derneği Şubesi
71 — Çankırı Sağlık Personeli Derneği
72 — Ülkücü İşçiler Derneği Çankırı Şubesi
73 — Tüccar Kulübü Derneği
74 — Yukarı Çavuş Köyü Kur'an Kursu Yaptırma ve Yaşatma Derneği
75 — Çankırı Tahsil Çağındaki Talebelere Yardım derneği
76 — Çankırı PTT İller Derneği
77 — Halk Sağlığı Eğitimi Derneği

- İsmail Güneri
Ali Çiçek
S. Gültekin Alpkaya
Ahmet Kaya
Emin Gönder
Ahmet Sarıkaya
Semih Akıncıbay
Ali Osman Sayar
Seyfullah Kotanoğlu
Hidayet Özkan
Şevket Hayta
İsmail Çöpten
Seyfullah Kotanoğlu
C. Alp Sarıtaş
Sadık Dikmen
Hüseyin Yurttaş
Mehmet Koçer
İbrahim Özler
Satılmış Ekiz
Dursun Çiftçioğlu
Birsen Salepci
Ahmet Boral
Akif Berçin
İsmail Saraçoğlu
Mehmet Kara
Hamdi Asım Uslu
Hulusi Baysal
Ataizer Öztürk

REKLAMLAR

25

BİBLİYOGRAFYA

- 1 — 1967 Çankırı İli Yıllığı
- 2 — Çankırı Turizm Dergisi 1965. Hayri Benli
- 3 — Çankırı İl'inin Kalkınma Plânı 1972. Mustafa Karaer
- 4 — Dünkü ve bugünkü Çankırı. Tayip Başer. 1956
- 5 — İl Koordinasyon Bürosu Arşivleri
- 6 — Karatekin Ulu'ları. Tayip Başer
- 7 — Paflagonya R. Leonhard. Ahmet Gökoğlu
- 8 — Çankırı Tarihi. Hacı Şeyhoğlu Ahmet Bey
- 9 — Çankırı Tarih ve Halkiyat. Hacışeyhoğlu Hasan Üçok.
- 10 — Genel Nüfus sayımı. 1970 D.İ.E. yayını
- 11 — Yatırımlar .D.P.T. Yayınları
- 12 — Tarım İstatistikleri 1973. D.İ. En. yayını
- 13 — Milli Eğitim İstatistikleri. 1923-1973 D.İ. En. yayını
- 14 — Çankırı B.T. Bölge Başkanlığı 50. ci Yıl Yıllığı
- 15 — 1969 yılı Çankırı Köy Envanteri Sonuçları. Köy İşleri Bak. Yayını
- 16 — 1970 Bina sayımları sonuçları. D.İ. Ens. Yayını.
- 17 — Milli Eğitim Müdürlüğü arşivi
- 18 — Belediye arşivi kayıtları
- 19 — İlim raporları.
- 20 — İl İmar Müdürlüğü kayıtları
- 21 — Y.S.E. Müdürlüğü arşivleri ve kayıtları
- 22 — PTT müdürlüğü kayıtları
- 23 — Karayolları kayıtları
- 24 — Özel İdare Arşiv ve kayıtları
- 25 — Vilâyet Arşivi.
- 26 — Şube Müdürlüklerinden istenilen diğer bilgiler.
- 27 — Çankırı Halk Edebiyatı. Tahsin Nahit Uygur
- 28 — İslâm Ansiklopedisi. Çankırı maddesi, Cilt: 4 Sayfa: 357
- 29 — Türk Ansiklopedisi. Çankırı maddesi. Cilt: 9 Sayfa: 373
- 30 — Çankırı'da 10 senelik Cumhuriyet eserleri (Kurul)
- 31 — Çankırı Şairleri. Ahmet Talât 1930—1932 2 Cilt halinde.
- 32 — Kastamonu Vilâyeti sâlnamesi. 1869

İÇİNDEKİLER

<u>BÖLÜMLER</u>	<u>Sahife</u>
I — Tarih Bölümü	1 - 4
II — Coğrafya Bölümü	5 - 12
III — Nüfus Bölümü	13 - 16
IV — İdari Bölüm	17 - 48
V — Eğitim Bölümü	49 - 58
VI — Kültür Bölümü	59 - 76
VII — Spor ve Gençlik Bölümü	77 - 82
VIII — Turizm Bölümü	83 - 90
IX — Sosyal Bölümü	91 - 106
X — Ekonomi Bölümü	107 - 134
XI — Ulaştırma Bölümü	135 - 149
XII — Mahalli idareler Bölümü	151 - 183
XIII — Görevliler Bölümü	184 - 207
Bibliyografya	209 -
Reklamlar	210 - 217

ÇAĞDAŞ

Otobüs İşletmeleri

SON MODEL 0302 OTOBÜSLERİ İLE;
Cumhuriyetin 50. ci yılında sayın Çankırı-
lıların hizmetinde.

M. Kâmil Tabak

Petrol Ofis Bayii — Ford ve Fiat mar-
ka KAMYON - OTOBÜS - MINÜBÜSLERİ
ve YEDEK PARÇALARI.

ANADOL ACENTASI - FIAT TRAK-
TÖRLERİ ACENTASI - SÜPER STAR SU
MOTORLARI BAYİİ.

Cumhuriyetimizin 50. ci Yılında yuka-
rıda sıralanan konularda sayın Çankırı'lı-
ların hizmetinde bulunmakla şeref duyar.

TELEFON :
MAĞAZA : 1442
POMPA : 1024
EV : 1023
İŞ ADRESİ :
İŞ HANI No. 1
ÇANKIRI

Ali Yumak ve Ortakları

Austin - Fargo - 0302 MERCEDES Kam-
yon, Kamyonet, Minibüs ve Otobüslerinin
YETKİLİ SATICISI, Cumhuriyetimizin 50. ci
yılında sayın halkımızın hizmetinde olmak-
la şeref duyarlar.

Adres :
Bedesten Sok. No. 3
Telefon : 1092
» Ev : 1264
ÇANKIRI

adımınızı
attığınız
yer

ŞİZE
GÜVEN VERMELİ

evinizin bankası
herkesin bankası

TÜRKİYE
EMLAK KREDİ BANKASI

ENVER ZİNCİRCİOĞLU ve ORTAKLARI KOLLEKTİF ŞİRKETİ

Şirketimizin Un Fabrikası 1928 sene-
sinde işletmeye açılmış olup, 1961 sene-
sinde İtalya'dan getirilen makinalarla ye-
nilenmiştir.

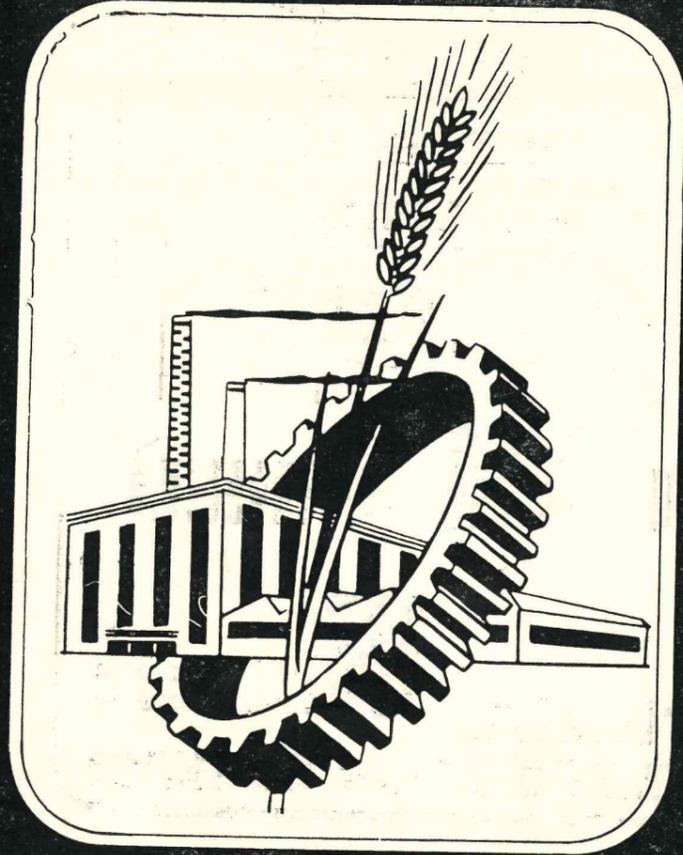
Elektrik enerjisi ile çalışır.
Personel sayısı ortalama 50 kişidir.
Günlük kapasitesi 50 - 60 ton olup ili-
miz ilçeleriyle çevre illerin ihtiyaçlarına
cevap vermektedir.

SAN TİCARET MUSTAFA YUMAK ve OĞULLARI

Manifatura ve Bakkaliye toptan sa-
tıcısı.

Cumhuriyetimizin 50. ci yılında muhte-
rem Çankırı halkının hizmetinde olmakla
gurur duyarlar.

Adres :
Manifaturacılar çarşısı
No. 12
Tel : 1183
Ev : 1264
ÇANKIRI

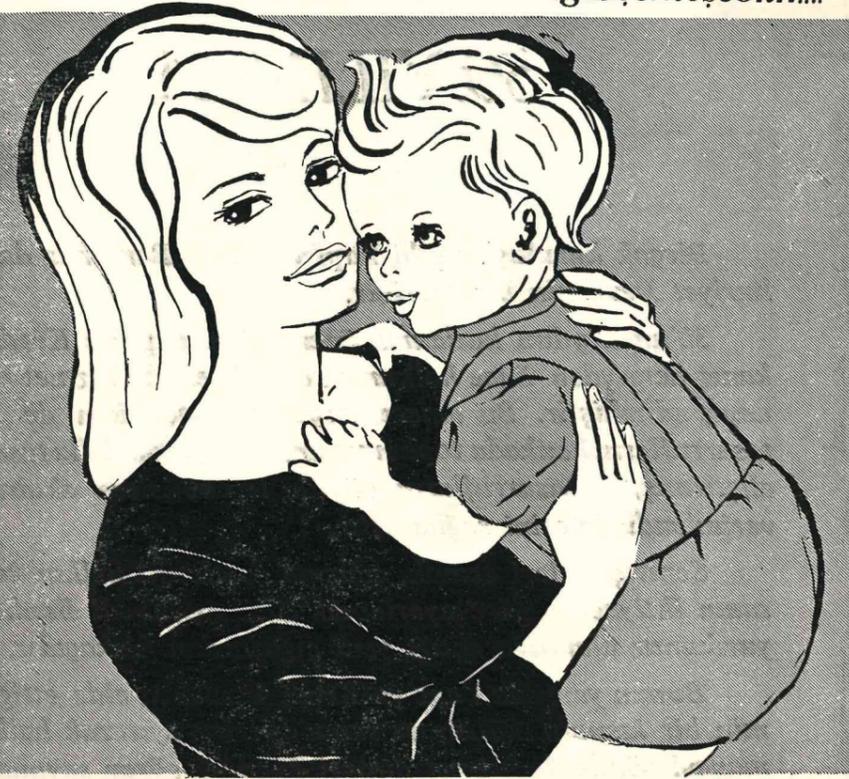

poğrazlar

**kalkınmamızın
hizmetinde**

 Şekerbank

*mutlu bir yaşam, küçük tasarruflarınızla
gerçekleşebilir...*

ZİRAAT BANKASI

*tasarruflarınızın değerleneceği
en güvenilir kuruluştur.*

YAPI ve KREDİ BANKANIZ

CUMHURİYETİN 50. YILINDA

Birçok kuruluşlar gibi Yapı ve Kredi Bankanız da Cumhuriyet Devri'nin bir eseridir.

30'uncu yılını kutlamak üzere olan Yapı ve Kredi Bankanız herşeyden önce halkımıza en iyi şekilde hizmet etmeyi amaç edinmiştir. Bu amacı gerçekleştirmek için de küçük tasarrufların bankada toplanmasını sağlayarak halkı tasarrufa alıştırmış, bu tasarrufların büyük teşebbüslere aktararak verimlendirilmesini sağlamıştır.

Semt şubeleri açmak, çalışma saatlerini halkın ve piyasanın ihtiyacına göre ayarlamak Yapı ve Kredi Bankanızın yurdumuz alanında açtığı yeni çığırardan birkaçıdır.

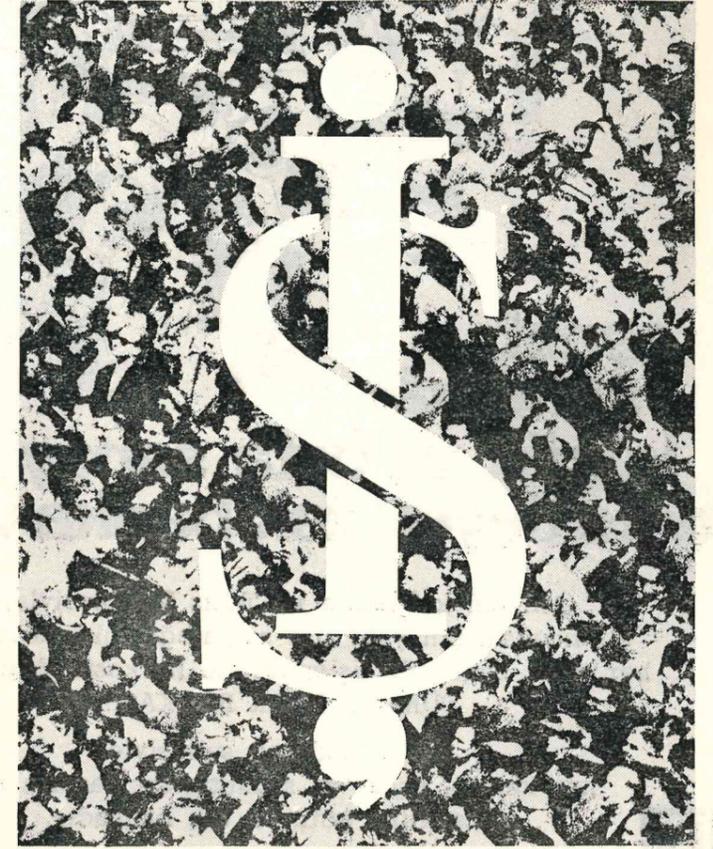
Bunun yanında Yapı ve Kredi Bankanız elde ettiği verimin bir kısmını kültür ve sanat işlerine ayırarak halkımıza manevî yönde de hizmet etmeyi kendine görev saymıştır. Büyükler ve küçükler için kültür yayınları, sanat ve bilim yarışmaları ve sergiler düzenlemek gibi.

Bunlar Yapı ve Kredi Bankanızın 50 yıllık Cumhuriyet devrinde halkımıza yaptığı hizmetlerin kısa bir özetidir. Halkımızın devamlı ilgisinden ve güveninden emin olan ve bundan gurur duyan Yapı ve Kredi Bankanız geleceğe umutla bakmaktadır.

YAPI ve KREDİ BANKASI
Daima en iyi hizmet

reklam moran Y 1049

milyonların sevgilisi...

TÜRKİYE İS BANKASI

paranızın... istikbalinizin emniyetidir

**esnaf,
sanatkâr,
küçük ve orta sanayiciyi
destekleyen tek banka vardır:**

Milyonluk İşletme ve Tesis Kredileriyle,
finansmanın yanı sıra sağladığı imkânlarla,
her türlü bankacılık işlemleriyle herkesin desteğidir
TÜRKİYE HALK BANKASI.

300'e yaklaşan şubesiyle
her kentte, esnaf ve sanatkârları başarılı bir
iş hayatına götüren tek bankadır.

TÜRKİYE HALK BANKASI

akdeği